

ΑΝΤΑΙΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Β'.
ΑΡΙΘ. 4
30 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ—
15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ
1 9 4 6

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ
ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ: ΑΠΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ—ΣΥΝΤΑΞΗ: Δ. ΜΠΑΤΣΗΣ
ΑΘΗΝΑ, ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ 3—ΤΗΛΕΦ. 21-018

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ
ΔΡΑΧΜΕΣ 1500

ΤΑ ΜΗΧΑΝΟΥΡΓΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ UNRRA

Νέο σκάνδαλο αποκαλύπτεται κι έρχεται νά πάρει τη σειρά του στην άτελειωτη παράταξη, των άνομιών, των καταχρήσεων, των ιδιότελων λύσεων, γύρω από την άνοικοδόμηση της Χώρας: 'Η προσπάθεια νά καταληστευθούν από τούς μηχανουργούς βιομηχάνους, τά μηχανουργικά συγκροτήματα της UNRRA.

'Η UNRRA παράγγειλε και έφερε διάφορα μηχανήματα πού της έζητησαν οι μηχανοβιομηχανοί για τήν αναπλήρωση, συμπλήρωση και έμπλουτισμό των εγκαταστάσεών τους. Αυτά περιλαμβάνονται στους 5733 τόνους βιομηχανικών μηχανημάτων πού, κατά τόν οικονομικό σύμβουλο της UNRRA κ. John Corrock, ήρθαν ως τά σήμερα στην 'Ελλάδα και σέ εκείνα πού έχουν παραγγελθεί κι έρχονται εξακολουθητικά. Κανείς δέν έβιασε τούς μηχανοβιομηχάνους νά παραγγείλουν τούτα ή εκείνα τά μηχανήματα. Μόνοι τους καταμέτρησαν τις έλλείψεις τους, άναμέτρησαν τις δυνατότητές τους, έχαραξαν τις προοπτικές τους, συνέταξαν τούς καταλόγους τους και διά μέσου των έπιμελητηρίων και του συνδέσμου βιομηχάνων τούς υπέβαλαν. Σύμφωνα με τούς καταλόγους αυτούς έγιναν οι παραγγελίες κι ήρθαν τά μηχανήματα ΤΟΥΣ.

'Η UNRRA όμως, σύμφωνα με τó καταστατικό της, έκανε κι από *δική της πρωτόβουλη* άναγνώριση των άναγκών της ελληνικής άνοικοδόμησης μιά παραγγελία δύο μεγάλων και τέσσερων μικρότερων αυτόνομων συγκροτημάτων μηχανικών και κοινών εργαλείων, για σύσταση μηχανουργείων γενικής χρήσης. Τόρνοι κοινοί, τόρνοι κάθετοι, τόρνοι ρεβόλβερ ύνιβερσέλ, φρέζες, δράπανα, πρέσες, μηχανόσφυρα, ψαλίδια, χυτήρια, φούρνοι, συγκροτήματα πιεστού άέρα κι άεροπίστολα, μονάδες όξυγονοκόλλησης, ηλεκτροσυγκόλλησης, άποτελούν τόν έξοπλισμό κάθε συγκροτήματος. Μικρά άλλα καλό μηχανικό συγκρότημα ξυλουργείου, για τά ξύλινα μέρη των κατασκευών και τή συσκευασία, συμπληρώνει κάθε κύριο συγκρότημα. Κι όλα τά μηχανήματα κατασκευασμένα σύμφωνα με τις νεώτατες άντιλήψεις της τεχνικής για μεγάλη άπόδοση δουλειάς, σέ άρτια ποιότητα· πολλά άπ' αυτά είναι προϊόντα των διασημοτέρων ειδικών εργοστασίων της 'Αμερικής, όμοια με κείνα πού προπολεμικά εισαγόntonταν λιγιστά — για δείγμα και πρότυπο — και στις πιο προοδευμένες χώρες όλου του κόσμου.

'Ενα τμήμα των εργαλείων έχει έρθει από τέσσερες μήνες τώρα και τó υπόλοιπο άναμένεται. Γιατί δέν άρχισε ή εγκατάσταση και έκμετάλλευση των συγκροτημάτων πού ήρθαν, άφού ό Τόπος έχει τόση άνάγκη, άφού εξακολουθεί νά είναι έρείπιο όπως—ή περίπου όπως—τήν έπομένη της φυγής του κατακτητή, άφού ή άνεργία μαστίζει τούς εργάτες μετάλλου, άφού καταδαπανιέται τó κάλυμμα της δραχμής για προμήθεια έτοιμων βιομηχανικών ειδών από τó 'Εξωτερικό, άφού ό δείκτης δραστηριότητας

της ελληνικής σιδηροβιομηχανίας — σέ σύγκριση με τόν προπολεμικό—ήταν τó Σεπτέμβριο τρέχοντος έτους 23 %;

Γιατί τó Κράτος, πάντοτε 'Επιμηθέας σέ όλες του τις δουλειές και πιο πολύ στα ζητήματα της άνοικοδόμησης, δέν είχε ξεκαθαρίσει ΠΩΣ θά έργασθούν και ΠΟΙΟΙ θά τά δουλέψουν, αυτά τά συγκροτήματα.

Είναι φανερό πώς τέτοια «φαρδομάνικα» θέλουν και τούς αντίστοιχους δεσποτάδες. Είναι φανερό πώς τά συγκροτήματα αυτά δέν μπορούσαν νά παραδοθούν στον πρώτο πού θά βρεθεί, ούτε στον «καλόγερο του άγίου 'Ορους» πού διακήρυξε με τόση άπλοϊκότητα ό μέγας και βαθύς 'Ελληνας οικονομολόγος κ. Αίλιανός πώς θά τά παρτίδιε «άρκει νά έρχόταν με χρυσές λίρες νά τó ζητήσει και νά τά πληρώσει ό καλόγερος αυτός». Θά ξέρει τουλάχιστον ό μέγας και βαθύς 'Ελληνας οικονομολόγος κ. Αίλιανός — κλητός στο 'Υφυπουργείο Συντονισμού νά σώσει τήν 'Ελλάδα — πώς δέν δίνουν άπαρτίες χειρουργικά εργαλεία στον άλμπάνη του χωριού, γιατί άπλούστατα ό άλμπάνης θά τά πετάξει σέ μιά γωνιά, μη ξερόντας τί νά τά κάνει. Είχε δικιο λοιπόν τó Κράτος—άν και ύπό τή προοδευτική πνοή ανθρώπων σαν τó μεγάλο και βαθύ κτλ. κ. Αίλιανό—νά σκεφθεί πρώτα κι ύστερα νά άποφασίσει· νά τó κάνει με τήν καθυστέρηση πού τó 'κανε αυτό, εκεί είναι τó ένα του λάθος.

'Απάνω σ' αυτή τήν περίοδο πνευματικής έγκυμοσύνης ήρθαν οι μηχανουργοί βιομηχανοί νά διεκδικήσουν τά συγκροτήματα για λογαριασμό τους. Ταυτόχρονα οι μηχανικοί διπλωματούχοι άνωτάτων τεχνικών σχολών, των ειδικοτήτων, μηχανολόγων, ηλεκτρολόγων, ναυπηγών, μεζεύτηκαν στο 'Επιμελητήριό τους και δημοκρατικά συνέπηξαν ένα «συνεταιρισμό διπλωματούχων μηχανικών μηχανολογικών κατασκευών» με σκοπό νά αναλάβουν αυτοί συνεταιριστικά τήν έκμετάλλευση των συγκροτημάτων.

Ποιοι είναι οι μόν και ποιοι είναι οι άλλοι. 'Αξίζει μιά άπό πιο κοντά εξέταση των στοιχείων της ίλαροτραγικής αυτής ιστορίας.

Είναι άληθινά περίεργη ή ιστορική τοποθέτηση της μηχανουργικής βιομηχανίας στην 'Ελλάδα. Δημιούργημα περλιών μαστάρων πού μπόρεσαν νά ζυγώσουν κεφαλαιοδότες, έχει ακόμα όλα τά χαρακτηριστικά επιχειρήσεων αυτού του τύπου. Μικρά κεφάλαια, μηχανήματα άπό δεύτερο και τρίτο χέρι για νά είναι φτηνά, άσημαντη τεχνική κατάρτιση κι άπέραντος έπαγγελματικός εγωϊσμός, κίνηση σέ μεγάλη άναλογία με προκαταβολές, ποιότητα δουλειάς κάτω από τó μέτρο. 'Αποικιακό κακέτυπο των πρώτων άγγλικών μηχανουργείων του περασμένου αιώνα.

Καμιά κατανόηση της επανάστασης, ή μάλλον της σειράς από επαναστάσεις, που έφερε ή έπισημη στην τεχνική, μέσα στο πλαίσιο του αστικού μετασχηματισμού των προοδευμένων χωρών. Το πλείστο των μηχανουργικών επιχειρήσεων, πιστό στο μαστορίτικο ρητό «πάψε δέν ξέρεις έσύ» και στην πρόληψη πώς το άφεντικό τά ξέρει όλα, δέν έχει ιδέα τί θά είπουν: σύγχρονο μηχανήμα, αύξημένη απόδοση, γωνίες κοπής εργαλείων, γρέξι μισόν πόντο που κοκκινίζει, ύλικό θαρρείς που πλάθεται στη φωτιά της γνώσης του τεχνίτη του, παραγωγή κατά σειρά, μέτρηση ακριβείας και μετρητικά εργαλεία που στοιχίζουν μια περιουσία. «Σιγά θά σπάσει το έργαλείο» συνιστά ο κάτοχος του σαράβαλου στον τονά-δωρο του που κάπου άκουσε για σύγχρονα βήματα κοπής και τολμάει να δοκιμάσει. «Παρ' τό κουμπάσο κι άσε τις έξυπνάδες» θά είπει στον τεχνίτη άν του μιλήσουν για μετρητικά όργανα ακριβείας· οι κουτόφραγκοι φαίνεται δέν ξέρουν τί τους γίνεται χρησιμοποιώντας μέσα μέτρησης με προσέγγιση έκατοστοτό και χιλιοστού του χιλιοστού και παρακολουθώντας την απόδοση των μηχανών τους με στοργή πατέρα που χαιρείται την προκοπή των παιδιών του.

Έτσι, παρά τις ιδιαίτερες εύνοιες για προαγωγή της μηχανουργικής βιομηχανίας στην Ελλάδα που μας δημιούργησε ο πρώτος παγκόσμιος πόλεμος και την εξαιρετική κίνηση κεφαλαίων από τό 1924 ως τό 1929, ή μηχανουργία—σαν γενικότερο στοιχείο της έθνικής παραγωγής—δέν έμεινε άπλωσε καθυστερημένη μά έχασε και τεράστιο έδαφος. Οι έπισκευές πλοίων που έκαναν, στα άρκετά παλιότερα χρόνια, να σφύζει ή πόλη του Πειραιά από ζωή, πέρασε σε άλλα λιμάνια. Μιά κάπως μελετημένη βιομηχανική έγκατάσταση, να ήθελες, έπρεπε να τη φέρεις έτοιμη από τό Έξωτερικό.

Μά άν έχασε ή μηχανουργία δέν έχασαν οι μηχανουργοί. Αυτοί ήβραν την πόρτα: Έξασφάλισαν τη δασμολογική προστασία. Και τότε άρχισε ένα στάδιο ακατανόητης—δηλαδή πολύ κατανόητης—άνισοσταθμίας μεταξύ της τεχνικής προαγωγής της χώρας και της εύμετρίας των επιχειρηματιών. Ένώ χανόταν ή τεχνική παράδοση, ενώ δέν μπορούσε να βρείς τεχνίτες στο ύψος των παλιών, οι βιομήχανοι έπλούτιζαν και έπλούτιζαν με άσημαντες δουλειές: Μά έπισκευές και κακές αντιγραφές ξένων μηχανημάτων. Και τότε μάλιστα άρχισαν να καταννοούν την ανάγκη των διπλωματούχων μηχανολόγων μά με τό δικό τους τρόπο. Άντί να πάρουν μηχανολόγους να τους βάλουν στην παραγωγή, όπως όλες οι χώρες, έπαιρναν κανένα για τό σχεδιαστήριο—αντιγραφείο και για τη μετάφραση των περιγραφών των ξένων κατασκευαστών!

Έτσι μάς ήβρε ο τελευταίος πόλεμος και ή κατοχή. Δουλέψανε έντατικά τά μηχανουργεία στην κατοχή. Τό άν ώφελήθηκε ή όχι ο κατακτητής άπ' αυτό και τό ποσοστό εύθύνης των βιομηχάνων για την ώφέλεια τούτη, είναι ένα άλλο θέμα. Κάποτε θά κριθεί κι αυτό. Μετά την άπελευθέρωση όμως σταμάτησαν να δουλεύουν κι όταν ξανάρχισαν περιόρισαν την παραγωγή στο έλάχιστο. Τί συνέβη; Είχε ριχτεί τό γενικό βιομηχανικό σύνθημα: «Μικρή παραγωγή, μεγάλο κέρδος, περιουσία σε χρυσό στις βαλίτσες έτοιμη να συνοδεύσει μετανάστες, σπέκουλα μόνο, μαύρο χρηματιστήριο κι έκμετάλλευση των πιστώσεων της Τραπεζής της Ελλάδος».

Νά, τί γράφει μία έκθεση από 8 'Ιουλίου 1946 του Έπιθεωρητή της Βιομηχανίας που διατάχθηκε να κάνει έλεγχο του Πυριτιδοποιείου και Καλυκοποιείου, ύστερα από παραστάσεις του άπολυμένου προσωπικού αυτής της επιχείρησης, στο 'Υπουργείο Έθνικής Οικονομίας:

«Προπολεμικώς ή 'Εταιρεία είχε κατασκευάσει και πετρελαιομηχανές 5 ίππων αλλά δέν ήδυνήθη να συναγωνισθεί—ώς λέγει—τό Έξωτερικόν, εις την τιμήν του κόστους. Έπίσης κατεσκεύασε ανταλλακτικά μηχανών έριουργίας, τυπωτικάς μηχανάς διά χυτοσίδηρον και έλαφρά μέταλλα, ανταλλακτικά αυτοκινήτων, μηχανουργικά μηχανήματα, ήτοι τόνους κλπ., μηχανάς καπνοβιομηχανίας Παπαστράτου, καλούπια κλπ. Έπίσης είχε κατασκευά-

σει μίαν γέφυραν 14,5 μέτρων άντοχής 5 τόννων και γερανογέφυραν διά τας ανάγκας του.

Τών άνωτέρω έχει την δυνατότητα κατασκευής αλλά εν της παραγωγής του εργοστασίου εμφαίνεται ότι τοῦτο έχει προσανατολισθεί προς παραγωγήν ειδών εύκόλου κατασκευής και της σειράς, άτινα δέν χρειάζονται μελέτας και έξοδα πολλά, ΑΠΟΦΕΡΟΥΣΙ ΔΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΝ ΚΕΡΔΟΣ».

Τό καλυκοποιείο παράγει φυσέκια κυνηγιού, άναπτήρες, ξύλινα καρούλια για κουβαρίστρες και πηρούνια! Και διαθέτει άπάνω υπό 200 κομμάτια μηχανήματα σε καλή κατάσταση, άπό τά όποια τά 150 στο μηχανουργείο, πολλά προς έπισκευή, καμινεκτήριο, ξυλουργείο, χυτήριο, όλα πλήρη, σκληρυντήριο μετάλλων κλπ. όπως μάς πληροφοροει ή ίδια έπίσημη έκθεση.

Η καλύτερα οργανωμένη δηλαδή μηχανουργική μας επιχείρηση, τό «άγλαίσμα» της έλληνικής μηχανουργίας και ή βιτρίνα της προοδευτικότητας της, όχι μόνο δέν έπαναπρόσλαβε τους μηχανικούς της που έδιωξαν οι Γερμανοί—έβαλε στρατηγούς και ναυάρχους ή κάτι παρόμοιο, στα τεχνικά πόστα—μά άπόλυσε και τό προσωπικό της, παρόπλησε τεράστιο ήριθμό περιήφων μηχανημάτων και έγκαταστάσεων και κάνει τη δουλειά που έκαναν πριν τά ύπόγεια καρεκλάδικα των παρόδων της οδού 'Αθηνάς· ξύλινα καρούλια!

Ποιοι άποτελούν την άλλη παράταξη, του συνεταιρισμού διπλωματούχων μηχανικών μηχανολογικών κατασκευών, είναι ίσως περιττό να τό άναπτύξουμε. Είναι τό άνθος της μηχανουργικής μας διανοήσης, οι διπλωματούχοι των ανωτάτων σχολών του δικού μας ή ξένων Πολυτεχνείων, διαβασμένοι, με γνώσεις, προσανατολισμένοι στις σύγχρονες άπόψεις της Τεχνικής και των Κατασκευών, άκέραιοι πολίτες, με δόλοψυχη διάθεση να διαθέσουν τις παραγωγικές τους ικανότητες στην ύπηρεσία της έθνικής οικονομίας. Μεταξύ τους είναι έμπειροι έπιστήμονες που έργασθηκαν σε ξένα εργοστάσια ή στα οργανωμένα εργοστάσια των κρατικών οργανισμών—όχι στα γραφεία των 'Υπουργείων να έξηγούμεθα—που καταλαβαίνουν από όργάνωση και παραγωγή. Κοντολογής άνθρωποι ΤΙΜΙΟΙ που ΘΕΛΟΥΝ και ΞΕΡΟΥΝ, άπέναντι των μηχανουργών βιομηχάνων που—στην πλειονότητά τά τους—ΟΥΤΕ ΘΕΛΟΥΝ, ΟΥΤΕ ΞΕΡΟΥΝ.

Δίπλα σ' αυτή τους την ικανότητα έχουν και τη σεμνότητα και μετριοφροσύνη του άληθινού έπιστήμονα. Δέν προβάλλουν έπίμονες γνώμες· δέχονται όποιουσδήποτε όρους του Κράτους άναφορικά με τις θέσεις εγκατάστασης των συγκροτημάτων και συνεργασία με άλλους συνεταιρισμούς «*αρκεί να έξασφαλίξοτο ή έκμετάλλευσις των συγκροτημάτων κατ' έπιστημονικόν και ορθολογικόν τρόπον*», όπως λένε στο ύπόμνημά τους.

Τί έζήτησαν μόνο; Την ένίσχυση που με τόση προθυμία κι άποχεριά έδωκε τό Κράτος στους βιομηχάνους· πιστώσεις στην Τράπεζα Ελλάδος με έγγύηση του Κράτους. Ποιά χώρα, έμπρός στα έρείπια, έχοντας υπόψη μία τέτοια πρόταση θά την άπόρριχνε; Είναι τόσο έξώφθαλμα συφερτική ή λύση αυτή ώστε, τόσο ο ειδικός αντιπρόσωπος της UNRRA κ. Πάντουαν όσο και ο ύπουργός Συντονισμού κ. Στεφανόπουλος, συμφώνησαν άρχικά.

Όστόσο φαίνεται πώς τορπιλλίζεται ή τακτοποίηση αυτή και πρόκειται να δοθούν τά συγκροτήματα στους βιομηχάνους. Κι αυτό είναι τό άλλο λάθος, τό θανάσιμο, που είναι έτοιμο να κάνει τό Κράτος. 'Υπαναγκασεί ο κ. 'Υπουργός Συντονισμού και συμφωνεί με τη γνώμη μιας επιτροπής που καταλέγει στα μέλη της και ανωτάτους τεχνικούς ύπαλλήλους του Κράτους. Τυπική δικαιολογία ότι, οι βιομηχανικοί θά πληρώσουν άμέσως τά συγκροτήματα. Ούσιαστική αίτία άλλη. Η πολιτική επικράτηση των βιομηχάνων άπάνω στους κυβερνητικούς παράγοντες. Των βιομηχάνων που τρέμουν τό συνδυασμό άρτίων συγκροτημάτων και τεχνικού έπιστημονικού κόσμου της Ελλάδας. Πού βλέπουν πώς άπέναντι της άδαημοσύνης τους, θά σταθεί έξοπλισμένη ή γνώση κι άπέναντι της κερδοσκοπικής τους πολιτικής της ύποπαράγωγής, ή έπιθυμία μιας ολόκληρης τάξης τίμιων ανθρώπων να βοηθήσουν με όλες

Ι. Τ. ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗ, τ. Έπιθεωρητή 'Υπουργείου Οικονομικών

ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΜΕΣΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

(Εισήγηση στην Όλομέλεια του Οικονομικού Τομέα της «ΕΠ-ΑΝ»)

Β'.

Η δημοσιονομική πολιτική που εφαρμόζεται σήμερα και που έκφράστηκε στον προϋπολογισμό του 1946-47 που βρίσκεται υπό ψήφιση στη βουλή, δέ σημειώνει καμιά βελτίωση σε σχέση με κείνη που εφαρμόστηκε άπ' τον Γενάρη 1945 και δώ· σε μερικά μάλιστα σημεία ή πολιτική αυτή βρίσκεται σε μεγαλύτερη αντίθεση προς τις άρχες της δημοσιονομικής έπιστήμης και προς τά λαϊκά συμφέροντα. Ξεκινώντας από την άρχή της με κάθε τρόπο ένίσχυσης και προστασίας της ιδιωτικής πρωτοβουλίας κι άποβλέποντας στην «ένθάρρυνση του ξένου κεφαλαίου» για να κάνει τοποθετήσει στη Χώρα μας, ή πολιτική αυτή καταλήγει σε φορολογική άσυνδοσία του μεγάλου κεφαλαίου και των μεγάλων εισοδημάτων με συνέπεια την άναζήτηση πόρων για την κάλυψη των φυσικών κενών που δημιουργεί ή άσυνδοσία αυτή στον προϋπολογισμό στη μεγαλύτερη άκόμα έπιβάρυνση των έμμεσων φόρων, των τιμών των ειδών μονοπωλίου, της φορολογίας δημοσίων θεαμάτων—που κοντεύει να καταντήσει άπαγορευτική—κλπ. Η παράδοση, άπ' την άλλη, με βάση την άρχή της προστασίας της «ιδιωτικής πρωτοβουλίας», στους βιομηχάνους των πρώτων ύλδν για να τις κατεργαστούν για λογαριασμό τους και όχι για λογαριασμό του Κράτους

τους τις δυνάμεις για τό άποτράβηγμα του Τόπου από τό βάλτο της έξασθλίωσης. Συμπαραστάτης των βιομηχάνων ή γραφειοκρατική δοκαιοσοφία άνωτάτων τεχνικών ύπαλλήλων. Συμπαραστάτης άλληλέγγυος. Ήταν έπόμενο! Όσα έφόδια έχουν οι μέν, να κατέχουν τά πόστα των άρχόντων της τεχνικής δράσης της Χώρας, άλλα τόσα έχουν οι άλλοι για τό ίμπερίο τους. Οι κοινές αίτίες άδυναμίας δημιουργούν παρορμήσεις άλληλοβοήθειας και συμμαχίες άμυντικές!

Τί θά τά κάνουν οι βιομήχανοι, γά θά τά παραλάβουν, τά συγκροτήματα αυτά που δέν τά παράγγειλαν αυτοί, που είναι έξω από τις δικές τους προβλέψεις και τεχνικές προοπτικές; Να τά δουλέψουν, όπως είδαμε, δέν τό έπιθυμούν. Κι άν κάποτε τό έπιθυμήσουν, δέν είναι ικανοί. Είναι κυριολεκτικά οι άλμπάνηδες με τό ποκέτο χειρουργικών εργαλείων. Θά τά κλείσουν σε μία άποθήκη (λένε πώς βρέθηκε και ή άποθήκη) και θά θάψουν εκεί την έπιζήμια γι' αυτούς πρόθεση της UNRRA. Ο «λύχνος υπό τόν μόδιον». Δέν είναι πρώτη φορά που γίνεται τέτοιο πράγμα. Η παγκόσμια Ιστορία της κεφαλαιοκρατικής επιχειρηματικότητας είναι γεμάτη από παραδείγματα τεχνικών προόδων που πληρώνονται για να κλεισθούν, σε μία μάντρα, ένα συρτάρι, μία άποθήκη. Άποτρέπεται έτσι ο κίνδυνος της διαταραχής ενός κερδοσκοπικού στατους κβό.

Στην καλύτερη περίπτωση θά διαλύσουν τά συγκροτήματα και θά μοιράσουν τά μηχανήματα μεταξύ τους. Έξίσου μέθοδος ικανή κι αυτή, για τόν τορπιλλισμό των προϋποθέσεων με τις όποιες ήρθαν τά συγκροτήματα, όπως παρατηρεί και ο πρόεδρος του «συνεταιρισμού μηχανικών μηχανολογικών κατασκευών» κ. Δ. Ζάννου στην από 12-ΧΙ-46 άναφορά του προς τόν κ. 'Υπουργό Συντονισμού.

Σε όποιαδήποτε δηλαδή περίπτωση, πρόκειται για καθάρη πράξη ΣΑΜΠΟΤΑΖ κατά της Άνοικοδόμησης, πράξη που τιμωρείται βαρύτερα σε όλες τις δημοκρατικές χώρες της γής, γιατί στρέφεται ένάντιον του λαού. Και στην πράξη αυτή συνεργούν βιομήχανοι, ανώτατοι ύπαλληλοι του Κράτους και 'Υπουργοί Κυβέρνησης, που είναι

και στους έμπόρους, των έτοιμων ειδών που εισήγαγε ή Ούνρα για να μοιραστούν στον έλληνικό πληθυσμό, ενώ αύξάνει σημαντικά τά κέρδη μερικόν μεγαλοεπιχειρηματιών, άποστερεί τό Δημόσιο από μία σημαντική πηγή έσόδων από τη βιομηχανοποίηση των πρώτων ύλδν που του ανήκουν κι άπό την πούληση στο κοινό ειδών που εισάγει τό ίδιο τό Κράτος και που θά μπορούσε να τά έμπορευθεί για λογαριασμό του. Άκόμα ο προϋπολογισμός που κατάθεσε στη Βουλή ο 'Υπουργός των Οικονομικών κ. Χέλμης παρουσιάζει τούτη την άνωμαλία, που δέν προοιωνίζεται καθόλου εύχάριστη την έξέλιξη της δημοσιονομικής κατάστασης της Χώρας στο προσεχές μέλλον.

Περισσότερα από τά 550/ο του συνόλου των έσόδων προέρχονται από έκτακτους πόρους που βρίσκονται έξω από τη συνηθισμένη σφαίρα της κρατικής οικονομίας κι άκόμα που τό μεγαλύτερο μέρος τους δέν πρόκειται να ύπάρξει στον προϋπολογισμό του έπόμενου έτους. Έτους. Τέτοια είναι ιδιαιτέρως τά έσοδα από την έκποίηση των έφοδίων Έξωτερικού (κυρίως της Ούνρα) που βρίσκόντουσαν στις άποθήκες του Δημοσίου την 1' Απρίλη 1946 ή που θά εισαχθούν μέσα στο τρέχον οικονομικό έτος, έκποίηση κρατικών άποθεμάτων καπνού Άν. Μακεδονίας και Θράκης, έκποίηση του άμερικανικού ύλικού που θά παραδοθεί

στα πρόθυρα της έκπτωσης κάτω από την έθνική κατάρρα. Τό καταχωρεί κι αυτό ο έλληνικός λαός στο λογαριασμό που θά παρουσιάσει στη νέα κυβέρνηση και θά παρουσάζει έπίμονα κι άποφασιστικά, μέχρις ότου ο λογαριασμός ταχτοποιηθεί.

Θά είχαμε ωστόσο να ύποδείξουμε και μία άλλη προσπάθεια στους καλούς μας και προοδευτικούς διπλωματούχους μηχανικούς. Να έπιδιώδουν στενότερη, οικονομική και συνεταιριστική, συνεργασία με πλατύτερους λαϊκούς οργανισμούς, για να φτάσουν στον εύγενικό τους σκοπό. Η Όμοσπονδία Έργατών Μετάλλου λογουάρη, που είχε ένδιαφερθεί κι εκείνη για τά ίδια μηχανήματα μά άποτραβήχτηκε διακριτικά μόλις κινήθηκαν οι μηχανικοί, θά μπορούσε να συζητήσει τό ζήτημα μαζί τους. Η Όμοσπονδία Γεωργικών Συνεταιρισμών, που τόσο ένδιαφέρεται για τη μηχανοκίνηση της γεωργίας, για την ένίσχυση της βιομηχανίας και την εισροή φτηνών βιομηχανικών προϊόντων στην αγορά—ιδίως σιδηροβιομηχανικών γεωργικού ένδιαφέροντος—και γενικά για την άνοικοδόμηση του Τόπου, θά είχε σίγουρα λόγους να ύποστηρίξει την κίνηση των μηχανικών. Η Γενική Συνομοσπονδία Έργατών της Ελλάδος άκόμη, θά μπορούσε να ένδιαφερθεί.

Με τη βοήθεια των μεγάλων αυτών Λαϊκών Οργανώσεων—που και για την πραγματική άνοικοδόμηση ένδιαφέρονται ειλικρινά και ταμεία έχουν—και με τις πενήρες οικονομίες των μελών του συνεταιρισμού μηχανικών, ίσως να μπορούσαν να συγκεντρωθούν τά χρήματα που ζητάει ή κυβέρνηση για τά μηχανήματα και τά βρίσκει άπό τους βιομηχάνους—που ή ίδια ωστόσο τους έχει δανείσει να κινήσουν τις δουλειές τους. Και τότε ο κ. πρόεδρος του συνεταιρισμού μηχανικών, θά είχε την εύχρηστη να πετάξει στο τραπέζι του κ. ύφυπουργού Συντονισμού τά λύτρα των μηχανουργικών συγκροτημάτων—τό σακκούλι με τις λίρες που ζήτησε ο κ. ύφυπουργός να τις βρεί έστω κι άπό έναν καλόγερο του άγίου Όρους—και ο Τόπος την ικανοποίηση, πώς τούτα τούλάχιστον τά συγκροτήματα έπρεσαν σε άξια και τίμια χέρια.

στην Ελλάδα με έκπτωση κλπ. Η παρόθεση του πιο κάτω πίνακα κατανομής των εσόδων του προϋπολογισμού 1946-47, όπως τον δίνει ο κ. Χέλμς στην εισηγητική έκθεση του προϋπολογισμού του, αποδείχνει την ακρίβεια όλων των παραπάνω διαπιστώσεων μας.

Ταχτικά έσοδα	Έκατομ. δρχ.
1. Άμεσοι φόροι	91 964
2. Έμμεσοι »	
α) τελωνειακοί δασμοί	81 086
β) φόρος κατανάλωσης καπνού	245 000
γ) » » οίντος και ποτών	18 929
δ) Άλλοι φόροι κατανάλωσης	5 985
	351 000

3. Μονοπώλια	79 004
4. Χαρτόσημο	12 038
5. Τέλος μεταφορών	3 001
6. » ψυχαγωγίας (δημ. θεάματα κλπ.)	23 050
7. Ταχ. τηλεγρ. και τηλεφωνικά τέλη	32 134
8. Εισοδήματα από την περιουσία του Κρότους	2 002
9. Άλλα τακτικά έσοδα	8 091

Σύνολον ταχτικών εσόδων 602 284

Έκτακτα έσοδα	
1. Από τη διάθεση εφοδίων του Έξωτερικού που θα μπουν στο οίκον. έτος 1946-47	460 000
2. Από τη διάθεση αποθεμάτων τέτοιων που βρισκόντουσαν στις αποθήκες του Δημοσίου τη 1-4-46	104 000
3. Από την εκποίηση του πλεονάζοντος αμερικανικού υλικού που θα παραχωρηθεί με πίστωση	75 000
4. Ομοίως του αγγλικού πολεμικού υλικού	10 000
5. Ομοίως αγγλικού υλικού με βάση τη συμφωνία του Λονδίνου	10 000
6. Από την εκποίηση έχθρικών περιουσιών	30 000
7. Από την εκποίηση των καπνών Μακεδονίας και Θράκης	45 000
8. Από την εκμετάλλευση της ακτοπλοΐας	25 000
9. Ειδική εισφορά από τους δικαιούχους δεσμευμένου συναλλάγματος	9 300
10. Άλλα έκτακτα έσοδα	30 700

Σύνολο έκτακτων εσόδων 799 000

Γενικό σύνολο 1 401 284

Εξετάζοντας ειδικότερα τη φορολογική πολιτική της Κυβέρνησης, όπως προκύπτει από τον προϋπολογισμό που κατατέθηκε, παρατηρούμε πως η αναλογία της έμμεσης φορολογίας στο σύνολο των ταχτικών εσόδων, που όπως εκθέσαμε πιο πάνω θεωρούνταν στην προπολεμική περίοδο υπερβολική, αυξάνει ακόμα περισσότερο σε βάρος της έμμεσης φορολογίας. Έτσι όμως όλο και μεγαλύτερο μέρος του φορολογικού βάρους πέφτει στους ώμους των λαϊκών τάξεων. Νά ποιά είναι, σύμφωνα με τους αριθμούς του προϋπολογισμού, η αναλογία των διαφόρων ταχτικών εσόδων σε σχέση με το σύνολό τους:

Άμεσοι φόροι	15,3 %
Έμμεσοι »	58,3 »
Μονοπώλια	13,1 »
Χαρτόσημο	2,0 »
Τέλη μεταφορών	0,5 »
Δημόσια θεάματα κλπ.	3,8 »
ΤΤΤ και άλλα έσοδα	7,0 »
	100,0 »

Σημειώνουμε πως προπολεμικά (πρ/σμός 1939-40) το ποσοστό της έμμεσης φορολογίας στο σύνολο των ταχτικών εσόδων ήταν 22%. Μά κι από τους άμεσους φόρους, που προϋπολογίζονται σε 22 δισεκατ. δρχ. ένα μεγάλο μέρος βαρύνει επίσης τις εργαζόμενες λαϊκές τάξεις των πόλεων και της υπαίθρου. (22 δισεκ. ο έγγειος φόρος

του καπνού. 5 δισεκ. ο στρεμματικός φόρος κι οι άλλοι γεωργικοί φόροι, 44 δισεκ. ο φόρος επιτηδεύματος που αντικατέστησε την έκτακτη εισφορά που είχε επιβάλει περίοι ο κ. Βαρβαρέσος και που το μεγαλύτερο μέρος του θα πληρώσουν οι επαγγελματιοτεχνικές τάξεις κλπ.).

Είναι αλήθεια ότι με τελευταία νομοθετικά μέτρα αμείχθησαν οι φορολογικοί συντελεστές των καθαρών προσόδων για τα εισοδήματα που προκύπτουν από την 1η 'Απριλίου 1946 και πέρα, για την Α' κατηγορία (εισοδήματα από οικοδομές) σε 33%, για την Γ' κατηγορία (εισοδήματα από κινητές αξίες) σε 40% και για την Δ' κατηγορία (κέρδη εμπορικών και βιομηχανικών επιχειρήσεων πέρα από κείνα που εμπίπτουν στη φορολογία επιτηδεύματος) σε 40%, όμως με τη διατήρηση του αναλογικού χαρακτήρα στις φορολογίες αυτές, η επιβάρυνση των μικρών εισοδημάτων εξακολουθεί να 'ναι δυσανάλογη με κείνη των μεγάλων, αφού φορολογείται με το ίδιο ποσοστό ένας μικροϊδιοκτήτης λ. χ. που έχει ένα εισόδημα έτησιο λίγων εκατοντάδων χιλιάδων δραχμών απ' το σπίτι του κι ο ιδιοκτήτης ολόκληρων τετραγώνων ή πολυκατοικιών με τα εκατομμύρια των ετήσιων εισοδημάτων.

Από την άλλη κι η πολιτική των δαπανών, που αν άσκοϋνταν με κριτήριο την εξυπηρέτηση των λαϊκών συμφερόντων θα μπορούσε να μετριάσει ως ένα βαθμό τις αδικίες που δημιουργούσε η πολιτική των εσόδων, επιστρέφοντας με τον τύπο άμεσης ή έμμεσης ωφέλειας στο λαό ένα μέρος από τα φορολογικά βάρη που πέφτανε δυσανάλογα στους ώμους του, η πολιτική, λέμε, των δαπανών δε στάθηκε καλύτερη σ' όλη τη μεταπελευθερωτική περίοδο.

Αν και η εξέταση των διαφόρων κατηγοριών των δαπανών του κράτους για το οίκον. έτος 1945-46 δεν είναι εύκολη, γιατί στο διάστημα αυτό εξαιτίας της συνεχούς πτώσης της αξίας της δραχμής δεν εμφανίστηκε επίσημα προϋπολογισμός, ωστόσο από μία κατάσταση που έχουμε υπόψη μας και που αναφέρεται στο χρονικό διάστημα Νοέμβρη-Δεκέμβρη 1945, βγαίνει πως οι μισθοί των σωμάτων ασφαλείας απορροφούσαν τα 6,6% του συνόλου των δαπανών, οι μισθοί των στρατιωτικών τα 10,3%, οι μισθοί των άλλων υπηρεσιών τα 11,7%, οι συντάξεις τα 14,9%, οι δαπάνες για παραγωγικά έργα τα 8,1% και οι δαπάνες για την κοινωνική πρόνοια τα 9,8%. Έτσι όμως φθάνουμε σε αναλογίες χειρότερες κι από τις προπολεμικές ακόμα, γιατί τα κοντύλια που κατονόμασσε πιο πάνω κατείχαν στον προϋπολογισμό 1939-40 τις ακόλουθες θέσεις στο σύνολο των τακτικών δαπανών.

Μισθοί σωμάτων ασφαλείας	4,6 %
» στρατιωτικών	6,1 %
» λοιπών υπηρεσιών	16,7 %
Συντάξεις	9,6 %
Δαπάνες για παραγωγικά έργα	10,1 %
» για την κοινων. πρόνοια	4,7 %

Δηλαδή παρατηρούμε μία σημαντικότερη αύξηση των δαπανών για τον άστυνομικό και στρατιωτικό μηχανισμό, μείωση των δαπανών για τη μισθοδοσία του άλλου κρατικού προσωπικού, που ανάμεσα του είναι κι οι εκπαιδευτικοί, υγειονομικοί, τεχνικοί και άλλων κλάδων υπάλληλοι, σημαντική επίσης μείωση των δαπανών για παραγωγικά έργα, που ωστόσο θα 'πρεπε να περιμένει κανείς το αντίθετο, έχοντας υπόψη πως επί 5 χρόνια εξαιτίας του πολέμου και της κατοχής όχι μόνο καινούργια έργα ή συντήρηση των παλιών δε γίνθηκε μά και αφάνταστες καταστροφές έπαθε στο διάστημα αυτό ο παραγωγικός και τεχνικός εξοπλισμός της Χώρας.

Δυστυχώς το ίδιο αντιπαραγωγικό και αντιλαϊκό πνεύμα επικράτησε και στη σύνταξη του προϋπολογισμού των εσόδων του οίκον. έτους 1946-47, που όπως είπαμε έχει κατατεθεί στη Βουλή αλλά δεν έψηφίστηκε ακόμα. Κι εδώ ένα μεγάλο μέρος των δαπανών διατίθεται για τα σώματα ασφαλείας και τις ένοπλες δυνάμεις, ενώ τα κοντύλια για τις κοινωνικές δαπάνες και κείνες για τα τεχνικά έργα και την ενίσχυση της παραγωγής διατηρούνται σε πολύ χαμηλά επίπεδα.

Από τον πίνακα της κατανομής των δαπανών του προϋπολογισμού 1946-47 κατά κατηγορίες, που παραθέτουμε

εδώ, βγαίνει η ακρίβεια αυτών που λέμε πιο πάνω για τη κακή σύνθεση και του σκέλους των εσόδων.

Κατηγορία δαπάνης	Ποσά σε εκατομμύρια δραχμές	Ποσοστό % στο σύνολο των εσόδων
α) Δαπάνες για τα σώματα ασφαλείας	102 549,6	6,50
β) Δαπάνες για τις ένοπλες δυνάμεις	274 215,8	17,40
γ) Μισθολόγιο των άλλων υπηρεσιών και δαπάνες διοίκησης γενικά	250 385,0	15,82
δ) Συντάξεις γενικά	151 601,6	9,61
ε) Έξοδα διαχείρισης εφοδίων Έξωτερικού	450 478,5	28,57
στ) Υγεία, κοινωνική πρόνοια κ.λ.π.	94 599,1	5,99
ζ) Τεχνικά έργα και ενίσχυση της παραγωγής	118 760,9	7,53
η) Αποδόσεις από τα έσοδα, επιχορηγήσεις και οικονομικές ενισχύσεις	80 298,8	5,10
θ) Διάφορες άλλες δαπάνες	23 825,0	1,51
ι) Αποθεματικό του προϋπολογισμού	30 000,0	1,97
Σύνολο	1 576 714,3	100,00

Ιδιαίτερη εντύπωση προξενεί το γεγονός, που αναφέρεται και στην εισηγητική έκθεση του προϋπολογισμού, πως για τις ανάγκες της ανασυγκρότησης, μόναχα 100 δισεκ. δρχ. μπόρεσε να διαθέσει η Κυβέρνηση, δηλ. ποσό τελείως άσημαντο σχετικά με την έκταση των αναγκών. Είναι αλήθεια πως σε συνέχεια η Κυβέρνηση υπόσχεται να διαθέσει για την ανασυγκρότηση τα ποσά που θα εισπράξει ή Ελλάδα από τις επανορθώσεις, από δάνεια κλπ. αυτό όμως ισοδυναμεί με παραπομπή της επίτακτης υπόθεσης της ανασυγκρότησης «στις ελληνικές καλένδες» αν πάρει κανείς υπόψη τα ποσά που αντίθετα με κάθε δικαίο καθορίστηκαν από τη Διάσκεψη των Παρισίων για επανορθώσεις της Ιταλίας και Βουλγαρίας προς την Ελλάδα και πρό παντός τους όρους για την πληρωμή τους. Κι ακόμα πως η οικονομική ενίσχυση της Χώρας με δάνεια, πιστώσεις κλπ. από μέρους των Μεγάλων Συμμάχων μας δεν έχει πάρει καμιά συγκεκριμένη μορφή.

Έτσι όμως όχι μονάχα ενίσχυση της παραγωγής, που έχει υποστεί πλήρη σχεδόν εξάρθρωση από τα μέτρα των κατακτητών, και ανοικοδόμηση των καταστρεμμένων κοινωνικών έργων και των καμένων οικισμών δεν είναι δυνατή μά ούτε η θεραπεία στοιχειωδέστατων κοινωνικών ανσγκών όπως η μέριμνα για τη λαϊκή υγεία, ή κοινωνική πρόνοια κλπ. δε μπορεί να σημειώσει καμιά θετική πρόοδο.

Η τέτοια δημοσιονομική πολιτική είχε συνέπεια φυσική την καθυστέρηση της ανασυγκρότησης του παραγωγικού μηχανισμού, την αδυναμία ικανοποιητικής απόδοσης της φορολογίας, παρ' όλη την καταθλιπτική επιβάρυνση των λαϊκών τάξεων, τα συνεχή έλλειμματα του προϋπολογισμού που καλυπτόντουσαν με την αύξηση της κυκλοφορίας, τον πληθωρισμό και την έκπτωση της αξίας του έθνικού μας νομίσματος με όλα τα γνωστά θλιβερά επακόλουθα πάνω στο βιοτικό επίπεδο του λαού και την οικονομία του Έθνους.

Αν τον τελευταίο καιρό έταψε η έκδοση χαρτονομίσματος για τις κρατικές ανάγκες και αν παρουσιάζεται μία φαινομενική βελτίωση στην κατάσταση των δημοσίων οικονομικών, αυτό πρέπει να αποδοθεί δυστυχώς όχι σε μόνιμη εξασφάλιση του προϋπολογισμού αλλά στην άθρσα, κατά τους τελευταίους μήνες, εκποίηση των εφοδίων που παρέχει δωρεάν στο Κράτος ή Ούνρα και στη συνακόλουθη δημιουργία για το Δημόσιο εσόδων, που δεν πρόκειται να επαναληφθούν στο μέλλον. Αντίστροφα τα έξοδα όχι μόνο δεν πρόκειται να ελαττωθούν μά και θ' αυξάνουν διαρκώς, γιατί δεν είναι δυνατό να κρατιούνται επ' άπειρο στα σημερινά εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα οι μισθοί κι οι συντάξεις των κρατικών οργάνων

και γιατί οι δαπάνες για τον έφοδιασμό και τον εξοπλισμό του στρατού, που σήμερα έγγράφονται σε ιδιαίτερους λογαριασμούς, κάποτε θα μπουν στον προϋπολογισμό. Άλλος πρόσθετος λόγος για τη μελλοντική αύξηση των δαπανών είναι τα κοντύλια για την ανασυγκρότηση που ύστερα από τη δυσμενή τροπή που πήρε το ζήτημα των επανορθώσεων, όπως είπαμε πιο πάνω, δεν μπουρν παρά να επιβαρύνουν κατά τον ένα ή τον άλλο τρόπο το δημόσιο προϋπολογισμό. Έτσι όμως το έλλειμμα που υπολογίστηκε κατά την κατάρτιση του προϋπολογισμού σε 175 δισεκ. δρχ., και που αυξήθηκε στο μεταξύ κατά άλλα 100 δισεκ. περίπου, απ' την καθυστέρηση των εισπράξεων του σ' εξαμήνου (Έπρίλη-Σεπτέμβρη 1946), θα ανέβει σε πολλές εκατοντάδες δισεκατομμυρίων, δημιουργώντας κίνδυνο νέου πληθωρισμού.

Σε συντομία, αίτιες της κακής αυτής δημοσιονομικής κατάστασης, που με διάφορες διακυμάνσεις επικρατεί σ' όλη τη μεταπελευθερωτική περίοδο, μπουρν να θεωρηθούν:

1) Η άνυπαρξία οικονομικής πολιτικής που να άποβλέπει στην κινητοποίηση των παραγωγικών δυνάμεων της Χώρας για αύξηση της παραγωγής και του έθνικού εισοδήματος, όποτεν θα δημιουργόντουσαν σταθερές φορολογικές πηγές.

2) Η κακή δημοσιονομική πολιτική, που δεν άποβλέψε στην εξυγίανση των δημοσίων οικονομικών και γενικότερα της οικονομίας της Χώρας αλλά βασίστηκε στην άσυστοσία του μεγάλου κεφαλαίου και των μεγάλων κερδών και την επιβάρυνση μόνο των λαϊκών τάξεων που άσκήθηκε με την έμμεση φορολογία και με την πολιτική του πληθωρισμού, που, όπως είναι γνωστό, είναι η χειρότερη και πιο άδικη μορφή φορολογίας.

3) Η άνικανότητα των διαφόρων κυβερνήσεων που διαχειρίστηκαν τη σημαντική ενίσχυση της Ούνρα στο να την αξιοποιήσουν κατάλληλα τόσο για την τόνωση των δημοσίων οικονομικών όσο και για την ανασυγκρότηση της Χώρας. Η πολιτική των χαμηλών τιμών επιβαλότανε μόνο όμως για τις άπορες και λαϊκές τάξεις και όχι για τις εύπορες. Αντί γι' αυτό, το Κράτος παρείχε τα είδη αυτά και ιδιαίτερα τις πρώτες ύλες και τα καύσιμα, σε τιμές έξευτελιστικές στους βιομηχάνους που τα υπολόγιζαν στο κόστος των ειδών που παράγανε με βάση τις τιμές της ελεύθερης άγορας και έτσι η βοήθεια της Ούνρα αντί να χρησιμοποιηθεί για τη γενικότερη άνάρρωση της Χώρας, έγινε αντίκειμένο πλουτισμού λίγων κερδοσκόπων.

Στην κακή αυτή τροπή της δημοσιονομικής και νομισματικής μας κατάστασης, σημαντικός συντελεστής στάθηκαν και όρισμένα οικονομικά βάρη που μας επέβαλε η έδω παρουσία των αγγλικών στρατευμάτων και γενικότερα ο μονόπλευρος προανατογισμός της έξωτερικής οικονομικής πολιτικής μας. Η έκδοση στην άρχη των στρατιωτικών λιρών που τις άντάλλαξε η Τράπεζα Έλλάδος με δραχμές για να μείνουν επί μήνες στα χρηματοκιβώτια της, η διεύρυνση έπειτα της κυκλοφορίας για τη χρηματοδότηση των δαπανών των στρατευμάτων αυτών στην Έλλάδα, με τη μορφή προκαταβολών που έφτασαν τα 15 έκατομ. λίρες στερλίνες. Με την τελευταία έλληνοβρετανική οικονομική συμφωνία, το ζήτημα αυτό δεν ταχτοποιήθηκε.

II. Η ΕΠ-ΑΝ και η μελέτη του οικονομικού προβλήματος

Η Έταιρία «Επιστήμη - Άνοικοδόμηση» που από τη σύσταση της έχει τάξει για έναν από τους πιο σημαντικούς προγραμματικούς σκοπούς της την κάτω από το φάος της επιστήμης και κάτω από το πρίσμα της εξυπηρέτησης του κοινωνικού συνόλου μελέτη των προβλημάτων της Χώρας, αναμφίβολα θα έπρεπε να άσχοληθεί και με το πρόβλημα των δημοσίων οικονομικών. Όμως το πρόβλημα αυτό, όπως και πολλά από τα σύγχρονα έλληνικά προβλήματα, εξαιτίας των ειδικών συνθηκών (πρόσφατη έξοδος από ένα μακρόχρονο πόλεμο και μία ληστρική κατάκτηση, προοπτική λίγο ή πολύ γρήγορης μετάβασης σε άνώτερη μορφή πολιτικής και κοινωνικοοικονομικής όργανωσης) στις όποιες βρίσκεται η Χώρα μας σήμερα, παρουσάζει δυό όψεις: την άνάγκη άμεσης αντιμετώπισης με μέτρα που θ' άποβλέπουν στην, κάτω από τις σημερινές συνθήκες της οικονομίας και της Χώρας γενικότερα, καλύτερη, δυνατή λύση του και την άνάγκη μελέτης της

δριστικής λύσης που πρέπει να πάρει το πρόβλημα αυτό μέσα στο πλαίσιο της πολιτικής και οικονομικής πραγματικότητας της αὐριανής Ελλάδας. Είναι εὐνόητο πῶς ἀνάμεσα στὰ δυὸ αὐτὰ στάδια δὲν ὑπάρχουν αὐστηρά καθορισμένα ὅρια ἀλλὰ ἀμοιβαία διείσδυση καὶ γι' αὐτὸ τὰ μέτρα ποὺ θὰ μελετηθοῦν γιὰ τὴν πρώτη περίοδο πρέπει νὰ βρίσκονται σὲ λογικὴ συνοχή καὶ νὰ προπαρασκευάζουν τὴν ἐφαρμογὴ τῶν μέτρων ποὺ σὲ γενικὲς γραμμὲς κρίνονται κατάλληλα γιὰ τὴ δεύτερη. Τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο τῆς Ἐταιρίας ἀνάθεσε στὸν τομέα οἰκονομικῶν τὴ μελέτῃ τοῦ δημοσιονομικοῦ προβλήματος ἀπὸ τὴν πρώτη ὄψη, τῆς ἐξέτασης τῶν ἐπείγοντων μέτρων ποὺ πρέπει νὰ παρθοῦν γιὰ τὴ βελτίωση τῆς δημοσιονομικῆς κατάστασης τῆς Χώρας.

Ἡ τέτοια θέση τοῦ ζητήματος παρουσιάζει ὁρισμένες δυσχέρειες, γιατί στὸ σημεῖο ποὺ βρίσκεται ἡ Χώρα μας μόνο ριζικότερες μεταρρυθμίσεις, ποὺ προβλέπονται ἀπὸ τὸ πρόγραμμα λαϊκοδημοκρατικοῦ μετασχηματισμοῦ, θὰ μπορέσουν νὰ ἐπιφέρουν μόνιμη καὶ σταθερὴ βελτίωση τοῦ οἰκονομικοῦ καὶ δημοσιονομικοῦ μας καταστάσεως. Τέτοιες ὅμως μεταρρυθμίσεις ὅπως θὰ ἔγιναν οἱ ἐθνικοποιήσεις ὁρισμένων βασικῶν ἐπιχειρήσεων λ.χ., δὲ μποροῦν νὰ παρθοῦν γιὰ βάση μίαν μελέτη ποὺ κινεῖται σὲ πολὺ περιορισμένα χρονικὰ πλαίσια τοῦ παρόντος καὶ τοῦ ἀμεσώτατου μέλλοντος, μὲ δοσμένα ἐπίσης πολιτικὰ πλαίσια. Ἀκόμα πρόσθετη δυσχέρεια ἀποτελεῖ τὸ γεγονός πῶς μὴ σημαντικὴ πηγὴ ἑκτακτῶν ἐσόδων, ὁ ἐσωτερικὸς δανεισμός, δὲ μπορεῖ νὰ ὑπολογίζεται γιὰ τὸ κοντινὸ τουλάχιστο μέλλον, γιατί λείπουν οἱ βασικὲς προϋποθέσεις τῆς: σταθερότητα τοῦ νομίσματος, ὑπαρξὴ κρατικῆς πίστεως, ὑπαρξὴ διαθεσίμων κεφαλαίων στὶς πλατιὲς μάρζες τοῦ πληθυσμοῦ.

Μέσα στὰ ἀναγκαστικά περιορισμένα αὐτὰ πλαίσια θὰ κινηθεῖ ἡ ἐισήγηση αὐτή.

III. Βασικὲς προϋποθέσεις γιὰ τὴν ἐπιτυχία κάθε δημοσιονομικῆς προσπάθειας.

Πρὶν μποῦμε στὴν ἔρευνα τῶν γενικῶν κατευθύνσεων ποὺ πρέπει νὰ δοθοῦν στὴ δημοσιονομικὴ πολιτικὴ τοῦ ἀμεσοῦ μέλλοντος καὶ στὴν ἀπαρίθμηση τῶν εἰδικότερων μέτρων στὰ ὁποῖα θὰ μετουσιωθοῦν ἐκεῖνες, θεωροῦμε σκόπιμο νὰ τονίσουμε πῶς ὁποιαδήποτε προσπάθεια στὸ δημοσιονομικὸ τομέα δὲ θὰ μπορέσει νὰ φέρει τὰ ἀποτελέσματα ποὺ ἐπιδιώκονται ἂν δὲν ἐκπληρωθοῦν οἱ πρὸς κάτω βασικὲς προϋποθέσεις:

α) Ἡ ἀποκατάσταση στοιχειώδους πολιτικῆς ὁμαλότητας καὶ δημοκρατικῆς ἀσφάλειας καὶ τάξης γιὰ νὰ μπορέσουν οἱ ἐμψυχες παραγωγικὲς δυνάμεις νὰ κινηθοῦν ἐλεύθερα καὶ ἀνεμπόδιστα. Τὸ δημοσιονομικὸ πρόβλημα, ποὺ βρίσκεται σὲ συναρτησιακὴ σχέση μὲ τὸ οἰκονομικὸ καὶ τὸ νομισματικὸ πρόβλημα, δὲ μπορεῖ ν' ἀντιμετωπισθεῖ ἀποτελεσματικά, παρὰ ἀπὸ μὴ κυβερνήσεως ποὺ θὰ ἀσκήσῃ μὴ πραγματικὰ δημοκρατικὴ πολιτικὴ. Τὸ οἰκονομικὸ πρόβλημα, κάτω ἀπὸ τὶς σημερινὲς συνθήκες, εἶναι σὲ τελευταία ἀνάλυση, πολιτικὸ πρόβλημα.

β) Ἡ κινητοποίηση τοῦ παραγωγικοῦ μηχανισμοῦ μὲ τὴν ἐφαρμογὴ ἐνὸς μελετημένου οἰκονομικοῦ προγράμματος ποὺ θὰ ἔχει σκοπὸ νὰ ἀξιοποιήσῃ ὅλες τὶς παραγωγικὲς πηγὲς τῆς Χώρας καὶ πρὶν ἀπ' ὅλα τὴ ζωντανὴ ἐργαστικὴ δραστηριότητα τοῦ λαοῦ μας, δημιουργώντας ἐργασία γιὰ ὅλους. Εἶναι εὐνόητὴ ἡ ἐπίδραση τῆς δραστηριοποίησης τῆς παραγωγῆς πάνω στὰ δημόσια οἰκονομικά, ἂν λογαριάσουμε τὴν ἀλληλεξάρτηση ποὺ ὑπάρχει ἀνάμεσα στὴν ἐθνικὴ καὶ τὴ δημόσια οἰκονομία.

γ) Ἡ ἀποκατάσταση τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς οἰκονομικῆς αὐτοτελείας μας. Κάθε μονομερὲς πολιτικὸ καὶ οἰκονομικὸ προσανατολισμός θὰ ἔχει ἀποτέλεσμα τὴ βλάβη τῶν ἑλληνικῶν συμφερόντων ἐξαιτίας τῆς ἀπομόνωσής μας ἀπὸ τὶς ἄλλες χώρες. Ἀντίθετα ἐπιβάλλεται ἡ ἐξωτερικὴ οἰκονομικὴ πολιτικὴ μας νὰ βασιζέται στὴ διεθνή οἰκονομικὴ συνεργασία—σὲ ἰσοτιμία γιὰ ὅλους τοὺς Μεγάλους Συμμάχους μας—καὶ μὲ βαλκανικὲς καὶ ἄλλες χώρες μὲ τὶς ὁποῖες, ἡ ἑλληνικὴ οἰκονομία καὶ ἐξαιτίας τῆς γεωγραφικῆς τῆς θέσης καὶ ἀπὸ ἱστορικοὺς λόγους, συνδέεται. Ἀτυχῶς μὲ τὴν τελευταία ἐλληνοβρετανικὴ οἰκονομικὴ συμφωνία ἡ ἀνεξαρτησία καὶ οἰκονομικὴ αὐτοτελεία μας ὄχι μόνο δὲν προάγεται, μὰ καὶ πλήττεται ἀκόμα πρὸς πολὺ. Αὐτονόητο πῶς στὴν προϋπόθεση αὐτὴ

περιλαμβάνεται καὶ ἡ κατάργηση τοῦ Δ.Ο. Ἐλέγχου καὶ τῶν δεσμεύσεων ποὺ μᾶς ἐπιβάλλει ἡ συμφωνία ποὺ μνημονεύσαμε.

Ἐκτός ἀπὸ τὶς βασικὲς αὐτὲς προϋποθέσεις, μὴ ἄλλη ἐπίσης σημαντικὴ προϋπόθεση γιὰ τὴ δημοσιονομικὴ μας ἐξυγίανση εἶναι ἡ ἀναδιοργάνωση τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν. Αὐτὴ, κατὰ τὴ γνώμη μας, πρέπει νὰ ἐπιδιωχθεῖ μὲ τὶς ἀκόλουθες κατευθυντήριες γραμμὲς: Ἀπλούστευση καὶ ἐκλαίκευση τοῦ διοικητικοῦ συστήματος μὲ τὴν ἐφαρμογὴ πραγματικῆς τοπικῆς αὐτοδιοίκησης καὶ πλατιᾶς ἀποκέντρωσης—ἐξασφάλιση τοῦ συντονισμοῦ στὴ δράση τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν—εἰσαγωγή καὶ ἐπέκταση στὶς δημόσιες ὑπηρεσίες τῶν σύγχρονων τεχνικῶν μέσων καὶ μεθόδων. Ἰδιαίτερη μέριμνα γιὰ τὸν ἔμψυχο παράγοντα τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν. Εἰδικότερη σημασία γιὰ τὰ δημόσια οἰκονομικά θὰ ἔχει ἡ τακτοποίηση τῶν ἐπιτελικῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν καὶ τῶν φοροτεχνικῶν καὶ ἡ τροποποίηση τοῦ φοροτεχνικοῦ συστήματος μὲ βάση τὴν εἰσαγωγὴ τοῦ λαϊκοῦ παράγοντα στὴ φορολογικὴ διαδικασία καὶ στὴν ἀπονομὴ τῆς φορολογικῆς δικαιοσύνης μὲ οὐσιαστικὸ ρόλο καὶ τὴν ἀποκεντρωτικὴ ὀργάνωση τῶν οἰκονομικῶν ὑπηρεσιῶν. Μερικὰ βασικὰ μέτρα γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ σημειώνονται σὲ γενικὲς γραμμὲς πρὸς κάτω, σὲ ἄλλα σημεία τῆς ἐισήγησης αὐτῆς.

IV. Γενικὲς κατευθύνσεις τῆς δημοσιονομικῆς πολιτικῆς μας

Νομίζουμε πῶς γενικὲς κατευθύνσεις στὴ δημοσιονομικὴ πολιτικὴ ποὺ θὰ ἐφαρμοσθεῖ ἄμεσα, πρέπει νὰ ἔχουν οἱ ἀκόλουθες:

α') Ἡ ἐπίτευξη σὲ σύντομο χρονικὸ διάστημα τῆς ἰσοσκελίσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ, γιὰ νὰ μὴ ξαναπαρουσιασθεῖ ἡ ἀνάγκη τῆς κάλυψης τῶν κοστικῶν δαπανῶν μὲ τὴν ἐκδότην χαρτονομίσματος καὶ ὁ κίνδυνος νέας ἐκπτώσεως τῆς ἀξίας τοῦ νομίσματος.

β') Ἀν πάρουμε ὑπόψη πῶς μείωση τῶν δαπανῶν δὲν εἶναι δυνατὴ σὲ μεγάλο βαθμό, ἀφοῦ οἱ οἰκονομίες ποὺ μποροῦν νὰ γίνουν σὲ ὁρισμένα κοντῦλια ποὺ θὰ ἀναφέρουμε πρὸς κάτω θὰ πρέπει νὰ διατεθοῦν σὲ ἄλλα ποὺ ἀνεπαρκῶς ἐξυπηρετοῦνται σήμερα, ἡ ἰσοσκελίση πρέπει νὰ ἐπιδιωχθεῖ μὲ τὴν αὐξηση τῶν ὑπαρχόντων ἐσόδων καὶ τὴν ἐξέυρεση νέων. Νέα ἔσοδα σήμερα καὶ ἐφόσο θὰ διαρκεῖ ἡ ἀδυναμία ἐσωτερικοῦ δανεισμοῦ εἶναι, τὸ ἔσοδο ἀπὸ τὴν ἐξαφάνιση τῆς ἀξίας τῆς δραχμῆς μὲ τὸν πληθωρισμὸ (ὑπεραξία τοῦ καλύμματος) ποὺ ἀνήκει στὸ Κράτος, οἱ πολεμικὲς ἐπανορθώσεις καὶ ἡ οἰκονομικὴ ἐνίσχυση ποὺ πρέπει νὰ ζητήσουμε ἀπὸ τοὺς Μεγάλους Συμμάχους μας καὶ τὰ κέρδη ἀπὸ ὁρισμένες κρατικὲς ἐπιχειρήσεις.

γ') Στὴ φορολογία πρέπει νὰ ἐπικρατήσῃ ἰσότητα καὶ δικαιοσύνη μὲ τὴν ὑποβολὴ ὅλων τῶν πολιτῶν σὲ θυσίες ἀνάλογες πρὸς τὴ φοροδοτικὴ τους ἱκανότητα. Ἐτοί θὰ ἀνακουφισθοῦν οἱ λαϊκὲς τάξεις ποὺ βαστοῦν μέχρι σήμερα ὅλο τὸ φορολογικὸ βᾶρος καὶ θὰ λείψει ἡ ἀσυνδοσία τοῦ μεγάλου κεφαλαίου καὶ τῶν ἀκοπῶν κερδῶν τῆς ὀλιγαρχίας τοῦ πλοῦτου. Αὐτὸ θὰ γίνῃ βασικὰ μὲ τὸν περιορισμὸ τῶν ἐμμεσῶν φόρων, τὴν ἀποφυγὴ φορολογίας τοῦ μικροῦ ἀγροτικοῦ εἰσοδήματος, τὴ διαρρύθμιση τῆς ἄμεσης φορολογίας σὲ τρόπο ποὺ νὰ φορολογηθοῦν οὐσιαστικὰ τὰ μεγάλα εἰσοδήματα καὶ ἰδιαίτερα ἐκεῖνα ποὺ προέρχονται ἀπὸ κεφάλαιο καὶ μὲ τὴν ἐπιβολὴ τῆς ἑκτακτῆς (ἐφ' ἅπαξ) φορολογίας τοῦ κεφαλαίου. Τὰ εἰδικότερα μέτρα καὶ ἡ δικαιολογητικὴ τους βάση ἀναφέρονται στὸ ἐπόμενο κεφάλαιο.

δ') Ὅσον ἀφορᾷ τὶς κρατικὲς δαπάνες πρέπει νὰ ἐπιδιωχθοῦν: 1) Ἡ σωστὴ λύση τοῦ δημοσιουπάλληλοῦ προβλήματος τόσο ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἀριθμὸ τῶν ὑπαλλήλων ὅσο καὶ τὶς ἀποδοχὲς τους ὅπως καὶ τοῦ ζητήματος τῶν συντάξεων. Ἡ ἱκανοποίηση τῶν ὑπαλλήλων θὰ ἀσκήσῃ ἀνάλογη ἐπίδραση καὶ στὴ δημοσιονομικὴ προσπάθεια ἐνῶ ἡ βελτίωση τῆς οἰκτρῆς πραγματικῆς σημερινῆς θέσης τῶν συνταξιούχων θὰ ἐξυπηρετήσῃ καὶ κοινωνικὴ σκοπιμότητα. 2) Ὁ κατὰ τὸ δυνατόν περιορισμὸς τῶν στρατιωτικῶν δαπανῶν καὶ ἐκείνων γιὰ τὰ σώματα ἀσφαλείας. 3) Ἡ αὐξηση τῶν κοινωνικῶν δαπανῶν (γιὰ τὴ λαϊκὴ ὑγεία, κοινωνικὴ πρόνοια, ἐκπαίδευση κτλ) ὅπως καὶ τῶν δαπανῶν γιὰ τὴν ἀνασυγκρότηση, τὴν ἐνίσχυση καὶ ἀνάπτυξη τῆς παραγωγῆς. 4) Ἡ τάχύτερη πραγμα-

Γ. ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ, Ὑφηγητὴ τῆς Παιδιατρικῆς

ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ

Κύριοι Σύνεδροι, (*)

Ἐχομεν πρὸ ἡμῶν σαφὴ πλέον εἰκόνα μιᾶς ἀθλίας καταστάσεως τῆς σωματικῆς καὶ ψυχικῆς υγείας τοῦ παιδιοῦ καὶ τῆς τραγικῆς θέσεως εἰς τὴν ὁποίαν ἔχει περιέλθει ἡ ἑλληνικὴ Μητέρα. Αὐθεντικαὶ πληροφορίες δοθεῖσαι ἀπὸ ἀρμόδιους ἐπιστήμονας, θέτουν τὴν σφραγίδα τοῦ κύρους εἰς τὸν τραγικὸν αὐτὸν τόμον τῆς ἱστορίας τῆς φυλῆς μας. Χρονία ἡ ἐξαθλίωσις τοῦ ἑλληνόπαιδος καὶ τῆς Μητέρας ὤξυνθη κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου καὶ τῆς βαρβάρου κατοχῆς μέχρι τοιοῦτου σημείου, ὥστε προβάλλει ἐπιτακτικὴ πλέον ἡ ἀνάγκη τῆς ἀμέσου ἐπεμβάσεως πρὸς ἀντιμετώπισιν ἐνὸς κινδύνου ὁ ὁποῖος μᾶς ἀπειλεῖ μὲ τὸ ξερίζωμα τῆς φυλῆς μας. Εἶναι λοιπὸν πρωτίστως καθκὼν ἐθνικὸν νὰ δοθοῦν ὅλα αἱ ἠθικαὶ καὶ ὀλικάι δυνατότητες καὶ ἀπὸ τὸ κράτος καὶ ἀπὸ τὴν κοινωνίαν, διὰ νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ ἐπιτυχία τῶν σκοπῶν τοῦ παρόντος Συνεδρίου, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν γνώμην μας θὰ ἔπρεπε νὰ εἴχε συγκληθῇ πρὸ πολλοῦ.

Ἐνὸς ὅμως ἐδόθη ὅφ' ὅλων σχεδὸν τῶν εισηγητῶν τοῦ αὐτοῦ ἔκτασις εἰς τὴν περιγραφήν τῆς ἀθλίας καταστάσεως τοῦ παιδιοῦ, ἐνῶ κατηναλώθη σχεδὸν ὁ περισσότερος χρόνος τοῦ Συνεδρίου εἰς πολυσελίδους ἀνακοινώσεις εἰς πολλὰς τῶν ὁποίων ἐπαναλαμβάνονται σχεδόν, τὰ ἴδια, οὕτως ὥστε νὰ καταστῇ ἀδύνατος ἡ συζήτησις ἐφ' ἐνὸς ἐκάστου τῶν κυρίων θεμάτων, διὰ τῆς ὁποίας θὰ προήγοντο σημαντικῶς αἱ ἐργασίαι τοῦ συνεδρίου, ὑπὸ οὐδενὸς σχεδὸν τῶν τῶσαν εισηγητῶν οἱ ὁποῖοι ἀνῆλθον εἰς τὸ βῆμα δὲν ἀνεζητήθη τὸ αἶτιον. Διὰτὶ κατέληξεν ἡ ὑγεία τοῦ ἑλληνόπαιδος εἰς τὴν ἐξαθλίωσιν ἡ ὁποία τὸς ἀναλυτικῶς περιεγράφῃ; Πῶς εἶναι λοιπὸν δυνατόν νὰ προτείνωμεν τὴν λήψιν μέτρων, ὅταν δὲν γνωρίζωμεν ἂν τὰ προτεινόμενα μέτρα ἔχουν ἐφαρμοσθεῖ μέχρι σήμερον ἢ ὄχι καὶ ἂν ἀπέτυχον, ἢ διὰτὶ ἀπέτυχον; Ἀκόμη καὶ ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Π.Ι.Κ.Π.Α. εἰς τὴν ἐνδιαφέρουσαν ἔκθεσιν τοῦ περὶ βρεφικῆς προστασίας ἀντὶ νὰ μᾶς ἀναπτύξῃ τί πρέπει νὰ γίνῃ θὰ ἔπρεπε νὰ μᾶς δώσῃ τὰς πολιτικατάτας πληροφωρίας ἐπὶ τῶν αἰτίων τὰ ὁποῖα ἔμπροσθεν τοῦ Π.Ι.Κ.Π.Α. νὰ ἐφαρμόσῃ τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα ἐκρίναν ἀναγκαῖα ἢ ἂν τὰ ἐφήρμοσε καὶ ἠτόχνησεν διὰτὶ ἠστόχησεν; Οὕτω καὶ λόγῳ τῆς μὴ διεξαγωγῆς συζητήσεως ἐφ' ἐκάστης ἀνακοινώσεως ἀλλὰ καὶ λόγῳ παραλείψεως, νὰ ἐρευνηθοῦν τὰ αἷτια τῶν ἀποτυχιῶν αἱ ὁποῖαι ἐσημειώθησαν εἰς τὴν μέχρι σήμερον ἐφαρμοσθεῖσαν παιδικὴν προστασίαν, φοβόμεθα ὅτι τὰ πορίσματα τοῦ Συνεδρίου μας καὶ τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα ἐπροτάθησαν δὲν ἀνταποκρίνονται μετ' ἀντικειμενικότητος πρὸς τὴν ὕφισταμένην κατάστασιν. Εἶναι μάλιστα ἐπόμενον ὁ τοιοῦτος χειρισμὸς τοῦ προβλήματος νὰ ἀφήκῃ εἰς πολλοὺς ἐκ τῶν κ. κ. συνέδρων τὴν ἐντύπωσιν ὅτι εἰς τὸν Τόπον μας δὲν ἐλειτούργησεν ποτὲ ὑπηρεσία ἀσχολουμένη μὲ τὴν προστασίαν τοῦ παιδιοῦ. Ἐπειδὴ δὲν παραδέχομαι πλήρη ἀποτυχίαν, διότι τότε θὰ ἔπρεπε νὰ δεχθῶ ὅτι καὶ ἂν ἔλειπε τυχαίως κάθε ὀργάνωσις προστασίας τοῦ παιδιοῦ ἢ κα-

(*) Εἰσαγγὴν στὸ Συνέδριον «Προστασίας τοῦ Παιδιοῦ». Τὸ Συνέδριον αὐτὸ ὁργανώθηκε μὲ πρωτοβουλία τῆς Ἱατρικῆς Ἐταιρίας ἀπὸ τὰ Ὑπουργεῖα Προνοίας, Ὑγιεινῆς καὶ Παιδείας καὶ ἀπὸ τὸ Πατριωτικὸ Ἰδρυμα.

τοποίηση τῆς στέγασσης τῶν ἀστεγῶν ἀπὸ τὴ δράση τοῦ κατακτητῆ πληθυσμῶν.

Μὲ τὴν υλοθέτηση τῶν γενικῶν αὐτῶν κατευθύνσεων ἡ δημοσιονομικὴ πολιτικὴ βαθμιαία θὰ ἀποβάλλῃ τὸν ἀντιλαϊκὸ χαρακτήρα ποὺ ἔχει ἴσαμε σήμερον καὶ θὰ μπεῖ στὴν ἐξυπρέτηση τῶν λαϊκῶν συμφερόντων καὶ τῆς προσπάθειας γιὰ τὴν ἀναικοδόμησιν τῆς Χώρας.

(Συνεχίζεται)

τάστασις τοῦ δὲν θὰ ἦτο χειροτέρα ἀπὸ τὴν σημερινὴν καὶ ἐπειδὴ πιστεύω ὅτι διὰ νὰ πεισθῶ μὲν περὶ τῆς ἀξίας τῶν προταθέντων ὑπὸ τῶν κ. κ. εισηγητῶν μέτρων εἶναι ἀνάγκη προηγουμένως νὰ ἐξετάσωμεν ἂν ἐφηρμόσθησαν μέχρι σήμερον ἢ διὰτὶ δὲν ἐφηρμόσθησαν, διὰ τοῦτο κρίνω ὅτι ἐπιβάλλεται ὁ ἀντικειμενικὸς ἔλεγχος τῆς μέχρι τοῦδε ἀσκήσεως παιδικῆς προστασίας ὑπὸ τῶν διαφόρων ἰδρυμάτων.

Δυστυχῶς ἀφέθη τόσος μικρὸς χρόνος διὰ τὴν συζήτησιν ὥστε εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ περιορίσω ἐφ' ἐνὸς μόνον σημείου τὴν κριτικὴν μου. Ἀπὸ τὰ πεπραγμένα τοῦ Π.Ι.Κ.Π.Α. τὸ ὁποῖον ὡς αὐτόνομος ὀργανισμὸς ἀπὸ πολλῶν ἑτῶν ἔχει ἐπωμισθῇ τὸ ἔργον τῆς προστασίας τοῦ παιδιοῦ καὶ τῆς Μητέρας, βλέπει τις ὅτι διὰ τὴν χρῆσιν τοῦ ἔτους 1936 - 37 ἀπὸ σύνολον δαπανῶν 48 009 370 δραχμῶν, διὰ τὴν περίθαλψιν τοῦ βρέφους ἐδαπανήθησαν μόνον 1 178 000 δρχ. ἥτοι τὰ 2,4% διὰ δὲ τὴν προστασίαν ἀπόρων ἐπιτόκων 196 260 δρχ. ἥτοι μόνον 0,40%. Διὰ τὴν χρῆσιν τοῦ ἔτους 1937 - 38 ἐπὶ συνόλου δαπανῶν 177 359 376 δρχ. τὸ ποσοστὸν τῆς περιθάλψεως βρεφῶν ἀνῆρχετο μόνον εἰς 0,71% καὶ τῶν ἀπόρων ἐπιτόκων εἰς 0,12%.

Νομίζω ἐπίσης ὅτι θὰ μᾶς βοηθήσῃ σημαντικῶς εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ληπτέων μέτρων ἡ αἰτιολογικὴ ἔρευνα τῆς βρεφικῆς θνησιμότητος τῆς Ἑλλάδος ἡ ὁποία δὲν ἐτονίσθη ἀρκούντως ἐνταῦθα. Διὰ τοῦτο ἄς μοῖ ἐπιτραπῇ νὰ δώσω μερικὰ σχετικὰ στοιχεῖα. Ἀπὸ δημοσιεύσεως τοῦ τμήματος ὑγιεινῆς τῆς Κοινωνίας τῶν Ἑθνῶν προκύπτει ὅτι ἡ βρεφικὴ θνησιμότης εἰς τὰς Ἀθήνας διὰ τὴν δεκαετίαν 1927—1938 ἀνῆρχετο εἰς 127‰ κατὰ μέσον ὅρον ἐνῶ εἰς τὴν Στοκχόλμην δὲν ὑπερέβαινε τὸ 40‰. Σημασίαν ὅμως δὲν ἔχει ὁ τριπλάσιος ἀριθμὸς τῶν θανάτων, ὅσον τὸ γεγονός ὅτι κατὰ τοὺς θερνοὺς μῆνας Ἰδίας δὲ Ἰουνίου καὶ Ἰουλίου, ἡ βρεφικὴ θνησιμότης παρ' ἡμῖν φθάνει κατὰ μέσον ὅρον τὸ 234‰ μὲ μέγιστον 347‰. Πρέπει λοιπὸν νὰ παραδεχθῶμεν δὲν εἶναι ὀργάνωσις τῆς βρεφικῆς προστασίας ἀκόμη δὲ καὶ οἱ ἱατροὶ δὲν κατάρθωσαν νὰ ἐξουδετερώσουν τοὺς κινδύνους οἱ ὁποῖοι ἀπειλοῦν τὸν παιδικὸν κόσμον τῆς Χώρας μας κατὰ τοὺς θερνοὺς μῆνας. Εἰς τὴν ὑπαιθρον ἡ βρεφικὴ θνησιμότης εἶναι ἀκόμη μεγαλύτερα ὡς ἐπίσης καὶ εἰς τὰς ἐργατικὰς συνοικίας τῶν ἀστικῶν κέντρων. Ἀπὸ ἔκθεσιν τοῦ νομιατρικοῦ Τρικάλων τοῦ ἔτους 1937, προκύπτει ὅτι ἡ βρεφικὴ θνησιμότης ἐκεῖ ἦτο ἐνῶ τοῦ 160‰ εἰς τινὰς δὲ περιοχὰς τῆς ὑπαιθρου ἀπὸ ἔγκυρα στοιχεῖα ποὺ διαθέτομεν φθάνει καὶ μέχρι 200‰. Φοβόμεθα δὲ ὅτι ἡ γνῶσις ἀνακωινώσεως τοῦ ὑγειονομικοῦ ἐπιθεωρητοῦ Ἡπείρου κατὰ τὸ Συνέδριον προστασίας τοῦ παιδιοῦ τοῦ 1930 καθ' ἣν εἰς τινὰς περιοχὰς τῆς Ἡπείρου ἡ βρεφικὴ θνησιμότης ἀνῆρχετο εἰς 500‰ δύναται διὰ πολλὰς περιοχὰς καὶ σήμερον νὰ ἐπαναληφθῇ. Διαπιστοῦται οὕτω τὸ μοναδικὸν φαινόμενον εἰς τὴν Χώραν μας, τῆς μεγαλυτέρας δηλαδὴ θνησιμότητος εἰς τὰς τάξεις εἰς τὰς ὁποίας ὁ θηλασμός εἶναι σχεδὸν γενικός, παρὰ εἰς τὰς τάξεις εἰς τὰς ὁποίας τὸ ποσοστὸν τῶν θηλαζόντων βρεφῶν εἶναι μικρότερον τὸ παράδοξον τοῦτο φαινόμενον δέον νὰ ἀποδοθῇ ὅφ' ἐνὸς μὲν εἰς τὴν ἑλλειψιν τῶν ἀναγκασιούτων μέσων διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν ἀπαραίτητων ὑγιεινῶν ὁρῶν διαβιώσεως γονέων καὶ παιδιῶν τῶν ἀγροτοεργατικῶν τάξεων, ὅσον καὶ εἰς τὴν ἀνεπαρκὴ διαφώτισιν καὶ καθάγησιν τῶν μητέρων περὶ τοῦ τρόπου περιποίησεως τοῦ ὕγιος καὶ ἀσθενοῦς τέκνου τῆς κλπ.—Ἀνεπαρκὴς ἀκόμη ἐφοδιασμὸς τῶν ἀκούοντων ἱατρῶν μὲ τὰς συγχρόνους γνώσεις περὶ βρεφικῆς υγείας, ἀνεπάρκεια ἐιδικευμένου προσωπικοῦ μὲ γνώσεις περὶ βρεφικῆς υγείας, καὶ κυρίως ἡ ἐλλειψὶς βρεφοκομικῶν κέντρων, εἶναι τὰ βασικὰ αἷτια τῆς μεγάλης βρεφικῆς θνησιμότητος εἰς τὴν Χώραν μας. Εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα ὁ ἀριθμὸς τῶν βρεφοκομικῶν

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

6. Τό Κυκλοφοριακό Κεφάλαιο

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

1. Τό περιεχόμενο του.

Συνήθισαν να συνθέτουν τό κυκλοφοριακό κεφάλαιο, από τις κάθε λογής δαπάνες της παραγωγικής διαδικασίας σ' έργο ή σ' είδος, που περιλαμβάνονται μέσα σ' έναν παραγωγικό κύκλο. Έτσι βάζουν σ' αυτό τὰ έξοδα της επιχείρησης ή της οικονομίας για, σπόρους, λιπάσματα φυσικά και τεχνητά, τὰ ήμερομισθία, τὴν ἀξία της εργασίας τῶν ζώων και τῶν μηχανῶν, τούς τόκους τῶν κεφαλαίων και τὴν ἐδαφική πρόσοδο, τις ἀποσβέσεις, τὴ συντήρηση τῶν εργαλείων, μηχανῶν και ζώων, τὰ ἀσφάλιστρα και τούς ἀμεσους φόρους που βαρύνουν τὴ γεωργική παραγωγή.

Ἡ τέτοια σύνθεση τοῦ κυκλοφοριακοῦ κεφαλαίου, μπορεί νὰ κρίνεται πρόσφορη γιὰ τὴ λογιστική ἐξυπηρέτηση τῆς οικονομίας, δὲν εἶναι ὅμως καθόλου ἐνδεικτική τοῦ παραγωγικοῦ ρόλου που παίζει τὸ κυκλοφοριακό κεφάλαιο σὸ σύνολό του και κάθε μερίδα του χωριστά. Τὸ ἀνακάτεμα λ.χ. τῶν ήμερομισθίων με τις ἄλλες δα-

πάνες, ἐμποδίζει τὸν προσδιορισμό τοῦ ἐξωτερικοῦ ρόλου τῆς ἀνθρώπινης δουλειᾶς μέσα στὴν παραγωγή, που εἶναι δημιουργός ὑπεραξίας και μόνη πηγή γιὰ νὰ πληρωθεῖ ἡ ἴδια ἀλλά και ὅλες οἱ ἄλλες κυκλοφοριακές ἀνάγκες τῆς οικονομίας.

Ἀλλά και τὸ κρύψιμο τῆς ἐδαφικῆς προσόδου μέσα στὰ κυκλοφοριακά έξοδα, με τὴ μορφή τῆς κανονικῆς καταγραφμῆνης δαπάνης γιὰ τὴν παραγωγική διαδικασία, ἐμποδίζει νὰ ἀναφανεῖ καθαρά ἡ ἐξωπαραγωγική ἀφαιρέση ἐνὸς μέρους τῆς παραγωγῆς ἀπὸ τούς ἰδιοκτήτες τῆς γῆς, που τὴν παραχωροῦν στὸν καλλιεργητή, με τὸ νοίκι ἢ ἄλλα δοσίματα, ἀξιοποιώντας ἔτσι τὸ ἀντιοικονομικό καταστροφικό γιὰ τὴν γεωργική οἰκονομία δικαίωμα τους ἀπάνω στὴ γῆ. Κι ἀκόμα καμουφλάρεται με τὸν τίτλο «Κυκλοφοριακό κεφάλαιο, μερίδα Τόκοι», ὁ διαλυτικός γιὰ τὴ γεωργική οἰκονομία ρόλος τοῦ ὑποθηκικοῦ τόκου, που οὐσιαστικά μεταβάλλει τις ὑποθηκικές Τράπεζες σὲ μοντέρνους και πιὸ συστηματικούς φεοδάρχες.

Δὲν ξεχνᾶμε, βέβαια, πὼς ἀκόμα ὑφίσταται τὸ κεφα-

σαφὴ ἀντίληψιν περὶ τοῦ τρόπου περιποιήσεως τοῦ νεογνοῦ ἢ τοῦ βρέφους, και ἀγνοοῦν τούς κινδύνους οἱ ὁποιοὶ τὸ ἀπειλοῦν.

Κύριοι Σύνεδροι,

Δὲν ἀγνοοῦμεν τὰς δυσκολίας αἱ ὁποῖαι ὑφίστανται διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἐθνικωτάτου ἔργου τῆς Προστασίας τοῦ φυτωρίου τῆς φυλῆς μας, νομίζομεν ὅμως ὅτι αἱ ἀρμόδιαι ὑπηρεσίαι δὲν ἐξετίμησαν δέοντως τὴν σημασίαν που ἔχει ἡ ἀφύπνισις εἰς τὸν λαόν τοῦ ἐνδιαφέροντος διὰ τὴν ὑγείαν του, δημιουργία δηλαδὴ συνειδήσεως ὑγιεινῆς διὰ τῆς συμμετοχῆς τοῦ λαοῦ εἰς τὴν ἴδρυσιν και παρακολούθησιν τῆς λειτουργίας τῶν διαφόρων ἰδρυμάτων τὰ ὁποῖα θὰ ἀσχοληθοῦν με τὴν προφύλαξιν τῆς ὑγείας του. Ἡ ἀξιοποίησις μάλιστα τῆς ἐμφύτου ἀγάπης τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ παιδί, θὰ ἐδίδοι τὴν λύσιν τοῦ δυσχερεστάτου προβλήματος τῆς παιδικῆς προστασίας, ἀκόμη και ἀπὸ τῆς οικονομικῆς του πλευρᾶς ἡ ὁποία ἄλλῶς μᾶς φαίνεται τελείως ἀπροσπέλαστος. Ἡ τάξις τῆς σκοπῆς του τὸ συνέδριόν μας τὴν ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΙΝ ΤΗΣ ΕΜΦΥ ΤΟΥ ΑΓΑΠΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΑΙΔΙ και ἃς εἶναι βέβαιον ὅτι ἐκλέγει τὸν ταχύτερον και ἀσφαλέστερον δρόμον ὁ ὁποῖος θὰ μᾶς φέροι εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ μας. Ἀπειρα εἶναι τὰ παραδείγματα τὰ ὁποῖα μᾶς πείθουν ὅτι πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν πρέπει νὰ στρέψωμεν τὴν προσπάθειάν μας διὰ τὴν ὀργάνωσιν τοῦ συστηματικοῦ ἀγώνος πρὸς τὴν χάραν μας, ὡς ἐτο- νίσθη εἰς τὰς ἐκθέσεις τῶν ὀργανῶν του, ἀπεδόθη κυρίως εἰς τὴν θετικὴν ἐκδήλωσιν τοῦ λαοῦ ἐνδιαφέροντος ἡ ὁποία ἐπετεύχθη διὰ τῆς συμμετοχῆς τοῦ λαοῦ τῶν ἐξυγιανθειῶν περιοχῶν, εἰς τὴν διοίκησιν και παρακολούθησιν τῶν ἐξυγιαντικῶν ἔργων. Ἀκόμη και τὸ τμήμα ὑγιεινῆς τῆς Κ.Τ.Ε. ἔχει ρητῶς δεχθεῖ τὴν βασικὴν σημασίαν τῆς συμβολῆς τοῦ λαϊκοῦ ἐνδιαφέροντος διὰ τὴν προστασίαν τῆς λαϊκῆς ὑγείας, ἄλλως πιστεύει ὅτι οἱ ἀπὸ τῆς ἄλλης προσπάθειας μὴ λαμβάνουσα ὑπ' ὄψιν τὸν λαϊκὸν παράγοντα ἐγκλείει κινδύνους πλήρους ἀποτυχίας. Καὶ τὸ Π.Ι.Κ.Π.Α. εἶχεν ἀρχίσει ἐπιτυχῆς προσπάθειαν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην προπολεμικῶς, διὰ τῶν προτύπων του σταθμῶν εἰς τινὰς περιοχὰς περὶ τῶν Ἀθηνῶν και εἰμῆθα βέβαιοι ὅτι σήμερον θὰ ἦτο εἰς θέσιν νὰ μᾶς ἀνακοινῶσι πολλὰς ἐπιτυχίας, ἂν ὁ πόλεμος δὲν διέκοπτε τὴν προσπάθειαν αὐτήν.

λαϊκοκρατικὸ οἰκονομικὸ σύστημα κι εἶναι αὐτὸ ἡ αἰτία τῆς παραδοχῆς μιᾶς τέτοιας συμβατικῆς σύνθεσης τοῦ κυκλοφοριακοῦ κεφαλαίου. Σκοπὸς ὅμως τῆς ἐπιστήμης εἶναι νὰ βρῖσκει τὴν ἀληθινὴ μορφή τῶν πραγμάτων και τις συναρτησιακὰς σχέσεις, τόσο μεταξὺ τῶν, ὅσο και με κάθε ἀνθρώπινη προσπάθεια. Ἐκεῖ πρέπει νὰ τεινεῖ και ἡ μελέτη κάθε εὐσυνειδητοῦ ἐρευνητή. Γι' αὐτὸ ἡ ἐμεῖς χρησιμοποιώντας τὸ ἀπατηλὸ ντύσιμο τῶν συμβατικῶν ὄρων, θὰ προσπαθῶμεν κατανοώντας τὸ πραγματικὸ τους περιεχόμενον, νὰ ἀποδείξουμε τὴ θετικὴ ἢ ἀρνητικὴ δράση κάθε μερίδας τοῦ κυκλοφοριακοῦ κεφαλαίου, μέσα στὴν γεωργικὴ παραγωγή, καταδείχνοντας τὸν πραγματικὸ παραγωγικὸ τους ρόλο.

2. Ἡ παραγωγικὴ και κοινωνικὴ σημασία του.

Δὲ θὰ ἦταν ἄχρηστο νὰ τονίζοταν, ὅτι τὸ κυκλοφοριακὸ κεφάλαιο ἦταν πάντα ὁ βραχνὰς τῆς γεωργικῆς μας οικονομίας. Ἰδιαίτερα γιὰ τὸ μικροπαραγωγὸ μας, ἡ παθητικότητα τῆς ἐπιχειρήσεως του τὸν κάνει νὰ βρῖσκεται πάντα στὴν ἀνάγκη και νὰ καταφεύγει στὸ δανεισμό γιὰ νὰ καλύψει τις κυκλικὰς ἀνάγκες, σὲ χρήμα ἢ σὲ εἶδος, τῆς παραγωγικῆς του προσπάθειας. Ἐτσι δημιουργήθηκε ἡ βαρὺτατὴ καταχρέωσή του, που ἐπέβαλε τὴν ἀνάγκη τῆς ρύθμισης τῶν χρεῶν στὸ παρελθόν. Καὶ ἂν ἐξακολουθῇ σὲ νὰ ἐφαρμόζεται ἡ ἴδια πολιτικὴ στὴν ἀντιμετώπιση τῶν προβλημάτων τοῦ χωριοῦ μας, πάλι στὴν ἴδια και βαρύτερη καταχρέωση θὰ καταλήξει.

Οἱ ἀνάγκες τῆς γεωργικῆς μας οικονομίας σὲ κυκλοφοριακὰ κεφάλαια εἶναι ἀναπότρεπτες και ἐπιταχτικές. Καὶ μπορεί νὰ πεῖ κανεὶς, πὼς ἡ ἀνθρωπότητα και ἡ ζωντάνια μιᾶς γεωργικῆς ἐκμετάλλευσης, πρέπει νὰ κριθεῖ ἀπὸ τὴν εὐχέρεια που ἔχει στὴν ἀντιμετώπιση τῶν κυκλοφοριακῶν ἀναγκῶν τῆς.

Εἶναι φανερὴ ἡ ἀνάγκη τῆς γεωργικῆς οικονομίας σὲ σπόρο υ.ς. Κι ὅμως ποτὲ ὁ χωρικός μας δὲν εἶχε τὴν ἀνέση νὰ τὴν ἀντιμετωπίσει. Ἀρκεῖ πάντα μιὰ κακὴ παραγωγή, γιὰ νὰ δημιουργήσῃ οἰκονομικὸ πρόβλημα τοῦ σπόρου, με ἀποτέλεσμα νὰ μένουν κάθε τόσο σημαντικότητες ἐκτάσεις ἀσπαρτες ἢ νὰ σπέρνονται με ἀκατάλληλους σπόρους. Κι ὅμως ἡ ὀρθολογικότερη και μόνον ἀντιμετώπιση τοῦ ἐνδημικοῦ αὐτοῦ προβλήματος τῆς γεωργικῆς μας οικονομίας θὰ μπορούσε νὰ τὸ λύσει, ἀφοῦ οἱ σπατάλες σὲ σπόρους που γίνονται στὴ γεωργικὴ μας οἰκονομία εἶναι πολὺ μεγάλες, ἐξαιτίας τοῦ χαμηλοῦ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ παραγωγῶν μας, τῆς ἑλλείψεως ἐκμηχανισμού στὴ γεωργία μας και τῆς χρησιμοποίησιν ἀπροσάρμοστων σὲ οἰκονομικὸ περιβάλλον σπόρων.

Οἱ ἀνάγκες σὲ λίπανση τῆς γεωργικῆς μας οἰκονομίας, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἱκανοποιηθοῦν με τις τιμὲς και τὰ ἐπιτόκια που πληρώνει ὁ χωρικός μας, γιὰ νὰ προμηθευτεῖ τὰ λιπάσματα που τοῦ χρειάζονται. Κι ἀκόμα ἡ ἑλλειψὴ τῶν τεχνικῶν γνώσεων, ἡ ἀδυναμία ἐγκατάστασης τέλειων κοπρῶδων, ἡ δυσχέρεια πολλῆς φορὲς τῶν μεταφορῶν και σὲ ὁρισμένες περιοχὰς ἡ ἑλλειψὴ καυσίμων που ἀναγκάζει τοὺς χωρικοὺς νὰ χρησιμοποιοῦν τὴν πολὺτιμη κοπριά γιὰ καύσιμο, δημιουργοῦν τὴν καταστροφὴ τεράστιων ποσῶν ζωϊκῆς κοπριάς, που εἶναι ἀπόλυτα ἀπαραίτητη γιὰ τὴ βελτίωση τῶν φυσικῶν και χημικῶν ἰδιοτήτων τῶν χωραφῶν μας.

Ἡ χρῆση γεωργικῶν φαρμάκων γιὰ τὴν προστασία τῆς φυτικῆς και ζωϊκῆς παραγωγῆς εἶναι μὴ δαμνὴ. Κι ὅμως τεράστια ποσὰ χάνονται κάθε χρόνο ἀπὸ τὸ ἐθνικὸ γεωργικὸ εἰσόδημά μας, με τις ἀρρώστειες τῶν φυτῶν και τῶν ζώων.

Ἡ συνολικὴ ἀξία τῶν γεωργικῶν ήμερομισθίων που χρεώνεται στὸ παθητικὸ τῆς γεωργικῆς μας παραγωγῆς, εἶναι ὅπως θὰ δοῦμε παρακάτω πολὺ μικρὴ. Γιατί τὸ ήμερομισθίον τῶν 60 δρχ. γιὰ τὸν ἄντρα και 40 δρχ. γιὰ τὴ γυναῖκα, εἶναι πολὺ μικρότερο ἀπὸ τὸ ἀστικό ἐργατικὸ ήμερομισθίον, ἰδίως σταν τὸ λογαριασμοὶ σὲ σχέση με τις ἐργασίμες μέρες που πραγματοποιοῦνται. Ἀλλὰ κι αὐτὸ τὸ ποσὸ ἔχει μονάχα θεωρητικὴ ἀξία. Γιατί στὴν πράξη, γιὰ τὸν καλλιεργητή, δὲν μένει οὔτε τὸ μισὸ ἀπὸ τὸ ὑπολογιζόμενο ήμερομισθίον, ἀφοῦ ἡ καλλιέργειά του, που πάντα εἶναι παθητικὴ, δὲν τοῦ ἀφίνει

περιθώρια οὔτε γιὰ τὰ δικά του μεροκάματα. Κι ἔτσι γίνεται φανερὴ ἡ αἰτία τῆς ἀθλιότητος που βασιλεύει στὰ χωριά μας.

Οἱ τὸ κοινοῦ πληρώνει ὁ χωρικός μας γιὰ κάθε δάνειο που παίρνει, εἶναι πάντα πολὺ ὕψηλοί και συχνὰ τοκογλυφικοί, ἐνῶ οἱ τόκοι που ἀπολαμβάνει ἀπὸ τὰ κεφάλαια του εἶναι ἀνύπαρκτοι. Τὸ ἴδιο συμβαίνει και με τις ἀποσβέσεις τῶν κεφαλαίων του, που στὴν πράξη δὲν πραγματοποιοῦνται κι ἔτσι ὁ χωρικός βρίσκει-ται σὲ ἀδυναμία νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸ σπῆτι, τὸ ζῶο, τὸ μηχανήμα του, σταν καταστραφεῖ.

Τὰ έξοδα συντήρησης τῶν κεφαλαίων, εἶναι δυσβάσταχτα γιὰ τὴν γεωργικὴ οἰκογένεια και τις περισσότερες φορὲς, τὰ πληρώνει ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ ψωμὶ τῆς φαμίλιας. Κι σταν πρόκειται γιὰ τὸ ζωϊκὸ κεφάλαιο τ' ἀφίνει νὰ πεινᾷ ἢ σταν πρόκειται γιὰ τις ἄλλες μορφὲς κεφαλαίων τ' ἀφίνει νὰ καταστρέφονται, χωρίς καμιά συντήρησιν.

Ἡ φορολογία πάνω στὴ γῆ και στὴ γεωργικὴ παραγωγή, βαθαίνει ἀκόμα περισσότερο τὸ παθητικὸ τῆς γεωργικῆς ἐκμετάλλευσιν στὴν Ἑλλάδα. Καὶ ὅτι ἀφίνουν οἱ ἀμεσοὶ φόροι τὸ ἀποδεκατίζουν οἱ ἔμμεσοι, σὲ σημείον που ἡ ἀγροτικὴ οἰκογένεια νὰ μὴ διαθέτει πιὰ οὔτε ἓνα ἐλάχιστο ὄριο συντήρησης, ἀξιο ἀνθρώπου.

3. Ἡ σύνθεση τοῦ κυκλοφοριακοῦ κεφαλαίου.

Ὅσο περισσότερο στενεύει τὸ θέμα τῆς μελέτης πάνω στὰ γεωργοοικονομικά μας προβλήματα, τόσο μεγαλύτερα εἶναι τὰ ἐμπόδια που συναντᾷ ὁ ἐρευνητής, ἀπὸ τὴν ἑλλειψὴ ἐιδικῶν μελετῶν και ἐξακριβωμένων στατιστικῶν στοιχείων. Ἐτσι εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ἀντιμετωπίζει συνεχῶς τὸν κίνδυνον νὰ δεῖ τὰ συμπεράσματά του ἀπομακρυσμένα ἀπὸ τὴν πραγματικότητα. Γι' αὐτὸ πολλές φορὲς κι ἐμεῖς θ' ἀναγκαστοῦμε νὰ χρησιμοποιήσομε πάλαιες μεθόδους και ἔμμεσους τρόπους ὑπολογισμού, γιὰ νὰ προσδιορίσουμε τὰ στοιχεία που θὰ στηριχτεῖ ἡ ἐρευνά μας. Νομίζομε ὅμως πὼς ἡ προσπάθεια ἡς ἐκτιμηθεῖ ἀνάλογα, γιατί εἶναι προτιμότερο νὰ βρεθεῖ κανεὶς κοντὰ στὴν ἀλήθεια, ἔστω και με κάποια προσέγγισιν, παρὰ νὰ ἀφήνῃ τὸ πρόβλημα σκοτεινὸ και ἀνεξιχνίαστο. Κάποτε πρέπει νὰ γίνει ἡ ἀρχή. Κι ἂν τὰ στοιχεία που ἐμεῖς θὰ παραθέσομε δὲν εἶναι τὰ σωστά, θὰ μείνουμε με τὴν ἱκανοποίησιν πὼς τουλάχιστον προσπαθήσαμε νὰ ξεδιαλύνουμε κάπως τὰ ἀπαραιτήτα σημεία μιᾶς ὁλοκληρωμένης μελέτης τοῦ προβλήματος τῶν γεωργικῶν κεφαλαίων.

Τις ἀνάγκες τῆς γεωργικῆς μας οικονομίας σὲ σπόρο υ.ς. μᾶς τις δίνει ὁ πίνακας 11. Ἀπὸ τὴ μελέτη του βγαίνει τὸ συμπέρασμα πὼς ἡ συνολικὴ ἀξία τῶν σπόρων, με βάση τὰ καλλιεργημένα χωράφια και τις τιμὲς τοῦ 1939, ἀνεβαίνει στὸ 1.540.000.000 δρχ. δηλαδὴ τὰ 2,7% τοῦ συνολικοῦ ὄγκου τοῦ κυκλοφοριακοῦ κεφαλαίου. Ἀπ' αὐτὸ τὸ ποσόν, ὅπως εἶναι φυσικὸ νὰ περιμένουμε, τὰ 67% πλάνουν οἱ σπόροι τῶν σιτηρῶν, 16,8% οἱ σπόροι τῶν λαχανικῶν και μονάχα 3,6% οἱ σπόροι τῶν βιομηχανικῶν φυτῶν. Ἐτσι ἐπιβεβαιώνεται ἡ ἀποψη γιὰ τὴν παραμονὴ τῆς γεωργίας μας στὴ φεουδαρχικὴ στάθμη. Ἀνάλογη τῶν ποσῶν τοῦ πίνακα 11, δίνουν οἱ πίνακες 11α, β, γ, δ, ε, στ. που τὸν ἀκολουθοῦν, βασισμένη πάντα στὰ στοιχεία τοῦ 1939 (').

ΠΙΝΑΚΑΣ 11

με τὴν ἀξία τοῦ σπόρου στὰ 1939

Καλλιέργειες	Στρέμματα	*Ἀξία σπόρου σὲ δραχμὲς	Ποσοστὸ % στὴ συνολι- κὴ ἀξία
Σιτηρὰ	13 612 194	1 032 553 430	67,0
Ἀραβοσιτηρὰ	2 643 252	6 070 872	0,4
Ὀσπρία	1 887 793	124 564 054	8,2
Βιομηχανικὰ	1 685 012	56 068 710	3,6
Σανὰ και χόρτα	1 495 935	62 867 039	4,0
Λαχανικὰ	924 402	258 240 360	16,8
Ἀθροίσματα	22 248 588	1 540 364 465	100,0

1) Οἱ πίνακες αὗτοι ἀπὸ ἑλλειψὴ χώρου δὲ δημοσιεύονται, εἶναι ὅμως στὴ διάθεση ὁσων ἐνδιαφέρονται.

Η συνολική αξία των φυσικών και χημικών λιπασμάτων που καταναλώνει η γεωργία μας, ανεβαίνει στο 1833 000 000 δρχ. όπως φαίνεται και από τον Πίνακα 12 και που αποτελούν τα 3% του συνολικού δγκου του

ΠΙΝΑΚΑΣ 12

Συνολική αξία φυσικών και τεχνητών λιπασμάτων που χρησιμοποιήθηκαν στα 1939

Λιπαντικά στοιχεία	Λιπαντικές μονάδες τόνοι (1)	Μέση τιμή μονάδ. (2) Δρχ.	Αξία σε δρχ.	Αναλογία ο/ο
N.	7 728,0	25,—	193 200 000	
P ₂ O ₅	15 349,8	15,—	233 247 000	
K ₂ O	3 321,1	17,—	56 453 700	
Σύνολο χημ. λιπασμάτων			482 905 700	25,—
Κοπριά	7 000 000,0 (3)	0,2	1 400 000 000	75,—
			1 832 905 700	100,—

κυκλοφοριακού κεφαλαίου. Από τον ίδιο πίνακα μαθαίνουμε, πως η κοπριά είναι ακόμη το βασικό λίπασμα των χωραφιών μας, αφού αντιπροσωπεύει 75% της συνολικής αξίας των λιπασμάτων και πως η λίπανση των χωραφιών μας είναι ελάχιστη σε αναλογία, αφού για να λιπαίνουμε τα 22 εκ. στρέμ. της έκτασης που σπέρνουμε θα χρειαζόμαστε (22 εκ. στρέμ. X 2 τόνους) τουλάχιστο 44 εκ. τόνους κοπριάς ενώ διαθέτουμε 7 εκ. μονάχα. Κι ενώ η χρειαζόμενη κοπριά είναι αδύνατο να βρεθεί, έτσι που είναι τα πράγματα στη χώρα μας, η κατανάλωση χημικών λιπασμάτων είναι σχετικά άσήμαντη ακόμα (4).

Την κατανάλωση γεωργικών φαρμάκων (για τα φυτά και τα ζώα), μας τη δίνει ο Πίνακας 13

ΠΙΝΑΚΑΣ 13

με την κατανάλωση γεωργικών και κτηνιατρικών φαρμάκων στα 1939 σε τόνους

Είδος	Ποσά σε τόνους	Τιμή τόνου σε δρχ.	Συνολική αξία σε δρχ.
Μελάσσο	4 500,—	2 500	11 250 000
Αρσενικώδες Νάτριο	200,—	16 000	3 200 000
Στρυχνίνη	0,5	950 000	425 000
Ζαχαρίνη	0,060	1 000 000	60 000
Φουξίνη	0,025	550 000	13 750
Θειάφι	16 000,—	7 000	112 000 000
Γαλαζόπετρα	6 000,—	14 000	84 000 000
Αρσενικός Μόλυβδος	25,—	32 000	800 000
Γαλακτώματα πετρελ.	65,—	120 000	7 800 000
Δαυλιτίνη	50,—	60 000	3 000 000
Απολυμαντικές σκόνες	10,—	100 000	1 000 000
Θειασβεστίο	3,—	3 000	9 000
	26 853,585		223 557 750
Φυτοπαθολογικά φάρμακα έλλην. κατασκ.			151 442 250
Κτηνιατρικά φάρμακα (με υπολογισμό)			25 000 000
Συνολική αξία φαρμάκων			400 000 000

μαζί με τις τιμές και την συνολική τους αξία. Είναι γνωστό πως η χώρα μας είναι φυτοπαθολογικό και κτηνοπαθολογικό μουσείο. Και φυσικά τα ποσά που διαθέτουμε για την καταπολέμηση των ασθενειών της γεωργικής παραγωγής είναι ανεπαρκέστατα, αν λογαριάσεις πως τα 79% της συνολικής αξίας των γεωργικών φαρμάκων είναι θειάφι και γαλαζόπετρα. Πρέπει όμως να παραδεχτούμε μία υγιεινολογική αρχή που λέει πως μερική κα-

ταπολέμηση των ασθενειών, όπως λ.χ. γίνεται στη χώρα μας, παρά την ωφέλειά της, δεν κάνει τίποτα άλλο από το να διακονίζει τις αρρώστιες. Ενώ μία ολοκληρωτική καταπολέμηση, οργανωμένη καλά, θα επιφέρει σιγά σιγά μεγάλη ελάττωση των δαπανών, με την οριστική εξάλειψη πολλών ασθενειών.

Πόσο μεγάλη είναι η ανάγκη της γεωργικής μας οικονομίας σε γεωργικά φάρμακα φαίνεται από τον υπολογισμό που μας δείχνει πως οι ζημιές της φυτικής μας παραγωγής από τις αρρώστιες ανεβαίνουν σε 3 000 εκ. δρχ. (1) και της ζωϊκής σε 1 300 εκ. δρχ. (2) κατά μετριοτάτους υπολογισμούς.

Την αξία της ζωϊκής και μηχανικής δουλειάς, που ξεοδεύεται στην γεωργική παραγωγή μας, την δίνει ο πίνακας 14. Από αυτόν μαθαίνουμε πόσο

ΠΙΝΑΚΑΣ 14

με τον αριθμό, τις τιμές και το συνολικό κόστος των μεροκάματων που χρειαζόταν η γεωργική μας οικονομία στα 1939

Ανθρώπινη δουλειά	Χιλιάδες μεροκάματα	Ημερομίσθιο	Συνολικό κόστος χιλιάδες δρχ.
α) Γεωργία {άνδρικά {γυναικεία	65 596 51 938	60 40	3 935 760 2 079 520
β) Δεντροκομία {άνδρικά {γυναικεία	30 445 23 736	60 40	1 826 700 949 440
γ) Κτηνοτροφία {άνδρικά {γυναικεία	70 214 32 368	60 40	4 212 840 1 294 720
δ) Δασοκομία			600 000
			14 893 930
Ζωϊκή δουλειά			8 000 000
Μηχανική δουλειά			350 000
Γενικό Σύνολο			23 243 980

Οι 14 893 930 χιλ. δρχ. του κόστους ανθρώπινης δουλειάς κατανέμονται ως εξής:

Γεωργία	6 015 280 δρχ.	είτε	40,5 %
Δεντροκομία	2 776 140 »	»	18,— »
Κτηνοτροφία	5 507 560 »	»	37,1 »
Δασοκομία	600 000 »	»	4,4 »

άσήμαντη είναι σε αξία και ποσότητα η μηχανική δουλειά και με τη βοήθειά του καταλαβαίνουμε πόσο ακριβή είναι για την οικονομία μας η δουλειά των ζώων εργασίας, αφού τα έξοδα διατροφής των ζώων, που είναι και τα έξοδα συντήρησης του ζωικού κεφαλαίου, είναι περισσότερα από την αξία της δουλειάς που δίνουν (3).

Ο ίδιος πίνακας 14 μας δίνει και το κόστος της ανθρώπινης δουλειάς, δηλαδή το μετρητό κεφάλαιο της οικονομίας μας. Κατά τους υπολογισμούς του κ. Χ. Ευελπίδη (4), την παραγωγή μας γη γονιμοποιούν 166 255 000 άνδρικά μεροκάματα που στοιχίζουν 9 975 300 000 δρχ. και 108 092 γυναικεία που στοιχίζουν 4 323 690 000 δρχ. και που αποτελούν τα 40% του συνολικού αριθμού μεροκάματων και τα 29% του συνολικού κόστους της ανθρώπινης δουλειάς. Το συνολικό κόστος της ανθρώπινης δουλειάς ανεβαίνει στα 14,9 δισεκατομμύρια, δηλαδή τα 23% του συνολικού κυκλοφοριακού κεφαλαίου.

Στην πραγματικότητα, το εισόδημα που απολαβαίνει η γεωργική μας οικογένεια από την πληρωμή της δουλειάς της, είναι πολύ μικρότερο, γιατί η παθητικότητα της γεωργικής μας οικονομίας, κατά πρώτο και κύριο λόγο πάνω στο μεταβλητό κεφάλαιο ξεοπάει, δηλαδή πάνω στην άμοιβη της ανθρώπινης δουλειάς.

Από τον πίνακα 15 μαθαίνουμε τον δγκο των άλλων χρονιάτικων επιβαρύνσεων της γεωργικής μας οικονομίας δηλ. τους τόκους των κεφαλαίων, τις αποσβέσεις,

- 1) Βλ. άριθ. 6 σ. 94, δηλ. σε 15 ο/ο της αξίας της αγροτικής παραγωγής.
- 2) Βλ. άριθ. 21 σ. 171.
- 3) Παραβ. πίνακα 6 με την σύνθεση του ζωικού κεφαλαίου.
- 4) Βλ. άριθ. 2 σ. 30.

τη συντήρηση των διαφόρων μορφών κεφαλαίου, τα ασφάλιστρα και τους άμεσους φόρους. Έτσι πληροφορούμαστε πως η αξία των επιβαρύνσεων αυτών ανεβαίνει στα 25 δισεκ. δρχ. περίπου, που αντιπροσωπεύουν τα 40% του συνολικού κυκλοφοριακού κεφαλαίου, ποσοστά καταθλιπτικά για την γεωργική μας οικονομία. Και τέλος ο πίνακας 16 μας δίνει άθροιστικά το συνολικό δγκο του κυκλοφοριακού κεφαλαίου και την εκατοστιαία σχέση των διαφόρων μορφών του μεταξύ τους.

ΠΙΝΑΚΑΣ 15

με τις ετήσιες επιβαρύνσεις της γεωργ. παραγωγής στα 1939

Είδος Κεφαλαίων	Όγκος Κεφαλαίων σε εκατ. δρχ.	Ποσοστό %	Τόκοι σε εκατ. δρχ.
α) Τόκοι κεφαλαίων			
1. οικοδομικό	50 000,—	5,—	2 500,—
2. ζωϊκό	16 701,491	5,—	835,074
3. μηχανές και εργαλεία	4 687,—	5,—	234,350
4. κυκλοφοριακό	59 553,599	5,—	2 977,680
			6 547,104
β) Αποσβέσεις			
1. κτιρίων	50 000,—	2,5	1 250,—
2. ζώων	16 701,—	15,—	2 500,—
3. μηχανών και εργαλείων	4 687,—	15,—	702,—
			4 452,—
γ) Συντήρηση			
1. έδαφικού κεφαλαίου			500,—
2. ζωϊκού »			12 000,—
3. μηχανών και εργαλείων			800,—
4. οικοδομικού κεφαλαίου (1)			500,—
			13 800,—
δ) Ασφάλιστρα κεφαλαίων παραγωγής			50,—
ε) Φόροι (άμεσοι)			500,—
Σύνολο			25 349,104

ΠΙΝΑΚΑΣ 16

με τον δγκο του κυκλοφοριακού κεφαλαίου στα 1939

Μερδες	Ποσά δρχ.	Αναλογία %
1. Σπόροι	1 540 364 000	2,3
2. Φάρμακα	400 000 000	0,7
3. Λιπάσματα και κοπριά	1 882 905 000	3,0
4. Ημερομίσθια, Αξία μηχανικής καλλιέργειας και συγκομιδής	15 248 980 000	24,0
5. Έργασία ζώων	8 000 000 000	12,0
6. Έδαφική Πρόσοδος	10 110 000 000	16,0
7. Λοιπές επιβαρύνσεις: τόκοι, αποσβέσεις, συντήρηση, ασφάλιστρα, άμεσοι φόροι	25 349 104 000	42,0
Σύνολο	62 531 353 000	100,0

4. Το έτησιο ισοζύγιο της γεωργικής μας παραγωγής.

Όπως είναι φανερό, όλόκληρο το κυκλοφοριακό κεφάλαιο αποτελεί το παθητικό του έτησιου ισοζυγίου της γεωργικής μας παραγωγής, που το ένεργητικό του είναι το ακαθάριστο έθνικό γεωργικό μας εισόδημα.

Στην προσπάθειά μας να κατατοπισθομε επάνω στα οικονομικά αποτελέσματα της γεωργικής μας παραγωγής, συντάξαμε τον πίνακα 17 που μας δίνει άκριβως το θεωρητικό γεωργικό μας ισοζύγιο. Η μελέτη του είναι πολύ διαφωτιστική και καταδειχνει το μεγάλο παθητικό της έτησιας γεωργικής παραγωγικής μας προσπάθειας.

- (1) Βλέπε Ευελπίδη-Τσαούση «Το Αγροτικό Σπίτι» σ. 12 όποση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 17

με το θεωρητικό ισοζύγιο της γεωργ. παραγωγής στα 1939 (2)

(Οι άριθμοί αντιπροσωπεύουν έκατομμύρια δραχμές)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	ΠΑΘΗΤΙΚΟ
Α' Αγροτική παραγωγή (1)	1. Σπόρος 1 540
1. Σιτηρά 9 600	2. Λίπανση 1 883
2. Όσπρια 700	3. Φάρμακα 400
3. Λαχανοκηπουρικά 1 500	4. Έργασία ζώων 8 000
4. Καπνά 2 000	5. Μηχανική δουλειά 350
5. Βιομηχανικά 800	6. Ανθρώπ. δουλειά
6. Κτηνοτροφικά 2 000	α) Γεωργία 6 015
7. Δενδροκομικά	β) Δενδροκομ. 2 776
'Αμπέλια 2 000	γ) Κτηνοτροφ. 5 507
Σταφίδα 1 500	δ) Δασοκομία 600
'Ελιά 2 500	7. Έδαφικ. πρόσδοδος 10 110
Λοιπά 1 400	8. Τόκοι κεφαλαίων
8. Διάφορα (χορτο-συλλογή, κλαδο-νομή κλπ.) 1 000	α) Οικοδομ. 2 500
	β) Ζωϊκό 845
	γ) Μηχ. & έργ. 234
	δ) Κυκλοφ. 2 978
Σύνολο 25 000	9. Συντήρηση
Β' Ζωϊκή παραγωγή (2)	'Εδαφ. κεφ. 500
1. Έργασία 8 200	Ζωϊκό » 12 000
2. Γάλα 3 250	Μηχ. & έργ. 800
3. Κρέας 3 730	Οικοδομ. 500
4. Δέρματα 430	10. 'Αποσβέσεις
5. Μαλλιά και τρίχες 350	Κτιρίων 1 250
6. Αδύα 780	Ζώων 2 500
7. Πουλάρια κλπ. 460	Μηχ. έργ. 700
8. Κοπριά 1 4080	11. 'Ασφάλιστρ. 50
	12. Φόροι 500
Γ' Δάση (3)	
1 500	
Παθητικό υπόλοιπο 17 431	
	62 531

Κι όπως είναι φυσικό, το έλλειμμα αυτό το πληρώνει ο παραγωγός. Έτσι για να καλυφθεί το έλλειμμα ο γεωργός δεν παίρνει α) κανένα τόκο για τα κεφάλαιά του β) δεν συντηρεί ή συντηρεί πολύ άσχημα τα κεφάλαιά του γ) δεν μπορεί να κάνει ουσιαστικά καμιά απόσβεση δ) δεν ασφαλίζει την παραγωγή του και τα κεφάλαιά του ε) δεν ωφελείται την έδαφική πρόσδοδο των χωραφιών που βρίσκονται, δηθεν, στην ιδιοκτησία του στ) δεν πληρώνεται πραγματικά ούτε τα μισά από τα ποσά που αναγράφει το ισοζύγιο για κόστος της ανθρώπινης δουλειάς ζ) σε μεγάλο ποσοστό προσπαθεί να συντηρηθεί από εξωπαραγωγικούς πόρους (λ.χ. έμβασματα) και καταχρεώνεται σε σημείο, που ν' αναγκάζεται στο τέλος το κράτος ν' αποσβέσει τα γεωργικά χρέη.

Τα συμπεράσματα αυτά δεν έχουν καν ανάγκη επιβεβαίωσης από τους αριθμούς. Είναι η σκληρή πραγματικότητα, που η καθημερινή πείρα εκείνων που αντιμετωπίζουν τα οικονομικά προβλήματα του γεωργού μας, διασαφίζει.

(Συνεχίζεται)

(2) Το ένεργητικό υπολογίστηκε κυρίως με βάση την παραγωγή της τριετίας 1937—1939.

(1) Βλ. και Νο 2 Α.Ο.Σ. σ. 15.

(2) Βλ. Νο 21 σ. 15.

(3) Βλ. Νο 21 σ. 225, 283, 294.

(4) Βλ. Νο 2 σ. 184.

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι

Α/Α	Α/Α	Α/Α	Αριθ. τμημάτων			Αριθμός σπουδαστών			Παρατηρήσεις
			Αρρέ- νων	Θη- λέων	Σύνο- λο	1ου χρόνου	2ου χρόνου	Σύνολο	
1	Μαράσλεια	2	1	3	180	180	360	Φιλεκπαιδ. Εταιρείας »	
2	Άρσάκειο Αθηνών	—	1	1	127	60	187		
3	» Πατρών	—	1	1	109	60	169		
4	Ράλλειος Πειραιώς	—	2	2	120	120	240	1/3 θήλεα »	
5	Ήρακλείου	—	—	1	65	60	125		
6	Τριπόλεως	2	—	2	130	120	250		
7	Ίωαννίνων	2	1	3	150	50	200	1/3 θήλεα	
8	Θεσσαλονίκης	2	1	3	195	180	375		
9	Λαρίσης	1	—	1	65	120	185		
10	Αλεξανδρουπόλεως	—	—	1	—	—	130	Μειχτό Δέ λειτούργησε	
11	Παράρτημα Λαμίας	—	—	1	—	—	150		
12	Φλωρίνης	—	—	—	—	—	—		
Σύνολο		9	7	19	1 141	950	2 371		

ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙ

Χώρες	Πληθυσμός	Αριθμός δασκάλων (Παιδείας Α' βαθμού)	Αναλογία μαθητών για κάθε δάσκαλο	Έτος	Παρατηρήσεις
Αλβανία	1 050 000	1 243	44	1937—38	δημοσ. και ιδιωτ. σχολείων
Βέλγιο	8 330 000	34 508	28	» »	» » » »
Γερμανία	79 000 000	182 676	45	» »	» » » »
Ελλάδα	6 933 000	15 945	64	» »	» » » »
Βουλγαρία	6 360 000	24 763	38	1938	» » » »
Γιουγκοσλαβία	13 930 000	33 087	42	1935—36	» » » »
Ελβετία	4 066 000	16 545	29	1937—38	δημοσίων σχολείων
Σουηδία	6 284 000	32 250	20	διαφ. ετών	δημοσ. και ιδιωτ. σχολείων
Γαλλία	41 907 000	127 406	39	1937—38	» » » »
Ενωμένες Πολιτείες	120 257 000	669 633	31	1935—36	» » » »
Σκωτία	4 842 000	20 326	32	1936—37	δημοσίων σχολείων
Αγγλία	39 947 000	170 995	31	» »	» » » »

Το μορφωτικό επίπεδο των δασκάλων δεν είναι εκείνο που χρειάζονται, για να ανταποκριθούν στις ανάγκες ενός συγχρονισμένου σχολείου. Πριν 10—15 χρόνια ο δασκαλικός κλάδος ήταν μισοαπασχολημένος με τα τυπικά προσόντα. Σήμερα το κακό αυτό εξαφανίζεται με την έξοδο των παλαιών.

Το 1937—38 είχαμε:

388	δασκάλους με πτυχίο πανεπιστημιακής μετεκπαίδευσης.
12418	» » διδασκαλείου ή άρσάκειου.
818	» » απολυτήριο γυμνασίου.
414	» » ένδειχτικό γυμνασιακών τάξεων.
918	» » πτυχίο ιεροδιδασκαλείου.
241	» » υποδιδασκαλείου.
31	» » διδασκαλείου νηπιαγωγών.
194	» » τίτλους σπουδών σχολείου άλλου είδους.

Η μεγάλη δηλ. πλειονότητα των δασκάλων έχει περάσει από τα διδασκαλεία πολυτάξια ή μονοτάξια ή τελευταία από τις παιδαγωγικές ακαδημίες. Η αρχή, που κηρύττουν παντού, να παίρνει πανεπιστημιακή μόρφωση και ο δάσκαλος της παιδείας του Α' βαθμού, συζητείται ακόμα στη χώρα μας. Και η επαγγελματική κατάρτιση που τους έδιναν τα διδασκαλεία και σήμερα δίνουν οι παιδαγωγικές ακαδημίες στους σπουδαστές τους ήταν και είναι κατώτερη από εκείνη που μπορούσαν να δώσουν. Το ασυγχρόνιστο πρόγραμμά τους, η έλλειψη κατάλληλων παιδαγωγικών στελεχών, η απομάκρυνση ιδιαίτερα τα τελευταία 20 χρόνια—κάθε προοδευτικού στοιχείου από τα ιδρύματα αυτά, η αστάθεια στην οργάνωσή τους (τριτάξια, πολυτάξια, μονοτάξια διδασκαλεία, ιεροδιδασκαλεία—παιδαγωγικές ακαδημίες), η αδυναμία τους να κάνουν επιλογή στους υποψηφίους εξ αιτίας του χαμηλού μισθολογικού επιπέδου του δασκάλου, αυτές είναι οι κυριότερες αιτίες, που δεν τα άφησαν να ανταποκριθούν στον προορισμό τους.

Μπαίνοντας στην εκπαίδευση οι νέοι πτυχιούχοι δεν έβρισκαν, δε βρίσκουν και σήμερα, συνθήκες κατάλληλες για να συμπληρώσουν τη μόρφωσή τους. Αυτή τη σπουδαία υπόθεση την αφήνει το Κράτος στην ατομική τους πρωτοβουλία. Γιατί δε μπορούμε να πούμε πως αυτό γίνεται με τα αποτυχημένα παιδαγωγικά συνέδρια που έδω κι εκεί καλούν λίγοι επιθεωρητές. Ούτε και πως η πανεπιστημιακή μετεκπαίδευση, με τους 40 δασκάλους που δέχεται κάθε χρόνο και με τον τρόπο που λειτουργεί σήμερα, συμπληρώνει τη μόρφωση των δασκάλων.

Στην εκπαίδευση Β' βαθμού

Σήμερα λειτουργούν 150 γυμνάσια, 10 πρακτικά λύκεια, 5 άστικά σχολεία θηλέων. Περίπου είναι ιδρυμένες 3400 περίπου οργανικές θέσεις διδαχτικού προσωπικού στα σχολεία μέσης παιδείας—γενικής μόρφωσης. Το 1936—37 είχαμε τις παρακάτω κατηγορίες προσωπικού μέσης παιδείας:

με πτυχίο πανεπιστημίου	2 454
» » θεωρητικών μαθημάτων	50
» » πρακτικών »	134
» » ειδικό	473
» » τεχνικών	95
» » άλλου είδους	192
Σύνολο	3 398

Και με τη σημερινή οργάνωση των σχολείων της μέσης παιδείας δεν έχουμε περίσσεια διδαχτικού προσωπικού: α) Γιατί είναι πολύ μικρός ο αριθμός των παιδιών που φοιτούν σήμερα στα σχολεία αυτά (71 396 το 1936—37). β) Γιατί είναι παραφορτωμένες οι τάξεις (γυμνασιακές τάξεις στην Αθήνα με 100—150 παιδιά). γ) Γιατί οι 24 ώρες διδασκαλίας τη βδομάδα, που κατά μέσον όρο όριζον για κάθε καθηγητή είναι πολλές. Υπάρχουν σήμερα περίπου 2 000

αδιόριστοι καθηγητές. Όχι γιατί δεν έχουμε ανάγκη από προσωπικό στα σχολεία της μέσης παιδείας, παρά γιατί δεν τους διορίζουν για οικονομία. Είναι πολύ χαρακτηριστικό πως ενώ ιδρύαν σε διάφορα επαρχιακά κέντρα νέα γυμνάσια, δεν ίδρυναν όμως παράλληλα και νέες, ανάλογες, οργανικές θέσεις διδαχτικού προσωπικού.

Πολύ μεγαλύτερη έλλειψη διδαχτικού προσωπικού στη μέση παιδεία θα παρουσιαστεί μόλις γίνει μεταρρύθμιση στην οργάνωση των σχολείων αυτών.

Μά ούτε η επιστημονική ή η ειδική μόρφωση των εκπαιδευτικών της μέσης παιδείας είναι κείνη που πρέπει. Δεν ασχολούμαστε μ' αυτή εδώ, γιατί θα βγαίναμε έξω από το θέμα μας. Δίνουμε όμως μερικά γενικά στοιχεία: Μονάχα, οι φιλόλογοι, φυσικοί, μαθηματικοί, θεολόγοι και γυμναστές, κάνουν ειδικές σπουδές για την επιστημονική τους ειδίκευση. Οι περισσότεροι από τους άλλους εκπαιδευτικούς στη μέση παιδεία, μπαίνουν στην εκπαίδευση χωρίς ειδικές σπουδές, ύστερα από «έξετασεις ενώπιον επιτροπής» (όπως ο καθηγητής των τεχνικών, της ωδικής, των ξένων γλωσσών). Πολλοί δάσκαλοι των ξένων γλωσσών έχουν ακαθόριστη τη μόρφωση και την προέλευση. Κουτσομαθαίνουν την ξένη γλώσσα σε ξένες σχολές, που λειτουργούν στη χώρα μας με σκοπούς προπαγανδιστικούς, χωρίς να άσκει σ' αυτές επόπτεία το Υπουργείο Παιδείας ή άλλη κρατική μας Αρχή.

Απ' όλο το προσωπικό των σχολείων της μέσης παιδείας μονάχα οι φιλόλογοι, φυσικοί, μαθηματικοί και θεολόγοι παίρνουν μετά κάποια παιδαγωγική μόρφωση—δλότελα ανεπαρκή και ασυγχρόνιστη και μόνο θεωρητική—ακούοντας τις παραδόσεις των καθηγητών της Παιδαγωγικής των Πανεπιστημίων μας. Και οι γυμναστές άκουνε λίγα στη γυμναστική ακαδημία για την ειδική διδαχτική της γυμναστικής. Όλες οι άλλες κατηγορίες του προσωπικού μπαίνουν στη μέση παιδεία χωρίς την παραμικρή παιδαγωγική κατάρτιση.

Το Υπουργείο της Παιδείας και για τη μέση παιδεία δεν παίρνει κανένα μέτρο να ανυψώσει το επαγγελματικό επίπεδο του προσωπικού του. Πολύ λίγα δίνει προς την κατεύθυνση αυτή το «Διδασκαλείο Μέσης Εκπαίδευσως», όπου κάθε χρόνο γίνονται δεχτοί για μετεκπαίδευση 40 καθηγητές.

Στην επαγγελματική εκπαίδευση

Αν εξαιρέσει κανείς λίγους καθηγητές που από τη μέση παιδεία πηγαίνουν και διδάσκουν στα σχολεία επαγγελματικής εκπαίδευσης, όλο το άλλο προσωπικό δεν έχει καμιά παιδαγωγική μόρφωση. Πολλοί εφαρμόζουν εκεί ιδιόρρυθμο παιδαγωγικό σύστημα. Βάση σ' αυτό είναι ο τρόπος που διδάχτηκαν αυτοί από το δάσκαλό τους στο δημοτικό, στο γυμνάσιο ή σε άλλο σχολείο!

Β. ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ

Έχοντας μπροστά στα μάτια μας τις σημερινές και μελλοντικές ανάγκες της παιδείας μας, τις σημερινές ποσοτικές και ποιοτικές έλλειψεις σε διδαχτικό προσωπικό, πρέπει να σκεφθούμε πως θα λύσουμε το δύσκολο πρόβλημα της δημιουργίας και της μόρφωσης εκπαιδευτικών.

Είναι τόσο μεγάλες οι σημερινές έλλειψεις, ώστε θα είναι ούτοπια να υποσχεθούμε κανείς, πως η κατάσταση μπορεί να διορθωθεί από τον ένα ως τον άλλο χρόνο. Για τούτο πρέπει να προχωρήσουμε προγραμματισμένα στη λύση του προβλήματος, ξεκινώντας πάντα από τις άμεσες εκπαιδευτικές ανάγκες του λαού μας.

Στην προσπάθειά μας αυτή ποτέ δεν πρέπει να ξεχνούμε όρισμένες αρχές:

1. *Ενιαία είναι η Παιδεία του Λαού, όσο κι αν τη χωρίζουμε σε διάφορους βαθμούς. Ισοτιμίες είναι όλες οι βαθμίδες της Παιδείας—ισότιμη πρέπει να είναι και η μόρφωση των εκπαιδευτικών όλων των βαθμών της Παιδείας. Ένας Λαός—μια Παιδεία—ένας Λαός.*

2. Είναι τόσο σοβαρή η λειτουργία της αγωγής, έχει πάρει τέτοια εξέλιξη η παιδαγωγική, ώστε δε μπορεί να νοηθεί δάσκαλος μη επιστήμονας. Αρχή μας λοιπόν οι εκπαιδευτικοί όλων των βαθμών της παιδείας πρέπει να παίρνουν άνωτατη μόρφωση, πανεπιστημιακή ή ισοτιμή μ' αυτή.

Ακόμα στην προσπάθειά μας αυτή να έχουμε προοπτική

μας να μη δίδασκει σε κανένα τύπο σχολείου δάσκαλος χωρίς παιδαγωγική κατάρτιση. Και παράλληλα στην εργασία για τη δημιουργία νέου διδαχτικού προσωπικού πρέπει να προσπαθήσουμε να υψώσουμε το ειδικό και παιδαγωγικό μορφωτικό επίπεδο όλων των σημερινών εκπαιδευτικών.

Ερχόμαστε τώρα αναλυτικότερα στο διδαχτικό προσωπικό κάθε εκπαιδευτικής βαθμίδας χωριστά.

Ι. Μόρφωση διδαχτικού προσωπικού για την προσχολική παιδεία.

Σήμερα δεν έχουμε προσχολική παιδεία. Είναι έξω από το θέμα μας να αναπτύξουμε τη σπουδαιότητα και την ανάγκη της. Κανένας εκπαιδευτικός δεν τη άμφισβητεί. Δόγοι κοινωνικοί και παιδαγωγικοί επιβάλλουν να μην αφήσουμε στην τύχη τους τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας. Η ηλικία αυτή άσκει τεράστια επίδραση στη σωματική και πνευματική εξέλιξη του παιδιού, βάσει τα θεμέλια που θα στηρίξουν το έργο των άλλων βαθμών της παιδείας.

Απόκτηση προοπτική μας, να γίνει υποχρεωτική η προσχολική αγωγή των παιδιών 4—6 χρονών, στους παιδικούς σταθμούς και στα νηπιαγωγεία. Άμεσο αίτημά μας να ιδρυθούν παιδικοί σταθμοί και νηπιαγωγεία στις αγροτικές και βιομηχανικές περιοχές και τους φτωχούς συνοικισμούς στις μεγάλες πόλεις.

Έτσι αν αντικρίσουμε την προσχολική αγωγή, βλέπουμε τί τεράστια έλλειψη έχουμε από νηπιαγωγούς: 450—500 χιλιάδες είναι τα νήπια των ηλικιών 4, 5 και 6 χρονών. 15 000 νηπιαγωγούς έχουμε ανάγκη για υποχρεωτική προσχολική αγωγή. Το διδαχτικό αυτό προσωπικό δεν μπορούμε να το βγάλουμε μονομιάς. Πρέπει όμως να αρχίσουμε από τώρα.

Οι άμεσες ανάγκες της προσχολικής αγωγής και η έλλειψη παιδαγωγικών στελεχών, μας αναγκάζει να καταλήξουμε σ' ένα μειχτό σύστημα για τη μόρφωση των νηπιαγωγών:

1. Πρέπει να ιδρυθούν τα γρηγορότερο, δέκα το λιγότερο *τρίχρονα διδασκαλεία νηπιαγωγών* (με περισσότερα τμήματα το καθένα). Θα δέχονται υποψήφιες με ένδειχτικό τουλάχιστο Γ'. Ξεκαταξίου γυμνασίου. Θα μās δίνουν 1000 περίπου νηπιαγωγούς κάθε χρόνο κι ανάλογα θα ιδρύουμε παιδικούς σταθμούς και νηπιαγωγεία.

2. Παράλληλα πρέπει να ιδρυθούν *άνωτερες σχολές νηπιαγωγών*, δίχρονης στην αρχή, τριχρονες ή και τετράχρονες αργότερα, ισότιμες δηλ. με τις ανώτατες σχολές, προσετημένες στα πανεπιστήμια ή τα παιδαγωγικά ινστιτούτα. Θα δέχονται υποψήφιες με απολυτήριο από σχολείο μέσης παιδείας. Οι πτυχιούχες των σχολών αυτών θα χρησιμοποιηθούν στα πρότυπα νηπιαγωγεία που είναι ανάγκη να ιδρυθούν σε κάθε περιφέρεια και θα αποτελέσουν κέντρα για την πρακτική μετεκπαίδευση όλων των νηπιαγωγών. Οι ανώτερες σχολές νηπιαγωγών κάνουν πράξη το αίτημα για ανώτατη μόρφωση των εκπαιδευτικών όλων των βαθμών της παιδείας, αίτημα που ως τα σήμερα μένει δλότελα θεωρητικό.

Ποιό θα είναι το πρόγραμμα των διδασκαλείων και των ανωτέρων σχολών νηπιαγωγών; Πρέπει να δώσουν στις σπουδαστριες την απαραίτητη γενική και ειδική παιδαγωγική κατάρτιση για την αγωγή των νηπίων. Είναι ακόμα ανάγκη να συμπληρώσουν τη γενική τους μόρφωση. Πιο περιορισμένα στα διδασκαλεία νηπιαγωγών, με μεγαλύτερο πλάτος και βάθος στις ανώτερες σχολές νηπιαγωγών, το πρόγραμμά τους θα έχει τα παρακάτω μαθήματα:

1. Στοιχεία από τη φιλοσοφία, την κοινωνιολογία και την πολιτική οικονομία.
2. Νεώτερη Ελληνική Ιστορία. Νεοελληνικά προβλήματα και ιδιαίτερα τα σχετικά με την παιδική πρόνοια και την προσχολική αγωγή.
3. Ψυχολογία και σχολική υγιεινή.
4. Τεχνικά (χειροτεχνία, ιχνογραφία, καλλιγραφία, ωδική, ένοργανη μουσική). Οικοκυρικά.
5. Σωματική αγωγή—παιχνίδια νηπίων.
6. Ιστορία της παιδαγωγικής.
7. Παιδαγωγική.
8. Γενική ψυχολογία.
9. Σωματολογία του παιδιού και ιδιαίτερα του νηπίου.
10. Διδαχτική για το νήπιο.
11. Πρακτική άσκηση σε πρότυπο νηπιαγωγείο.

II. Μόρφωση δασκάλων για την Παιδεία Α' βαθμού. (Δημοτική Παιδεία)

1. Οί σημερινές ανάγκες

Έχουμε σήμερα 10 000 περίπου δασκάλους στη δημόσια υπηρεσία. Είναι ακόμα 150% περίπου αδιόριστοι. Για να ολοκληρωθεί το σημερινό εξάχρονο σχολείο, για να ελαττωθεί η αναλογία μαθητών σε κάθε δάσκαλο από 64 σε 35, για να φοιτήσουν στο σχολείο 160 000 παιδιών, που σήμερα δε φοιτούν, χρειαζόμαστε αριθμό δασκάλων διπλάσιο από το σημερινό. Η χώρα μας έχει πληθυσμό 7 200 000. Τα παιδιά της σχολικής ηλικίας για το δημοτικό σχολείο (7 - 12 χρόνων) υπολογίζονται σε 15% του πληθυσμού. Θα έχουμε λοιπόν 1 088 000 παιδιά στο εξάχρονο σχολείο και γι' αυτά χρειάζονται το λιγότερο 30 000 δάσκαλοι. Η πραγματοποίηση του οχτάχρονου σχολείου θα προσθέσει στον παραπάνω αριθμό άλλες 300 000 παιδιά και δημιουργεί την ανάγκη για άλλους 8 000 δασκάλους.

2. Η μόρφωση των δασκάλων.

Πώς θα δημιουργηθούν οι 20 - 22 χιλιάδες δάσκαλοι, που μας λείπουν;

Και για τη μόρφωση των δασκάλων Α' βαθμού προτείνουμε μειχτό σύστημα:

α) Πανεπιστημιακή μόρφωση δασκάλων στις παιδαγωγικές σχολές των Πανεπιστημίων (γι' αυτές θα μιλήσουμε παρακάτω). Τετράχρονη φοίτηση σ' αυτές. Θα μπαίνουν υποψήφιοι με απολυτήριο από σχολείο του Β' βαθμού (μέσης παιδείας). Με τον τρόπο αυτόν αρχίζουμε να πραγματοποιούμε το αίτημα για ανώτατη μόρφωση των δασκάλων, αίτημα που βγαίνει από τις ίδιες τις ανάγκες της παιδείας μας.

β) **Αναδιοργάνωση των σημερινών δέχρονων παιδαγωγικών ακαδημιών** για να βγάλουν πολλούς δασκάλους, που σήμερα έχουμε ανάγκη. Λεχτοί υποψήφιοι με απολυτήριο σχολείου Β' βαθμού. Είναι ανάγκη να καταρτίσουμε ένα **δεκάχρονο πλάνο** για να δημιουργήσουμε τους 20-22 χιλιάδες νέους δασκάλους που χρειάζεται η παιδεία μας. Πρέπει να αυξηθούν τα τμήματα των παιδαγωγικών ακαδημιών και να ιδρυθούν και άλλες ακόμα θα προτιμήσουμε λίγες παιδαγωγικές, με πολλά τμήματα κάθε μία σε μεγάλα κέντρα της Χώρας, παρά πολλές ακαδημίες και σε μικρές πόλεις. Έτσι έχουμε οικονομία σε παιδαγωγικά στελέχη, ευνολίες στη στέγαση και εφοδιασμό κλπ. Μπορούν ακόμα οι υποψήφιοι δάσκαλοι να ζουν έντονα πνευματική και κοινωνική ζωή στα μεγάλα κέντρα.

Νά, που πρέπει κατά τη γνώμη μας να ιδρυθούν και να λειτουργήσουν παιδαγωγικές ακαδημίες:

Μία ή δύο στην Αθήνα	με 10 τμήμ.	× 50 σπουδαστές	= 500
Μία στον Πειραιά	» 4 »	× 50 »	= 200
Μία στην Τρίπολη	» 4 »	× 50 »	= 200
Μία στην Πάτρα	» 6 »	× 50 »	= 300
Μία στο Ηράκλειο	» 3 »	× 50 »	= 150
Μία ή δύο στη Θεσσαλονίκη	» 10 »	× 50 »	= 500
Μία στα Γιάννενα	» 4 »	× 50 »	= 200
Μία στη Μυτιλήνη	» 3 »	× 50 »	= 150
Μία » Λάρισα	» 6 »	× 50 »	= 300
Μία » Δράμα	» 4 »	× 50 »	= 200
Μία » Θράκη	» 6 »	× 50 »	= 300
Σύνολο	60 »	× 50 »	= 3 000

Μ' ένα τέτοιο πλάνο σε 10 χρόνια, θα έχουμε 30 000 νέους δασκάλους. 10 000 απ' αυτούς θα πληρώσουν τα κενά που θα δημιουργηθούν μέσα στη δεκαετία με την έξοδο των παλιότερων. 20 000 νέοι δάσκαλοι θα προστεθούν στο σημερινό αριθμό των 17 000.

γ) Το πρόγραμμα των παιδαγωγ. ακαδημιών πρέπει να αλλάξει. Οι ακαδημίες θα συμπληρώνουν τη γενική μόρφωση των σπουδαστών, θα τους δίνουν όρθο φιλοσοφικό και κοινωνιολογικό προσανατολισμό, θα τους εφοδιάζουν με τις απαραίτητες για το έργο του δασκάλου του λαού εγκυκλοπαιδικές γνώσεις, θα τους δίνουν όσο γίνεται καλύτερη παιδαγωγική κατάρτιση. Μαθήματα που θα περιέχει το πρόγραμμά τους είναι τα ακόλουθα:

Για τη Γενική μόρφωση:

1. Εισαγωγή στη φιλοσοφία.
2. » στην κοινωνιολογία και την πολιτική οικονομία.
3. Ιστορία της Ελλάδας. Πλατύτερη εξέταση της νεοελληνικής ιστορίας.
4. Νεοελληνικά προβλήματα και ιδιαίτερα το εκπαιδευτικό πρόβλημα.
5. Στοιχεία από τις θετικές επιστήμες.
6. Νεοελληνική λογοτεχνία.
7. Ιστορία του γλωσσικού ζητήματος.
8. Γεωπονικά.
9. Τεχνικά.
10. Σωματική αγωγή.

Για την παιδαγωγική κατάρτιση:

1. Ιστορία της παιδαγωγικής.
2. Παιδαγωγική.
3. Γενική ψυχολογία και ψυχολογία του παιδιού.
4. Σωματολογία του παιδιού.
5. Υγιεινολογία και σχολική υγιεινή.
6. Διδαχτική.
7. Πρακτική διδαχτική άσκηση.

Ο κύκλος των μαθημάτων για τη γενική μόρφωση κι ο άλλος για την παιδαγωγική κατάρτιση, θα έχουν την ίδια βαρύτητα στον καταρτισμό ειδικού αναλυτικού προγράμματος. Όλη η εργασία θα οργανωθεί με τρόπο, που να παρέχει δυνατότητες στους σπουδαστές να αναπτύξουν τις κλίσεις τους, να παρουσιάσουν επίδοιο σ' έναν από τους τρεις κύκλους μαθημάτων γεν. μόρφωσης: 1) **θεωρητικών επιστημών**, 2) **θετικών επιστημών**, 3) **τεχνικών μαθημάτων**. Όχι βέβαια για να γίνει διαφοροποίηση στις οργανικές θέσεις των δασκάλων της παιδείας του Α' βαθμού. Παρά για να χρησιμοποιούνται η επίδοση και οι ειδικές ικανότητες των δασκάλων στα πολυτάξια σχολεία και πιο πολύ στο οχτάχρονο, όσο το πρόγραμμα και οι ανάγκες της συγκεντρωτικής διδασκαλίας το επιτρέπουν. Το σημείο τούτο θα το προσέξουμε όσο μπορεί να γίνει αυτό στις παιδαγ. ακαδημίες. Πιο πολύ θα το προσέξουμε στις παιδαγωγ. σχολές.

III. Μόρφωση των εκπαιδευτικών της Παιδείας Β' βαθμού (Μέση παιδεία).

α) **Ειδική μόρφωση.** Θα τη δίνουν οι πανεπιστημιακές σχολές, ή γυμναστική ακαδημία κλπ. Έδω πρέπει να τονίσουμε την ανάγκη να περνούν από παρόμοιες σχολές (αυτότελες ή προσαρτημένες σ' ανώτατες σχολές) και οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί όλων των κατηγοριών, που ως τελευταία εμπαιναν στη Μέση Παιδεία με εξετάσεις ενώπιον επιτροπών: Δάσκαλοι χειροτεχνίας, ιχνογραφίας, καλλιγραφίας, οικονομικών, ωδικής, ξένων γλωσσών. Ειδικότερα για τους τελευταίους πρέπει να ιδρυθεί σχολή ξένων γλωσσών στα πανεπιστήμια για να μη δέχονται αυτοί την προπαγανδιστική επίρροη ξένων σχολών που λειτουργούν στον Τόπο μας χωρίς κανένα κρατικό έλεγχο ή εποπτεία.

β) **Παιδαγωγική κατάρτιση.** Όλοι οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί της Παιδείας Β' βαθμού, αφού πάρουν το ειδικό πτυχίο, ανάγκη να παρακολουθούν δίχρονο κύκλο παιδαγωγικών σπουδών, θεωρητικό και πρακτικό, σε ειδικό τμήμα της παιδαγωγικής σχολής των Πανεπιστημίων και στα πρότυπα σχολεία.

IV. Παιδαγωγική κατάρτιση των δασκάλων άλλων ειδών σχολείων.

Πρέπει να λείπει από τη Χώρα μας το φαινόμενο σε κατώτερα και ανώτερα επαγγελματικά σχολεία (σχολές έμπορικες, στρατιωτικές, ναυτικές, υγειονομικές, γεωργικές κλπ.) να διδάσκουν άνθρωποι που δεν έχουν ακούσει λέξη για παιδαγωγική και ψυχολογία και να κάνουν αυτοσχεδισμούς σε βάρος της υγείας και της μόρφωσης των σπουδαστών, σε βλάβη της οικονομίας και της προόδου της Χώρας. Πρέπει γρήγορα να πετύχουμε, κάθε δάσκαλος που εργάζεται σε κάθε τύπου ανώτερο ή κατώτερο επαγγελματικό σχολείο, να έχει ανάλογη γενική και ειδική παιδαγωγική κατάρτιση.

Αυτή θα την παίρνουν στην παιδαγωγική σχολή των Πανεπιστημίων, ύστερα από την επιστημονική τους ειδίκευση,

με δίχρονες σπουδές, όπως και οι εκπαιδευτικοί της παιδείας Β' βαθμού.

V. Έπιλογή των υποψηφίων εκπαιδευτικών.

Πολύ λίγοι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί (ιδιαίτερα για την προσχολική και την παιδεία Α' βαθμού) παρουσιάζονται σήμερα. Έτσι δεν μπορεί να γίνει η αναγκαία επιλογή. Αν όμως σήμερα γίνεται αυτό, τι θα συμβεί αύριο όταν θα ζητούμε σε τριπλάσιο αριθμό υποψηφίους και μάλιστα με πολύχρονες ειδικές σπουδές; Που θα βρούμε τους υποψηφίους;

Το ζήτημα έχει άμεση σχέση με την εξύψωση του βιοτικού και γενικά του κοινωνικού επιπέδου του δασκάλου. Είναι αυτό βασική προϋπόθεση για την αναγέννηση της παιδείας μας. Εκτός όμως από τη γενική προσπάθεια προς την κατεύθυνση αυτή, πρέπει και με ειδικά μέτρα να προσελκύσουμε υποψηφίους προς το επάγγελμα του εκπαιδευτικού. Κατάλληλο τέτοιο μέτρο νομίζουμε το ακόλουθο:

Όλοι οι σπουδαστές που ακολουθούν μαθήματα, σε διδασκαλεία και ανώτερες σχολές νηπιαγωγών, στις παιδαγωγικές ακαδημίες, στις παιδαγωγικές σχολές των πανεπιστημίων για να μπου στην υπηρεσία της παιδείας, να διορίζονται μόλις εισάγονται σ' αυτές, δόκιμοι δημόσιοι υπάλληλοι. Έτσι θα αρχίζει άμεσα ήμισυδοσία τους, θα μοινοποιούνται μόλις παίρνουν το πτυχίο τους και θα έχουν εξασφαλισμένη σταδιοδρομία στην υπαλληλική βαθμολογική ιεραρχία, ανάλογη με την αξία του έργου τους.

VI. Τα παιδαγωγικά στελέχη.

Πολύ μεγάλες δυσκολίες θα συναντήσουμε για να βρούμε αρκετό και κατάλληλο παιδαγωγικό προσωπικό για τα διδασκαλεία και τις ανώτερες σχολές νηπιαγωγών και τις παιδαγωγικές ακαδημίες. (Δεν αναφέρουμε μαζί και τις παιδαγωγικές σχολές των πανεπιστημίων. Το ζήτημα ανάγεται στη γενική αναδιοργάνωση των ανωτάτων πνευματικών ιδρυμάτων του Τόπου μας). Για να βρούμε το αναγκαίο προσωπικό για τόσο πολλές σχολές θα βρεθούμε στην ανάγκη:

α) Να χρησιμοποιήσουμε όλους τους παιδαγωγούς που έχουμε σήμερα και που θα θελήσουν να προσαρτηθούν στο κλίμα που θα διαμορφώσει ένας μεταρρυθμιστικός άνεμος στην παιδεία.

β.) Τα πρώτα χρόνια θα βρεθούμε στην ανάγκη να χρησιμοποιήσουμε πολλούς από τους σημερινούς εκπαιδευτικούς της μέσης και της δημοτικής παιδείας, αφού περάσουν πρώτα από ειδικά φροντιστήρια για στελέχη, στις παιδαγωγ. ακαδημίες και τα διδασκαλεία νηπιαγωγών.

γ.) Θα στείλουμε πολλούς εκπαιδευτικούς από τη μέση και τη δημοτική στο Έξωτερικό να μετεκπαιδευθούν ή να κάνουν ειδικές παιδαγωγικές σπουδές.

Γ'. ΑΝΩΤΑΤΕΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΣΧΟΛΕΣ

Στα προηγούμενα πολλές φορές μιλήσαμε για **«παιδαγωγικές σχολές των πανεπιστημίων»**. Εκθέτουμε παρακάτω πώς έννοούμε τις ανώτατες παιδαγωγικές σχολές:

Σήμερα η φιλοσοφική σχολή των Πανεπιστημίων Αθηνών και Θεσσαλονίκης έχει και μία έδρα παιδαγωγικής. Ασήμαντη είναι η εισφορά των εδρών παιδαγωγικής για την προαγωγή της παιδαγωγικής επιστήμης και τη βελτίωση της παιδείας στον Τόπο μας. Οφείλεται βέβαια το καλό σε γενικότερα αίτια, που κρατούν τις ανώτερες σχολές μας στην ούρα της πνευματικής ζωής του Τόπου και δεν τις αφήνουν να γίνουν ιδρύματα πνευματικής πρωτοπορίας. Οφείλεται όμως σ' ένα βαθμό και σε αίτια καθαρά οργανωτικά.

Οι έδρες παιδαγωγικής υπάρχουν στις φιλοσοφικές σχολές χωρίς να έχουν οργανικές σχέσεις και συγγένεια μ' αυτές. Ο μοναδικός καθηγητής της παιδαγωγικής πρέπει να διδάξει σήμερα όλους τους κλάδους μιας ολοκληρωμένης επιστήμης—όπως έχει εξελιχθεί η παιδαγωγική.

Κι έτσι είναι φυσικό να αποτυχαίνει όποιος κι αν είναι αυτός. Αυτοί οι λόγοι από το ένα μέρος και οι τεράστιες ανάγκες μας σε διδακτικό προσωπικό από το άλλο, επιβάλλουν να χωρίσει η παιδαγωγική από τη φιλοσοφική σχολή των Πανεπιστημίων. Αντί της σημερινής έδρας της παιδαγωγικής, πρέπει να ιδρυθεί ξεχωριστή **σχολή παιδαγωγική**

στα Πανεπιστήμια ή παιδαγωγικά ινστιτούτα, σε περισσότερα κέντρα προσαρτημένα στα Πανεπιστήμια ή και τα δυο μαζί.

Σκοποί που θα επιδιώκουν είναι:

α.) Η επιστημονική παιδαγωγική έρευνα και η προαγωγή της παιδαγωγικής επιστήμης.

β.) Η επιστημονική παιδαγωγική μόρφωση των δασκάλων για κάθε είδος σχολείου του Τόπου μας.

Ειδικότερα, για την επιδίωξη του δεύτερου σκοπού, οι παιδαγωγικές σχολές ή παιδαγωγικά ινστιτούτα θα οργανώσουν διάφορους κύκλους σπουδών:

1. Για τη μόρφωση δασκालιστών για την προσχολική παιδεία (πρώτα 2 χρόνους, ύστερα 4 χρόνους).

2. Για τη μόρφωση των δασκάλων για την παιδεία α' βαθμού (τετράχρονος).

3. Για την παιδαγωγική μόρφωση δασκάλων για την παιδεία β' βαθμού (δίχρονος).

4. Για την παιδαγωγική μόρφωση δασκάλων για επαγγελματικές σχολές (δίχρονος).

5. Για τη δημιουργία ανώτερων παιδαγωγικών στελεχών.

6. Για τη μετεκπαίδευση ενός μικρού ποσοστού εκπαιδευτικών, που θα χρησιμοποιηθεί στα πρότυπα σχολεία και σε διοικητικές θέσεις της παιδείας.

Δ'. ΜΕΤΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΟΥ ΔΙΔΑΧΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Επιβάλλεται η γενική μετεκπαίδευση του σημερινού διδαχτικού προσωπικού. Κι όχι μόνον αυτού. Και οι δάσκαλοι που θα βγουν από τις νέες παιδαγωγικές ακαδημίες και παιδαγωγικές σχολές θα έχουν ανάγκη από μετεκπαίδευση. Η παιδαγωγική, όπως κάθε επιστήμη, δε μένει στάσιμη, εξελίσσεται. Όλοι όσοι ασχολούνται με την αγωγή πρέπει να παρακολουθούν την εξέλιξή της και να συγχρονίζονται.

Τούτο θα γίνεται και με την ατομική πρωτοβουλία και με τη μετεκπαίδευση. Την ατομική τους πρωτοβουλία θα τη βοηθήσει το καλό παιδαγωγικό βιβλίο και το καλό παιδαγωγικό περιοδικό που σήμερα μας λείπουν.

Η μετεκπαίδευση πρέπει να οργανωθεί. Νά πώς τη βλέπουμε, σε γενικές γραμμές, τη μετεκπαίδευση όλων των δασκάλων των διαφόρων βαθμών της παιδείας.

α.) **Γενική πρακτική μετεκπαίδευση.** Στην έδρα κάθε εκπαιδευτικής περιφέρειας να γίνουν κέντρα για τη μετεκπαίδευση του προσωπικού. Όλοι οι εκπαιδευτικοί κάθε βαθμού χωριστά, με τη σειρά σε ομάδες από 15—20 πρόσωπα θα παρακολουθούν 25—30 ημέρες την εργασία στα πρότυπα σχολεία και θ' άκουε κύκλο παιδαγωγικών ομιλιών, οργανωμένο με τύπο φροντιστηρίου. Έτσι σε δυο—τρία χρόνια, όλοι μπορούν να περάσουν από τέτοια πρακτική μετεκπαίδευση. (Η αναπλήρωσή τους εύκολη για τόσο μικρό χρονικό διάστημα).

β.) Στις έδρες των διδασκαλείων και ανώτερων σχολών νηπιαγωγών και των παιδαγωγικών ακαδημιών να μετεκπαιδεύονται σε ειδικά τμήματα 70—100 δάσκαλοι προσχολικής και παιδείας α' βαθμού, διαλεγμένοι από το μεγαλύτερο γεωγραφικό διαμέρισμα. Διάρκεια δυο χρόνια. Η μετεκπαίδευση αυτή θα μās δώσει στελέχη για τα πρότυπα σχολεία.

γ.) Στα μεγαλύτερα κέντρα της Χώρας να οργανωθούν ειδικά φροντιστήρια που θα λειτουργούν 2 μήνες στις θερινές διακοπές των σχολείων. Θα είναι ξεχωριστά για τον κάθε βαθμό της παιδείας. Θα παίρνουν μέρος όλοι οι εκπαιδευτικοί της περιοχής. Το πρόγραμμα θα καταρτίζεται από την κεντρική υπηρεσία του Υπουργείου. Αυτή θα στέλνει και τους οργανωτές.

δ.) Στις παιδαγωγικές σχολές των Πανεπιστημίων θα γίνεται μετεκπαίδευση δίχρονη περιορισμένου αριθμού εκπαιδευτικών που θα χρησιμοποιούνται στα πρότυπα σχολεία και για την παιδαγωγική εποπτεία των σχολείων. Η σημερινή πανεπιστημιακή μετεκπαίδευση των δασκάλων και το «Διδασκαλείο μέσης εκπαίδευσης» πρέπει να αναδιοργανωθούν. Η πρώτη πρέπει να επεχταθεί άμεσα και στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Το δεύτερο να γίνει δίχρονο.

ε.) Πολλοί εκπαιδευτικοί από όλους τους βαθμούς της παιδείας, πρέπει να σταλούν για μετεκπαίδευση στο Έξω-τερικό.

ΓΙΑ ΕΝΑ ΔΙΚΤΥΟ

ΛΑΪΚΗΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Ο ΠΟΜΠΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ

Και οι συμβάσεις Λουκέρνης και Μοντρέ και το σχέδιο δικτύου του Υπουργείου Τ.Τ.Τ. προβλέπουν ραδιοφωνικό πομπό 20 χιλιοβάτ για τη Θεσσαλονίκη. Η πρόβλεψη είναι σωστή, ή έκλογη της Θεσσαλονίκης πετυχεμένη. Η πρωτεύουσα του μακεδονικού κόσμου πρέπει να συγκεντρώνει κάτω από την ειδική πνευματική της καθοδήγηση, τους πληθυσμούς της ανατολικής, της κεντρικής και της δυτικής Μακεδονίας. Δε λέμε και της Θράκης γιατί παρ' όλην την έκδηλη συγγένεια του Μακεδονικού προς το Θρακικό κόσμο, υπάρχουν ιδιαιτερείες και διαφορές και βάλαμε την αρχή, να εξαιρείται ο ιδιαίτερος χαρακτήρας κάθε ελληνικής περιφέρειας.

Ο πομπός Θεσσαλονίκης είναι υποδειγματικός τύπος περιφερειακού Σταθμού. Με το χαρακτήρα αυτόν πρέπει να ακολουθήσει δυο επιδιώξεις. 1) Να καλύψει με πυκνό και έπαρκές πεδίο ολόκληρη την περιφέρεια που οργανικά ανάγεται σ' αυτήν. 2) Η έκπομπή του να είναι ακουστή σ' ολόκληρη την Ελλάδα αν όχι όλη τη διάρκεια της ημέρας, ένα μέρος της και τη νύχτα. Στο έθνικό πρόγραμμα 'Αθηνών, προστίθεται έτσι και δεύτερο ελληνικό πρόγραμμα.

Ας παρακολουθήσουμε το κατά πόσο πετυχαίνει ή επιδιώξη αυτή με τα δεδομένα της σύμβασης Λουκέρνης. Ο πομπός Θεσσαλονίκης, σύμφωνα μ' αυτή, θα λειτουργήσει σε συχνότητα 804 χιλιοκύκλων (373 μ.) και ισχύ ακτινοβολίας 20 χιλιοβάτ. Δεν ορίζεται είδος κεραίας, αλλά για λόγους καλής διάδοσης του κύματος κατά την ημέρα, θα προβλέψουμε και για τον πομπό αυτό, αντιδιαλειπτική κεραία λ/2, καθολικής ακτινοβολίας.

Έτσι ακολουθώντας τη γνωστή μεθοδολογία του γραφικού καθορισμού της κατανομής πεδίου, φτάνουμε σε διασπορά ημέρας του πεδίου που βρίσκεται έξω από τις επιδιώξεις μας. Ο σταθμός Θεσσαλονίκης εμφανίζεται πομπός της κεντρικής και μόνο Μακεδονίας. Από την δυτική δεν καλύπτει παρά ένα μέρος και σχεδόν καθόλου την ανατολική Μακεδονία. Αντίθετα από το μέρος της θάλασσας, εξυπηρετείται ή δυτική παρυφή του Θερμαϊκού, σχεδόν ως το Βόλο.

Αν δεχθούμε, πως ή τελευταία αυτή κάλυψη προς το Βόλο βρίσκεται έξω από την επιδιώξη μας, θα ήταν ίσως δυνατό, τακτοποιώντας την ακτινοβολία της κεραίας Θεσσαλονίκης, να επιτύχουμε μεγαλύτερη προσέγγιση προς το σκοπό μας, κάνοντας μια κεραία κατευθυνόμενης ακτινοβολίας σχήματος 8 από νοτιοδυτικά προς βορειοανατολικά. Το περίσσευμα ενέργειας προς Γευγελή και Βόλο θα κάλυπτε ενδεχόμενα τις περιοχές του τριγώνου Καβάλλας—Σερρών—Δράμας ανατολικά, Κοζάνης—Γρεβενών, δυτικά. Τέτοια υπόδειξη εξάλλου διατυπώνει και ή σύμβαση Μοντρέ, ίσως προβλέποντας την αδυναμία των διαστάσεων του προτεινόμενου πομπού.

Επιχειρήσαμε πράγματι να δοκιμάσουμε, με σύστημα κατευθυνόμενης ακτινοβολίας, να χαράζουμε την προβλεπόμενη κατανομή πεδίου που θα δημιουργεί ή ακτινοβολία δυο συνευγόμενων κεραίων λ/4 σε απόσταση μεταξύ τους λ/2.

Το αποτέλεσμα αποδείχθηκε πολύ μέτριο. Κόβεται φυσικά ή ακτινοβολία προς τη δυτική παρυφή του Θερμαϊκού και υποβιβάζεται ή ένταση πεδίου προς βορρά, όμως κανένα σημαντικό κέρδος δεν φαίνεται προς τη διεύρυνση Καβάλλας και Κοζάνης.

Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο νομίζουμε πως ούτε ή τακτοποίηση της ακτινοβολίας ούτε ή αύξηση ισχύος αποτελούν γόνιμη κατεύθυνση για τη λύση του προβλήματος της μακεδονικής λαϊκής ραδιοφωνίας.

Το πεδίο ημέρας του μακεδονικού χώρου τακτοποιείται κάπως, μόνο αν ιδρυθούν γύρω από τον πομπό Θεσσαλονίκης και άλλοι μικροί τοπικοί πομποί, που θα ακτινοβολούν από στρατηγικά σημεία του προγράμματος Θεσσαλονίκης και σε ορισμένες ώρες θα κάνουν και δικό τους πρόγραμμα. Ένας τέτοιος μικρός, τοπικός πομπός ανάμεταδοσης 0,2 χιλιοβάτ στο τρίγωνο Σερρών—Δράμας—Καβάλλας και συγκεκριμένα στη Δράμα και άλλος όμοιος πομπός στην Κοζάνη για τη κάλυψη του δυτικού τριγώνου Καστοριάς—Γρεβενών—Κοζάνης θα βελτίωνε σημαντικά τη κατάσταση.

Οι δύο αυτοί δορυφόροι πομποί, θα ήταν δυνατό να οργανωθούν, είτε έχοντας το ίδιο μήκος κύματος προς τη Θεσσαλονίκη (σύγχρονοι) είτε με δικό τους μήκος κύματος. Η λύση του συγχρονισμού, αν και δελεαστική γιατί εξοικονομεί συχνότητες, θα ήταν αληθινά λύση πολυτελείας για τους μικρούς αυτούς πομπούς. Εύτυχως τόσο ή σύμβαση Λουκέρνης όσο και ή σύμβαση Μοντρέ, δίνουν δυνατότητα χρησιμοποίησης ειδικών συχνοτήτων για τοπικής αξίας και χαμηλής ισχύος πομπούς.

Επίσης ή σύμβαση Λουκέρνης δίνει στην ειδική αυτή περίπτωση τοπικών σταθμών, τέσσερις διεθνείς συχνότητες: Δύο συχνότητες, τη 1348 και 1429 για πομπούς έως 2 χιλιοβάτ και ακόμη άλλες δύο, την 1492 και 1500 για πομπούς έως 0,2 χιλιοβάτ. Ακριβώς τις δύο αυτές τελευταίες συχνότητες 1492 και 1500 θα ήταν δυνατό να δίνουμε στους δυο μικρούς τοπικούς πομπούς, ώστε και κάθε αλληλοπαρεμβολή να αποκλείεται και σύγχρονα να είχαν την έλευθερία, ακόμη και για τόσο έντοπισμένης σημασίας πομπούς, να συνθέτουν και εκπέμπουν ορισμένες ώρες του 24ώρου, δικό τους καθαρά πρόγραμμα.

Το μακεδονικό συγκρότημα που περιγράψαμε καλύπτει έτσι το μακεδονικό χώρο την ημέρα. Ας παρακολουθήσουμε τώρα την ζώνη πρώτης κάλυψης και τη ζώνη διαλείψεων του πομπού Θεσσαλονίκης τη νύχτα.

Αν ο πομπός αυτός εργάζεται στη συχνότητα των 804 χιλιοκύκλων της σύμβασης Λουκέρνης, θα έχει φάσμα ταυτότητας και πλευρικών γειτονιών (απόκλιση 9 χιλιοκύκλων), το παρακάτω:

Εδιμβούργο συχνότητα 804 χιλιοκύκλοι, ισχύ 100 χιλιοβάτ			
Μιλάνο	»	814	»
Βαρκελώνη	»	795	»
Λβόφ	»	795	»

Με το φάσμα αυτό ή ανάπτυξη του κύματος Θεσσαλονίκης περιορίζεται σημαντικά. Αλλά όπως ετονίσαμε και στην αρχή, ο πομπός Θεσσαλονίκης είναι υποδειγματικός τύπος περιφερειακού σταθμού, που έχει κύρια επιδίωξη να εξυπηρετήσει το εσωτερικό της χώρας και συγκεκριμένα ορισμένη περιοχή. Φυσικά και ή εξωτερική του έκδηλωση ενδιαφέρει ζωηρά. Ας προσέξουμε όμως ιδιαίτερα τη ζώνη εξυπηρέτησης του μακεδονικού χώρου κατά τη νύχτα.

Από τη χάραξη των καμπυλών νυχτός φαίνεται πως ή ζώνη διαλείψεων του πομπού Θεσσαλονίκης, περιορίζει μόνο για λίγο το χώρο ημερινής εξυπηρέτησης, έπειτα όμως ξασπλώνεται σε πλατιά ζώνη που περιλαμβάνει τις κύριες πόλεις Σέρρες—Σιδηρόκαστρο στην ανατολική Μακεδονία και Πολύγυρο στην Χαλκιδική, την Κοζάνη—

Έλασσώνα από τη δυτική Μακεδονία, την Λάρισα—Βόλο από τη Θεσσαλία. Έξω από τη ζώνη αυτή τα κύματα χώρου του πομπού Θεσσαλονίκης δημιουργούν σημαντικά πεδία στην Καβάλλα, Δράμα Κομοτινή, Άλεξανδρούπολη και ανατολική Μακεδονία και Θράκη, Φλώρινα, Καστοριά στη δυτική Μακεδονία και στην υπόλοιπη Ελλάδα.

Συγκεκριμένα ο πομπός Θεσσαλονίκης, δημιουργεί τη νύχτα πεδίο 1,96 μV στην Αθήνα, Άλεξανδρούπολη και Κέρκυρα. Πεδία 1,98 μV δημιουργούνται στην Καλαμάτα και Νάξο, την Κρήτη, Ρόδο και στο Έξωτερικό ή Κωσταντινούπολη θα έχει 1,78 μV. Στις κοντινές παροικίες, την Κύπρο και την Αίγυπτο θα έχουμε πεδία 1,10 και 0,7 μV.

Από την άποψη της λαϊκής ραδιοφωνίας, το πρώτο αίτημα, να ακούγεται δηλαδή ο πομπός αυτός μέσα στη Χώρα ικανοποιείται ελάχιστα. Αν πάλι διαθέτουμε μέτρια ραδιόφωνα, τότε οι έκπομπές των σταθμών Έδιμβούργου, Βαρκελώνης και πρό παντός του Λβόφ και Μιλάνου περιορίζουν την ακροαστικότητα του παραπολύ. Η γραφική ανάλυση μας καθορίζει πως ή Αττική και το ανατολικό τμήμα της Πελοποννήσου (Τρίπολη—Κόρινθος) αποτελούν τα όρια έξω από τα οποία και βορινότερα οι έκπομπές Θεσσαλονίκης θα παρενοχλούνται, ενώ προς το νότο θα ακούγονται καλά. Για καλά ή άριστα ραδιόφωνα, ο πομπός είναι καθαρά βαλκανικός και περιορίζεται μόνο από τους πομπούς Έδιμβούργου και Μιλάνου.

Αν διαθέτουμε όμως μέτρια ραδιόφωνα, όπως άλλωστε είναι και σταθερά ή προοπτική μας, δεν εξυπηρετούμε κατά τη νύχτα παρά μόνο τη στενή περιοχή της κεντρικής Μακεδονίας και την Αττική με την Πελοπόννησο και τις Κυκλάδες. Ε.σ.ι και από την ανάλυση αυτή ενισχύεται ή άποψη πως για την εξυπηρέτηση του μακεδονικού χώρου πρέπει να ιδρυθούν δυο μικροί δορυφόροι τοπικοί πομποί στη Δράμα και Κοζάνη κι ακόμα πως και ή Θράκη πρέπει να αποτελέσει ιδιαίτερο θέμα ραδιοφωνικής μελέτης.

Ας εξετάσουμε τώρα τις συνθήκες του πομπού Θεσσαλονίκης στη σύμβαση Μοντρέ.

Το φάσμα συχνοτήτων της σύμβασης Μοντρέ για τη Θεσσαλονίκη είναι:

Θεσσαλονίκη ισχύ 15 χιλιοβάτ, συχνότητα 789 χιλιοκύκλοι			
Burghead ('Αγγλία) ισχύ 70 »	»	789	»
Westerolen »	»	789	»
Μασσαλία »	» 100 »	780	»
Φλωρεντία »	» 30 »	798	»
Γένοβα »	» 10 »	798	»
Τουρίνο »	» 30 »	798	»
Τεργέστη »	» 10 »	798	»

Συγκρίνοντας το φάσμα Λουκέρνης με το φάσμα Μοντρέ, βλέπουμε πως εξακολουθεί να υπάρχει ή ταυτότητα με τους αγγλικούς σταθμούς (αντί Έδιμβούργου 100 χιλιοβάτ οι δυο πομποί των 70). Ο περιορισμός από τα δυτικά εξακολουθεί, ενισχυμένος μάλιστα (αντί της Βαρκελώνης 100 ΧΒ Μασσαλία 100 ΧΒ). Η ΒΔ παρενόχληση εξακολουθεί πάλι (αντί του Μιλάνου, το βορινό Ιταλικό συγκρότημα) αν και συνολικά υποβιβάζεται στην Ισχύ. Μόνη σημαντική βελτίωση είναι ή απομάκρυνση του Λβόφ (100 ΧΒ) που τροποποιεί την εξάπλωση και διευκολύνει να πάρει πιο βαλκανικό χαρακτήρα ή ακόμα και χαρακτήρα Μεσευρώπης, ο πομπός Θεσσαλονίκης.

Έτσι αν επρόκειτο κανείς να διαλέξει μοναμένα και κατ' απόλυτη αξία για το σταθμό Θεσσαλονίκης ανάμεσα στις κατανομές Λουκέρνης και Μοντρέ, θα προτιμούσε την κατανομή Μοντρέ και μόνο από την άνεση που δίνει ή απουσία του Λβόφ.

Στο προηγούμενο, εξετάσαμε τη ραδιοφωνία της ανατολικής Μακεδονίας και διαπιστώσαμε πως για να εξυπηρετηθεί χρειάζεται και τοπικός πομπός στη Δράμα. Μένει όμως ή εξυπηρέτηση της Θράκης.

Ο λόγος για τον οποίο θα ζητήσουμε την ίδρυση πομ-

πού στη Θράκη δεν είναι κυρίως έπιταχτικά τεχνικός όσο κοινωνικός, γιατί ή Θράκη αποτελεί ιδιότυπη μονάδα του ελληνικού συνόλου με χρώμα και χαρακτήρα και ακόμα είναι μία συνοριακή νευραλγική έσχισιά που κατοικείται από πληθυσμό που πρέπει να ζήσει και να εκφραστεί οργανικά από σταθμό δικό του.

Από το 1936 και για καθαρά τεχνικούς λόγους, υποστηρίζουμε την ανάγκη σταθμού στην Κομοτινή. Ζητούμε και πάλιν τώρα το 1946, τον πομπό Κομοτινής. Νομίζουμε πως δυο ΧΒ άρκων να καλύψουν άνετα τον κύριο θρακικό χώρο.

Ο θρακικός αυτός πομπός θα συνθέτει δικό του πρόγραμμα, διαθέτοντας και τα μέσα να αναμεταδώσει το έθνικό πρόγραμμα Αθηνών και το πρόγραμμα Θεσσαλονίκης· θα εργάζεται στη συχνότητα των 1343 χιλιοκύκλων αν ισχύσει ή σύμβαση Λουκέρνης ή στη συχνότητα των 1438 αν ισχύσει ή σύμβαση Μοντρέ.

Χοράζοντας το πεδίο ημέρας του πομπού Θράκης βλέπουμε κυρίως το· πως από την έδαφική ιδιομορφία του θρακικού χώρου είναι αδύνατη ή κάλυψη του χώρου από Καβάλλα ως το Διδυμότειχο με έναν μικρό πομπό 2 χιλιοβάτ. Υπενθυμίζουμε την πεδινή διεύρυνση που σχηματίζει ο νομός Ροδόπης και το τρίγωνο του Έβρου. Αν τοποθετήσουμε τον πομπό Θράκης στη Κομοτινή, που είναι ή διοικητική πρωτεύουσα της περιφέρειας, τότε διαμορφώνουμε έναν πομπό, μισό μακεδονικό (Ξάνθη—Καβάλλα) και μισό θρακικό. Η Άλεξανδρούπολη δεν προσφέρεται γιατί ευώνει την άγνοια προς τη θάλασσα διάδοση. Το Διδυμότειχο είναι έκκεντρο. Αύξηση πάλι της ισχύος σε δεκάδες χιλιοβάτ, ούτε δικαιολογείται από τα πράγματα αλλά ούτε και επιτρέπει από τις διεθνείς συμβάσεις, για σταθμό που λειτουργεί στα σύνορα. Για όλους αυτούς τους λόγους κρίνουμε πως ή Κομοτινή συγκεντρώνει τα προσόντα του θρακικού κέντρου έκπομπής.

Η ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Τα πεδία ημέρας και νυχτός του έθνικού πομπού Αθηνών και των πομπών Θεσσαλονίκης και Θράκης, που μελετήσαμε ως τώρα, απόδειξαν πως ή Ελλάδα που βρίσκεται πέρα από την όροσειρά Παρνασσού—Πίνδου μένει ραδιοφωνικά όρφανη. Το γεγονός αυτό πρόσεξε τόσο ή κατανομή Λουκέρνης όσο και ή κατανομή Μοντρέ. Γι' αυτό προβλέψαν ένα πομπό δυτικής Ελλάδας και Ήπειρου. Και ή μὲν Λουκέρνη τον τοποθέτησε στην Κέρκυρα, ενώ το Μοντρέ στα Γιάννενα.

Προτού εξετάσουμε λεπτομερέστερα το θέμα μας, ας δούμε ακριβώς την επιδιώξη ενός πομπού που λειτουργεί στη δυτική Ελλάδα.

Αν έρκεσθούμε στο αίτημα να ικανοποιηθεί ή λαϊκή ραδιοφωνία της δυτικής Ελλάδας, θα ίδουμε πως δεν έρκει ένας πομπός αλλά περισσότεροι. Κι αυτό γιατί κατ' ουσία δεν θα ζητήσουμε να καλυφθεί μονάχα ή Ήπειρος ή ή Ήπειρος και μέρος της δυτικής Στερεάς αλλά και ή δυτική Πελοπόννησος.

Εξετάζοντας το θέμα μόνο από τη ραδιοηλεκτρική του πλευρά και ανεξάρτητα από τις πηγές προγράμματος, ίσως θα βρίσκαμε πως ή φράση «περισσότεροι πομποί» μπορούσε να περιοριστεί σε δυο μόνο πομπούς και όχι περισσότερους. Εκμεταλλευόμενοι πράγματι το νησιωτικό σύμπλεγμα που περιβάλλει τις δυτικές ακτές της Ελλάδας, θα ήταν δυνατό να εγκαταστήσουμε πομπούς, ή και ένα μόνο πομπό, σε στρατηγικά σημεία κατάλληλα, από όπου θα ακτινοβολούσε με τη βοήθεια και της θαλασσινής διάδοσης το έρκετο πεδίο που θα ήταν χρήσιμο για να καλυφθεί όλη ή δυτική παραλία, από Ήγουμενίτσα μέχρι Πύργο Ήλείας. Η κάλυψη δε θα έχει βάθος. Αν προσέξουμε όμως πως οι ποιο σημαντικές πόλεις είναι παραθαλάσσιες, θα ικανοποιήσουμε έτσι μεγάλο ποσοστό καλής τους εξυπηρέτησης.

Ραδιοηλεκτρικά θα ήταν έτσι συζητήσιμη θέση για πομπό ή ανατολική λ. χ. πλευρά της Κεφαλληνίας που βρίσκεται περίπου στο κέντρο των δυτικών παραλίων Ήπείρου, Στερεάς και Πελοποννήσου.

Αλλά τέτοια έκλογη θέσης—και είναι τυπικό αυτό το παράδειγμα έπειδή ακριβώς έχει τέτοια καθολική ακτινο-

βολία σ' όλα τα παράλια—άπορρίπτεται ανεπιφύλακτα από την προοπτική που βάλαμε αντιπροσωπευτικών προγραμμάτων, που είναι από τα βασικά σημεία μίας λαϊκής ραδιοφωνίας.

Γιατί στην ουσία η δυτική πλευρά της Ελλάδας δεν είναι ένα ενιαίο σύνολο. Χωρίζεται τουλάχιστον σε τέσσερα μέρη, με βαθύτατες μεταξύ τους διαφορές και στη νοοτροπία και στον τρόπο ζωής. Τα Γιάννενα σαν κέντρο νοτιοανατολικού κόσμου κυριαρχούν πνευματικά σε μία περιοχή που αρχίζει από την Άρτα για να τελειώσει στις τρεις ελληνικές πόλεις της βορείου Ηπείρου, Κορυτσά, Αργυρόκαστρο, Χειμάρρα. Τα Έφτάνησα ζουν σε παλμό ζωής βαθύτατα διαφορετικό από τον ηπειρωτικό. Το Μεσολόγγι έπειτα και η δυτική Ρούμελη έχουν δικό τους χρώμα διαφορετικό από τους δυο κόσμους που χωρίζουν, τον ηπειρωτικό και τον κόσμο της Πελοποννήσου. Συνεπώς, πόμενα τα τέσσερα αυτά τμήματα ελληνικής ζωής, δεν είναι δυνατό να ικανοποιηθούν από ένα μοναδικό πομπό, ακόμη κι αν αυτό ήταν τεχνικά δυνατό. Την αλήθεια αυτή φαίνονται να δέχονται όσοι πρότειναν πομπό δυτικής Ελλάδας στην Κέρκυρα. Με την εγκατάσταση αυτή δεν πάνε να ικανοποιήσουν και τα τέσσερα τμήματα. Ή επιδιώκουν όμως να καλύψουν δύο από τα πιο σημαντικά: Την Ήπειρο και τα Έφτάνησα.

Η αλήθεια είναι πως τέτοια προοπτική δείχνει μόνο η σύμβαση Λουκέρνης, όχι όμως και η σύμβαση Μοντρέ και ακόμη χειρότερα το σχέδιο ελληνικής ραδιοφωνίας που το Υπουργείο έπεξεργάστηκε το 1936. Γιατί μόνο η Λουκέρνη δίνει στην Κέρκυρα πομπό 30 χιλιοβάτ στη συχνότητα των 1285 χιλιοκύκλων. Το Υπουργείο και φυσικά λίγο αργότερα και η διάσκεψη Μοντρέ, υποδεικνύουν για την Ήπειρο πομπό 5 χιλιοβάτ.

Αλλά φτάνει να χαράξει κανείς έστω και πρόχειρα την καμπύλη πομπού 5 χιλιοβάτ στην Κέρκυρα ή στα Γιάννενα για να πεισθεί ότι η κάλυψή του είναι απόλυτα ανεπαρκής.

Για πλήρη ανάλυση του θέματος, χαράξαμε τις καμπύλες ημέρας πομπού 30 χιλιοβάτ, τοποθετώντας τον διαδοχικά στην Κέρκυρα και στα Γιάννενα. Από τα Γιάννενα παίρνει τη μορφή μίας στενής ζώνης γύρω από την πόλη. Στο φτωχό αυτό αποτέλεσμα φτάνουμε γιατί και η περιοχή είναι ιδιαίτερα όρεινη και η συχνότητα που μας δόθηκε πολύ μεγάλη.

Αν τώρα τον ίδιο πομπό τοποθετήσουμε στην Κέρκυρα, πετυχαίνουμε σημαντικά ανώτερη κάλυψη, άλλης όμως μορφής. Ένα τμήμα της Β. Ήπείρου μέχρι Αργυρόκαστρο εξυπηρετείται καλά. Το ίδιο συμβαίνει και με την παραλία της Ήπείρου μέχρι Παραμυθιά και μέχρι Πρέβεζα. Αλλά με τον πομπό στην Κέρκυρα δημιουργείται ένα παράδοξο. Αν τον πει κανείς πομπό Κερκύρας ο όρισμός έχει πολλή μετριοφροσύνη γιατί οι διαστάσεις του είναι πολύ μεγάλες μονάχα για το νησί αφού εξυπηρετεί σημαντικά τμήματα της απέναντι στερεάς. Αν πάλι τον πει κανείς σταθμό Ίωνανώνων ο χαρακτηρισμός είναι μισός, γιατί ούτε η πρωτεύουσα της Ήπείρου εξυπηρετείται ούτε η εσωτερική της όρεινη περιοχή. Θά ήταν πραγματικά παράξενο να λειτουργούσε σταθμός Ήπείρου και μέσα στα Γιάννενα να μην υπήρχε δυνατότητα λαϊκής ραδιοφωνίας!

Έτσι με τα δεδομένα της ανάλυσης που κάναμε ως τώρα, βρίσκουμε πως από τις δυο προτάσεις Λουκέρνης και Μοντρέ, προτιμότερη είναι η πρόταση Λουκέρνης. Σύμφωνα μ' αυτή ένας πομπός 30 ΧΒ τοποθετείται στην Κέρκυρα, πομπός που έχει το παρακάτω φάσμα:

Κέρκυρα	30 χιλιοβάτ	1285 χιλιοκύκλοι
Βρυξέλλες	30 »	1285 »
Βέρνα	30 »	1276 »
Κλάγκοφουρτ	30 »	1294 »

Αντιγράφουμε εϋθύς παρακάτω το φάσμα που προτείνει η σύμβαση Μοντρέ:

Γιάννενα	5 χιλιοβάτ	1375 χιλιοκύκλοι
Λουξεμβούργο	200 »	1375 »
Γιουγκοσλαβικό (διεθνές)	2 »	1366 »
Μέμπελ	10 »	1384 »
Νίκαια	25 »	1304 »

Απλή σύγκριση των δύο κατανομών πείθει πως η σύμβαση Μοντρέ βάζοντας σε ταυτότητα συχνότητας τον ασθενικό πομπό Ήπείρου 5 ΧΒ με τον ισχυρότερο πομπό της Εύρωπης, τα 200 ΧΒ του Λουξεμβούργου, ούτε καν πρόσεξε το ζήτημα.

Στην όρεινη ενδόχωρα της Ήπείρου καμιά σχεδόν εξυπηρέτηση δεν προσφέρουν και οι δύο λύσεις, Λουκέρνης και Μοντρέ. Σίγουρα η ραδιοφωνική κάλυψη της Ήπείρου αποτελεί δύσκολο πρόβλημα. Τα στοιχεία που παρατάσαμε μέχρι τώρα φοβόμαστε πως δεν είναι αρκετά: νομίζουμε ότι ειδικά στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να επηρεάσουν την κρίση μας και άλλοι παράγοντες.

Η λαϊκή ραδιοφωνία των όρεινων συνοικισμών έμφανίζει πραγματικά μια ιδιομορφία. Οι όρεινές περιοχές που εξετάζουμε παρουσιάζουν χαρακτηριστική καθυστέρηση ηλεκτρικού πολιτισμού. Κατά συνέπεια στην περίπτωση τους πρέπει να εφαρμόσθαι σε πλατύτερη κλίμακα η ομαδική ραδιοφωνία (ομαδική ακρόαση) με ραδιοφωνα κατά προτίμηση με διαμόρφωση συχνότητας, εφοδιασμένα με ένισχυτές και μεγάφωνα και τροφοδοτημένα από κοινοτικούς συσσωρευτές. Γιατί και αυτή η ομαδική λύση είναι εδώ εφαρμόσιμη όπως η άλλη εκείνη άρχεονη μέθοδος της λήψης με κρυσταλλικούς φωρατές και ακουστικά. Φυσικά είναι καθυστερημένο σήμα να μιλάμε για ραδιοφωνία με γκαλένες άγκαι θα πρέπει το μέσο τουτο ακρόασης να ενθαρρυνθεί όπως οδύνη. Ιδίως για τις απομονωμένες αυτές περιοχές και εφόσον άλλα γενικότερης σημασίας πολιτιστικά μέτρα δεν επέκτεινεται ως εκεί.

Αν τέτοια βάση—ομαδικής ακρόασης—γίνει αποδεκτή τότε ο πομπός Ήπείρου, δικαιολογείται πολύ περισσότερο στην Κέρκυρα παρά στα Γιάννενα. Ιδίως από το ότι τη νύχτα μόνο μία ηπειρωτική περιοχή θα υποφέρει από τις διαλείψεις. Με τον πομπό στα Γιάννενα θα υπέφερε και η περιοχή Μετσόβου.

Φυσικά όσα αποδεχόμαστε για την οργάνωση της ομαδικής ακρόασης των όρεινων συνοικισμών, δεν ισχύουν για μέσα στα Γιάννενα, που είναι το μεγάλο αστικό κέντρο της περιοχής. Εκεί πρέπει να ισχύσει κάλυψη πυκνή πεδίου ημέρας και νυχτός για την άνετη ανάπτυξη λαϊκής ραδιοφωνίας.

Το αίτημα αυτό δεν ικανοποιείται πάρα μόνο με την ίδρυση μέσα στην πόλη μικρού τοπικού πομπού 0,2 ΧΒ σε συχνότητα κατάλληλη για τέτοιους πομπούς, 1492 χιλιοκύκλων λογουχάρη.

Ίσως η πρότασή μας αυτή, για τοπικό πομπό στα Γιάννενα μόλις λίγες δεκαριές χιλιομετρα από τον ισχυρό πομπό Κερκύρας με τα 30 του χιλιοβάτ, να κρινότανε πολυτελής, αν δε συνηγορούσε για την ύπαρξή του άλλος σοβαρότερος λόγος, που και μόνος θα έβγαλε την ίδρυσή του.

Πραγματικά, αν αφήσουμε για μία στιγμή την αναζήτηση τεχνικών μέσων για ομοιόμορφη κατανομή του πεδίου στον ηπειρωτικό χώρο και πάμε στο πρόγραμμα που πρόκειται ο πομπός αυτός να ακτινοβολεί, φθάνουμε γρήγορα σε οξύμωρο. Τοποθετούμεται από το γεγονός ότι οι γνήσιες πηγές σύνθεσης ηπειρωτικού προγράμματος δεν θα βρίσκονται προφανώς στην Κέρκυρα αλλά στα Γιάννενα. Και θα ήταν περίεργο όσο και απαράδεχτο, να ακτινοβολείται από την Κέρκυρα πρόγραμμα προορισμένο ιδιαίτερα για τους όρεινους ηπειρωτικούς πληθυσμούς και να αποτελείται από ζωντανό κερκυραϊκό πρόγραμμα και διατηρημένη ηπειρωτική μουσική δίσκων. Έννοείται πως και το αντίστροφο θα ήταν εξίσου απαράδεχτο για τους έφτανησιωτικούς πληθυσμούς που καλύπτει ο πομπός αυτός. Απαιτείται συνεπόμενα συγκεκριασμός, με μεγάλη ηπειρωτική αναλογία και μικρές αντιπροσωπευτικές κερκυραϊκές δόσεις. Με ταχύτητα οδηγείται κανείς στο συμπέρασμα πως για το συγκεκριμένο αυτό δεν αρκεί ένα στούντιο στην Κέρκυρα ή στα Γιάννενα αλλά δύο συνδεδεμένα μεταξύ τους και ικανά να αλληλοσυμπληρωθούν σε κάθε στιγμή: το ένα στην Κέρκυρα, το άλλο στα Γιάννενα. Μια και δεχόμαστε πως το κέντρο βάρους προγράμματος και ο χαρακτηρισμός του πομπού θα παραμεινουν ηπειρωτικά, το κύριο στούντιο θα πρέπει να ιδρυθεί στα Γιάννενα. Άλλο βοηθητικό στούντιο θα συνυπάρξει τότε στην Κέρκυρα. Για τη με-

ταξύ των δύο αυτών πηγών προγράμματος σύνδεση, υπάρχουν διάφοροι τρόποι. Ο πρώτος, ο πιο συνηθισμένος, θα ήταν η καλωδιακή σύνδεση με ειδικό ραδιοφωνικό καλώδιο της Κερκύρας από το στενό Γουμένισσας προς τα Γιάννενα. Πρόκειται για λύση σίγουρα μά δαπανηρή. Άλλη λύση θα ήταν η εγκατάσταση μικρών πομπών υπερβραχέων που να λειτουργούν με διαμόρφωση συχνότητας στα έπικαιρα σημεία και η διαμέσου τους σύνδεση Ίωνανώνων—Κερκύρας. Η λύση αυτή εκτός της απόλυτης ασφάλειας σύνδεσης που παρουσιάζει και της απόλυτης πιστότητας στη διαβίβαση των συχνότητων, επιλύει κατά άριστο τρόπο και τη ραδιοφωνία των όρεινων αυτών περιοχών, όπως την αντιμετωπίσαμε ομαδικά οργανωμένη. Αν πραγματικά δημιουργηθεί αλυσίδα πομπών μεταξύ Γιάννενα—Μιτσικέλι (1810)—Λάβδανη (1300)—Κέρκυρα ή κατά άλλη οποιαδήποτε κατάλληλη διαδρομή, τότε ασφαρίζεται και η αλληλοσύνδεση των στούντιο αλλά και η ολότελη κάλυψη των όρεινων περιοχών—ιδίως μέσο του Βρίζαχο—που αλλιώς θα υπέφερε τη νύχτα από τις διαλείψεις Κερκύρας.

Στο σημείο αυτό ξαναβρίσκουμε τον πομπό 0,2 χιλιοβάτ μεσαίων κυμάτων, που αρχικά υποδείξαμε για την τοπική εξυπηρέτηση στα Γιάννενα. Τοῦτος ο πομπός εκτός απ' αυτή την κάλυψη, αποτελεί και τον πρώτο κρίκο της αλυσίδας πομπών για τη σύνδεση των στούντιο στα Γιάννενα και την Κέρκυρα. Έτσι η αλυσίδα θα αποτελεσθεί από έναν πομπό 0,2 κιλοβάτ λειτουργούντα στην συχνότητα 1492 χκ. για τη σύνδεση Γιάννενα—Μιτσικέλι (5 χιλιομετρα) και ύστερα από δυο ή περισσότερους πομπούς 20 βάτ υπερβραχέων (Μιτσικέλι—Λάβδανη) μέχρι Κέρκυρα. Μόνο με το σύνθετο αυτό σύστημα καθορθνεται η κάλυψη της αληθινά δύσκολης αυτής περιοχής, τόσο από πλευρά πεδίου όσο κι από πλευρά προγράμματος.

Αν τώρα συγκρίνεις το σύνθετο τοῦτο ραδιοηλεκτρικό δίκτυο, με τις προτάσεις του συνεδρίου Μοντρέ για σταθμό 5 ΧΒ στα Γιάννενα και το παλιό σχέδιο της υπηρεσίας ΤΤΤ στα 1936 για πομπό 5ΧΒ στην Κέρκυρα, πείθεσαι πόσο φτωχές λύσεις δίνουν αυτές οι προτάσεις.

Ο πομπός Κερκύρας, Ήπείρου, —κατά την προηγούμενη ανάλυση—δεν έχει μεγαλύτερες επιδόσεις από όσες καθορίζει ο τίτλος του. Πως θα καλυφθεί όμως το τμήμα δυτικής Ελλάδας, από Αργίριο ως Κυπαρισσία; Η Αθήνα, με 100 χιλιοβάτ, δεν επαρκεί να καλύψει αυτή την περιοχή: το ίδιο και η Κέρκυρα. Συνεπόμενα, από ραδιοηλεκτρική πλευρά αλλά και από πλευρά προγράμματος, όπως σημειώσαμε ήδη, παρίσταται ανάγκη λειτουργίας στο τμήμα τοῦτο ενός μικρού πομπού.

Ας αναλύσουμε πρώτα το θέμα από πλευρά προγράμματος.

Ο πομπός αυτός ποιο κυρίως πρόγραμμα πρέπει να ακτινοβολεί; Πρόγραμμα δυτικής Στερεάς, πρόγραμμα πατρίδα δηλαδή πελοποννησιακό ή τέλος αρκεί μόνο να αναμεταδίδει το πρόγραμμα Αθηνών; Νομίζουμε πως η λύση της αναμετάδοσης είναι ικανοποιητική, μα όχι τόσο ισχυρή ώστε μόνο γι' αυτή να ιδρυθεί ένας πομπός θα πρέπει να χρησιμοποιεί μεγάλα ποσοστά υλικού αναμετάδοσης από την Αθήνα, την Κέρκυρα, τη Θεσσαλονίκη ακόμη. Ακολουθώντας όμως την αρχή των αντιπροσωπευτικών προγραμμάτων, θα πρέπει να δώσουμε σ' αυτόν την ικανότητα να συνθέτει δικό του πρόγραμμα: μα ποιά; Σωστό είναι πως πνευματικά, η υπόψη περιοχή δε σπόζεται από την πόλη των Πατρών. Μόνο στην πόλη με σχετική ευχέρεια, τα στοιχεία για άνευρη, του τοπικού προγράμματος. Η Πάτρα επίσης βρίσκεται στην Κεφαλληνία και τη Ζάκυνθο. Τέλος η σύνδεση λοιπόν συνηγορούν τόσοι λόγοι προγράμματος, ως επιχειρήσουμε να προϋπολογίσουμε το δεύτερο πομπό της δυτικής Ελλάδας, να ακτινοβολεί από την Πάτρα.

Η θέση αναδειχνεται και ραδιοηλεκτρικά αρκετά καλή. Με τη βοήθεια της θαλασσινης διάδοσης καλύπτεται εύκολα, με μικρό πομπό 2 χιλιοβάτ, η απέναντι ακτή (Με-

σολόγγι—Ναύπακτος σχεδόν μέχρι Αργίριο), το τμήμα της Πελοποννήσου μέχρι Πύργο της Ηλείας, η Ζάκυνθος και μεγάλο τμήμα της Κεφαλληνίας.

Αλλά—και εφόσον εξετάζουμε ραδιοηλεκτρικά το ζήτημα της θέσης για την εξυπηρέτηση της περιοχής—ακόμη καλύτερη θέση ακτινοβολίας είναι η δυτική πλευρά της Κεφαλληνίας και πιο πολύ της Ζακύνθου. Πραγματικά ένας πομπός από εκεί, καλύπτει όλες τις περιοχές που αναφέραμε και ακόμη όλη τη δυτική ακτή της Πελοποννήσου, όχι πια ως τον Πύργο μα μέχρι την Κυπαρισσία. Πύλο και Μεθώνη. Έτσι πετυχαίνεται γενικά κάλυψη όλων των κυρίων αστικών σημείων της περιοχής, όπως και των παρακτινών κέντρων (και είναι τα σημαντικότερα) από Αστακό μέχρι Μεθώνη. Φυσικά, η τοποθέτηση του δεύτερου πομπού δυτικής Ελλάδας και Πελοποννήσου στη Ζάκυνθο, βάζει αυτόματα ζήτημα ικανοτήτων σύνθεσης προγράμματος. Αν πραγματοποιούνταν ποτέ ο πομπός αυτός, με θέση έκπομπής στη Ζάκυνθο, θα έπρεπε να οργανωθεί η σύνδεση της Ζακύνθου με την Πάτρα, είτε με υποβρύχιο καλώδιο δια κάβο Πάπα (πράμα πολύ δαπανηρό) είτε με υπερβραχέα. Η δεύτερη αυτή λύση και δεν είναι δαπανηρή και είναι ολότελα σίγουρη. Δυο μικροί πομποί υπερβραχέων με διαμόρφωση συχνότητας, ο ένας στην Πάτρα, ο άλλος στους όρεινους σχηματισμούς της Κυλλήνης ή και ένας μόνος σε κατάλληλο σημείο του Παναχαϊκού, θα ήταν αρκετοί.

ΟΙ ΑΛΛΟΙ ΤΟΠΙΚΟΙ ΠΟΜΠΟΙ 2 ΧΒ ΚΑΙ 0,2 ΧΒ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ

Από την προηγούμενη ανάλυση των ραδιοφωνικών συνθηκών της δυτικής Ελλάδας είδαμε πως η πλευρά αυτή απαιτεί τρεις πομπούς: έναν ισχυρό 30 χιλιοβάτ στην Κέρκυρα, έναν τοπικό 0,2 στα Γιάννενα, ένα μέσης ισχύος στη Ζάκυνθο. Κι έμετρήσαμε μέχρι τώρα οχτώ πομπούς, μεταξύ 100ΧΒ και 0,2ΧΒ (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Κοζάνη, Δράμα, Κομοτινή, Κέρκυρα, Γιάννενα, Ζάκυνθος). Έτσι συνθεμένο το δίκτυο της ελληνικής λαϊκής ραδιοφωνίας κρίνεται πλήρες; Μια έπισκόπηση του χάρτη πείθει πως υπάρχουν ακόμη κενά, ασημαντα ίσως ποσοστικά, μα κάπως άδικα.

Το σοβαρότερο από τα κενά αυτά έντοπιζεται στη Θεσσαλική πεδιάδα. Οι κάλυψεις ημέρας των πομπών Αθηνών και Θεσσαλονίκης, αφήνουν σχεδόν ολόκληρο το θεσσαλικό κάμπο ακάλυπτο. Ακόμη σοβαρότερο είναι πως τη νύχτα, οι ζώνες διαλείψεων κι από την Αθήνα κι από τη Θεσσαλονίκη, μαστίζουν την περιοχή και δημιουργούν δυσχερείς συνθήκες ακρόασης.

Κατά συνέπεια η περιοχή από Βόλο μέχρι Καλαμπάκα και το γύρω της πεδινό ανάπτευμα με τις τρεις πόλεις Τρίκαλα, Καρδίτσα, Λάρισα, απαιτούν την εκεί τοπική λειτουργία ενός πομπού. Οι διαστάσεις δε θα προβλεφθούν, μεγάλες νομίζουμε πως 2 χιλιοβάτ, θα ήταν λογική και αρκετή ισχύ. Αν εκλέγουμε για τον πομπό αυτό τη συχνότητα των 1429 χιλιοκύκλων, μια δηλαδή από τις δυο συχνότητες της Σύμβασης Λουκέρνης, πετυχαίνουμε ώστε να αποκλεισθούν παρεμβολές μεταξύ Θεσσαλίας—Κομοτινής όπως και Θεσσαλίας—Ζακύνθου, όπου λειτουργούν αντίστοιχα παρόμοιες ισχύος πομπό.

Απομένει φυσικά το ζήτημα της έκλογής θέσης για το θεσσαλικό αυτόν πομπό. Αν δινόταν πλήρης ελευθερία έκλογής θέσης σε έναν υπεύθυνο διευθυντή προγράμματος, θα διάλεγε αδιατάχτα το Βόλο για το πλουσιότερο σε πνευματικές πηγές κέντρο της περιοχής. Αντίθετα αν η ίδια ελευθερία δινόταν στον υπεύθυνο τεχνικό, που θα νοιαζόταν για την ευνοϊκότερη και πληρέστερη κάλυψη της περιοχής, θα όριζόταν σίγουρα η Καρδίτσα κέντρο ακτινοβολίας. Μεταξύ των δυο απόψεων και για συμβιβασμό και των δυο απαιτήσεων, θα έπροτεινάμε τη Λάρισα για κέντρο λειτουργίας του θεσσαλικού αυτού τοπικού πομπού. Από ραδιοηλεκτρική πλευρά η από κεί ακτινοβολία καλύπτει όλα τα σημεία που επιδιώκεται η κάλυψή τους. Από πλευρά προγράμματος, η Λάρισα, αρχαιο διοικητικό κέντρο με παράδοση και συνέχεια, συγκεντρώνει ικανά στοιχεία που κατά διαστήματα μπορεί να πυκνώνονται και από τη γειτονική κίνηση του Βόλου.

(Συνεχίζεται)

Η ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

Αποκορύφωμα της κρίσης

Τόσο από τις δηλώσεις των κ. κ. Μείμπεν και Κόπποκ όσο κι από τα διάφορα σχέδια (ξένων οργανισμών) για την άνοικοδόμηση του Τόπου μας, βγαίνει ένα θετικό συμπέρασμα: η Ελλάδα διαθέτει όλες τις προϋποθέσεις (πρώτες ύλες, εργατική δύναμη) για την ανάπτυξη αυτό-τελης οικονομίας και για το ανέβασμα του βιοτικού επιπέδου του λαού της, δηλαδή είναι βιώσιμη.

Πώς αξιοποιήθηκαν οι προϋποθέσεις αυτές από τις διαδοχικές «υπηρεσιακές» μεταδεκεμβριανές κυβερνήσεις και από την κυβέρνηση της «κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας» του κ. Τσαλδάρη; Είναι σ' όλους γνωστό, ότι επί δυο χρόνια τώρα δεν έγινε καμιά σοβαρή προσπάθεια ούτε καν σχέδιο για την ανασυγκρότηση της οικονομίας. Αντίθετα μάλιστα από την απελευθέρωση ή Χώρα μας παραπαίει σε μία συνεχή κρίση που συγκλονίζει όλους τους τομείς του κοινωνικού οργανισμού.

Στόν οικονομικό τομέα, η Χώρα βγήκε από την κατοχή έπιβαρυμένη με τεράστιες καταστροφές (άκινήτων, δρόμων, μεταφορικών μέσων), η μειωμένη παραγωγή της δεν κατόρθωσε να φτάσει παρά μόνο το 60% της προπολεμικής κατά μέσον όρο—ένω οι άλλες χώρες της Ευρώπης, ακόμη και οι έχθρικές, φτάσαν το προπολεμικό επίπεδο ή το ξεπέρασαν—το εξωτερικό της εμπόριο βρίσκεται σε αξιοθρήνητη κατάσταση μία και αναγκάζεται να κινείται αποκλειστικά στη ζώνη της στερλίνας και του δολλαρίου. Ο κ. Κόπποκ ο ίδιος, αναγνωρίζει τόσο μας λείπουν οι αγορές της κεντρικής κι ανατολικής Ευρώπης.

Όλες αυτές οι συνθήκες παρεμπόδισαν την παραγωγική κινητοποίηση του πληθυσμού, δηλαδή το ανέβασμα του βιοτικού επιπέδου, και προκαλούν έλλειψη έμπορευμάτων που αποτελεί το πιο πρόσφορο έδαφος για την εμφάνιση πληθωρισμού: απόδειξη ή συνεχής ύψωση του τιμαρίθμου.

Η δημοσιονομική μας κατάσταση, όπως ήταν επόμενο, αντί να βελτιωθεί χειροτέρεψε. Ο προϋπολογισμός στήριζε τα 40% των εσόδων του στις εισπράξεις από την πούληση των ειδών της Ούνρα και φόρτωσε σχεδόν όλα τα υπέρογκα βάρη των κρατικών δαπανών (στρατός, δημόσια ασφάλεια κλπ.) στις εξασθενημένες πλάτες των εργαζομένων και των καταναλωτών, αποφεύγοντας επιμελώς να θίξει τους μεγαλόσχημους βιομήχανους, τραπεζίτες, δοσίλογους και μαυραγορίτες. Το έλλειμμα κάθε μήνα μεγαλώνει και η απειλή νέου πληθωρισμού γίνεται έντονωτερη. Η τεχνητή σταθεροποίηση, χάρη στην πούληση χρυσού και συναλλάγματος, ακολουθείται από συνηχή έκδοση νέου χαρτονομίσματος και δημιουργεί έτσι διαφορά μεταξύ της εσωτερικής και εξωτερικής αξίας του νομίσματος, πράμα που με τη σειρά του παρεμποδίζει την ομαλή ανάπτυξη του εξωτερικού μας εμπορίου.

Η κοινωνική κρίση είναι η φυσική συνέπεια της οικονομικής και της δημοσιονομικής κρίσης: ο τιμάριθμος ανεβαίνει ενώ οι μισθοί παραμένουν στάσιμοι, οι εργαζόμενοι εξαθλιώνονται κι εξωθούνται προς άπεργιες για την καλύτερευση της ζωής τους, ενώ η συσσώρευση του πλούτου στα χέρια του χρηματιστικού κεφαλαίου κάθε μέρα εξογκώνεται: οι έμποροι κερδίζουν τεράστια ποσά από τη διαφορά μεταξύ των χαμηλών τιμών της διεθνούς αγοράς και των υψηλών τιμών της εσωτερικής αγοράς: οι βιομήχανοι παίρνουν πιστώσεις από το Κράτος, που τις επενδύουν όχι σε παραγωγικά έργα αλλά σε χρυσό, απορροφώντας έτσι το χρυσό απόθεμα της Έκδοτικής, οι

δοσίλογοι και οι πλουτίσαντες στην κατοχή μένουν ουσιαστικά άφορολόγητοι.

Αυτή είναι σε γενικές γραμμές η κατάσταση, όπως δημιουργήθηκε στα δυο τελευταία χρόνια, εξαιτίας ιδίως της ξένης κατοχής και της άσυδοσίας του κεφαλαίου. Μετά την ανάληψη όμως της εξουσίας από τους «λαοπρόβλητους» ή κρίση ένετάθη για να φθάσει, τον τελευταίο μήνα, σε πρωτοφανή όξυνση.

Στόν οικονομικό τομέα το εξωτερικό μας εμπόριο διακυβέυεται από την έλλειψη συναλλάγματος: χορηγήθηκαν 120 εκατομμύρια δολάρια στους εισαγωγείς που έφεραν ιδίως είδη πολυτελείας με άμεσο μεγάλο κέρδος, χωρίς να γίνει τίποτα για το μηχανικό εξοπλισμό της βιομηχανίας. Φτάσαμε στο σημείο να ένεχυριάσουμε ένα μέρος από το χρυσό μας απόθεμα στο Έξωτερικό για να πετύχουμε πιστώσεις και τόσο η Αμερική όσο και η Αγγλία δε δείχνουν την παραμικρή διάθεση να μας παραχωρήσουν άλλες πιστώσεις. Το καθεστώς έμφυλου πολέμου που προκάλεσε και διατηρεί η σημερινή Κυβέρνηση και που έντείνεται καθημερινά, προκαλεί μεγάλη έλάττωση της συγκομιδής, ενώ σύγχρονα ή Ούνρα διακόπτεται το έργο της. Είναι γνωστό ότι τα εφόδια της Ούνρα έφθαναν περίπου το επίπεδο των προπολεμικών εισαγωγών, πώς όμως θα αναπληρωθεί ή βοήθεια της με εισαγωγές, αφού στερούμεθα συναλλάγματος; Κατά τον κ. Κόπποκ, το έλλειμμα του Ισοζυγίου μας πληρωμάν θ' άνέρχεται στα 100 εκατομμύρια δολάρια το 1947. Η δημοσιονομική μας κρίση θα ένταθεί επίσης με την άποχρηση της Ούνρα μία και ό προϋπολογισμός στήριζεται, σε μεγάλο μέρος, στις εισπράξεις από την πούληση των εφοδίων της. Πώς θα αναπληρωθούν τα έσοδα αυτά; Και το έρώτημα αυτό μένει αναπάντητο, έκτός αν ή Κυβέρνηση σκοπεύει να στερήσει από το λαό και την τελευταία μπουκιά ψωμιού, για να έμπορσει να εξοπλίσει τα όργανα του έμφυλου πολέμου.

Η θέση των εργαζομένων και όλου του λαού έχει φτάσει κιόλας σε τόσο απελπιστικό σημείο που οι μισθοί δεν εξασφαλίζουν πιά ούτε τη διατροφή του. Γι' αυτό φουντώνανε αυτόν το μήνα οι μεγάλες άπεργιες των δημοσίων υπαλλήλων και των τροχιδορμικών, στις οποίες ή συμμετοχή των εργαζομένων έφτασε τα 100% ανεξάρτητα από πολιτικά φρονήματα. Κι όλα δείχνουν ότι οι άγώνες αυτοί θα ένταθούν.

Η Κυβέρνηση είχε αναγγείλει πολιτική «συμπιέσεως τιμών». Βλέπουμε όμως ότι έφαρμοσε πολιτική **συμπιέσεως των μισθών**.

Η γενική κρίση που δέρνει τη Χώρα μας δυο χρόνια τώρα, φτάνει σήμερα στο άποκορύφωμα της. Όλόκληρος ό κορμός της έθνικής μας ζωής τραντάζεται από τα ανέλετα χτυπήματά της. Ο πλούτος όλοένα συγκεντρώνεται στόν ένα πόλο της κοινωνίας, ενώ ό άλλος βαδίζει προς την όλοκληρωτική εξαθλίωση και τα μεσαία στρώματα συνθλίβονται και εξαφανίζονται. Αυτά είναι τα κατορθώματα των «λαοπροβλήτων» και των άλλων «έμπειρογνωμόνων».

Μπορεί να ξεπερασθεί ή κρίση; Νομίζουμε ότι μπορεί. Όχι όμως με άπιθανες πιστώσεις και δάνεια, που δεν θα μεταβάλουν ουσιαστικά την κατάσταση αλλά θ' αναβάλουν μόνο τη λύση.

Ο μοναδικός τρόπος να ξεπερασθεί ή κρίση είναι να σχηματισθεί άμέσως κυβέρνηση από όλα τα κόμματα, που θα αναλάβει τόν κατευνασμό των παθών και τόν τερματισμό του έμφυλου πολέμου, την ίσοσκέλιση του προϋ-

πολογισμού με πραγματική φορολογία των πλουτισάντων, δοσίλογων και κερδοσκοπών εισαγωγέων, χωρίς έπιβάρυνση του λαού, την αύξηση των αποδοχών των εργαζομένων παράλληλα με την έκπόνηση σχεδίου ανασυγκρότησης κι ανάπτυξης της οικονομίας, την αύξηση του έξωτερικού μας εμπορίου χάρη στην ανάπτυξη εμπορικών σχέσεων με τις παλιές μας αγορές της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης.

Προϋπόθεση δηλαδή για την οικονομική μας άνορθωση είναι να ξεφύγει ό έθνικός μας πλούτος από τη μονοπωλιακή και ληστρική εκμετάλλευση του ντόπιου και του άγγλοσαξονικού κεφαλαίου.

Γ. ΜΑΡΙΝΗΣ

Το συναλλαγματικό μας κάλυμμα

Το καθαρό συναλλαγματικό απόθεμα της Χώρας στις 15 Νοεμβρίου 1946 ήταν, σύμφωνα με την κατάσταση της Τραπεζής της Ελλάδος αυτής της ήμερομηνίας, 1.112,7 δισεκατομμύρια δραχμές.

Τό ίδιο καθαρό συναλλαγματικό απόθεμα της Χώρας στις 31 Μαρτίου 1946 ήταν 1.631 δισεκατομμύρια δροχμές. Η διαφορά φυσικά δύν δύο αυτών ποσών (1.631—1.112,7) μας δίνει τη μείωση του συναλλαγματικού αποθέματος στο διάστημα 31-3-46 ως 15-11-46, ή όποια είναι 519,3 δισεκατομμύρια δραχμές ή σε δολάρια 104 εκατομμύρια.

Η πραγματική όμως μείωση είναι πολύ μεγαλύτερη και βρίσκεται αν στο παραπάνω ποσό προστεθούν και οι προκαταβολές στους Βρετανούς στο ίδιο αυτό διάστημα.

Δυστυχώς άκριβη στοιχεία, σχετικά με την κίνηση και τα ποσά των προκαταβολών στους Βρετανούς κατά μήνα, δεν υπάρχουν. Γιατί στις καταστάσεις της Τράπεζας δημοσιεύονται συγχωνευμένες στα γενικά κοντόλια στο τέλος κάθε μήνα. ενώ από πολύ καιρό δεν δημοσιεύονταν, ύστερα από άξίωση των Άγγλων, ούτε οι κατά το πρώτο δεκαπενθήμερο του μήνα προκαταβολές, οι όποιες αποτελούσαν άσφαλεις ένδειξεις.

Αν λογαριάσουμε όμως ότι στην κατάσταση της 15 Οκτωβρίου σημειώνονται προκαταβολές πρώτου δεκαπενθήμερου Οκτωβρίου 10 δισεκατομμύρια δραχμές και ότι στις 30 Σεπτεμβρίου το σύνολο των χορηγήσεων στους Βρετανούς ήταν πάνω από 1,6 εκ. λίρες, μπορούμε να υπολογίσουμε ότι στο διάστημα αυτό οι προκαταβολές ήταν περί τα 100 δισεκατομμύρια δραχμές.

Όστε ή πραγματική μείωση του συναλλαγματικού αποθέματος στο διάστημα των 7 1/2 αυτών μηνών έφτασε τα 619,3 δισ. (=519,3+100) ή σε δολάρια 124 εκατομ.

Αυτά ως προς τη μείωση του συναλλαγματικού αποθέματος της Χώρας.

Δέν πρέπει όμως να ξεχνούμε ότι το σημερινό «καθαρό» συναλλαγματικό απόθεμα περιέχει και το σύνολο των προκαταβολών στους Βρετανούς, δηλαδή περί τα 350 δισεκατομμύρια δραχμές. Αυτά όμως δεν είναι δικά μας, δέν μπορούμε να τα χρησιμοποιήσουμε. Είναι δεσμευμένα και τα άναμένει συμψηφισμός με τα έσοδα που κάνουν για το στρατό. Πρέπει λοιπόν να μην τα υπολογίζουμε και μετά την άφαίρεσή τους μας μένει καθαρό συναλλαγματικό απόθεμα 762 δισεκατομμύρια δραχμές, ποσό που περιλαμβάνει και τό κεφάλαιο σταθεροποίησης και ότι πραγματικά διαθέτουμε δραχμές 342 δισεκατομμύρια, στο σύνολό τους σε λίρες.

Σημειωτέον όμως ότι τα διαθέσιμα θα ήταν ακόμα μικρότερα, μόνο 267 δισεκ. δραχμές, αν δέν είχε προηγηθεί ή μείωση του κεφαλαίου έπεμβάσεως και ή μετάθεση από αυτό στο κοντόλι των «λογαριασμών διαθεσίμων» 4 εκατομμυρίων λιρών=80 δισεκ. δραχμών.

Η μεταβολή αυτή έγινε, όπως είναι γνωστό, στην κατάσταση της 31 Οκτωβρίου. Η κυβέρνηση προσπάθησε να δικαιολογηθεί τότε, λέγοντας ότι «όλο το συνάλλαγμα είναι κάλυμμα του νομίσματος» κλπ. Δικαιολογίες έν άμαρτίαις ουσιαστικά. Γιατί ποιος ό λόγος τότε που είχε χωρισθεί τό κεφάλαιο σταθεροποίησης κατά τις συμφωνίες του Λονδίνου;

Σ. ΠΑΠ.

Ο προσανατολισμός του έξωτερικού εμπορίου

Η ανάγκη για τη Χώρα μας να άνασυνδέσει και να έπεκτείνει τις έμπορικές και οικονομικές συναλλαγές της με τις χώρες της νοτιανατολικής Ευρώπης, γίνεται ήμερα με την ήμερα πιο φανερή, πιο έπιταχτική. Η ανάγκη αυτή άμφισβητήθηκε «θεωρητικά» από όρισμένους κύκλους που κηρύσσουε το «μεσογειακό χαρακτήρα» της Ελλάδας και άρνούνται πώς είναι ζήτημα, έσωτερικής οργανικής και ανεξάρτητης από τό ξένο μονοπωλιακό κεφάλαιο, ανάπτυξης της οικονομίας μας ή δημιουργία στενών δεσμών με τις εύρωπαϊκές λαϊκές δημοκρατικές χώρες.

Ο «Ανταίος» επανειλημμένα με τα άρθρα του και με τις μελέτες των συνεργάτων του έχει δείξει την αντίεσθημονικότητα της άποψης αυτής. Όλος ό προσεδευτικός δημοκρατικός τύπος έχει «κρούσει τόν κώδωνα» για την παράλογη και αντίοικονομική πολιτική της σημερινής Κυβέρνησης που έννοει—όπως στόν πολιτικό και στόν οικονομικό τομέα να δένει μονοπλευρα τη ζωή της Χώρας μας με ένα συνασπισμό ξένων κρατών: τό συνασπισμό των κρατών της περιοχής του δολλαρίου και της στερλίνας. Ο μονόπλευρος αυτός προσανατολισμός και ή αντιδημοκρατικότητα του έσωτερικού καθεστώτος στάθηκαν οι βασικοί παράγοντες που προκάλεσαν την καταβάρθρωση των έθνικών διεκδικήσεων.

Οι όλέθριες όμως συνέπειες του τέτοιου προσανατολισμού—ιδιαιτέρα στο ζήτημα των οικονομικών σχέσεων με τό Έξωτερικό—τονίστηκαν τόν τελευταίο καιρό και από σοβαρούς οικονομικούς παράγοντες ξένων οργανισμών που κινούνται άποκλειστικά σχεδόν μέσα στο περιβάλλον της άγγλοαμερικανικής περιοχής». Και συγκεκριμένα αναφέρουμε: α) Τόν Οργανισμό Τροφών και Γεωργίας του ΟΕΕ που σε έκθεση του μέλους του κ. Ιεζεκιήλ, (βλ. κεφάλαιον της έκθέσεως με τίτλο αντικατάστασις άγορών έξαγωγής» άριθ. παραγράφου 5), τονίζει τη δύσκολη θέση της Ελλάδας από άποψη έξωτερικού έμπορίου, εξαιτίας της μη επάνληψης των έμπορευμάτων μας σχέσεων με την κεντρική και νοτιανατολική Ευρώπη (βλ. εύρεία περιλήψη στην έφημερίδα «Αγροτική Έλλάς» της 16-9-1946) β) Την έπιτροπή «Κατεστραμμένων Χωρών» του Κοινωνικού και Οικονομικού Συμβουλίου του ΟΗΕ. Σε σχετική έκθεση και αυτής της έπιτροπής τονίζεται (βλ. έφημερίδα «Οικονομολόγο Αθηνών» της 26-10-46, άριθ. φύλλου 1485), επίσης ότι ένα «έπιβαρυντικόν γεγονός» για την ελληνική οικονομία, είναι πώς έχασε τις άγορές έκείνης της Ευρώπης (Κεντρικής κλπ.) που έκάλυπταν τό 50% του όγκου του έξωτερικού της εμπορίου. γ) Τόν κ. Κόπποκ, οικονομικό σύμβουλον της ΟΥΝΡΑ, που σε συνέντευξή του στόν ήμερήσιο τύπο έχαρακτήρισε, «παράλογο, άνόητο και όικονομικά άκατανόητο», να μην έχει ή Ελλάδα άποκαταστήσει έμπορικές σχέσεις με τη Ρουμανία, την Πολωνία, τη Τσεχοσλοβακία, τη Γιουγκοσλαβία, τη Βουλγαρία, την Ιταλία και άλλες χώρες της ανατολικής Μεσογείου, και να έπιδιώκει καλές σχέσεις με χώρες που είναι μακριά από την Ελλάδα με περιορισμένο και περιζήτητο συνάλλαγμα. Παρ' όλο όμως ότι τα πράγματα «βοούν» ή Κυβέρνηση εξακολουθεί την ίδια τακτική ενώ τα σκάνδαλα με τα σιτάρια και τόν Ρεϊζίν, όσο λιγοστεύει τό απόθεμα των δολλαρίων τόσο και πληθαίνουν. Χρεώκοπία λοιπόν κι έδώ και ήθική σαπίλα του «λιμπεραλισμού» των λσπροβλήτων. Μ.

Χρυσός και τιμάριθμος

Πρίν λίγες μέρες δημοσιεύθηκε στόν καθημερινό τύπο ότι ό άριθμός των χρυσών λιρών που πουλήθηκαν από την Τράπεζα Ελλάδος άφότη άρχισε τό πούλημα μέχρι τέλους Νοεμβρίου ξεπέρασε τα 2.000.000.

Η είδηση αυτή καθώς και άλλες παρόμοιες γίνονται γνωστές όταν έχει καταστεί κοινή συνείδηση ή χρεωκοπία της οικονομικής πολιτικής της Κυβέρνησης και ιδίως ή χρεωκοπία της σταθεροποίησης που καθιερώσαμε από τη συμφωνία του Λονδίνου. Και δέν πρόκειται βέβαια για την έκποίηση του χρυσού αποθέματος της χώρας. Πρόκειται κυρίως για τό ότι τό σύστημα του πούληματος

χρυσών λιρών έχει από καιρό πάψει να εξασφαλίζει συνθήκες νομισματικής σταθερότητας.

Η δραχμή παρ' όλη τη σταθερότητά της και προς την χρυσή λίρα, συνεχώς χάνει την αγοραστική της δύναμη. Και ένα νόμισμα βέβαια, το οποίο ελαττώνεται ή αγοραστική δύναμη, κάθε άλλο παρά σταθερό είναι.

Είναι γεγονός ότι στην αρχή ή συγκράτηση της χρυσής λίρας με την απεριόριστη ικανοποίηση της αγοράς, είχε ανασταλτική επίδραση στην ύψωτική κίνηση των τιμών. Φυσικά δεν μπόρεσε να τη σταθεροποιήσει. Σήμερα όμως έχει άτονίσει περίπου έντελως ή ανασταλτική επίδραση στις τιμές. Από το Γενάρη έχουμε ύψωση των τιμών από 30—100 %.

Ενώ όμως άποστηρήθηκε ή σταθεροποίηση του Ίανουαρίου από την ευεργετική της επίδραση στις τιμές και συνεπόμενα στις λαϊκές μάζες δημιουργεί με την εξακολούθησή της τη βάση για την πείσή τους με την έμμενη στις «σταθερές» άποδοχές. Σήμερα λοιπόν στο σύνολό της ή «σταθεροποίηση» που καθιερώθηκε το Γενάρη είναι άποκλειστικά προς όφελος της πλουτοκρατικής όλιγαρχίας: Γιατί της παρέχεται χρυσός σε χαμηλή τιμή και έτσι πολλαπλασιάζει τα κέρδη της. Γιατί εξασφαλίζει φθηνή εργατική δύναμη με τις «σταθερές» άποδοχές και έπομένως αύξάνει τα κέρδη της. Τα κέρδη αυτά έχουν ήδη άξηθεί με την ύψωση των τιμών.

Το σημείωμα αυτό δεν προτείνει βέβαια να ύψωθεί τη χρυσή λίρα. Άλλα τέτοια «σταθερότητα», μόνο άπέναντι του χρυσού, όμολογουμένως έχει την παραπάνω σημασία και μόνο στη Χώρα μας συμβαίνει.

Η χρηματοδότηση των Έπιχειρήσεων

Δίνουμε παρακάτω ένα χαρακτηριστικότατο πίνακα των χρηματοδοτήσεων προς τη βιομηχανία.

Σε συνολικό ποσό έγκριθεισών πιστώσεων 55 δισεκατ. δραχμών από την αρχή Ίανουαρίου 1945 μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου 1946 έχουμε την παρακάτω κατανομή κατά κατηγορίες βιομηχανιών:

Περιφέρεια Άττικής: Σύνολο 45 δισεκατομμύρια.

Μεταλλευτικές	1	δισεκ.
Σιδηροβιομηχανίες	2,3	»
Οικοδομικές	0,8	»
Κλωστοϋφαντουργικές	0,7	»
Διατροφής	7	»
Χημικές	16,3	»
Κοινής όφελείας	5,8	»
Καπνού	9,2	»
Δέρματος	0,3	»
Χάρτου	0,4	»
Σύνολο	43,8	»

Από τα 7 δισεκ. των βιομηχανιών διατροφής 2,2 δισεκ. έχουν χορηγηθεί στην Έταιρεία Οίλων και Ολιονευμάτων και 1,3 στο ΦΙΞ, στον όποιο οι πρώτες ύλες κατασκευής μπίρας για τον άγγλικό στρατό δίνονται από την άγγλική έπιμελητεία χωρίς κεφαλαιουχική του έπιβάρυνση ιδιαίτερη.

Από τα 16,3 δισεκ. των Χημικών τα 10,5 δισεκ. έχουν πάρει τα Λιπάσματα. Από τα 5,8 δισεκ. στις έπιχειρήσεις κοινής όφελείας τα 2,7 έχει πάρει ή Η.Ε.Α.Π. Από τα υπόλοιπα 10 δισεκ. (= 55 δισεκ. σύνολο πλην τα 45 της περιφέρειας Άττικής) τα 4,2 δισεκ. έχουν δοθεί στις βιομηχανίες καπνού, τα 1,5 δισεκ. στις βιομηχανίες διατροφής, 0,6 δισεκ. στις σιδηροβιομηχανίες και 1 δισεκ. στις Ηλεκτρικές Έταιρείες.

Πρόκειται πάντοτε για τις χρηματοδοτήσεις που γίνονται από την Τράπεζα Έλλάδος ή από τις άλλες Τράπεζες με χρήματα της Έκδοτικής. Δεν περιλαμβάνονται οι χρηματοδοτήσεις με τα Ίδια διαθέσιμα των Έμπορικών Τραπεζών.

Το συνολικό ποσό των 55 δισεκ. της 30 Σεπτεμβρίου έχει άύξηθεί κατά 14 δισεκ. μέχρι τη 15 Νοεμβρίου, όποτε και το σύνολο των χρηματοδοτήσεων έφθασε από 107 δισ. την 31 Μαρτίου στα 566,8 δισεκ., όπως σημειώνεται σε τελευταία της Τραπεζής Έλλάδος Κατάσταση.

Η δίωξη των Συνεταιριστών

Οι άπεσταλμένοι της Όργάνωσης Τροφών και Γεωργίας του Όργανισμού Ένωμένων Έθνών, στην έκθεσή τους για την άνοικοδόμηση της Χώρας μας που δημοσιεύθηκε στην «Άγροτική Έλλάδα», τονίζουν όλως ιδιαίτερα τη σημασία που έχουν και το ρόλο το δημοιργικό που μπορούν να παίξουν οι συνεταιρισμοί, ίδιως στον τομέα της άγροτικής μας οικονομίας. Με την παράλληλη αντίληψη ότι οι συνεταιρισμοί τότε μόνο μπορούν να συμβάλουν άποφασιστικά στο έργο αυτό όταν έχουν μαζικό χαρακτήρα και είναι άπαλλογμένοι παρεμβατισμού, τονίζουν α) την άνάγκη να έγγραφούν όλοι οι άγρότες σ' αυτούς, β) να διευκολυνθεί ή ίδρυση τοπικών όμοσπονδιών, γ) να πάψει κάθε παρέμβαση του Κράτους και της Α.Τ.Ε. στους συνεταιρισμούς. Άλλα και αν οι ξένοι ειδικοί δεν έτόνιζαν αυτό, ή έλληνική ζωή και ή πείρα από την δράση των συνεταιρισμών, ιδιαίτερα στην κατοχή, θα έπρεπε να έχει πείσει κάθε άσχολούμενο μέσα σ' ένα κλίμα άπόλυτης έλευθερίας και δημοκρατικής ζωής, πως ή άνοικοδόμηση της Χώρας μας είναι καταδικασμένη σε άποτυχία.

Και όμως ενώ αυτή είναι ή άλήθεια, το μεταδεκεμβριανό κράτος συνεχίζοντας την έμμεση παρεμβατική του πολιτική, που άρχισε με το Νόμο 339 που έφερε στην έπιφάνεια σε μεγάλη κλίμακα χρεωκοπημένα συνεταιριστικά στοιχεία, βρήκε άλλο πιο βάνουσο τρόπο τελευταία να παραλύσει τη συνεταιριστική κίνηση και δράση και εκεί όπου ο Νόμος 339 δεν κατόρθωσε να φέρει άποτέλεσμα, (Κιλκίς - Γιάννενα - Πρέβεζα - Λάρισα κλπ.) Έτσι χρησιμοποιώντας την κυβερνητική ισχύ κατάφερε να στερήσει τους άγρότες από τις ύπηρεσίες δοκιμασμένων συνεταιριστικών στελεχών και να παραδώσει τις Ένώσεις, που αυτά ύπηρετούσαν, σε διάφορους άντισυνεταιριστές και όργανα των τραπεζιτικών κύκλων. Από τον κατάλογο των θυμάτων της μανιασμένης αυτής άντισυνεταιριστικής πολιτικής σημειώνουμε τα παρακάτω όνόματα: Εύόγγελος Οικονόμου, πρόεδρος Ένώσεως Συνεταιρισμών Πρεβέζης. 2) Κώστας Θρασκιός, πρόεδρος Ένώσεως Συνεταιρισμών Ίωαννίνων. 3) Χρ. Μπλάντζος, άντιπρόεδρος της ίδιας Ένώσεως. 4) Μιχάλης Δαβιδόπουλος, πρόεδρος Ένώσεως Συνεταιρισμών Κιλκίς. 5) Κώστας Νάσης, πρόεδρος γραφείου συνεργαζομένων Ένώσεων Συνεταιρισμών Ηπείρου. 6) Ίωάννης Σαουσάντος, άντιπρόσωπος της Ένώσεως Συνεταιρισμών Πρεβέζης στην Π.Σ.Γ. Σ. 7) Μιλτιάδης Γραμμενόπουλος άντιπρόεδρος Ένώσεως Συνεταιρισμών Λαρίσης. 8) Βίκτωρ Χαρατζίδης, διευθυντής Ένώσεως Γ. Συνεταιρισμών Κιλκίς, κλπ. κλπ.

Δεν πρέπει να κλείσει το σημείωμα αυτό και να μη τονισθεί ιδιαίτερα ή εϋθύνη που έχουν για την έφαρμογή της άντισυνεταιριστικής αυτής πολιτικής α) οι διευθυντές των ύποκαταστημάτων και μερικοί έπιθεωρητές συνεταιρισμών της Άγροτικής Τραπεζής, που ύπηρετούν στα Διμερίσματα άπ' τα όποια προέρχονται οι άνωτέρω, οι όποιοι αντί να χαίρονται για την συνεταιριστική δράση των προσώπων αυτών και να τα προστατεύουν από την μανία των άνευθύνων άπέναντι των συνεταιρισμών, όχι μονάχα δεν έκαναν αυτό άλλα συνεργήσανε για την έξόντωση των συνεταιριστικών στελεχών. β) Η διοίκηση της Άγροτικής Τραπεζής και ιδιαίτερα ή διεύθυνση των Συνεταιρισμών, που ενώ γνωρίζουν από έπίσημες και άνεπίσημες πηγές τα παραπάνω και άκόμη ότι ή δίωξη των προσώπων αυτών θα έχει σοβαρό αντίχτυπο για τους συνεταιρισμούς και γίνεται όχι γιατί πραγματικά αυτά έπέσσαν σε παραπτώματα άλλα μόνο γιατί με τη συνεταιριστική τους δράση στεκόντουσαν έμπόδια στην έκμετάλλευση των άγροτών από τους ποικίλους έκμεταλλευτές τους και τις ιδιαίτερες έπιδιώξεις των τοπικών όργάνων τους όχι μόνο δεν έλαβαν μέτρα έναντι των ύφισταμένων τους, που ύπηρεξαν συνεργοί της δίωξης των συνεταιριστικών τούτων στελεχών άλλα και ούτε καν κινήθηκαν μέχρι στιγμής τουλάχιστον σαν ύπεύθυνοι ήγέτες της συνεταιριστικής κίνησης του Τόπου μας για να σώσουν από τα νύχια των δικωτών τους τα θύματα της συνεταιριστικής Ιδέας και τους συνεταιρισμούς από τα νύχια εκείνων που τους έπιβάλλουν οι τοπικοί άρχοντες. γ) Οι Ίθοντες την Πανελλήνια Συνομοσπονδία Γεωργικών Συνεταιρισμών, που σαν άνώτερη συνεταιριστική ήγεσία θα έπρεπε, τόσο για λόγους συναδελφικής άλλη-

λεγγύης όσο και γιατί ξέρει ποιός θα είναι ο αντίχτυπος σε βάρος των συνεταιρισμών στις περιφέρειες, να κινηθεί προς κάθε κατεύθυνση και να διαμαρτυρηθεί ζητώντας: την έπάνοδο των θυμάτων εκεί που το συνεταιριστικό τους καθήκον τα καλεί: την κατάπαυση κάθε παρέμβασης στους συνεταιρισμούς από το Κράτος και την Άγροτράπεζα και την άύστηρη τιμωρία των ύπαλλήλων εκείνων που άμεσα ή έμμεσα συνεργήσανε στα άνωτέρω αντί να προστατέψουν τους συνεταιρισμούς και τα συνεταιριστικά στελέχη από κάθε παράνομη και άυθαίρετη δίωξη. δ) Οι άντιπρόσωποι της Διοίκησης, της Δικαιοσύνης, της Άστυνομίας και του Στρατού, που άποβαίνοντας άσυνείδητα έστω όργανα άντισυνεταιριστικών κύκλων πήραν τις άποφάσεις δίωξης των άνωτέρω χωρίς να

ΤΕΧΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ-ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

Έγχειοδελτιωτικά και Όπουργείο Γεωργίας

Και ο τελευταίος άδαξή στα γεωργικά ζητήματα έχει πεισθεί πως μια άπ' τις πιο σημαντικές προσπάθειες που πρέπει να κάνουμε για τη βελτίωση των βιοτικών συνθηκών μας, είναι ή άντιμετώπιση των ζητημάτων που είναι συνδεδεμένα με το πρόβλημα «ύδατικός παράγων». Οι γεωπόνοι μας, που είναι μεταξύ των πρώτων που έκτιμούν κατά βάθος το πρόβλημα αυτό έπί χρόνια τώρα και άγωνίζονται για να γίνει άντιληπτή από το Κράτος και την κοινή γνώμη ή σημασία του, ύποστηρίζουν πως θα έπρεπε το Όπουργείο Γεωργίας να αναλάβει τη χειραγώγηση των μικροεγχειοδελτιωτικών έργων, το Όπουργείο Δημοσίων Έργων των μεγάλων παραγωγικών έργων και ένα ειδικό Συμβούλιο στο όποιο να εκπροσωπούνται οι γεωργικοί συν)μοί και τα έπιστημονικά σωματεία των γεωπόνων, μηχανικών, δασικών και λοιπών ειδικών έπιστημόνων—που έχουν έπαφή με το θέμα—να αναλάβει την κατάρτιση ενός προγράμματος ύδραυλικών έργων και το συντονισμό των προσπαθειών.

Οι άπεσταλμένοι της ΦΑΟ στις έκθέσεις που ύποβάλλανε και που είδαν το φως της δημοσιότητας, το μεγαλύτερο χώρο τους τον άπασχολούν με την ύπόθεση του νερού, αξιολογώντας έτσι τη μεγάλη σημασία του για την άγροτική μας οικονομία και την έπείγουσα άνάγκη να έπιλυθεί.

Ενώ όμως τέτοια είναι ή ζωτική σημασία της ύπόθεσης αυτής για την Έλλάδα και οι γεωπόνοι μετά από πολλούς κόπους και προσπάθειες κοτόρθωσαν να φέρουν από το βάλτο στην έπιφάνεια την ύπόθεση αυτή, πετυχαίνοντας όπως και της άξιζε, τη δημιουργία και ειδικής Διεύθυνσης στο Όπουργείο Γεωργίας, βρίσκονται τώρα έμπρός σε νέα άπόρροια. Η έλλοχεύουσα στο Όπουργείο άντιδραστική κλίμα με τον τυπικό έκπρόσωπό της κ. Μαυρομάτη έπικεφαλής, που δεν κάνει τίποτε άλλο παρά να προσπαθεί να πνίγει κάθε ύπόθεση που προέρχεται από έέργειες των προοδευτικών δυνάμεων του Όπουργείου, κατόρθωσε να άποξενώσει την ύπόθεση από τους φυσικούς συμπαραστάτες και μέχρι τώρα χειραγωγητές της και άφοδύ μέσα σε δυο μήνες άλλαξε πέντε διευθυντές έπέβαλε διευθυντή μιας τεχνικής Όπηρεσίας τελικά, ένα δικηγόρο του όποιο ή έπαφή με το θέμα και οι σχετικές έπιστημονικές έργασίες είναι πολλά μηδενικά. Φέρνουμε σε δημοσιότητα την ύπόθεση αυτή, γιατί φρονούμε πως άξίζει να άποτελέσει άντικείμενο έρευνας των έπιστημονικών σωματείων που άσχολούνται με τα ζητήματα της άνοικοδόμησης για να ειπουν τη γνώμη τους. Άκόμα για να έφελεκόσουμε την προσοχή της κοινής γνώμης και όλων εκείνων που ενδιαφέρονται για το μέλλον του Τόπου μας, ως ποιο σημείο πόρωσης έχουν φθάσει οι σημερινοί ύπεύθυνοι που χειρίζονται τα παραγωγικά μας ζητήματα, άφοδύ δε διστάζουν, για λόγους κομματικών άναγκών ή άλλων συνδυασμών, να παραπέμπουν ζωτικά ζητήματα τεχνικής φύσης στις άρμοδιότητες διαφόρων γραφειοκρατών. Γραφειοκρατών που δεν κάνουν τίποτο άλλο παρά να περιμένουν τότε θα έτοιμασθεί κάποια θέση για να έπιπέσουν σ' αυτή, άδιαφορών-

υπάρχουν συγκεκριμένα έπιβαρυντικά στοιχεία και χωρίς να έμβαθύνουν στο ζήτημα αυτό και να λάβουν ύπόψη τους τη ζημιά που θα έφερνε στους οικονομικούς αυτούς όργανισμούς ή δίωξη τιμών, δραστηρίων και προοδευτικών, για την άγροτική οικονομία μας, στοιχείων από την άνάπτυξη της όποιας οικονομίας κατά βάση θα πρέπει να περιμένουμε πως θα ζήσουμε σε λάσος. ε) Ο Συνεταιριστικός σύμβουλος της Άγγλικής Οικονομικής Άποστολής, που από ό,τι στοιχεία έχουμε ύπόψη εύνοεί την έξόντωση των τιμών συνεταιριστών και τον παρεμβατισμό, έπιδιώκοντας έτσι έδω που ήρθε όχι την άνάπτυξη των συνεταιρισμών μας μα πολιτικούς σκοπούς της άγγλικής και της ντόπιας άντιδραστικής όλιγαρχίας.

τας αν έτσι οικονομούνται μεν αυτοί και έξυπηρετούνται τα συμφέροντα της όλιγαρχίας, παραλύει όμως κάθε δημιουργική προσπάθεια και χαντακώνονται τα ζητήματα της παραγωγής.

Ο δίωγμός των Γεωπόνων

Η σοβαρή έπιδείνωση των οικονομικών, έπισιτιστικών και λοιπών βιοτικών συνθηκών του λαού μας, μετά τα δεινά που έπισώρευσαν ή 4η Αυγούστου και ή συνεχής έκτοτε κατοχή της Χώρας μας από διάφορους κατακτητές που ο ένας ύπηρε έαπνηέστερος του άλλου, έέβαλλε, αν ύπηρε και στοιχειώδης αντίληψη καθήκοντος, στους ύπεύθυνους πολιτικούς, οικονομικούς, στρατιωτικούς και πνευματικούς ήγέτες του Τόπου μας, μια νέα θεώρηση της μέχρι σήμερα πολιτικής τους. Η κατάσταση έχει φτάσει στο άπροχώρητο και σε τέλειο άδιέξοδο.

Με το άλληλοφάγωμα, ή παραγωγική δραστηριότητα της ύπαιθρου από την άνάπτυξη της όποιας θα έπρεπε βασικά να περιμένουμε την έπιβίωσή μας ως φυλής όπως ή πείρα μας έχει διδάξει, έχει τελειώς άνακοπεί στα κυριότερα παραγωγικά μας κέντρα. Την τραγικότητα της κατάστασης αυτής που έχει δημιουργεί και για την όποια δε θα άργήσει να έλθει ο χρόνος που έμπρός στα νέα έρείπια του έμφύλιου πολέμου στεκούμενοι έμεις οι Ίδιοι βουβοί μάρτυρες, θα κρύβουμε το πρόσωπο από ντροπή ο ένας στον άλλο—περισσότερο από κάθε άλλον ήταν και είναι σε θέση και πρέπει να έχουν έκτιμησει και να έκτιμούν, ο Όπουργός της Γεωργίας και ο Διοικητής της Άγροτικής Τραπεζής Έλλάδος καθώς και οι άνώτατοι γεωργικοί και οικονομικοί ύπαλλήλοι που ύπηρετούν ύπ' αυτούς στο κέντρο και στις έπαρχίες. Θα περίμενε κανείς πως αυτοί σαν έχέφρονες Έλληνες που έχουν τόσο μεγάλης σημασίας θέσεις, όχι μόνο θα έπηρεάζοντουσαν οι Ίδιοι από την κατάσταση αυτή άλλα και θα φρόντιζαν, θα άγωνίζοντουσαν, να έπηρεάσουν και τους πιο πάνω άπ' αυτούς, για να άποκοπεί το έργο της ύποκαταστροφής της Έλλάδας για ξένα συμφέροντα, όπως είναι φανερό πια και στον τελευταίο Έλληνα. Και όμως, όχι μονάχα δε βλέπεις τέτοια, άνώτερη πνοής, πολιτική να χαρακτηρίζει την όλη πολιτική των παραπάνω, στις άρμοδιότητες και στα προβλήματα που χειρίζονται, άλλα αντίθετα είναι εκείνοι που έχουν γίνει οι άπηνεις διώκτες των δημοκρατικών ύπαλλήλων και ιδιαίτερα των γεωπόνων που ύπηρετούν ύπ' αυτούς. Στριζόμενοι σε έισηγσεις έμπαθών όργάνων τους ή σε τυφλά όργανα της άσφαλείας που κατά κυριολεξία έχουν χάσει κάθε μέτρο για ό,τι λένε και κάνουν, είτε άκόμη γιατί τους βρίσκουν οι Ίδιοι πρόσκομμα στη φαυλοκρατική και έξυπηρετητική των κερδοσκόπων άντιαγροτική πολιτική τους, είτε τέλος γιατί τους βλέπουν να άγωνίζονται με συνέπεια για την έπίλυση ύπερ των άγροτών πολλών ζητημάτων, τα όποια προσπαθούν να πνίσουν αυτοί ως όργανα της ντόπιας και ξένης όλιγαρχίας στο γραφειοκρατικό και τραπεζιτικό μηχανισμό, κάνουν το πάν για να τους έξοντώσουν.

Έτσι έχουν καταφέρει στην πιο κρίσιμη περίοδο του

ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ

Ο Έκπαιδευτικός Όμιλος

Συμπληρώνεται σέ λίγο ένας χρόνος στη νέα περίοδο της ζωής του Έκπαιδευτικού Όμιλου. Οι γενικές συνθήκες δεν άφησαν να παρουσιάσει πλούσια δράση, όπως ήθελαν οι συνεχιστές του Ιστορικού του έργου. Δεν είναι όμως αξιοκαταφρόνητη η εργασία του πνευματικού αυτού σωματείου στο μικρό αυτό διάστημα της νέας ζωής.

Υστερα από δεκάχρονη αναγκαστική αφάνεια, ο Έκπαιδευτικός Όμιλος άρχισε τη δράση του με νέα όρμη, προσαρμοσμένος στις σημερινές πνευματικές και εκπαιδευτικές ανάγκες του λαού μας. Με το νέο του καταστατικό αποβλέπει να απλωθεί σ' όλη την Ελλάδα με την έδρυσή τημημάτων, που θ' αποτελέσουν πλούσια πνευματικά κέντρα στις επαρχίες μας που ζητούν φως και δείχνουν τόση δίψα για μόρφωση. Με τις νέες προγραμματικές του αρχές αντικρίζει με φωτεινότητα την Παιδεία και το κοινωνικό της έργο. Τα κυριότερα σημεία των βασικών αυτών αρχών είναι τα ακόλουθα:

1) Η Παιδεία πρέπει να γίνει πραγματικό χτήμα όλου του λαού. Όλος ο λαός έχει δικαίωμα να χαίρεται τα πνευματικά αγαθά.

2) Η Παιδεία δεν πρέπει να είναι μονόπλευρη. Πρέπει να καλλιεργεί και τον πνευματικό και τον τεχνικό και το βιομηχανικό και το γεωργικό πολιτισμό.

3) Η Παιδεία πρέπει να αξιοποιεί κάθε χρήσιμο στοιχείο παρμένο από την Ιστορική μας παράδοση ως τους πρόσφατους αγώνες του λαού μας, επίσης κάθε ζωντανό στοιχείο του σύγχρονου πολιτισμού μας, όπως και κάθε αφομοίωσιμο στοιχείο από τον πολιτισμό των άλλων λαών.

4) Όργανο γλωσσικό σε όλες τις εκδηλώσεις της ζωής και σε όλες τις βαθμίδες της Παιδείας, πρέπει να είναι η δημοτική.

5) Η Παιδεία πρέπει να θεμελιώνει το έργο της στη σωματική υγεία των παιδιών του λαού.

6) Βασική αρχή και κύριο περιεχόμενο της Παιδείας πρέπει να είναι η έπιστημονικά οργανωμένη δημιουργική εργασία.

7) Η δημιουργία ελεύθερης σχολικής ζωής και η αυτοδιοίκηση, θα τονώσουν το πνεύμα για την ομαδική δράση, την ευθύνη και την κοινωνική αλληλεγγύη.

8) Η Παιδεία θα εμπνέει την αγάπη προς την ελληνική πατρίδα, όπως και το σεβασμό προς τους άλλους λαούς.

9) Για να πετύχουν όλα αυτά, χρειάζεται δάσκαλος άρτια μορφωμένος και ελεύθερος από κάθε οικονομικό, πνευματικό και ήθικό καταναγκασμό.

Εμπνευσμένος από τις αρχές αυτές ο Έκπαιδευτικός Όμιλος παρακολούθησε όλα τα ζητήματα της σημερινής μας Παιδείας. Δεν έμεινε άσυγκλητος μπροστά στην αθλιότητα της εκπαιδευτικής μας κατάστασης και μπροστά στο διωγμό των δασκάλων μας. Με ανακοινώσεις του και με υπομνήματα προσπάθησε να προσφέρει τη συμβολή του. Στο τελευταίο πλατύ υπόμνημα που ύπόβαλε

στον Υπουργό της Παιδείας, εκθέτει παραστατικά και ανάγλυφα τη σημερινή κατάσταση της Παιδείας, παρουσιάζει τις τρομερές έλλειψεις και υπογραμμίζοντας όλες τις ανάγκες προτείνει τα άμεσα πρακτικά μέσα για τη θεραπεία τους. Η φωνή του δε βρίσκει βέβαια απήχηση στο σημερινό Υπουργείο της Παιδείας, ακούγεται όμως με στοργή από τους εκπαιδευτικούς και από όσους ένδιαφέρονται για την παιδεία του λαού.

Εξαιρετική είναι η συμβολή που εισφέρει ο Έκπαιδευτικός Όμιλος με τις βοομαδιτικές συγκεντρώσεις του. Την περισινή χρονιά μελετήθηκαν στις συγκεντρώσεις αυτές πολλά προβλήματα της Παιδείας μας. Η παιδαγωγός Ρόζα Ίμβριώτη έκανε εισήγηση πάνω στο γενικό σχέδιο μιας ολοκληρωμένης Παιδείας, όπως τη βλέπει ο Έκπαιδευτικός Όμιλος. Ο δημοδιδάσκαλος Στρατής Παπαδάκης εισήχθηκε το θέμα της προσχολικής και δημοτικής μας Παιδείας και ο καθηγητής κ. Δ. Πανδής το θέμα της Μέσης Παιδείας. Οι συζητήσεις που έγιναν φωτίσαν τα θέματα αυτά απ' όλες τις πλευρές τους και είχαν πολύ γόνιμα αποτελέσματα.

Η φειντή χρονιά άνοιξε με μια στοχαστικότατη εισήγηση του γυμνασιάρχη κ. Θρασ. Σταύρου στο θέμα «Γλώσσα και Παιδεία». Η όμιλία του κ. Σταύρου έθεσε ένα ζήτημα σοβαρότατο για την Παιδεία μας, ζήτημα που θα άνοιξει πλατιά συζήτηση και θα μας οδηγήσει σε πρακτικά συμπεράσματα. Τα σημεία που υπογράμμισε ο εισήγητής είναι τα ακόλουθα πέντε: 1) Η γλωσσική διδασκαλία πρέπει να στηριχτεί αποκλειστικά στη δημοτική γλώσσα και αν ακόμα η καθαρεύουσα υπάρχει για λίγο καιρό σε όρισμένες κοινωνικές εκδηλώσεις. 2) Να υιοθετηθεί ένιατος γλωσσικός τύπος της δημοτικής με βάση τον τύπο της κρατικής Γραμματικής αλλά με περιορισμό των λόγιων στοιχείων. 3) Να απλοποιηθεί περισσότερο η ορθογραφία και πρό πάντων να εφαρμοστεί η τονική μεταρρύθμιση. 4) Η νεοελληνική γλώσσα και η νεοελληνική λογοτεχνία να διδάσκονται ξεχωριστά, με μικρή προσαρμογή των λογοτεχνικών κειμένων στο τύπο της σχολικής δημοτικής. 5) Άμεσα καθήκοντά μας είναι: Να μορφώσουμε όλοι γλωσσικά. Να βοηθήσουν όσοι μπορούν στη γλωσσική μόρφωση των δασκάλων. Να ιδρύσει ο Έκπαιδευτικός Όμιλος φροντιστήριο για τη διδασκαλία της δημοτικής. Να γραφτούν κατάλληλα βιβλία για τη γλωσσική διδασκαλία, καθώς και διδακτικά βιβλία στη δημοτική, ώστε να είναι έτοιμα για άμεση εφαρμογή του νέου προγράμματος και τέλος να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην καλή χρήση της δημοτικής από τις εφημερίδες και τα περιοδικά που τη χρησιμοποιούν.

Ο Έκπαιδευτικός Όμιλος συνεχίζει τη δράση του. Είναι μια δράση έθνική, που αξίζει τη στοργή και την αγάπη μας. Το έργο του είναι βαρύ. Τα εμπόδια πολλά. Η θέλησή του όμως για θετική δράση είναι ακατάβλητη. Άς συνεχίσει την εργασία του με την πίστη πως προσφέρει στο έθνος μας υπηρεσία ανυπολόγιστη.

* ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΚΑΙ ΣΠΟΥΔΑΣΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ *

Γενικό σχέδιο για την ανοικοδόμηση της Χώρας δεν υπάρχει. Αυτό είναι γνωστό και διαπιστωμένο από τα πράγματα που βοούν μόνα τους. Τα έρεπια είναι πολύ ευγλωττα. Δεν υπάρχουν όμως ούτε τα μερικότερα σχέδια για ανοικοδόμηση σε κάθε τομέα της κοινωνικής και κρατικής μας ζωής, που θα μπορούσαν αργότερα να συντονιστούν και να αποτελέσουν ένα γενικό σχέδιο. Κι αυτό είναι απόλυτα διαπιστωμένο. Στον τομέα όμως της Παιδείας μπορεί να πει κανείς πως υπάρχει ένα σχέδιο. Σχέδιο που το ακολουθεί πιστά και συνειδητά το Κράτος γενικά και ειδικότερα το αρμόδιο υπουργείο της Παιδείας. Και το σχέδιο αυτό αποβλέπει στο ολοκληρωμα της έρείπωσης και του ξεχαρβαλώματος. Να μη μείνει «λίθος επί λίθου».

Πέρασαν δυο χρόνια από την απελευθέρωση και όμως

η κατάσταση της Παιδείας είναι σήμερα πολύ χειρότερη από ό,τι ήταν τον καιρό του πολέμου και της κατοχής.

*

Υπάρχουν σήμερα σχολεία κλειστά από έλλειψη προσωπικού. Οι δάσκαλοι τί έγιναν; Πολλοί αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τη θέση τους. Η άστοργη επέμβαση του Υπουργείου στον άδικο και απάνθρωπο διωγμό τους με την αχαρχτήριστη έντολη να πάνε όπωσδήποτε στις θέσεις τους, έκει που τους περίμενε ο φυσικός θάνατος, ανάγκασε εκατοντάδες δασκάλους να προτιμήσουν τον υπηρέσιακό τους θάνατο. Και στην «Εφημερίδα της Κυβερνήσεως» παρακολουθεί κανείς σήμερα την πλούσια έσοδεία των δασκάλων που απολύονται «επί εγκαταλείψει θε-

Τόπου μας να παραλύσουν τις υπηρεσίες τους στην ύπαιθρο οι ίδιοι, πράγμα που θα έχει σοβαρή αντανάκλαση στη μέλλουσα παραγωγή, στο ήθικό των παραγωγών και στην επιβίωσή μας. Αναγνωρισμένης αξίας και ήθους υπάλληλοι και έπιστήμονες, που είναι κατεξοχή απαραίτητοι σήμερα στο ύπαιθρο για να ένισχύσουν ήθικά και να βοηθήσουν θετικά τον αγρότη μας που υποφέρει τα πάνδεινα, έχουν απολυθεί ή βάλθηκαν εκτός υπηρεσίας ή μετατέθηκαν στα πέρατα της Ελλάδας, ενώ άλλοι σέρνονται στις φυλακές και στέλνονται στα νησιά.

Ο «Ανταίος» που έκτιμα κατά βάθος τί έστοίχισε και ακόμη θα στοιχίσει στην Ελλάδα ή βάρβαρη αυτή δίωξη ίκανών και ειδικών τεχνικών και στελεχών μας, με ευθύνη εκείνων ακριβώς που έπρεπε να είναι οι θερμοπροστάτες τους από τη μανιασμένη αυτή καταδίωξη, εκφράζει τη συμπάθειά του στους άδικημένους και τη λύπη του γιατί άνθρωποι που κρατάν άνωτάτα αξιώματα και τη ζωή του λαού στα χέρια τους είναι άδύνατο να σκεφθούν σοβαρότερα από τους άνευθουνους παράγοντες.

Η Έταιρεία «Επιστήμη - Ανοικοδόμηση»

Η Έπιστημονική Έταιρεία Μελέτης των Νεοελληνικών Προβλημάτων συνεχίζει με επιτυχία τις έσωτερικές συζητήσεις για τα μέλη όλων των τομέων της, πάνω στα μεγάλα και έπικαιρα προβλήματα για την ανασυγκρότηση. Έγιναν ως τώρα εισηγήσεις και κριτικές αναλύσεις των σχεδίων των ξένων οργανισμών για την ανασυγκρότηση της χώρας με ειδικότερες εκθέσεις πάνω στα θέματα του λιγνιτικού και του ύδρευσης. Ο «Ανταίος» από το περασμένο τεύχος (άρθρ. 3), άρχισε και συνεχίζει τη δημοσίευση των σχετικών εισηγήσεων κλπ. από τις συζητήσεις της «ΕΠ - ΑΝ».

Παράλληλα το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΠ - ΑΝ συνεργάζεται με Τεχνικούς και Οικονομικούς Παράγοντες για τη σύγκληση ενός Πανελλαδικού Συνεδρίου Ανοικοδόμησης.

Το συνέδριο αυτό θα εξέτάσει συνδυασμένα όλο το ανοικοδομητικό πρόβλημα της Χώρας.

Όταν θα ρθει ή ώρα θα κρατήσουμε ένημερους τους άναγνώστες μας για όλη την προοδευτική αυτή κίνηση από την οποία προσδοκάμε πολλά.

Η διάλεξη του κ. Κ. Στυλιανίδη

Στις 22 - XI - 46 μίλησε στην αίθουσα της Αρχαιολογικής, ο μηχανικός κ. Κλεώνυμος Στυλιανίδης για τα έξυγιαντικά έργα των περιοχών Κάρλας και κάτω Αλιάκμονα. Παραβρέθηκε πολύς κόσμος που άκουσε με ένδιαφέρον τον καλομήλητο τεχνικό. Ο κ. Στυλιανίδης εξέθεσε μια μελέτη του που τροποποιεί την παλιά μελέτη Νόμπιλε για την έξυγיאση της περιοχής δυτικά της Κάρλας. Κατά το σχέδιο Στ. δημιουργείται νοτιοδυτικά της λίμνης σοβαρότερη έναποθήκευση νερού με τάφρο που μετάρνει νερά του Πηνειού αντί της πρότασης Νόμπιλε — ο οποίος για βάση της μελέτης του είχε δεχθεί αντίστροφα την απομόνωση του Πηνειού — και εξασφαλίζει έτσι το πότισμα 300 χιλιάδων σ.ρεμμάτων άπέναντι των 30 ως 40 χιλιάδων του Νόμπιλε.

Την άνωψωτική ενέργεια την άναζητεί ο κ. Στ. στην πτώση των νερών Συνιάδας που τα μεταφέρνει με άνοιχτο όρεινό άγωγό αντί της σήραγγας της κλασσικής μελέτης. Έχοντας υπόψη και τους άριθμους των τελευταίων έκμετάλλευσης των άποκαλυμμένων γαιών με τη μερική αποξήρανση της Συνιάδας, λογαριάζει την ένέργεια αυτή σε 15 εκατομμύρια ΩΧΒ υπεραρκετά για το σκοπό του. Την όλική δαπάνη των έργων την ύπολογίζει σε 400.000 χρυσές λίρες που κατά τον όμιλητή αποσβένονται πολύ εύκολα. Κατά τη δική μας γνώμη με τον πρώτο χρόνο, από την υπερπρόσοδο των χωραφιών που θα γίνουν ποτιστικά.

Επίσης έπρότεινε και πάλι τη δέσμευση του Τριπόταμου και του κάτω Αλιάκμονα με πολύ χαμηλό φράγμα. Από εκεί προσδοκάει εκτός της ηλεκτρενέργειας που του είναι εύνοικότερη παρά από την Άγρα (Βόδας) και πότισμα 200.000 στρεμμάτων.

Οι ένδιαφέρουσες αυτές προτάσεις που μπορούν να ένταχθούν στα μικρά έγγειοβελτιωτικά έργα άμεσης άποδοσης της Χώρας, δεν έπηρεάζουν καθόλου καθολικότερα προγράμματα άνοικοδόμησης και είναι κρίμα ότι δεν προσέχτηκαν από το έπίσημο κράτος τόσα χρόνια ως τα τώρα οι ένδιαφέρουσες άποψεις του παλαίμαχου έρευνητή. Γιατί με πολύ μικρά έξοδα, σε άσήμαντα χρονικά διαστήματα, θα μπορούσαν να άποδώσουν αξιόλογα άποτελέσματα. Το αν εις το μέλλον ή κίνηση των άντλων Κάρλας θα γίνει με άλλο ρεύμα και ή πτώση Συνιάδας θα ένταχθεί στο έθνικό δίκτυο είναι ένα όλοτελα ξεχωριστό ζήτημα, που μόνο ή στενοκεφαλιά των δημοσίων ύπηρεσιών ήταν ίκανή να το μπλέξει.

Εκεί που δε μας βρίσκει σύμφωνους ο σεβαστός σκαπάνας είναι στις επιθέσεις του για τη γενικότερη ένάτνιση των ελληνικών δυνατοτήτων. Έχθροι κι έμεις όρισμένων προτάσεων, δεν καταφερόμαστε κατά των αίσιοδόξων προβλέψεων μα κατά των μεθόδων με τις όποιες άποζητιέται ή έπιτυχία τους. Οι αίσιοδόξες προβλέψεις θα υπερβληθούν — να είναι βέβαιος ο κ. Στ. — όταν οι λαϊκές δυνάμεις έλευθερωθούν και έπιδιώξουν την καθολική ευημερία. Ούτε οι δικές του προτάσεις είναι αντίθετες ή ζημιώνουν το γενικό πρόγραμμα. Είναι άπλως μερικές λύσεις μονωμένων προβλημάτων, που έντάσσονται όμως εύκολώτα στην καθολική αντιμετώπιση, άρκεί να παρθεί κάποια πρόνοια σχετική. Είναι κωμικό να συζητείται πως ένα χωματόφραγμα στις έκβολές του Αλιάκμονα θα έμποδίσει τη δέσμευση του ποταμού στα Παλιάλωνα και σε ένδιάμεσα άλμστα. Είναι όμως κακό να χαρακτηρίζουμε ούτοπιστικό κάθε σχέδιο για τα Παλιάλωνα, έπειδή τα 6-8 μέτρα ύψους φράγματος του κάτω ροϋ θα μας δώσουν πρόχειρα μερικά εκατομμύρια ώροχλιοβάτα ίκανά να έξυπηρετήσουν λίγα χρόνια — πολύ λίγα — το φωτισμό, τα νοικοκυριά και τις βιοτεχνίες της Θεσσαλονίκης. Σαν ή περιοχή Μακεδονίας άποκτήσει τις βιομηχανίες που της ταιριάζουν, τότε όλος ο Αλιάκμονας κι ο Βόδας κι ο Τριπόταμος θα κρίνονται πως μόλις έπαρκούν.

ΣΤ. ΣΤ.

Η Έλληνική Ραδιοφωνία

Επισύρουμε την προσοχή του άναγνωστικού μας κοινού στην έξαιρετικού ένδιαφέροντος μελέτη που δημοσιεύουμε σε άλλες στήλες για ένα δίκτυο λαϊκής ραδιοφωνίας στην Ελλάδα. Βαριά σφάλματα του παρελθόντος, άγραμματοσύνη, άμέλεια κι έπιπολαιότητα μαζί, έκαναν την Ελλάδα, στην ουσία, να στερηθεί από τις δυνατότητες να έχει ένα άρτιον ραδιοφωνικό δίκτυο που να έξυπηρετεί το Έσωτερικό και να μεταφέρει τη φωνή της πατρίδας στον άπόδημο Έλληνισμό, που είναι άπλωμένος στις τέσσερες άκρες της γης.

Άποκλειστική συχνότητα στα μεσαία κύματα δεν κατόρθωσε να πάρει ή Ελλάδα. Συχνότητες κατάλληλες για τοπικούς σταθμούς δε μπόρεσε να άποκτήσει. Υψηλές συχνότητες στα βραχεία έχει άνεπαρκείς. Είνε άνάγκη να μελετηθεί σύντομα ένα συστηματικό ραδιοφωνικό σχέδιο με βάση τις ύποδείξεις του συνεργάτη μας και μ' αυτό όπλισμένο ή έλληνική αντιπροσωπεία να πάρει μέρος στο Συνέδριο που πρόκειται να συγκληθεί για την μεταπολεμική τακτοποίηση του διεθνούς ραδιοφωνικού φάσματος και να διεκδικήσει κατάλληλες συχνότητες και ίσχυες ραδιοφωνικές.

Μα νομίζουμε πως ή εξαρθωμένη ραδιοφωνική μας ύπηρεσία είναι όλοτελα άκατάλληλη για τέτοιο σκοπό. Ίσως μόνο οι κύκλοι της ΕΠ - ΑΝ να μπορούσαν κάτι να κάνουν, γιατί και κατάλληλους ειδικούς διαθέτουν και γνήσια έλληνική φιλοτιμία και έλπίζουμε να έπιληφθούν συστηματικά του έθνικού αυτού έργου. Από τις κυβερνητικές ύπηρεσίες που μόνο λάθη έκαναν ως τώρα, δεν περιμένουμε τίποτα. Φοβόμαστε μάλιστα — σήμερα περισσότερο παρά ποτέ — κανένα σφάλμα όλέθριο από μέρους τους. Γιατί και στο παρελθόν οι ύπηρεσιακές έπιπολαιότητες — δηλαδή για να είμαστε δίκαιοι οι πολιτικές έπιδράσεις μια και ή δικτατορία κανόνιζε τις διεθυντικές θέσεις κατά τα συμφέροντά της — έκαναν μεγάλη ζημιά στην όλη άνέλιξη της ραδιοφωνίας στην Ελλάδα.

σεως», ενώ εκεί πέρα στην ύπαιθρο, στα χωριά, στις κωμοπόλεις και σ' επαρχιακές πόλεις ακόμα, τα σχολεία έχουν κλείσει τις πόρτες από έλλειψη δασκάλων.

«Άλλοι πάλι δάσκαλοι έχουν τεθεί σε διαθεσιμότητα και περιμένουν την απόλυση που επιβάλλει η ανάγκη της «έξυγιανσης» της Παιδείας. Άλλα πότε θα τελειώσει αυτή η ιστορία των έκκαθάρσεων; Άγνωστο. Υπάρχει η πληροφορία πως θα δοθεί παράταση της αρχικής προθεσμίας και πως την έκκαθάρση θα την ενεργήσει μόνος του ο Υπουργός, γιατί καμιά έκκαθαριστική επιτροπή δε στέργει φανερά και υπεύθυνα να εκτελέσει το έργο που της άνηκε.

«Άλλα μήπως το υπόλοιπο προσωπικό μένει ήσυχο και άπειραχτο; Άλλοι απολύονται με τη δικαιολογία πως προσχώρησαν στους αντάρτες, άλλοι πιάνονται και μεταφέρονται στα τμήματα μεταγωγών για εκτόπιση, άλλοι μεταίθενται ως «υπεράριθμοι» (κατά σύμπτωση υπεράριθμοι είναι πάντα οι προσδευτικοί δάσκαλοι), άλλοι απειλούνται με μετάθεση και άλλοι με απόλυση... Καταλαβαίνει κανείς απ' αυτά το ρυθμό της αναστάτωσης που ξέσπασε στην άναπληρη και φτωχή μας Παιδεία.

Μέσα στα έρείπια που κάθε μέρα και περισσότερα σωρεύονται στον τομέα της Παιδείας, σαν ειρωνεία τραγική έρχεται η είδηση πως το Υπουργείο μελέτησε και αποφάσισε μία νέα εκπαιδευτική μεταρρύθμιση. Από το σχέδιο του νομοθετικού διατάγματος «περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως των περί οργανώσεως σχολείων στοιχειώδους και Μέσης Εκπαιδεύσεως κειμένων διατάξεων» βλέπει κανείς πως υπάρχουν άνθρωποι που έμπνέονται από τα έρείπια που οι ίδιοι δημιουργούν. Το σχέδιο του νομοθετικού αυτού διατάγματος δε δείχνει μόνο την αναλγησία για το σημερινό κατάντημα της Παιδείας: φανερώνει ακόμα και τη δυνατή νοσταλγία της 4ης Αυγούστου που κυριαρχεί σε όλες τις εκδηλώσεις της κρατικής μας ζωής. Γιατί η ενέα αυτή μεταρρύθμιση είναι μια άναβίωση του εκπαιδευτικού προγράμματος του Μεταξά. Καθιερώνονται δημοτικά σχολεία που θα λέγονται εξάχρονα, μα που θα έχουν τις δυο ανώτερες τάξεις παράλληλες με τα σχολεία της Μέσης, δηλαδή δημοτικά σχολεία ουσιαστικά τετράχρονα. Έπειτα, σύμφωνα με το σχέδιο αυτό, οργανώνονται πεντατάξια Γυμνάσια και τριτάξια ανώτερα Γυμνάσια. Έτσι θα έχουμε: 1) ένα άτρωφο δημοτικό σχολείο για τον πολύ λαό 2) ένα μέσο γυμνάσιο για τη μικροαστική τάξη και 3) ένα ανώτερο Γυμνάσιο για τους εύπορους και πλουσίους που απ' αυτούς μόνο πρέπει να βγούν τα ήγετικά στοιχεία της κοινωνίας και οι μέλλοντες επιστήμονες. Αυτός είναι ο σκοπός του νομοθέτη. Δεν τόλμησε να τον αποκαλύψει ρητά, γιατί του περίεργο είναι πως το σχέδιο αυτό δε συνοδεύεται με καμιά εισηγητική έκθεση, όπως πάντα συνήθιζεται. Το θεώρησε περιττό ο συντάκτης του σχεδίου αυτού, γιατί ήξερε πως το υποβάλλει σε μία βουλή που σκέφτεται με τον ίδιο τρόπο όπως αυτός και συνενοούνται εύκολα μεταξύ τους σε κάθε αντιλαϊκό μέτρο. Δε δίνουμε μεγάλη σημασία στα μεγάλες βολές αυτά σχέδια, γιατί ελπίζουμε πως, αν προμφτάσουν να ψηφιστούν, δε θα προφτάσουν να εφαρμοστούν. Ός τον έρχόμενο σχολικό χρόνο υπάρχει αρκετός καιρός. Όπωςδήποτε βλέπει κανείς από τα σχέδια αυτά πως θέλουν την Παιδεία μας οι «λαοπρόβλητοι».

Πως θέλουν την Παιδεία μας οι «λαοπρόβλητοι» το βλέπει κανείς κι από κάθε επίσημη εκδήλωσή τους. Μια εύκαιρα για να φανεί καθαρά το φασιστικό πνεύμα που έχουν να επιβάλουν στην Παιδεία, δόθηκε και με τον έορτασμό της επέτειου της 28 του Οκτώβρη. Η αντίφασιστική αυτή ημέρα γιορτάστηκε στα σχολεία με φασιστικές εκδηλώσεις. Ομιλητές «κοθοδηγήμενοι» εξύμνησαν το μεγάλο «όχι» του Μεταξά, που «σιδερένιος κυβερνήτης» όλα τα είχε προβλέψει κτλ. Μια τέτοια όμιλία στο Ε' Γυμνάσιο Αρρένων στην Αθήνα κόπηκε στη μέση από μια δυνατή φωνή: Κ α τ ω ό φ α σ ι σ μ ό ς ! Ζ ή τ ω ή Λ ε υ τ ε ρ ι ά ! Η φωνή αυτή ήταν η απάντηση της Νεολαίας στην πρόκληση που της έγινε. Δε μπορούσε να μη δώσει την απάντηση αυτή το παιδί του δικαστή Σύρου που έπεσε ήρωικά στον αγώνα για τη

Λευτεριά. Το παιδί αυτό τιμωρήθηκε με απόβολή, ενώ ο καθηγητής που εξύμνησε επίσημα το φασισμό είναι ο ευνοούμενος του λαοπρόβλητου υπουργού και δεξί του χέρι στις «έκκαθαριστικές επιχειρήσεις» του υπουργείου της Παιδείας!

Νά και ένα μέτρο «υπέρ των Έκπαιδευτικών». Είναι το «ταμείο Υγείας Προσωπικού της Εκπαίδευσης» που οργανώνεται σύμφωνα με ένα νομοσχέδιο που υποβλήθηκε τελευταία στη Βουλή. Η ίδρυση του Ταμείου αυτού είναι παλιό αίτημα των Εκπαιδευτικών. Η προεργασία είχε γίνει πολύ πριν έρθουν οι λαοπρόβλητοι στα πράγματα. Ο έρχομός τους συντέλεσε μόνο στο ν' αργήσει η εφαρμογή του και στο να πάρει τη σφραγίδα τους. Έτσι, ενώ ο σκοπός του ταμείου θα είναι, όπως αναγράφεται, «η ασφάλισης των εκπαιδευτικών εις περίπτωσηιν ασθένειας ή ατυχήματος, ως και των μελών των οικογενειών τούτων εις περιπτώσιν ασθένειας», στο άρθρο 12ο σημειώνεται πως η ιατρική περίθαλψη παρέχεται «καθ' όν τρόπον και εις ήν έκτασιν θέλει όρίσει κανονισμός». Όστε αμέσως βλέπει κανείς την πρόθεση, να κανονίζεται η έκταση της ιατρικής περίθαλψης όχι σύμφωνα με την υπάρχουσα ανάγκη, παρά σύμφωνα με κάποιον κανονισμό που μπορεί να την περιορίζει όσο θέλει. Έπειτα αξιοπρόσεχτο στο νομοσχέδιο αυτό είναι πως στο Δ. Σ. θα συμμετέχουν πολλών ειδών μέλη (Σύμβουλοι Έπικρατείας, ανώτεροι υπάλληλοι του υπουργείου των Οικονομικών και του υπουργείου της Εργασίας, καθηγητές του Πανεπιστημίου, Εκπαιδευτικοί Σύμβουλοι κτλ.) και μόνο εκπρόσωποι ειδικοί του ιατρικού ή σχολιατρικού κόσμου δε θα έχουν θέση. Όσο για τους εκπροσώπους των Εκπαιδευτικών, αυτοί «θα διορίζονται κατόπιν προτάσεων των εν Αθήναις και Πειραιεί γενικών επιθεωρητών της Στοιχειώδους και Μέσης Εκπαιδεύσεως». Θα λέγονται δηλαδή εκπρόσωποι του κλάδου οι αντιπρόσωποι των Γενικών Επιθεωρητών!

Εκεί όμως που φαίνεται όλη η στοργή του Κράτους είναι το άρθρο 8 που όρίζει πως οι εκπαιδευτικοί θα εισφέρουν για το ταμείο 1 1/2% από τις συνολικές μηνιαίες αποδοχές, ενώ το Κράτος θα εισφέρει το 1/2% επί του συνόλου των αποδοχών των εκ του Δημοσίου Ταμείου μισθοδοτούμενων ή σφαλισμένων. Δηλαδή το Κράτος θα δίνει τρεις φορές λιγότερο από όσο θα δίνουν οι υπάλληλοί του, ενώ το ίδιο το Κράτος από τις ιδιωτικές επιχειρήσεις απαιτεί αντίστροφη αναλογία.

Και πρέπει να σημειωθεί ακόμα πως το ποσό αυτό που θα εισφέρει το κράτος είναι λιγότερο απ' αυτό που δίνει ως τώρα για νοσήλεια. Γι' αυτό και ο συντάκτης του νομοσχεδίου στην εισηγητική του έκθεση καυχιέται ότι «διά του υπό έγκρισιν νόμου ουδόλως επιβαρύνεται ο δημόσιος προϋπολογισμός». Τις υποχρεώσεις του το Κράτος τις φροτώνει πότε τόσο γερές πλάτες των υπαλλήλων του, αλλά και στις πλάτες του λαού που επιβαρύνεται και αυτός με ειδική φορολογία στους τίτλους των σπουδών, στα διδαχτικά βιβλία, στα εξωσχολικά βιβλία και στα παιδικά περιοδικά ακόμα. Αναφέρουμε μόνο αυτά για την ώρα. Άλλοτε ίσως ασχοληθούμε πλατύτερα με το ζήτημα και τότε θα εξετάσουμε, αν συμφέρουν ιδιαίτερα κλαδικά ταμεία ή ένα γενικό δημοσιούπαλληλικό ταμείο υγείας. Θα προσθέσουμε και το άλλο μόνο το εξαιρετικά χαρακτηριστικό. Ο νομοθέτης προνοεί και για την περίπτωση που τυχόν μερικοί ασφαλισμένοι εκπαιδευτικοί αδικηθούν και θελήσουν να εκφράσουν τα παράπονά τους ή τη διαμαρτυρία τους. Σ' αυτή την περίπτωση πρέπει να έχουν υπόψη τους το άρθρο 20 που όρίζει ότι «τιμωρείται διά χρηματικής ποινής μέχρι των αποδοχών ενός μηνός πώς ή σφαλισμένος, όστις... δι' άπρεπός ή θορύβω δ ο υ ς συμπεριφοράς εις τα γραφεία ή τα Ιατρεία του Ταμείου δυσχεραίνει το έν αυτόις επιτελούμενον έργο». Άς μη νομίσει κανείς πως αυτό είναι μέτρο φασιστικό κάθε άλλο. Προσφέρει έναν πόρο ακόμα στο «Ταμείον Υγείας του Προσωπικού της Εκπαιδεύσεως»!

Πριν κλείσουμε τη σύντομη επισκόπησή μας, πρέπει ν' αναφέρουμε και ένα άλλο σοφό και «δημοκρατικό» μέ-

τρο που έρχεται να θέσει φραγμούς άδιαπέραστους στο οικόπεδο της λαοπρόβλητης παιδείας. Σύμφωνα με το μέτρο αυτό, για να γίνει κανείς δεχτός στις εισαγωγικές εξετάσεις των Παιδαγωγικών Ακαδημιών ή για να διοριστεί εκπαιδευτικός, δεν άρκουν τα προσόντα που όρίζει ο νόμος. Πρέπει πρώτα απ' όλα να δώσει εξετάσεις στην Ασφάλεια και να προσκομίσει απ' αυτή πιστοποιητικό ήθους και διαγωγής, όπως λέγεται σήμερα το πιστοποιητικό κοινωνικών φρονημάτων που είχε καθιερώσει η 4η Αυγούστου. Πολλοί νέοι βρήκαν κλειστή την είσοδο της Παιδαγωγικής Ακαδημίας, γιατί δεν μπόρεσαν να προσκομίσουν τέτοιο πιστοποιητικό. Και μερικοί που έδωσαν εξετάσεις, πέτυχαν και άριστευσαν, δε γίνονται τελικά δεχτοί γιατί δεν έφεραν από την Ασφάλεια το απαραίτητο διαβατήριο.

Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΕΝΤΥΠΟΥ

Άλεξ. Λοΐζου, αρχιτέκτονα, Δρα μηχανικού

Ο ήλιασμός

εις την Αρχιτεκτονικήν και την Πολεοδομίαν

Έκδοση άρ. 14 Υφυπουργείου Άνοικοδομήσεως. Αθήνα 1946. Σελίδες 224.

Η έργασία αυτή του αρχιτέκτονα κ. Άλ. Λοΐζου υποβλήθηκε στην Άνωτατή Σχολή Αρχιτεκτόνων του Ε. Μ. Πολυτεχνείου ως διδακτορική διατριβή. Ο καθηγητής - αρχιτέκτονας κ. Ί. Δεσποπούλος, πρώτος εισηγητής, έκανε αναλυτική κριτική στη διατριβή και τόν παρακάτω κριτικό πρόλογο. Έγιναν δρισμένες συμπληρώσεις και διασφάσεις, ώστε οι σωστές διατυπώσεις του συγγραφέα να συσχετισθούν με τις αιτίες που τις προκάλεσαν και τα συμπεράσματά του, με τις προϋποθέσεις για την πραγματοποίησή τους.

Η γλώσσα που μεταχειρίζεται ο συγγραφέας είναι η «παράδεγμένη» καθαρεύουσα που νεκρώνει σημαντικά το έργο.

Το έργο του συναδέλφου κ. Άλεξ. Λοΐζου έχει διπλό σκοπό και αντίστοιχα διπλή σημασία.

Η αντικειμενική επιστημονική έρευνα των συνθηκών ήλιασμού στη Χώρα μας και τα πορίσματα που βγαίνουν απ' αυτή έχουν μεγάλη σημασία για την άτομική και κοινωνική διαβίωση και σκοπό να καθορίσουν και εφαρμοδούν τον καλύτερο προσανατολισμό των χώρων κατοικίας και εργασίας.

Ταυτόχρονα όμως προβάλλει σάν έρώτημα ή κύρια σημασία και ο κύριος σκοπός: Γιατί έρευνούμε και εξετάζουμε το πρόβλημα του ήλιασμού προς όλες τις κατευθύνσεις, ενώ δεν υπάρχει άνθρωπος στη Χώρα μας που να μη γνωρίζει ότι σχεδόν κάθε χώρος πρέπει να έχει μεσημεριανό προσανατολισμό με βορινή διεξοδο, να αερίζεται ελεύθερα και να συνδέεται με λίγο πράσινο. Έδω καταλήγει ουσιαστικά όλη ή επιστημονική έρευνα. Όλα αυτά όμως τα είχαμε. Στην παλιά Αθήνα, στη λαϊκή αρχιτεκτονική, στα χωριά όσο πρωτόγονα κι αν ήταν, διαπιστώνουμε την παραπάνω γενική αρχή που δεν άποτελούσε «πρόβλημα». Έγινε τεράστιο πρόβλημα άφότου και ή κατοικία, ο κάθε χώρος, έγινε έμπορεύσιμος όπως το κάθε τι που παράγεται.

Επιθυμούμε να βρίσκουμε βαθύτερα και έμβριθη αίτια και να επιστημονικοποιούμε διάφορα έπαίχοντα φαινόμενα της ανθρώπινης ζωής. Ουσιαστικά πρόκειται για άτομικές και όμαδικές πράξεις του κακού που δεν έχουν καμιά σχέση με την έπιστήμη του συναδέλφου αλλά με την ποινική.

Έτσι ασχολιόμαστε και με την επιστημονική «έξυγιανση» των πόλεων, τη διαμόρφωση έσωτερικών αυτών που να άφνουν λίγο φως και άέρα στους ένοίκους, μεταχειρίζομαστε μαθηματικά, κάνουμε κανονισμούς κλπ. Αυτά όλα γιατί άπλουστατά άφαίρεσαμε τον ήλιο και τον άέρα και κόψαμε τα δέντρα από την καθημερινή ζωή των ανθρώπων που τα είχαν, τουλάχιστο στη Χώρα μας, μέχρι τελευταία.

Άς παραδεχτούμε όμως τα «βαθύτερα αίτια» και την επιστημονικότητα των οικονομικών αϊτιών που προκάλε-

Αυτό μας θυμίζει κάτι άλλο που έγινε περίσι στα σχολεία του μεταδεκεμβριανού Κράτους. Το Υπουργείο Παιδείας είχε στείλει έγκύκλιο στα σχολεία και όριζε ότι όσοι μαθητές αποκλειστήκαν «λόγω άπουσιών» έπιτρέπεται να γίνουν δεχτοί στις εξετάσεις, αν κατά το διάστημα της άπεργίας των άρτεργατών είχαν έργαστεί έθελοντές έργατες. Και έβλεπε κανείς να προσκομίζονται βεβαιώσεις που έλεγαν: «Βεβαίω ό κάτωθι φούρναρης, ότι ό έθνικόφρων μαθητής Γ. Ο. κατά την άπεργίαν των άρτοποιών εργάσθη έθελοντικώς παρ' ήμιν ως άπεργασπάστης»!

Τέτοιες βεβαιώσεις φυλάγονται στα άρχεία των Γυμνασίων. Είναι τα επίσημα έγγραφα του σημερινού έλληνικού Κράτους.

Μ. Ο.

σαν την εμφάνιση της «καλλιμάρμαρης τρώγλης» των κέντρων κάθε μεγαλόπολης και της ταπεινής τρώγλης της περιφέρειας της.

Είναι περίεργο ότι ή Αθήνα και ή Θεσσαλονίκη, οι δυο μεγαλόπολεις της Χώρας μας, άκολούθησαν τον όλεθριο αυτό δρόμο μόλις τις τελευταίες δυο δεκαετηρίδες, ενώ οι εύρωπαϊκές πόλεις τόν είχαν διανύσει το 19ο αιώνα και τις τελευταίες 3-4 δεκαετηρίδες έσταμάτησαν το κακό και άρχισαν την αναμόρφωσή τους. Τώρα έχουμε και στη Χώρα μας την «χτισμένη πραγματικότητα» της Αθήνας και Θεσσαλονίκης. Τα πορίσματα που προτείνονται στο έργο του κ. Λοΐζου είναι πολύτιμα για τη σχετική έξυγιανση των πόλεων. Τα αίτια όμως αυτά που έδημιούργησαν, παρά την έπιθερμική λάμψη, την όλεθρία και έξυτελισμένη ζωή των μεγαλόπολεων και την ραγδαία άπονέκρωση του ύπαιθρου, είναι τα άνυπέρβλητα έμπόδια που δε θα έπιτρέψουν την εφαρμογή των πορισμάτων ήλιασμού ούτε στα άνθυγιεινά τμήματα των πόλεων (διανοίξεις αυλών, διαπλατύνσεις, δεντροφυτεύσεις κλπ.) ούτε και στα νέα που πιθανόν θα γίνουν. Έφαρμόζονται μόνο σε όρισμένες περιπτώσεις μονωμένων δημόσιων κτιρίων, (νοσοκομείων, σανατορίων κλπ.) για να «οικονομήσουν» το κακό που έγινε άλλοι.

Το πλέγμα αυτό του κακού στη μεγαλόπολη εκδηλώνεται με την άποκορύφωση των αντιθέσεων μέχρι καταστροφικού βαθμού και στην ύπαιθρο με την άπονέκρωση των οικισμών της. Αν ήταν μεταθετοί οι διαχωριστικοί τοίχοι των κτιρίων, τότε θα καταργόντουσαν και αυτοί οι έξεριστήρες των πολυκατοικιών και των γραφείων. Στην εποχή μας ή «ελεύθερη τάση» είναι ή άχαλίνωτη άποκορύφωση του κακού και όχι ή βελτίωσή του.

Πρέπει να τονίσουμε ότι σε όλες τις μεγαλόπολεις και ειδικά στην Αθήνα, έχουν προκύψει ιδιαίτερες κλιματικές συνθήκες, τοπικά μικροκλίματα. Σ' αυτά τα τοπικά μικροκλίματα έντείνονται όλα τα μειονεκτήματα του φυσικού κλίματος και σχεδόν εξαφανίζονται τα πλεονεκτήματά. Το καλοκαίρι ή ζέση πολλαπλασιάζεται από το χάος των κτιρίων, δρόμων, την έλλειψη πρασίνου, τις διάφορες άναθυμιάσεις και τη σκόνη και την άλληλεπίδραση όλων αυτών. Η άώρα φύση της Χώρας μας είναι μακριά από την πόλη και ή έπαφή μ' αυτήν είναι πάλι ζήτημα δαπάνης και αντίστοιχα έμπορεύσιμου.

Είναι φανερό ότι ή έπιστήμη και τα πορίσματά της κατάντησαν για τον άνθρωπο χλευασμός. Στο φυσικό καθορίζεται ή «δέουσα επιστημονική διατροφή» με κάθε είδους όρολογία και άριθμούς. Στο άσθενικό παιδί το ίδιο. Στον εργαζόμενο κάτοικο της μεγαλόπολης όλοι οι επιστημονικοί όροι διατροφής, κατοικίας και εργασίας. Ηλιος, άέρας και δροσερότητα του πρασίνου στην κατοικία και στην εργασία. Η ύπαιθρη πόλη!

Έτσι όμως βγαίνει το έρώτημα: ποιος είναι ό παραλογισμός, ή ύπαιθροποίηση της πόλης ή ό άναρχικός σχηματισμός της οικοπεδικής ιδιοκτησίας και ή άχαλίνωτη έκμετάλλευσή της; Τα όρια έχουν ξεπεραστεί και δεν υπάρχει τρόπος να ίσορροπηθούν οι δυο αυτές θέσεις.

Ίσως παρατηρηθεί ότι ο συγγραφέας, που είναι αρχιτέκτων, δεν τονίζει άρκετά τόν αισθητικό παράγοντα που

αποτελεί κύριο και αναπόσπαστο στοιχείο των αρχιτεκτονικών έργων αλλά και κάθε έργου. Η «αίσθητική» δεν είναι πια μία «θεώρηση καθ' εαυτήν» προορισμένη ν' απασχολεί τους ειδικούς «αίσθητικούς» και τούς έρασιτέχνες που τούς αρέσει ή τέχνη. ούτε κάτι το πρόσθετο στο έργο. Έγινε πάλι, όπως άλλες εποχές, πραγματική κοινωνική ανάγκη και αναπόσπαστο στοιχείο των έργων και αντικειμένων.

Γι' αυτό, όπως συμφωνεί ο κ. Λοΐζος, το κύριο βάρος των έρευνών του αφορά τον καθορισμό των οργανικών διαγραμμάτων, μέσα στα όποια υπάρχουν οι ευνόικες συνθήκες ήλιασμού. Μέσα στα όριακά διαγράμματα που καθορίζει πρέπει να γίνουν οι αρχιτεκτονικές διαμορφώσεις. Η διαπίστωση αυτή πρέπει να γίνει δεκτή για θέση και όχι για μειονέκτημα και ανάλογα την έτονίσουμε στην εισηγητική έκθεση της διδακτορικής διατριβής.

Διατυπώσαμε ακόμη την ευχή, στη σχετική μας εισήγηση, ότι ο συγγραφέας πρέπει να προχωρήσει την εργασία του, πέρα από το στάδιο της επιστημονικής έρευνας και μελέτης. Να διατυπώσει κανονιστική περίληψη των βασικών αρχών ήλιασμού και των χρησιμότεων πορισμάτων, να συγχρονίσει τα λεπτομερειακά διαγράμματα σε λίγα, εύκολονόητα και εύχρηστα, γιό την πρακτική εφαρμογή στην κτιριολογία και στη ζωή. Να καταρτίσει δηλαδή έναν κατευθυντήριο κανονισμό.

Στα σχέδια των νέων πόλεων ή έρευνα και ή εφαρμογή θα γίνει με κάθε λεπτομέρεια «μιο φορά».

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ

ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΛΑΟΙ

Είναι άραγε αλήθεια ότι οι έκλογές στις ΕΠΑ απόδειξαν πως οι λαοί στρέφονται προς τα Δεξιά; Την άπάντησή την έδωκαν κεραυνοβόλα οι έκλογές της Γαλλίας και της Ιταλίας.

Στη δοκιμασμένη από τον πόλεμο και την κατοχή Εύρώπη, οι λαοί απομακρύνονται όριστικά απ' όλα τα παλιά αντιδραστικά κόμματα, για να υποστηρίξουν ανεπιφύλακτα την δημοκρατική Αριστερά: εκείνη τούς δίνει εγγυήσεις για την άνοικοδόμηση ενός εύτυχέστερου και ειρηνικού μέλλοντος.

Το ρεπουμπλικανικό κόμμα κέρδισε την έκλογική μάχη στις ΕΠΑ χάρη στην εγκατάλειψη, από μέρος ενός τμήματος της δημοκρατικής ήγεσίας, του ειρηνικού και δημιουργικού προγράμματος του Ρούσβελτ. Ποια επίδραση θα έχει πάνω στην άνοικοδόμηση της Εύρώπης ή πολιτική αυτή μεταβολή;

Η έπεκτατική τάση των άμερικανικών τράστ που έκδηλώθηκε ήδη στις πολιτικές κατευθύνσεις των κ. κ. Τριούμαν και Μπέρνς και ιδιαίτερα στα ζητήματα της Κίνας, της Τεργέστης και του Δούναβη, θα αποθρασυνθεί μετά τη νίκη των ρεπουμπλικανών. Θα ένταθούν οι προσπάθειες για την εφαρμογή των σχεδίων οικονομικής υποδομής των χωρών της Εύρώπης και της Ασίας για την παγκόσμια ήγεμονία με οικονομικοπολιτικά ή και στρατιωτικά μέσα.

Το οικονομικό περιοδικό «Barron's» αναπτύσσει ένα απ' αυτά τα σχέδια. Πρόκειται για τη χρησιμοποίηση της Διεθνούς Τράπεζας Άνοικοδόμησης ως μεσάζοντα στην προσπάθεια των μεγάλων άμερικανικών τράστ και τραπεζών για την υποδομολογή όρισμένων χωρών.

Η Διεθνής Τράπεζα καλείται, κατά το «Barron's», ν' ασκήσει διεθνή «οικονομικά άστυνομικά καθήκοντα». Τα υποκαταστήματα της Τράπεζας στις διάφορες χώρες—έπεξηγεί το περιοδικό—θα προσπαθήσουν να *περιορίσουν την έθνική κυριαρχία* των κατά τόπους κυβερνήσεων στα οικονομικά ζητήματα, ώστε να εξασφαλιστεί η εύρύτερη εισαγωγή άμερικανικών προϊόντων.

Γνωρίζουμε το Σχέδιο του Ιεζικίηλ, που είναι το τμήμα εκείνο του γενικού σχεδίου που αφορά την Ελλάδα.

Την προσπάθεια αυτή του άμερικανικού κεφαλαίου έ-

Τελικά βγαίνουν τα παρακάτω κύρια κατευθυντήρια πορίσματα:

1. Ότι οι συνθήκες κατοικίας και εργασίας στην μεγάλη πόλη είναι πολύπλευρα άλέθριες αλλά ότι είναι δυνατό να καλύτερέψουν.

2. Ότι είναι δυνατό να έπιτείνουμε τα πλεονεκτήματα και να παραμερίσουμε τα μειονεκτήματα του κλίματος. Μπορούμε δηλαδή να διαμορφώσουμε στη Χώρα μας περιοχές, τοπικά μικροκλίματα, με παραδεισιακές κλιματικές συνθήκες και μέσα σ' αυτές την υπαίθρη πόλη.

3. Ότι για την πραγματοποίησή τους υπάρχουν οι δυνατότητες και οι προϋποθέσεις και ταυτόχρονα τα έμπόδια που τις έξουδετερώνουν.

4. Αν δεν ύπηρχαν αυτά τα έμπόδια τότε θα μπορούσαμε να άσχοληθούμε έλεύθερα με την τεχνική εύρεση των τέλειων αρχιτεκτονικών στοιχείων που θα έπιτρέπουν όταν θέλουμε να ένοποιούμε τον χώρο μας με το ώραίο φυσικό περιβάλλον ή να άπομονωθούμε απ' αυτό. Τότε θα φθάναμε στις ψυχολογικές διαβαθμίσεις, στο ώραίο άναπόδοστο με το καλό.

Το βιβλίο του συναδέλφου κ Α Λοΐζου, με την επιστημονική του αντικειμενικότητα, τα πορίσματα και τα γόνιμα έρωτήματα που ποκαλεί είναι ένα ουσιαστικό στοιχείο στο άνορθωτικό νόημα της άνοικοδόμησης και ένας δείκτης κινδύνου πορείας προς την άότικοάσιστρή».

Ι. Γ. ΔΕΣΠΟΤΟΠΟΥΛΟΣ

νισχύει ή «πολιτική της πείνας» άπέναντι στους λαούς της Εύρώπης και της Ασίας.

Είναι φανερό ότι τα σχέδια αυτά για «οικονομική άστυνομία» άποβλέπουν, παράλληλα, στο χτύπημα των λαϊκών κινήσεων που κάνουν άλματικές προόδους. Κι έδω οι ιμπεριαλιστές της Ούλ Στρίτ έχουν συμπαραστάτες τούς χρηματιστές του Σίτυ, όπως το φανέρωσε ο λόγος του Τσάρτσιλ στο Φούλταν.

Οι λαοί όμως της Εύρώπης και της Ασίας που έυπνησαν και στρέφονται προς λαϊκο-δημοκρατικές λύσεις, δε φαίνονται διατεθειμένοι να άνεχθούν όποιαδήποτε υποδομολογή. Τόσο οι λαϊκές δημοκρατίες της άνατολικής Εύρώπης όσο και οι λαοί της Γαλλίας και της Ιταλίας, εύχαρίστως θα δέχοντουσαν την ύλική βοήθεια των πλουσίων ΕΠΑ, που θα μπορούσε να έπιταχύνει την άνασγκρότηση της οικονομίας τους. Δεν πρόκειται όμως την βοήθεια αυτή να την πληρώσουν με την άπαλλοτρίωση της έθνικής τους κυριαρχίας και των έλευθεριών τους. Δεν θα ύποταχθούν ούτε στο δολλάριο ούτε στη στεργλίνα.

Αυτό το πράγμα άρχίζουν να το άντιλαμβάνονται οι προοδευτικοί κύκλοι της Άμερικής και της Άγγλιας.

Ο ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ

Μέχρι σήμερα ή λειτουργία των δημοσίων ύπηρεσιών και ή κατάσταση των δημοσίων υπαλλήλων διεπόντουσαν από τούς κανονισμούς και το πνεύμα της Αύτοκρατορίας του Ναπολέοντος Α'. Η τεχνική όργάνωση της ύπηρεσίας δεν ήταν λιγότερο καθυστηρημένη: σε πολλές ύπηρεσίες ήταν ακόμη άγνωστη ή χρήση της γραφομηχανής!

Μέσα όμως στην παραγωγή και στην κοινωνία είχαν έπιτελεσθεί τεράστιες προόδοι και μετασχηματισμοί. Η δικαιοδοσία του Κράτους έπεκτάθηκε όλο και σε πλατύς τομείς της έθνικής δράσης. Οι δημόσιοι υπάλληλοι, παρ' όλη την άφροσύνη τους στην έθνική ύπόθεση, δεν έτυχαν άνάλογης μεταχείρισης από μέρους του Κράτους και κινδύνευαν ν' άποτελεματοθούν μέσα στις άπαρχαιωμένες μεθόδους και να άποστηρηθούν όλότελα από κάθε πρωτοβουλία και δραστηριότητα. Στη σημερινή όμως πραγματικότητα, όπου το Κράτος προορίζεται να παίξει όλο και σπουδαιότερο ρόλο, ήταν άπαραίτητο να

γκαινιστούν νέες μέθοδοι δουλειάς κι όργάνωσης, να φυσήσει καινούργιος και ζωογόνος άνεμος μέσα στα σκοτισμένα γραφεία του Δημοσίου, ώστε το Κράτος και οι λειτουργοί του να πλησιάσουν περισσότερο τον παραγωγικό όργασμό του Έθνους.

Ο άντικειμενικός αυτός σκοπός μπορούσε να έπιτευχθεί με την άνανέωση των μεθόδων αλλά και με την ένεργό συμμετοχή των όργανωμένων υπαλλήλων στα δημόσια πράγματα, με βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής τους θέσης, πράγμα που θα προσέλυε νέους ικανούς και μορφωμένους, προς το δημοσιούπαλληλικό κλάδο.

Από την άπελευθέρωση μέχρι σήμερα πολλές τμηματικές μεταρρυθμίσεις είχαν πραγματοποιηθεί στον τομέα της όργάνωσης των δημοσίων ύπηρεσιών και της άμοιβής των υπαλλήλων. Η άναδιοργάνωση όμως αυτή όλοκληρώθηκε και συστηματοποιήθηκε πια με το νέο «Καταστατικό Χάρτη των Δημοσίων Υπαλλήλων», που συντάχθηκε από τον Άντιπρόεδρο της Γαλλικής Κυβέρνησης κ. Τορέζ και που έγκρίθηκε ύμόφωνα και την Έθνοσυνέλευση στις 5 Οκτώβρη 1946. Ο νέος νόμος, που φέρνει το όνομα «Νόμος Τορέζ», άποτελεί πολύτιμη συνεισφορά στο όλο έργο της άνοικοδόμησης και της άναγέννησης της Γαλλίας. «Με τον Καταστατικό Χάρτη—γράφει ο κ. Τορέζ σε πρόσφατο άρθρο του— έπεδιώξα να δημιουργήσω ένα καινούργιο κλίμα άνάμεσα στην Κρατική Έξουσία και στο προσωπικό της Διοίκησης, ένα κλίμα άμοιβαίας έμπιστοσύνης και γόνιμης συνεργασίας με τις δημοσιούπαλληλικές συνδικαλιστικές όργανώσεις».

Πραγματικά, ο Χάρτης άναγνωρίζει το άπερίοριστο δικαίωμα των δημοσίων υπαλλήλων να όργανωθούν συνδικαλιστικά. Τα συνδικατά τους θα συμμετέχουν ένεργά στα ζητήματα που άφορούν το προσωπικό και στα τεχνικά και όργανωτικά ζητήματα μέσω μεικτών όργανισμών: των Διοικητικών Έπιτροπών (για ζητήματα πειθαρχικά, προαγωγών, μεταθέσεων κλπ.) και των Τεχνικών Έπιτροπών (για τεχνικά και όργανωτικά ζητήματα). Έξασφαλίζεται ή άπόλυτη ισότητα μεταξύ των δύο φύλων. Οι σημειώσεις που άφορούν τη γενική κατάσταση του υπαλλήλου θα κοινοποιούνται δικαιοματικά στον ένδιαφερόμενο. Ο προσωπικός φάκελλος κάθε υπαλλήλου δεν θα περιλαμβάνει την παραμικρή μνεία σχετικά με τις πολιτικές, φιλοσοφικές ή θρησκευτικές όξασίες του.

Μέσα στα πλαίσια αυτά άσφαλείας και μονιμότητας των υπαλλήλων θα επέλθει δημοκρατικοποίηση της Διοίκησης και αύξηση της άποδοτικότητάς της, γιατί ο Χάρτης θα τονώσει την πρωτοβουλία και θα προάγει στα σημαντικότερα διοικητικά άξιώματα τούς ικανότερους υπαλλήλους, τούς προικισμένους με πρωτοβουλία και με το συναίσθημα της εϋθύνης. Οι προαγωγές θα γίνονται σύμφωνα με ένα σύστημα που συνδυάζει την κατ' άρχαιότητα και την κατ' έκλογή προαγωγή.

Ο Χάρτης επίσης κατοχυρώνει την ύπαρξη της Διεύθυνσης Δημόσιας Ύπηρεσίας που ίδρύθηκε με Διάταγμα της 9 - 10 - 45 και που κύριο προορισμό έχει να έπιβλέπει την τήρηση του Καταστατικού Χάρτη και να εξασφαλίζει την ένιαία κατεύθυνση όλων των δημοσίων ύπηρεσιών.

Όλα αυτά τα διοικητικά μέτρα συμπληρώνονται με άνάλογα οικονομικά, που άποτελεσμα θα έχουν την έξψωση του γοήτρου του δημοσιούπαλληλικού κλάδου.

Ο άρχικός μισθός καθορίζεται στα 120%, το έλαχίστου όρίου διαβίωσης (minimum vital). Η σύνταξη σε καμιά περίπτωση δε θα είναι κατώτερη του έλαχίστου όριου. Προβλέπεται επίσης ή επέκταση των έπιδομάτων άποδοτικότητας (άτομικών και συλλογικών) που θα προσαρμόζονται στην άμοιβή του υπαλλήλου (ή της ομάδας) προς την ένταση και την άπόδοση της δουλειάς του.

Ο κάθε δημ. υπάλληλος θα δικαιούται, σύμφωνα με τον Κ. Χάρτη, μνημιαίες πληρωμένες άδειες το χρόνο, —τρείς μήνες άδεια με πλήρεις άποδοχές και άλλους τρείς με μισές άποδοχές σε περίπτωση σοβαρής άρρώστειας— τρία χρόνια άδεια με πλήρεις άποδοχές και άλλα δύο με μισές σε περίπτωση, φυματίωσης, καρκίνου κλπ.

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Όπως δλες οι χώρες της κατεχόμενης Εύρώπης, ή Γαλλία άντιμετώπισε, μόλις άπελευθερώθηκε, το πρόβλημα της άνασυγκρότησης της οικονομίας της γενικά και ιδιαίτερα της βιομηχανίας. Η παραγωγή καρβόνου και ήλεκτρισμού λ. χ. βρισκόταν σε πολύ χαμηλό επίπεδο εξαιτίας των καταστροφών του πολέμου και της κατοχής, ή βιομηχανία παραγωγής μηχανών είχε μετατραπεί από τούς Γερμανούς σε πολεμική βιομηχανία. Δυό σοβαρότατα καθήκοντα παρουσιάζόντουσαν μπροστά στις διαδοχικές γαλλικές Κυβερνήσεις: ή μετατροπή της πολεμικής βιομηχανίας σε ειρηνική (παραγωγή ειδών κοινής χρήσης) και το άνάβασμα της παραγωγής ένέργειας (κάρβουνο, ήλεκτρισμός) και μετάλλων για την έπιτυχή άντιμετώπιση των άπαιτήσεων της υπόλοιπης βιομηχανίας. Τα καθήκοντα αυτά βάδυναν κατά πρώτο λόγο δυό Ύπουργεία: Το Ύπουργείο των Έξοπλισμών (Σαρλ Τιγιόν) και το Ύπουργείο της Βιομηχανικής Παραγωγής (Μαρσέλ Πόλ). Ας δοϋμε τώρα τι πραγματοποίησαν μέχρι σήμερα τα δυό αυτά Ύπουργεία.

1. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΟΠΛΙΣΜΩΝ

Η μετατροπή των πολεμικών βιομηχανιών, που ήταν από την αρχή ή κύρια προσπάθεια του Ύπουργού κ. Σαρλ Τιγιόν, έχει πραγματοποιηθεί στο μεγαλύτερο μέρος της.

Παρά τον περιορισμό των στρατιωτικών δαπανών κατά 40%, και ή παραγωγή άεροπλάνων δεν σταμάτησε ούτε λεπτό. Τα Κρατικά Έργοστάσια παραδώσανε από την άπελευθέρωση περισσότερα από 2000 νέα άεροπλάνα και 530 έπισκευασμένα.

Δεν ύστέρησε και ή παραγωγή κινητήρων: παραδόθηκαν 3400 καινούργιοι και 4500 έπισκευασμένοι. Η ζωτικότητα της βιομηχανίας κινητήρων άποδεικνύεται από τον ρυθμό της παραγωγής:

Γενάρης	1946:	166	κινητήρες
Μάρτης	» :	224	»
Μάης	» :	357	»
Ιούλιος	» :	426	»

Άνάλογος ρυθμός έπικρατεί και στη βιομηχανία παραγωγής τρακτέρ. Το έργοστάσιο του Φουρσαμπό παράγει 15 τρακτέρ την ήμέρα με άντικειμενικό σκοπό την παράδοση 10000. Το παράδειγμα αυτό άκολουθούν κι άλλα έργοστάσια.

Ξανάρχισε κι άναπτύσσεται ή παραγωγή μηχανών και εργαλείων για την άνανέωση του τεχνικού έξοπλισμού των έργοστασίων ως και ή παραγωγή ειδών οικιακής χρήσης και γεωργικών μηχανών. Συνοπτικά μπορούμε να πούμε ότι χάρη στην έπιτυχή και γρήγορη μετατροπή, κανένας εργάτης δεν άπολύθηκε. Τα Κρατικά Έργοστάσια δουλεύουν με ταχύ ρυθμό για την οικονομική άνόρθωση της Χώρας και ή παραγωγική τους ικανότητα αύξάνει καθημερινά χάρη στην άνανέωση των μηχανών και στην εφαρμογή πιο συγχρονισμένων μεθόδων δουλειάς.

2. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Έδώ ο άγώνας ήταν σκληρότερος. Στον τομέα της άνθρακοβιομηχανίας ή έθνικοποίηση βοήθησε στην αύξηση ής παραγωγής αλλά στον τομέα του ήλεκτρισμού όπου, τούς πρώτους μήνες έπικρατούσε το καθεστώς της «άτομικής πρωτοβουλίας» τα μεγάλα τράστ έφαρμόσανε την αρχή: «να παράγεις λίγο για να πουλάς άκριβά» δηλ. περιόρισαν θεληματικά τη παραγωγή ρεύματος σε βάρος των άναγκών της έθνικής οικονομίας. Όταν ή έθνικοποίηση της ήλεκτροβιομηχανίας ήρθε στην ήμερησία διάταξη χρησιμοποίησαν κάθε μέσο για να τη σαμποτάρουν. Τέλος σήμερα, μαζί με τα άνθρακωρυχεία έθνικοποιήθηκαν και οι βιομηχανίες του ήλεκτρισμού και του αερίοφωτος.

Είναι γνωστή ή άνάπτυξη της άνθρακοβιομηχανίας που ξεπέρασε τα προπολεμικά επίπεδα. Το ίδιο συμβαίνει στη βιομηχανία του άλουμινίου. Το άτσάλι έφτασε τα 74% της προπολεμικής παραγωγής.

Μηνιαία παραγωγή			
	Δεκέμβριος 1945	Αύγουστος 1946	Ποσοστό αύξησης από το 1938
Κάρβουνο	3 542 300 τόν.	4 161 000 τόν.	105 %
Άλουμίνο	30 000 »	45 000 »	149 %
Ατσάλι	207 100 »	386 000 »	74 %

Η παραγωγή ηλεκτρισμού ξεπέρασε κι αυτή τους προπολεμικούς αριθμούς, τόσο στη μηνιαία παραγωγή όσο και στην ετήσια παραγωγική δυναμικότητα και προβλέπεται συνεχής αύξηση, που θα φέρει την παραγωγή ηλεκτρισμού στα 170 % της προπολεμικής κατά το έτος 1950.

	1938—39	Αύγουστος 1946	1950
Μηνιαία παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος	1547,5	1900	έκ.τ. ΩΧΒ
Ετήσια δυναμικότητα	18 δισεκ. ΩΧΒ	25 δισεκ. ΩΧΒ	30 δισεκ. ΩΧΒ

Αυτή είναι, σε γενικές γραμμές, η συμβολή των δύο Υπουργείων στο έργο της ανασυγκρότησης της γαλλικής βιομηχανίας, που στους κυριότερους κλάδους της έφτασε ή ξεπέρασε κιόλας τα προπολεμικά επίπεδα, χάρη στην αὐτοθυσία των εργαζομένων και στη δραστηριότητα των υπουργών.

ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΩΝΙΑ

Η εθνική οικονομία της Πολωνίας ήταν προπολεμικά, μία από τις πιο καθυστερημένες της Εύρώπης. Η βιομηχανία ήταν ελάχιστα αναπτυγμένη και τα κεφάλαια που ήταν επενδυμένα στις επιχειρήσεις ήταν ξένα κατά τα 50 % και ιδιαίτερα στα ανθρακωρυχεία, στη μεταλλουργία και στη χημική βιομηχανία. Στη γεωργία η κατανομή ήταν πολύ άδικη: 19 000 γαιοκτήμονες κατείχαν σχεδόν όση γη κατείχαν 4 εκατομμύρια αγροτικά νοικοκυριά. Η πολιτική εξουσία βρισκότανε στα χέρια των διαφόρων «συνταγματαρχών» (Μπέκ κλπ.), που ήταν οι εκπρόσωποι των γαιοκτημόνων και του ξένου και ντόπιου χρηματιστικού κεφαλαίου.

Δέν είναι διόλου παράξενο λοιπόν το γεγονός ότι στην πολιτική επικράτησε η φασιστική βία και στην οικονομία η σκληρή εκμετάλλευση του λαού των πόλεων και του υπαίθρου. Εξωτερικά η Πολωνία των «συνταγματαρχών» προσανατολίστηκε πάντοτε στο αντισοβιετικό μπλόκ.

Η νέα όμως πολωνική κυβέρνηση, που σχηματίστηκε μετά την απελευθέρωση της Χώρας και που στηρίζεται πια στις λαϊκές δημοκρατικές μάζες, προσπαθεί να ανατρέψει την κατάσταση αυτή, να κατανείμει δικαιοτέρα τη γη μεταξύ των χωρικών, να αναπτύξει τη βιομηχανία, να απαλλάξει το λαό από την εκμετάλλευση και την τυραννία, να κατοχυρώσει έτσι την εθνική ανεξαρτησία της Πολωνίας και την ειρήνη.

Η μέριμνα της κυβέρνησης στράφηκε κατά πρώτο λόγο προς το πρόβλημα της γης. Με το διάταγμα της 17 Γενάρη 1945 εγκαταστάθηκε η αγροτική μεταρρύθμιση. Γεγονός πρωταρχικής σημασίας για μία χώρα που κυβερνιόταν από την αντιδραστική κλίκα των γαιοκτημόνων και που το μεγαλύτερο μέρος του εργαζόμενου πληθυσμού της ζούσε μια άθλια ζωή κάτω από την εκμετάλλευση τους.

Το διάταγμα δέν κηρύσσει την κοινοκτημοσύνη της γης: αποδίνει τη γη σ' εκείνους που την καλλιεργούν, επιδοζώντας την μονοπωλήση της από λίγους πλουσίους.

Απαλλοτριώθηκαν τα κτήματα των Γερμανών και των προδοτών και τα κτήματα έκτασης άνω των 100 έκταρίων. Οι πρώην Πολωνοί μεγαλοϊδιοκτήτες λαβαίνουν κληρο ίσο με τόν κληρο των άλλων δικαιούχων αλλά σε άλλη περιοχή, αν πρόκειται να διευθύνουν οι ίδιοι το κτήμα τους. Περί τις 10 000 κτήματα απαλλοτριώνονται κατ' αυτό τον τρόπο. Το διάταγμα εξαιρεί την Εκκλησία από τα μέτρα αυτά, χάρη στον ρόλο που έπαιξε στην Αντίσταση.

Ο κληρος κάθε νοικοκυριού δέν μπορεί να ξεπεράσει τα 5 έκταρια. Ο κληρος θα πουληθεί σε πολύ χαμηλή τιμή που θα καταβληθεί μέσα σε 10 χρόνια. Στους παλιούς πολεμιστές και στους πολυτέκνους ο κληρος θα δοθεί δωρεάν.

Ίδρύθηκε μία συνεταιρική οργάνωση που θα προμηθεύει στους χωρικούς τα λιπάσματα, τους σπόρους κλπ. θα συγκεντρώνει το γάλα και άλλα προϊόντα και θα φέρνει τόν άτομικό γεωργό σε έπαφή με τους καταναλωτές. Θα ίδρυθούν και σταθμοί μηχανημάτων (τρακτέρ κλπ.) που θα διοχετεύσουν στην καθυστερημένη αγροτιά τα αγαθά της σύγχρονης τεχνικής.

Ας δοϋμε τώρα πώς αντιμετωπίζει η κυβέρνηση το γενικότερο οικονομικό πρόβλημα της Χώρας.

Στην τελευταία σύνοδο του Πολωνικού Έθνικού Συμβουλίου εγκρίθηκε το Τρίχρονο Σχέδιο για την άνοικοδόμηση της Χώρας. Το σχέδιο εγκαινιάζει ένα οικονομικό σύστημα που ο κ. Μίνκ, ύπουργός της Βιομηχανίας, δέν το θεωρεί ούτε σοβιετικό ούτε καπιταλιστικό, αλλά έντελως καινούργιο και ικανό να ανταποκριθεί στις ιδιαίτερες συνθήκες της Χώρας. Το όνομάζει «Πολωνικό Οικονομικό Σύστημα».

Πραγματικό, η πολωνική κυβέρνηση δέν έφαρμοσε το σύστημα των εθνικοποιήσεων που είχε εφαρμόσει στη Ρωσία έδω και 29 χρόνια ή σοβιετική κυβέρνηση, που στηριζόταν στην άπλη και δίχως αποζημίωση κατάσχεση των μεγάλων βιομηχανικών και πιστωτικών επιχειρήσεων. Έδω οι εθνικοποιήσεις στηρίχτηκαν στην αρχή της αποζημίωσης των ιδιοκτητών.

Υστερα από τόν άγριο πόλεμο και την φρικτή κατοχή, η Πολωνία είναι σήμερα η πιο καταστρεμμένη χώρα της Εύρώπης. Η απομάκρυνση των τράστ και των μεγάλων κεφαλαίων από την παραγωγική ζωή της Χώρας ήταν απαραίτητη, γιατί τα μεγάλα οικονομικά συγκροτήματα θα ένδιφερόντουσαν μάλλον για την «ανασυγκρότηση» των ιδιωτικών τους περιουσιών σε βάρος του λαού, παρά για την ανασυγκρότησή της Χώρας προς όφελος του λαού. Γι' αυτό, το διάταγμα της 2 Γενάρη 1946 κήρυξε την εθνικοποίηση των κυριότερων κλάδων της εθνικής οικονομίας: μεγάλη βιομηχανία, μεταφορές ξηράς και άερα, μεγάλα καταστήματα και μεγάλα πιστωτικά ιδρύματα. Τα 2/3 των εθνικοποιημένων επιχειρήσεων έγιναν κρατική ιδιοκτησία χωρίς αποζημίωση και τοϋτο γιατί ήταν ιδιοκτησία των Γερμανών ή ανήκαν σε προδότες. Οι υπόλοιπες έλαβαν αποζημίωση.

Τώρα όμως που αφαιρέθηκε κάθε οικονομική και πολιτική εξουσία από το μεγάλο κεφάλαιο και τούς προδότες, η κυβέρνηση άπευθύνεται στην ιδιωτική πρωτοβουλία για το έργο της άνοικοδόμησης του Τόπου, που απαιτεί τη χωρίς αναβολή αύξηση της παραγωγής.

Στην Πολωνία η βιομηχανία και το εμπόριο δέν έχουν ακόμα υποστεί τη συγκέντρωση που γνωρίζουμε σε άλλες χώρες. Αυτός είναι ο λόγος που επιβάλλει να άφαιρεθεί έλευθέρη σήμερα η ιδιωτική πρωτοβουλία για να μη παρεμποδίζεται η γρήγορη άνοικοδόμηση.

Το τρίχρονο σχέδιο στηρίζεται, πριν άπ' όλα, στην άνοικοδόμηση της βαριάς βιομηχανίας που θα μεταβάλλει τη Χώρα από κυρίως αγροτική σε αγροτική και βιομηχανική, με ίση αναλογία. Δέν προβλέπεται λοιπόν μόνο η άνοικοδόμηση της καταστρεμμένης βιομηχανίας αλλά και η ανάπτυξή της.

Ο ακόλουθος πίνακας μās δείχνει τα ποσοστά της αύξησης, παίρνοντας βάση (100) το επίπεδο του 1938:

έθνικό εισόδημα	125
κατανάλωση κατά κεφαλή	165
βιομηχανική παραγωγή	143
παραγωγή κατά κεφαλή	215
βαριά βιομηχανία	166
κάρβουνο	250
άτσάλι	140

Η μεγάλη αύξηση που προβλέπεται στην παραγωγή του καρβουνού όφείλεται στην προσάρτηση της Σιλεσίας από την Πολωνία. Τα ανθρακωρυχεία της Σιλεσίας προμήθευσαν στη Γερμανία 110 έκ.τ. τόνους το 1943. Η Πολωνία θα γίνει λοιπόν μεγάλη ανθρακοπαραγωγική δύναμη, με παραγωγή γύρω στα 100 έκ.τ. τόνους το 1949.

Έχει ήδη συνάψει εμπορικές συμβάσεις με τη Σουηδία, τη Νορβηγία, τη Δανία, τη Ρουμανία, που θα προμηθεύουν, σε αντάλλαγμα του καρβουνού, ξυλεία και μηχανές. Αναπτύσσει άλλωστε το έξωτερικό της εμπόριο με την ΕΣΣΔ, τη Γαλλία, τη Γιουγκοσλαβία, τη Βουλγαρία, το Βέλγιο και την Έλβετία. Κατά περιεργο όμως

τρόπο η Άγγλία, που ήταν προπολεμικά ο δεύτερος κατά σειρά εισαγωγέας πολωνικών ειδών και από την οποία η Πολωνία εισήγαγε το 1938 6 έκ.τομ. λιρών μαλλί, έργαλεία, μηχανές, χημικά προϊόντα κλπ., δέν παίρνει μέρος σήμερα στο πολωνικό εμπόριο, πράγμα που λυπεί τόν «Economist».

Από όσα γράψαμε παραπάνω δέ θα έπρεπε να βγάλει κανένας το συμπέρασμα ότι το σχέδιο συγκεντρώνεται μόνο στη βαριά βιομηχανία, χωρίς να προνοήσει και για τη βελτίωση της διατροφής του λαού. Από τόν ακόλουθο πίνακα μπορούμε να πάρουμε μία ιδέα γι' αυτή την βελτίωση κατ' άτομο:

Είδη	1946	1949
Κρέας	18 κιλά	25 κιλά
Αύγα	3,2 κομ.	12 κομ.
Λίπη	5 κιλά	15 κιλά

Η μεγάλη αυτή προσπάθεια που αναλαμβάνει τώρα ο πολωνικός λαός, υπό την ήγεια της κυβέρνησής του, δέν περιορίζεται μόνο στον τομέα της εθνικής οικονομίας. Η άνοικοδομητική δράση έπεκτείνεται σ' όλα τα πολιτιστικά πεδία. Οι Γερμανοί είχαν καταστρέψει τα σχολεία και τα εργαστήρια, είχαν κάψει τις βιβλιοθήκες και είχαν έξονώσει τούς δασκάλους. Παρ' όλα αυτά η κυβέρνηση ίδρύει νέα σχολεία, νέα πανεπιστήμια και βιβλιοθήκες. Παντού η άνοικοδόμηση ξεπερνάει την έκταση των καταστροφών και άποτελεί τρανή απόδειξη, ότι ο πολωνικός λαός θέλει και μπορεί να δημιουργήσει μία νέα ζωή έλευθέρη και ευτυχισμένη, απαλλαγμένη από την εκμετάλλευση του μεγάλου κεφαλαίου και των γαιοκτημόνων και από την τυραννία των φασιστών «συνταγματαρχών».

Γ. ΜΑΡΙΝΗΣ

ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΥΓΕΙΑΣ

Στις 19-22 Ιουλίου 1946 έγινε στη Ν. Ύόρκη παγκόσμια διάσκεψη Υγείας για να βάλει τις βάσεις του Διεθνούς Οργανισμού Υγείας, ύστερα από πρόσκληση του Οικονομικού και Κοινωνικού Τμήματος του ΟΕΕ.

Η διάσκεψη είχε βασικό διάγραμμα συζήτησης τις προτάσεις των έμπειρογνομόνων της τεχνικής προπαρασκευαστικής έπιτροπής του Οικονομικού και Κοινωνικού Τμήματος του ΟΕΕ, που συνήλθε στο Παρίσι το Μάρτη του 1946 και άποφάσισε τα εξής:

1) Την κατάρτιση Καταστατικού του Διεθνούς Οργανισμού Υγείας (ΔΟΥ).

2) Τη δημιουργία Προπαρασκευαστικής Έπιτροπής του ΔΟΥ.

Επίσης συνέταξε πρωτόκολλο σχετικά με το Διεθνές Γραφείο Δημόσιας Υγείας (Office International d'Hygiène Publique).

Τα κείμενα των αποφάσεων γράφτηκαν στην άγγλική, γαλλική, ισπανική και ρωσική γλώσσα και υπογράφηκαν από τούς αντιπροσώπους 61 Έθνών.

Η λειτουργία του ΔΟΥ βασίζεται στις παρακάτω άρχές:

α) Η υγεία είναι η κατάσταση της πλήρους σωματικής, διανοητικής και κοινωνικής ισορροπίας και όχι μονάχα η άπουσία άδυναμίας ή αρρώστειας.

β) Η έπίτευξη του άνώτατου δυνατού επιπέδου υγείας είναι ένα από τα θεμελιώδη δικαιώματα του άτόμου, ανεξάρτητα από τη φυλή που ανήκει, θρησκεία και πολιτικές πεποιθήσεις που έχει, οικονομική και κοινωνική κατάσταση που βρίσκεται.

γ) Η υγεία όλων των λαών είναι θεμελιώδης προϋπόθεση για την έπίτευξη της ειρήνης και της ασφάλειας και έξαρτάται από την πλήρη συνεργασία των άτόμων και των Κρατών.

δ) Η πρόοδος κάθε κράτους στην προαγωγή και διαφύλαξη της υγείας είναι καλό και για τα άλλα.

ε) Καθυστέρηση στην προαγωγή της υγείας και τόν έλεγχο των νόσων, ιδιαίτερα των μεταδοτικών σε όρισμένα κράτη, άποτελεί κοινό κίνδυνο για όλα τα Κράτη.

στ) Η καλύτερήψη της υγείας του παιδιού είναι βασικής σημασίας· η δυνατότητα όμαλών όρων ζωής σε μία διαρκώς έξελισσόμενη όντότητα, όπως το παιδί, είναι ουσίως για τήν καλύτερήψη της υγείας του.

ζ) Πρέπει όλοι οι λαοί να διδαχτούν την ωφέλεια που

παρέχουν οι γνώσεις της Ιατρικής, της ψυχολογίας και των σχετικών κλάδων, γιατί οι γνώσεις αυτές είναι ουσιώδεις για την έπίτευξη του άνώτατου επιπέδου υγείας.

η) Η ένημέρωση και ένεργητική συνεργασία του λαού στην προσπάθεια για την καλύτερήψη της υγείας του, είναι βασικής σημασίας.

θ) Οι κυβερνήσεις είναι υπεύθυνες για την υγεία των λαών τους, που θα ίκανοποιηθούν με την φροντίδα έπίτευξης καλών όρων υγείας και κοινωνικών μέτρων.

Σύμφωνα με τις άρχές αυτές η λειτουργία του ΔΟΥ θα συνίσταται βασικά στο να έργασθεί σαν διευθύνουσα και καθοδηγητική αρχή στο έργο της διεθνούς υγείας, καθοδηγώντας τα Ένωμένα Έθνη σε ένεργητική συνεργασία βοηθώντας τις κυβερνήσεις, όσάκις τó ζητήσουν, στο δυνάμωμα των υγειονομικών υπηρεσιών τους και θέτοντας στην ύπηρεσία των Ένωμένων Έθνών, όλο τόν τεχνικό, έπιστημονικό και στατιστικό έξοπλισμό του. Τα όργανα για την πραγματοποίηση του έργου του είναι:

α) Η γενική συνέλευση των μελών του

β) Η Έκτελεστική Έπιτροπή

γ) Η Γραμματεία

Στη γενική συνέλευση που, έκτός από έκτακτη άνάγκη, θα συνέχρεται μία φορά τó χρόνο, κάθε κράτος που είναι μέλος έχει το δικαίωμα να στείλει μέχρι τρεις αντιπροσώπους, εκλεγμένους μεταξύ των πιο διακεκριμένων ειδικών στα ζητήματα της υγείας.

Από τη μελέτη τόσο των γενικών άρχών όσο και των καθηκόντων που βάζει, βλέπουμε ότι ο ΔΟΥ διαφέρει πολύ από τόν παρόμοιο της ΚΤΕ.

Στις γενικές άρχές που τόν διέπουν βλέπουμε να κυριαρχεί το πνεύμα της διεθνούς συνεργασίας, άλληλεγγύης και ευθύνης, για ένεργητική συμμετοχή όλων των Έθνών στα ζητήματα της υγείας, που η σημασία της αναγνωρίζεται ισότιμη για όλα τα Έθνη και τα άτομα, ανεξάρτητα από φυλή και θρησκεία, κοινωνική κατάσταση, και πολιτικές πεποιθήσεις καθενός Έθνους και άτόμου, και διαπιστώνεται ο ρόλος της του ούσιαστικού παράγοντα της παγκόσμιας ασφάλειας και ειρήνης.

Στην Έπιτροπή της ΚΤΕ οι αντιπρόσωποι των διαφόρων Έθνών δέν ήταν έπισημα αναγνωρισμένοι άπ' τις κυβερνήσεις τους κι έτσι οι άποφάσεις δέν ήταν ύποχρεωτικές για τις κυβερνήσεις αλλά είχαν μόνο συμβουλευτικό χαρακτήρα, ένω στον ΔΟΥ οι έξουσιοδοτημένοι αντιπρόσωποι υπογράφοντας για λογαριασμό των κυβερνήσεών τους, τις καθιστούν άυτόματα υπεύθυνες για την έφαρμογή των άποφάσεων που άρθθηκαν κι έτσι από άπλος συμβουλευτικός όργανισμός που ήταν στην ΚΤΕ γίνεται Οργανισμός παγκόσμιου κύρους, με αναγνωρισμένα από όλα τα Έθνη δικαιώματα έλέγχου στις κυβερνήσεις που υπογράφανε το καταστατικό του.

Γι' αυτός τούς λόγους πρέπει κι η Χώρα μας να χαιρετίσει τη διάσκεψη αυτή, μία πραγματική έπιτυχία και συμβολή στην καλύτερη κανόηση μεταξύ των λαών και ένα όργανο που θα βοηθήσει στη στερέωση και διατήρηση της παγκόσμιας ασφάλειας και ειρήνης.

Για τήν καλύτερη κανόηση και προσαρμογή στις συνθήκες του Τόπου μας, των άποφάσεων της Διάσκεψης του ΔΟΥ, προτείνουμε τήν ίδρυση στη χώρα μας «Εθνικού Συμβουλίου Υγείας» που να τó άποτελέσουν οι πιο διαλεχτοί ειδικοί έπιστήμονες στα ζητήματα της υγείας (υγειονόλογοι, κλινικοί, αρχιτέκτονες, μηχανικοί, οικονομολόγοι, στατιστικοί κλ.) πλαισιωμένοι με αντιπροσώπους από όλες τις εργαζόμενες τάξεις του πληθυσμού και που με συνεργασία αντιπροσώπων των αρμόδιων Υπουργείων (Υγεινής, Προνοίας, Έργασίας, Οικονομικών) θα αναλάβει το τεράστιο έργο της άποκατάστασης και καλύτερήψης της έξαθλιωμένης υγείας του λαού μας. Παράλληλα θα κληθούν να βοηθήσουν το έργο του όλες οι έπιστημονικές και επαγγελματικές όργανώσεις και έταιρείες της Χώρας, για μία σταυροφορία και παλλαϊκό συναγερμό, από τήν Άκαδημία και τα Άνώτατα Έκπαιδευτικά Ιδρύματα ως τις τελευταίες επαγγελματικές άθλητικές κλ. όργανώσεις. Θα αξιοποιήσει τó έμφυτο ένδιαφέρον των λαϊκών μαζών για τήν υγεία, καθοδηγώντας τες σωστά. Και συντονίζοντας τις πολύπλευρες ένεργειες, θα ένοποιήσει έτσι τις προσπάθειες όλων και θα κινητοποιήσει σε έθνική κλίμακα και ένό-

τητα, όλα τα στρώματα του λαού στις πόλεις και το υπαίθρο. Επίσης θα φροντίσει για την ένοπλη κάθε μορφωτικής προσπάθειας στα ζητήματα της υγείας και θα την αναπτύξει και θα την κατευθύνει και θα χρησιμοποιήσει κάθε μέσο διαφώτισης κι επικοινωνίας με τα πλατιά λαϊκά στρώματα. (τύπος, ραδιόφωνο, μπουσουρές, κινηματογράφος κλ.). Τέλος θα οργανώνει συγκεντρώσεις, συσκέψεις, συνέδρια και θα παίρνει όλα εκείνα τα μέτρα που κρίνει σκόπιμα για την επιτυχία του μεγάλου αυτού σκοπού. Έτσι η συμβολή του λαϊκού παράγοντα θα γίνει ουσιαστική, γιατί όλοι θα νιώσουν ότι είναι συνυπεύθυνοι για την υγεία του Έθνους και συνεργάτες ενός τιτανικού αγώνα, έναντι της αρρώστειας και του θανάτου.

Το Συμβούλιο όμως αυτό δε θα πρέπει να καταντήσει μετά καιρό ένας συμβολικός οργανισμός, που θα εκπράζει μόνο ευχές και θα προτείνει σχέδια. Από την αρχή να κατοχυρωθεί νομοθετικά ο ρόλος του ως πρωτοπόρου Έπιστημονικού Όργανισμού που θα φτιάχνει τον ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ΧΑΡΤΗ ΥΓΕΙΑΣ της Χώρας και θα τον παρακολουθεί και θα τον προσαρμόζει στις κάθε φορά συνθήκες. Στόν καταστατικό αυτό χάρτη θα βασιζονται οι κυβερνήσεις για την άσκηση πραγματικής έθνικης υγειονομικής πολιτικής ενιαίας και προοδευτικής κι όχι τυχοδιωκτικής και κομματικής, όπως μέχρι σήμερα.

Με λίγα λόγια το Συμβούλιο αυτό θα είναι το έπιστημονικό Γενικό Έπιτελείο της κάθε Κυβέρνησης, με πραγματική έθνικη συνείδηση της αποστολής και του ρόλου του που θα υποδεικνύει, με υποχρεωτική παραδοχή για την Κυβέρνηση, το στρατηγικό σκοπό και την κατάλληλη τακτική για την επίτευξή του, στη μάχη για την υγεία του λαού.

Γ. Γ.

* * * ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΝΕΑ

ΟΙ ΕΠΑ ΣΤΑ ΠΡΟΘΥΡΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ· Η άσυνδυασία των αμερικανικών τράστ, που ενισχυθηκαν από τα αποτελέσματα των τελευταίων εκλογών, αρχίζει να φέει τους καρπούς της. Η συντηρητική αγγλική εφημερίδα «Γιορκόστρ Πόστ» γράφει ότι η αμερικανική οικονομία βρίσκεται σήμερα στη θέση ενός πολύ νευρικού ανθρώπου, ο οποίος γνωρίζει ότι θα καταληφθεί από κρίση, αλλά βρίσκεται σε απόλυτη αδυναμία να την προλάβει.

Οι μεγιστάνες της βιομηχανίας δε θέλουν να παραδεχθούν αύξηση των ημερομισθίων χωρίς ανάλογο ή και μεγαλύτερη αύξηση των τιμών. Δημιουργήθηκε έτσι ένας φαύλος κύκλος: οι μισθοί αυξήθηκαν από το 1942 κατά 33% κάτω από τον έλεγχο της Κυβέρνησης και οι τιμές αυξήθηκαν κατά 46% μία και δεν υπάγονται σε κανένα έλεγχο πιά.

Η κατάσταση αυτή προκαλεί μοιραία τις απεργίες των εργαζομένων, όπως η τελευταία απεργία των 400.000 ανθρακωρύχων, και η οπασμαδικότητα με την οποία την αντιμετωπίζουν οι έπισημες Αρχές, δείχνει την κάθετη έκταση της κρίσης που προκαλεί το άνοιγμα του ψαλιδιού μεταξύ τιμών και αποδοχών.

ΤΟ ΚΑΡΒΟΥΝΟ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑ· Το πρόβλημα της παραγωγής καρβουνίου απασχολεί σοβαρά τόσο το Κοινοβούλιο όσο και τις αρμόδιες υπηρεσίες και θα τους απασχολήσει επί αρκετά ακόμη χρόνια. Ο διευθυντής Σχεδίου του Υπουργείου Καυσίμων κ. Χέμινγκ προβλέπει ότι η παραγωγή καρβουνίου στην Αγγλία, το 1947, θα φτάσει τα 200 εκατομ. τόνους κατ' ανώτατο όριο και τα 184 εκατομ. το λιγότερο. Φαίνεται λοιπόν ότι θα καλυφθούν οι άμεσες ανάγκες της Χώρας που ανέρχονται σε 196 εκατομμύρια τόνους.

Τα ανθρακωρύχια όμως παρουνισάζουν το πολύ ανησυχητικό σύμπωμα της ελάττωσης της εργατικής δύναμης. Παρά τις ελάχιστες βελτιώσεις που έγιναν στους δρους της δουλειάς, οι γενικές συνθήκες και οι αμοιβές είναι τέτοιες που όχι μόνο δεν αποτραβούν νέους εργάτες αλλά διώχνουν και παλιούς ανθρακωρύχους προς άλλες βιομηχανίες. Ο συνολικός αριθμός των ανθρακωρύχων έπεσε, μέσα στα 1946, από 696.000 σε 687.000 και θα περιοριστεί στις 670.000 μέσα στο 1947 (κατά τον Εσθνομίσι). Σύγχρονα παρατηρείται μια δυσανάλογη αύξη-

ση των άνω των 65 χρονών ανθρακωρύχων έναντι των νέων εργατών, ενώ η ελάττωση των εργατικών είναι σχετική με το αίσθημα ανάμεσα στους εργάτες του «βάθους» και λιγότερο ανάμεσα στους εργάτες της «έπιφανείας».

Όλα τα παραπάνω φαινόμενα δείχνουν τη σοβαρή έλλειψη εργατικής δύναμης που απειλεί την ανθρακωρυμηνία και που οφείλεται στην απόρριψη των εργατών να δουλέψουν σε συνθήκες ανθυγιεινές και επικίνδυνες με αμοιβή κατώτερη από πολλών άλλων κλάδων της παραγωγής.

Η κατάσταση αυτή προκαλεί φυσικά κάποιο σκεπτικισμό σχετικά με τις αισιόδοξες προβλέψεις του κ. Χέμινγκ.

Η ΑΠΕΡΓΙΑ ΤΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ· Η απεργία του προσωπικού των μεγάλων ξενοδοχείων του Λονδίνου αποκάλυψε ένα εκπληκτικό φαινόμενο: η κατηγορία αυτή των εργαζομένων στερείται του δικαιώματος του συνεταιρίζεσθαι. Η απεργία άρχισε από το ξενοδοχείο «Σαβόι» μια Δευτέρα 7^η 10^η και έπεξετάθη σε όλα τα μεγάλα ξενοδοχεία, με αίτημα την αναγνώριση του σωματίου των υπαλλήλων ξενοδοχείων. Έληξε με επιτυχία.

Οι εργαζόμενοι των ξενοδοχείων θα συνεχίσουν τους αγώνες τους για: εβδομάδα 6 ημερών ή 48 ωρών, έτήσια άδεια 14 ημερών με πλήρεις αποδοχές, βελτίωση των δρων εργασιών και τροφής και παρακολούθηση του ταμείου των φιλοδωρημάτων από επιτροπή εκλεγμένη από το προσωπικό.

ΑΓΡΟΤΙΚΗ «ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ» ΣΤΗ ΔΥΤ. ΓΕΡΜΑΝΙΑ· Οι άγγλικές και αμερικανικές αρχές ενέκριναν τελευταία, όρισμένα σχέδια αγροτικής μεταρρύθμισης.

Η επιτυχία της μεταρρύθμισης στη σοβιετική ζώνη κατοχής, που προκάλεσε σημαντική αύξηση της γεωργικής παραγωγής και βελτίωση του άνεφοδιασμού, δεν έμεινε χωρίς απήχηση στις μάζες των χωρικών των δυτικών ζωνών. Παρά τις επανειλημμένες διεκδικήσεις των δημοκρατικών κύκλων, δεν έγινε στις ζώνες αυτές τίποτα ανάλογο με την μεταρρύθμιση στη σοβιετική ζώνη.

Στην αμερικανική ζώνη ενέκρινε από τις Αρχές κατοχής ένας νόμος της τοπικής βουλής της Βαυαρίας. Σύμφωνα με το νόμο αυτό τα κτήματα κάτω των 500 έκταρων δεν υπόκεινται σε αναδιανομή. Κι έτσι θα διανεμηθούν μόνο 789 κτήματα, ενώ στη σοβιετική ζώνη απαλλοτριώθηκαν τα κτήματα άνω των 100 εκταρίων που, μαζί με τα κτήματα των ναζίστην ήγερση και των Γιούγκερς, φθάνουν το συνολικό αριθμό των 6.350.

Στην άγγλική ζώνη κατοχής, ύστερα από πολλές συζητήσεις, αποφασίστηκε η ίδρυση «έταιρειών για την ενθάρρυνση του έσωτερικού άποικισμού». Στις έταιρείες αυτές θα παραδοθούν τα έδαφη που, μέχρι τώρα, έχρησιμοποιόντουσαν για αεροδρομία και πεδία γυμνασίου, καθώς και ένα μέρος των γαιών που θα δεχθούν οι γαιοκτήμονες να παραχωρήσουν με αποζημίωση. Ούτε λόγος λοιπόν για την ιδιοκτησία των Γιούγκερς. Εκτός τούτου όμως φαίνεται ότι δεν παίρνουν νέους κλήρους εκείνοι που έχουν πραγματική ανάγκη αλλά πλούσιοι χωρικοί κι ακόμα και χιτλερικοί. Οι τελευταίοι έλαβαν 300 με 700 μόργκεν γης, ενώ φτωχοί χωρικοί που κατέχουν μόλις 28 μόργκεν έλαβαν μόνο ένα ή δύο μόργκεν επί πλέον.

Η αντίληψη αυτή της αγροτικής «μεταρρύθμισης», όχι μόνο δυσκολεύει την ανασυγκρότηση της Χώρας αλλά και σταθεροποιεί τη θέση των Γιούγκερς που αποτέλεσανε μία από τις κοινωνικές βάσεις του χιτλερισμού.

Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΚΙΝΑ· Διαπιστώσαμε σε προηγούμενο δελτίο τις ομοιότητες μεταξύ της ελληνικής και της κινεζικής οικονομικής κατάστασης. Ο πληθωρισμός που μαστίζει την Κίνα του Τσάγκ-Κάι-Σεκ είναι ένα φαινόμενο που έπιβεβαιώνει τη διαπίστωσή μας αυτή. Στις 20 Αυγούστου το κινεζικό δολλάριο υποτιμήθηκε από 2010 σε 3.350 απέναντι του αμερικανικού δολλαρίου και έκτοτε έφτασε στην ελεύθερη αγορά στις 4.250. Ο πληθωρισμός αυτός οφείλεται στις τεράστιες κρατικές δαπάνες για το στρατό και τα σώματα ασφαλείας καθώς και στο γεγονός ότι, οι αμερικανοί στρατιωτικοί που βρίσκονται στην Κίνα πληρώνονται σε αμερικανικά δολλάρια και τροφοδοτούν έτσι την αγορά με αυτό το σταθερό νόμισμα. Το ρόλο που παίζει εδώ η χρυσή λίρα, τον παίζει εκεί το αμερικανικό δολλάριο. Πολλά κατα-

ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΚΑΙ ΖΩΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΔΙΚΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ

Έχει γίνει γενικά παραδεχτό πως η γεωργία και η βιομηχανία μας—και μαζί τους κι όλα τα άλλα—βρίσκονται σε μεγάλη τεχνική και οικονομική καθυστέρηση.

Όλες οι πλουτοπαραγωγικές πηγές και μεγάλες δυνατότητες της Χώρας μας δεν είναι αναπτυγμένες όσο οι φυσικές συνθήκες επιτρέπουν και οι υπάρχουσες κοινωνικές ανάγκες επιβάλλουν. Η μένουν ανεκμετάλλετες ή εκμεταλλεύονται με πρωτόγονα μέσα και τρόπους. Τα αίτια της καθυστέρησης, για όσους ασχολούνται με τα οικονομικά-παραγωγικά μας ζητήματα και σκέπτονται και ένεργοούν αδέσμευτα και με ανεξαρτησία γνώμης, είναι γνωστά.

Οι κυβερνήτες μας, υπαχείριοι της ξένης και ντόπιας ολιγαρχίας που είχε αντίθετα ως τώρα συμφέροντα σχετικά, δεν εύνόησαν μια παραγωγική πολιτική που θα επέτρεπε την αύξηση του έθνικου εισοδήματος και μια οικονομική-κοινωνική πολιτική που θα βελτίωνε το βιοτικό επίπεδο του λαού μας.

Σήμερα ωστόσο μένουν όλοι σχεδόν σύμφωνοι στο ότι, χωρίς την κινητοποίηση των ντόπιων πόρων και της εργασίας (χερικών και πνεύματος) το μέλλον μας θα είναι πολύ δυσάρεστο από κάθε άποψη. Όσον αφορά μόνο τον τρόπο οργάνωσης, χρηματοδότησης, κυκλοφορίας και κατανόμης του εισοδήματος, υπάρχουν βασικές διαφορές αντιλήψεων.

Για τη γρήγορη κινητοποίηση κλπ. των πλουτοπαραγωγικών μας πηγών και μάλιστα σε τρόπο που τα προϊόντα μας να μπορούν να συναγωνιστούν στο πεδίο της διεθνούς αγοράς τα όμοια ή όμοιοι προιόντα άλλων χωρών, χρειάζονται να συμβάλουν ως γνωστό, πολλοί παράγοντες.

Ένας απ' αυτούς, που μπορούμε να τον χαρακτηρίσουμε και από τους σοβαρούς, είναι η απόκτηση στελεχών, τεχνικών και ειδικών έπιστημόνων και τεχνιτών, που θα αντιμετωπίσουν όλα τα συναφή προβλήματα.

Η παιδεία μας στο σημείο αυτό είναι ολότελα άσυγχρόνιστη τοπικά και χρονικά, όπως αποδειχίνεται από την υπερπληθώρα των νέων που μας δίνει με την κλασική μόρφωση των γυμνασίων, την πληθώρα των έπιστημόνων με στείρα γενική μόρφωση και την πλήρη σχεδόν αδιαφορία της για την κατάρτιση τεχνιτών για τους διάφορους ειδικούς παραγωγικούς κλάδους.

Με τις σημερινές παραγωγικές μας συνθήκες το πρόβλημα των τεχνικών και ειδικών στελεχών αποκτά ιδιαίτερη έδως σημασία γιατί χωρίς και ανάλογο αριθμό ποσοτικό και ποιοτικό απ' αυτούς, το έργο της ανασυγκρότησης και ανοικοδόμησης θα προσκόψει σοβαρά.

Με βάση τις παραπάνω προϋποθέσεις και το επί πλέον

στήματα και ξενοδοχεία δε δέχονται κινεζικά δολλάρια. Κυκλοφόρησε τελευταία η φήμη ότι η κινεζική κυβέρνηση πρόκειται να εκδώσει νέο νόμισμα, το «δολλάριο-ήλιος», αξίας 1.500 σημερινών κινεζικών δολλαρίων και 4 προς 1 αμερικανικό δολλάριο. Αυτό θα σήμαινε ότι το κινεζικό δολλάριο πρόκειται να υποτιμηθεί στις 6.000 έναντι του αμερικανικού.

Όσο εξακολουθεί η πολιτική του εμφύλιου πολέμου με συνέπεια την συνεχή αύξηση των στρατιωτικών δαπανών χωρίς καμιά προσπάθεια οικονομικής ανασυγκρότησης, το νομισματικό χάος δεν πρόκειται να περιοριστεί.

Η ΣΤΑΘΕΡΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΗΝ ΟΥΓΓΑΡΙΑ· Μετά την νομισματική σταθεροποίηση του Αυγούστου, η ουγγρική οικονομία δείχνει σημεία γενικής ανασυγκρότησης. Οι τιμές των αγροτικών προϊόντων καθορίστηκαν στο διπλάσιο των προπολεμικών. Οι τιμές των βιομηχανικών προϊόντων, που είχαν καθοριστεί αρχικά στο τριπλάσιο

γεγονός ότι πρέπει να δοθεί και μια λύση σωστή στο ζήτημα της απόκτησης έφοδίων για τη ζωή από χιλιάδες νέους, που σήμερα μαραινόνται ή αναγκάζονται να αποδέχονται παρασιτικά επαγγέλματα ή να τροφοδοτούν έπιπλαβεί για το κοινωνικό σύνολο υπηρεσίες και οργανώσεις, νομίζουμε ότι το ζήτημα της απόκτησης ειδικών στελεχών οφείλει να πάρει άμεση όριστική κατεύθυνση και λύση. Άλλιως θα είμαστε υπαχείριοι των ξένων και οικονομικά, θα πληρώσουμε πολύ ακριβά κάθε προσπάθειά μας στα ζητήματα της ανάπτυξης της Χώρας μας.

Πιο συγκεκριμένα φρονούμε ότι είναι απαραίτητο:

I. ΓΙΑ ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ

α) Να προσαρμοσθούν τα προγράμματα όλων των βαθμών των σχολείων και σχολών μας του Έσωτερικού προς την κατεύθυνση της εξυπηρέτησης των πιο πάνω αντικειμενικών σκοπών.

β) Να ενισχυθούν και οργανωθούν οι υπάρχουσες τεχνικές σχολές και να ιδρυθούν και νέες για την εκπαίδευση μεγαλύτερου κύριου τεχνικών και ειδικών έπιστημόνων καθώς και τεχνιτών.

γ) Να αξιοποιηθούν όσοι υπάρχουν τεχνικοί και ειδικοί έπιστήμονες και να πάψει η συστηματική δίωξη που γίνεται έναντι τους με πρωτοβουλία γνωστών κύκλων της τραπεζικής ολιγαρχίας και μιας κλίμας άνωτέρων υπαλλήλων-γ αφειοκρατών που δουλεύουν σ' αυτή και που αναγκάζει πολλούς έπιστήμονες να φύγουν στο Έξωτερικό (Αβρυσυνία, Αυστραλία, Αμερική, Ν. Αφρική κλπ.).

II. ΓΙΑ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

Να επιδιωχθεί η άποστολή στο Έξωτερικό σπουδαστών σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο αριθμό. Η άποψη αυτή κατόπιν του ιδιαίτερου ενδιαφέροντος που δείχνουν έπισημοί και μη αντιπρόσωποι ξένων Κρατών σχετικά, πρέπει να εξετασθεί από όλες της τις πλευρές, γιατί από δσα στοιχεία έχουμε υπόψη, το γεγονός ότι δίνεται η ευκαιρία με υποτροφίες να σπουδάσουν στο Έξωτερικό Έλληνες, έχει συγκινήσει σε μεγάλο βαθμό αριθμό έπιστημόνων και σπουδαστών και τείνει να δημιουργήσει δολόκληρη ειδική ψυχολογία και γενικότερα ζητήματα, σχετικά με την αποδοτικότητα της εργασίας και έπίδοση των σπουδαστών στα μαθήματά τους στις ντόπιες σχολές.

III. ΕΡΕΥΝΑ ΤΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ

Α) Σημασία.—Από δσα στην αρχή σημειώνουμε, αποκινύεται ότι η σημασία που έχει η άποστολή στο Έξω-

των προπολεμικών, περιορίστηκαν γρήγορα. Οι έθνικοποιήσεις είναι πια πραγματικότητα στη βαριά βιομηχανία (ανθρακας, πετρελαίου κλπ.) και πρόκειται να έπεκταθούν στους αλευρόμυλους που αποτελούν ένα από τους σπουδαιότερους κλάδους της ουγγρικής βιομηχανίας. Είναι πια βέβαιο ότι το νόμο για την έθνικοποίηση των αλευρόμύλων, που προτάθηκε από το Κ.Κ.Ο., θα τον υποστηρίξουν και οι μικροϊδιοκτήτες. Η ανασυγκρότηση αυτή της οικονομίας της Χώρας πάνω σε δημοκρατικές βάσεις και κάτω από την ήγεια του ένωμένου κυβερνητικού συνσπισμού κομμάτων (Μικροϊδιοκτητών, Κομμουνιστών και Σοσιαλιστών), δεν ικανοποιεί όμως τους κύκλους του αμερικανικού κεφαλαίου που δε βρίσκουν εκεί έδαφος πρόσφορο για την «πιστωτική τους πολιτική».

Γίνεται λοιπόν εύνοητο γιατί οι κύκλοι αυτοί προσπαθούν να ενισχύσουν τη δημιουργία ενός ένωμένου αντιδραστικού μπλόκ που να αντίτίθεται στην πολιτική του κυβερνητικού συνσπισμού.

τερικό προσώπων για σπουδές, είναι μεγάλη για τις ειδικές συνθήκες του τόπου μας.

Η σημασία αυτή γίνεται ακόμα μεγαλύτερη αν ληφθούν υπόψη οι επείγουσες ανάγκες της ανασυγκρότησης και ανοικοδόμησης της Χώρας και ακόμα: α) ότι καταβάλλεται προσπάθεια συστηματική μέσα από την Ελλάδα και από όρισμένους μη δημοκρατικούς κύκλους σε Δυτικά τερικιά, να αποκλεισθούν από τις υποτροφίες σε Δυτικά πανεπιστήμια πρόσωπα που προέρχονται από τον εργαζόμενο λαό επειδή είναι αμφίβολο αν πολιτικοκοινωνικά μπορούν να επηρεασθούν προς όρισμένες κατευθύνσεις, β) ότι επειδή μας λείπουν ειδικοί επιστήμονες και οι πολλοί κλάδοι της παραγωγής μας δεν τυχαίνουν σήμερα αντίληψης επιστημονικής, οι επιστήμονες που πρώτοι θα ειδικευθούν έχουν περιθώρια να παίξουν μελλοντικά σοβαρό ρόλο και επιρροή, τόσο όσον αφορά τις λύσεις των ζητημάτων, όσο και στις κατευθύνσεις των νέων επιστημόνων που στο μέλλον θα είναι υπό τη δικαιοδοσία τους και γ) ότι εξαιτίας της μη εύκολης εξεύρεσης εργασίας από μέρους των τεχνικών και ειδικών επιστημόνων μας, τα πιο γερά μυαλά του τόπου μας—που είναι μέσα στο φτωχό λαό—αποφεύγουν να πάνε σ' αυτούς τους κλάδους κι έτσι αυτοί γίνονται πρόνοια των ολίγων.

Β) Κατηγορίες σπουδαστών.—Για σπουδές στο Έξωτερικό μπορούν να πάνε τέσσερις κατηγορίες σπουδαστών.

α) Ωριμοί επιστήμονες, ειδικευμένοι ή μη, για να παρακολουθήσουν τις τελευταίες προόδους της επιστήμης τους και των ασχολήσεών τους, σε πανεπιστήμια, επιστημονικά ιδρύματα και εργαστήρια, βιομηχανίες, κλινικές, συνεταιρισμούς, οργανωμένα κτήματα κλπ.

Η διάρκεια των συμπληρωματικών αυτών σπουδών πρέπει να είναι από 5 έως 9 μήνες.

Είναι μεγάλος συγκριτικά ο αριθμός των τεχνικών και ειδικών (μηχανικών, χημικών, γεωπόνων κλπ), που βρίσκονται χωρίς δουλειά. Όχι γιατί δεν υπάρχουν ή δεν μπορεί να υπάρξουν δουλειές, αλλά γιατί η «παραγωγική» πολιτική που ακολουθείται σχετικά δεν είναι αυτή που ένδεικνύουν οι φυσικές, οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες του τόπου μας και γιατί για να μπορέσει να βρει δουλειά ένας τεχνικός σήμερα, πρέπει να δηλώσει υποταγή πρώτα στην κλίκα που έχει μπει έπικεφαλής των Υπηρεσιών των Υπουργείων, των Ιδρυμάτων και Οργανισμών.

β) Επιστήμονες γενικής μόρφωσης με κλίση και έφεση προς όρισμένη ειδικότητα στην οποία και μπορούν να ειδικευθούν. Διάρκεια σπουδών 1 ως 2 χρόνων.

γ) Τεχνίτες ειδικευμένοι λόγω έμπειρίας ή σπουδών σε διαφόρους κλάδους της παραγωγής (γεωργία, αλιεία, μεταλλεία, βιομηχανία κλπ) που χρειάζονται να μάθουν και να χρησιμοποιήσουν εργαζόμενοι τις τελευταίες προόδους της τεχνικής και επιστήμης στο έπαγγελμα τους. Διάρκεια εκπαίδευσής τους 4—9 μηνών.

δ) Τελειόφοιτοι γυμνασίου ή λυκείου ή μέσων σχολών που θα μπορούσε να παρακολουθήσουν από την αρχή σπουδές σε ξένα πανεπιστήμια και σχολές, σε διαφόρους κλάδους της επιστήμης σχετιζομένους με την ανάπτυξη των πλουτοπαραγωγικών μας πηγών, την αξιοποίηση κλπ. των προϊόντων μας. Διάρκεια σπουδών 2 έως 4 χρόνων.

Γ) Επιχορηγητές Υποτροφιών.—Τα απαραίτητα οικονομικά μέσα για την εκπαίδευση των πιο πάνω κατηγοριών σπουδαστών μπορούν και πρέπει να εξασφαλισθούν:

α) Από το Κράτος, που έχει και τη γενική ευθύνη για την εξασφάλιση ανώτερου επιπέδου μόρφωσης στα τελεέχη τα απαραίτητα να συμβάλουν στην ανάπτυξη και την πρόοδο του τόπου μας.

β) Από διάφορες λαϊκές οργανώσεις, που μέσα στα ενδιαφέροντά τους για τη πρόοδο των μελών τους και την επιτυχία των γενικότερων σκοπών που έχουν καταστατικά τάξει, είναι ανάγκη για πολλούς λόγους να διαθέτουν, της δικής τους αποκλειστικά εμπιστοσύνης ειδικευμένα πρόσωπα, για Τεχνικούς τους Συμβούλους κλπ.

γ) Από οργανισμούς, τράπεζες και λοιπά ιδρύματα καθώς και μεγάλες βιομηχανίες ή επιχειρήσεις, που են διαφέρονται για την παρακολούθηση των προόδων της επιστήμης και τεχνικής στους ειδικούς κλάδους που τους απασχολούν.

δ) Από οικογένειες Ελλήνων που διαμένουν στο Έξωτερικό και που θα μπορούσε για γενικούς ή ειδικούς λόγους, να ενδιαφερθούν για την ανάληψη των δαπανών που είναι απαραίτητες για να σπουδάσουν συγγενικά τους ή μη πρόσωπα.

ε) Από τις G.W.R. Near East και Unrra, που με κατάλληλα διαβήματα θα μπορούσαν να αναλάβουν τις δαπάνες για την αποστολή ικανού αριθμού υποτρόφων στο Έξωτερικό—αγγλοσαξονικές χώρες—για σπουδές (πρβ. τις κατά καιρούς ανακοινώσεις αυτών των Οργανώσεων).

στ) Από διάφορα ξένα πανεπιστήμια και σχολές ή συνεταιριστικές και μη οργανώσεις που για διαφόρους λόγους ενδιαφέρονται να αναλάβουν τις δαπάνες για την εκπαίδευση σπουδαστών (κοίτ. ανακοινώσεις Υπουργείου Παιδείας).

ζ) Από κυβερνήσεις ξένων Κρατών, που για εξυπηρέτηση της γενικής τους πολιτικής είναι διατεθειμένες να αναλάβουν τις δαπάνες για σπουδαστές (κοίτ. ανακοινώσεις Υπουργείου Παιδείας). Στην περίπτωση όμως αυτή σεις πρέπει να δίνεται πολύ προσοχή ώστε κατά κανένα τρόπο να μη δημιουργείται δέσμευση γενικότερη της Χώρας ούτε να γεννιούνται κίνδυνοι για την πολιτική της ανεξαρτησία.

Δ) Κριτήρια για τους υποψηφίους.—Επειδή στο σημείο αυτό, απ' ό,τι στοιχεία έχουμε, γίνονται πράγματα που όχι μόνο δεν εξυπηρετούν τους γενικούς σκοπούς που πρέπει αλλά και αποδεικνύουν ότι για σπουδές πηγαίνουν όχι οι πνευματικά ισχυρότεροι, νομίζουμε πως έχει αξία να αναφερθεί ότι για πρόκριση των σπουδαστών πρέπει να λαμβάνονται υπόψη:

α) Οι πνευματικές ικανότητες: αντίληψη, κρίση, άλλες πνευματικές ικανότητες κλπ. από τις οποίες και εξαρτάται η καλή ή όχι αξιοποίηση των έτών σπουδών, επίσης τα ουσιαστικά και όχι τα τυπικά προσόντα (βαθμοί απολυτηρίου, βαθμοί Ιεραρχίας κλπ.), έκτιμημένα κατά τη κρίση της πιο κάτω προβλεπόμενης επιτροπής.

β) Τα ήθη και προσόντα: ήθος, χαρακτήρας, έντιμότητα κλπ. χωρίς τα οποία και ο καλύτερος επιστήμονας, όχι μόνο δεν μπορεί να γίνει ωφέλιμος στην κοινωνία, αλλά και επικίνδυνος ακόμα μπορεί να αποβεί εφ' όσον με τις σπουδές θ' αποκτήσει επιστημονικά εφόδια.

γ) Η κλίση και έφεση των σπουδαστών προς την επιστήμη καθώς και η φιλομάθεια και η φιλεργία τους.

δ) Η ξένη γλώσσα: Η μέχρι σήμερα καθιερωμένη τακτική να τίθεται το ζήτημα της ξένης γλώσσας προϋπόθεση για τη χορήγηση υποτροφιών, γίνεται σοβαρό πρόσκομμα στην αποστολή των ικανότερων και με προσόντα για σπουδές. Κι' αυτό γιατί συνήθως ξένες γλώσσες ξέρουν μόνο τα παιδιά των ευρωπαίων οικογενειών που έχουν και τον καιρό και τα μέσα για να τις μάθουν. Η όρθότερη λύση στο ζήτημα αυτό θα ήταν: "Αν χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το στοιχείο «γλώσσα» προκρίνονται οι σπουδαστές για σπουδή, και τους δίνεται η αναγκαία—όσο γίνεται βραχύχρονη—προθεσμία για εκμάθηση της ξένης γλώσσας, με την οικονομική άρωγή του Κράτους, όπου χρειάζεται.

Ε) Βασικές κατευθύνσεις σπουδών.—Με τις σημερινές συνθήκες της ελληνικής οικονομίας έπεται η απόκτηση ειδικευμένων στελεχών στους πιο κάτω κλάδους:

Στη γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία, δάση, μεταλλεία, γεωργικές βιομηχανίες και βιοτεχνία.

Στην κοινωνική υγιεινή και κοινωνική πρόνοια.

Στη βιομηχανία.

Στα υδραυλικά—υδροηλεκτρικά έργα.

Στη συγκοινωνία—μεταφορές.

Στην οργάνωση της παιδείας και έρευνας.

Στην οργάνωση υπηρεσιών.

Στην οργάνωση εργασίας.

Οι ειδικότεροι κλάδοι στους οποίους απαιτείται να γίνουν ειδικές σπουδές πρέπει να καθορισθούν από επιτροπές όπου να μετέχουν: Αντιπρόσωποι του Κράτους (του Υπουργείου στην αρμοδιότητα του οποίου υπάρχουν τα αντίστοιχα θέματα), Αντιπρόσωπος αρετός του κλάδου, που ενδιαφέρεται για κάθε πιο πάνω θέμα. (π.χ. δημοσιονόμος, γεωπόνων, τεχνικών επιμελητηρίου, κτηνιατρικής εταιρείας, συλλόγου χημικών, δασολόγων κλπ). Αντιπρόσωπος του επιχορηγητού των υποτροφιών και αντιπρόσωπος επιστημονικής εταιρείας αναγνωρισμένης καθολικά

ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΕΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

(Συνέχεια από τη σελίδα 132)

ζινοκουζίνες) και για τα καλοριφέρ και τις πετρελαιοκουζίνες τα 12,4% του μαζούτ και τα 9,3% του πετρελαίου ντίζελ. Δεν έχουν περαστεί όμως το φωταέριο

και το κόκ φωταερίου και το ποσό ηλεκτρισμού που αντιστοιχεί σε οικιακό φωτισμό και ηλεκτρικές συσκευές σπιτιού που ανήκουν κι αυτά στις οικιακές χρήσεις, από δεύτερο χέρι.

ΠΙΝΑΚΑΣ II

Ανάλυση της θερμότητας κατά χρήση σε εκατομμύρια μεγαθερμίδες (ΜΘ 10⁶) για το 1938 και αναγωγή της σε εκατομμύρια τόνους λιγνίτη των 2 000 θερμίδων

Κατηγορίες	Είδος μονάδας	Παραγωγή ηλεκτρισμού	Κίνηση στη γεωργία	Κίνηση στη βιομηχανία	Θέρμανση στη βιομηχανία	Παραγωγή φωταερίου	Συγκοινωνίες			Οικιακές χρήσεις	Σύνολα	Αναλογίες %
							Ναυτιλία	Σιδηρόδρομοι	Αεροκίνητα			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Ατμομηχανές	ΜΘ 10 ⁶	935		290			2 808	1 355			5 388	25,8
Μηχανές έσωτερικής καύσης	»	190	206	553			273	19	702		1 943	9,3
Θέρμανση	»				2 249	290				7 292	9 831	47,—
Μαγέρεμα	»					90				3 470	3 560	17,1
Φωτισμός	»									165	165	0,8
πλήν ηλεκτρικού	»											
Σύνολο σε εκατομμύρια μεγαθερμίδες	»	1 125	206	843	2 249	380	3 081	1 374	702	10 927	20 887	100,—
Αναλογίες στα εκατό	%	5,39	0,98	4,04	10,77	1,82	14,75	6,58	3,36	52,31	100,—	
Αναγωγή σε εκατομμύρια τόνους λιγνίτη των 2 000 Θ.	τ. 10 ⁶	0,5625	0,103	0,4215	1,1245	0,1980	1,5405	0,6870	0,3510	5,4635	10,4435	

πως εκπροσωπεί μεγάλη μερίδα του επιστημονικού κόσμου ΕΠ - ΑΝ κλπ.

ΣΤ) Κριτές Υποτρόφων.—Την πιο κοινωνικά ωφέλιμη κι' ακριβοδίκαιη εκτίμηση των προσώπων των υποψηφίων υποτρόφων, μπορεί να εξασφαλίσει μονάχα η πιο πάνω αναφερόμενη επιτροπή.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα ανωτέρω τα οποία, όπως νομίζουμε, ενδιαφέρουν γενικότερα καθένα που απασχολείται με τα παραγωγικά και οικονομικά μας ζητήματα και ιδιαίτερα το κράτος και τις επιστημονικές οργανώσεις, επιβάλλουν και όρισμένα άμεσα καθήκοντα, προς τον σκοπό όχι μονάχα να προληφθούν αδίκαιες σε πρόσωπα που ζητάνε να μετεκπαιδευθούν ή εκπαιδευθούν στο Έξωτερικό και δεν πετυχαίνουν δίκαιη κρίση αλλά και για να συντελέσουν να πάρει την πιο σωστή κατεύθυνση και λύση το όλο αυτό ζήτημα για την καλύτερη εξυπηρέτηση της Χώρας μας.

Πιο συγκεκριμένα φρονούμε πως πρέπει:

Δημόσια καθέναν που έχει στοιχεία και όρισμένες γνώμες να διατυπώσει τις απόψεις του και να επιστήσει την προσοχή της κοινής γνώμης του Έξωτερικού και Έσωτερικού καθώς και των επιστημόνων και λοιπών ενδιαφερομένων για τα παραγωγικά μας ζητήματα «περί του πως έχει και τίθεται το όλο ζήτημα των υποτροφιών για ειδικές σπουδές σήμερα για την Ελλάδα».

Το καθήκον αυτό είνε πιο επιτακτικό για τις επιστημονικές οργανώσεις και σωματεία, τα οποία οφείλουν να ζητήσουν με επίσημα γράμματα ή και διαβήματα των Δ. Σ. τους από τις οργανώσεις: G. W. R. Unrra, Near East. κλπ. Υπ Παιδείας κλπ. όλα τα απαραίτητα στοιχεία για να μορφώσουν γνώμη για τη μέχρι τώρα πορεία της υπόθεσης αυτής. Πιο συγκεκριμένα: διακηρύξεις υποτροφιών κλάδους που αφορούν οι υποτροφίες χρονικά όρια: τόπους όπου θα γίνουν οι σπουδές: ονόματα και ιδιότητα μελών σημερινών επιτροπών: ονόματα μέχρι στιγμής εγκριθέντων για υποτροφίες και κλάδοι για τους οποίους αποστέλλεται καθέναν: επιχορηγητές υποτρόφων.

Να ζητήσουν από τις ανωτέρω οργανώσεις να εγκρίνουν τη συμμετοχή αντιπροσώπων τους στις επιτροπές που κρίνουν τα προσόντα των υποψηφίων για να υποστηρίξουν εκεί τις γενικές και ειδικές θέσεις τους και γιατί φρονούμε ότι είνε απαραίδεκτο να γίνεται η υπόθεση αυτή, ή ζωτική για τη Χώρα μας, αντικείμενο πολιτικής ή άλλης συναλλαγής όρισμένων προσώπων που τη διαχειρίζονται και να στέλνονται υπότροφοι για κλάδους που δεν είναι οι πιο σημαντικοί για το έργο της ανοικοδόμησης και ανασυγκρότησης της Χώρας μας, όπως γίνεται και τώρα, οι υπότροφοι που επιστρέφοντας εδώ δεν πρόκειται να προσφέρουν ανάλογες υπηρεσίες.

Να αποτανωθούν κατ' ευθείαν σε ξένες χώρες μέσω των Προσβέτων τους, σε πανεπιστήμια, οργανώσεις και επιστημονικές εταιρείες για να αναθέσουν απευθείας σε επιστημονικά σωματεία Ελλήνων επιστημόνων την υπόδειξη προσώπων ως υποτρόφων σε διαφόρους κλάδους της παραγωγής κλπ.

Να αναθέσουν το συντομότερο σε επιτροπές τους τη σύνταξη κατά κλάδο καταλόγων που θα περιλαμβάνουν τα ονόματα επιστημόνων ή νέων που συγκέντρωσαν τα προσόντα για να τύχουν υποτροφιών για σπουδές με στοιχεία των τυπικών και ουσιαστικών τους προσόντων καθώς και την έκδοση περιληπτικής μελέτης που θ' αφορά τους επί μέρους κλάδους στους οποίους ένδεικνυται η αποστολή υποτρόφων κατά τη γνώμη τους: επίσης την εξακρίβωση των στοιχείων, εκείνων που προκρίθηκαν ως τώρα.

Να ζητήσουν από το Κράτος και τους επιχορηγητές των υποτροφιών να επιμένουν στη σύσταση των αντιπροσωπευτικών επιτροπών για την πρόκριση των υποψηφίων και των κλάδων όπως πιο πάνω λέμε.

Να ασκήσουν δημόσια κριτική, για τη μέχρι σήμερα πολιτική που ακολουθήθηκε στο ζήτημα των υποτροφιών με ιδιαίτερη μέριμνα να δημοσιευθούν όρισμένα σημεία σε ξένα περιοδικά, ώστε να γίνει γνωστό και έξω των ορίων της Ελλάδας ο τρόπος και οι μέθοδοι που πρέπει να ακολουθηθούν στην Ελλάδα για την εκπαίδευση και ειδικευση επιστημόνων.

Όσοι μπορούν να βρεθούν πόσα είναι, αν λογα-
ριάσουμε πως ο ηλεκτρισμός που παράχθηκε διαμοιράζε-
ται ως εξής, ποσοστικά:

Για την κίνηση και τις ανάγκες της βιομηχανίας	56 %
Για το δημόσιο και δημοτικό φωτισμό	4 »
Για τον ιδιωτικό φωτισμό (κατοικίες, καταστήματα)	19 »
Για θερμικές οικιακές χρήσεις (καί αρδεύσεις)	8 »
Για ηλεκτρική έλξη (ΕΗΣ, τράμ)	13 »

Τα 380 εκατ. μεγαθερμίδων για φωταέριο (200 εκατ.
μεγαθερμίδων ωφέλιμα από τα οποία 57,7 στο φωταέριο
και 142,3 στο κόκ φωταερίου) θα περιληφθούν και αυτά
στις οικιακές χρήσεις κι έτσι ο πίνακας II θα μας δώσει
τελικά την παρακάτω ανάλυση της κατανάλωσης της
ένεργειας σε στρωγγυλεμένους αριθμούς για το 1938 (πε-
ριλήφθηκε εδώ και η υδραυλική ενέργεια και η άνεμο-
κίνηση αναγμένες σε θερμότητα).

Για κίνηση στη γεωργία	1,2 %
Για κίνηση στη βιομηχανία	7,3 »
Για θέρμανση στη βιομηχανία	10,7 »
Για τη ναυτιλία	14,5 »
Για τους σιδηροδρόμους με ατμό και τις ώτομοτρίς	6,5 »
Για τους σιδηροδρόμους και τράμ με ηλεκτρική έλξη	0,7 »
Για τα αυτοκίνητα	3,3 »
Για το δημόσιο και δημοτικό φωτισμό	0,2 »
Για τον ιδιωτικό φωτισμό	1,8 »
Για το μαγέρεμα	18,— »
Για θέρμανση οικιακή κι άλλες χρήσεις νοικοκυριού	33,5 »
Για φούρνους ψωμιού αστικών κέντρων	2,3 »

Ο πίνακας αυτός αποτελεί τη συνολική ενεργειακή
κατανάλωση του τόπου για το 1938 σε ποσοστικές ανα-
λογίες. Στην κατανάλωση περιλαμβάνονται και οι από-
ψεις ενέργειας. Η ενέργεια αυτή το πιο πολύ προέρχε-
ται από θερμότητα (99,65 % από θερμότητα, 0,3 % από
υδροκίνηση, 0,05 % από άνεμοκίνηση). Οι απώλειες λοι-
πόν πρέπει να λογαριαστούν ανάλογα (Λογούχαρη στους
σιδηροδρόμους 92 %, στις οικιακές θερμαντικές χρήσεις
13 % ως 55 %, κτλ.).

5. Για τη μελλοντική αντιμετώπιση των ενεργειακών
μας αναγκών πολλά σχέδια κάνουν αριθμητικές προοπτι-
κές που φθάνουν και μέχρι 20 χρόνια. Δε νομίζω τη
μέθοδο επιστημονικά σίγουρη, γιατί οι μεταβολές στις
άνθρωπινες απαιτήσεις και στην τεχνική ανατρέπουν συ-
νήθως τις μακρόχρονες προβλέψεις. Το καλύτερο είναι
να εξετάζονται οι ανάγκες για ένα διάστημα 5 ή 6 ετών
και οι δυνατότητες σε εύρωχο πλαίσιο κι από κει να
συγκεντρώνονται στοιχεία προσανατολισμού και κριτικής
των διαφόρων προτάσεων.

6. Πηγές ενέργειας είναι για την Ελλάδα: τα καυ-
σόξυλα, οι λιγνίτες, τα καύσιμα που μπορούμε να παρα-
γάγουμε βιομηχανικά, οι εξωτερικές εισαγωγές μας σε
καύσιμα και το υδραυλικό μας δυναμικό. Θά πρόσθετα
και το άνεμοδυναμικό της χώρας, αν δεν ήταν τότε
αμελέτητο το ζήτημα στην Ελλάδα κι αν δεν ήταν τόσο
νέο πράγμα για την τεχνική, η προσπάθεια της σοβαρό-
της αντιμετώπισης της παραγωγής ηλεκτρισμού από
την άνεμενέργεια και στις πιο προοδευμένες χώρες, όπως
οι ΕΠΑ, η ΕΣΣΔ και η προπολεμική Γερμανία.

Είναι φανερό πως οι ανάγκες των 20 887 εκατομ. με-
γαθερμίδων ή με την προσθήκη των υφισταμένων υδραυ-
λικών σταθμών και άνεμοκινήτων αναγμένων σε θερμι-
δούς, 20 950 εκατ. μεγαθερμίδων, θα χρειαστεί να ξεπε-
ραστούν κατά πολύ. Πραγματικά παρά τη σπάταλη,
λόγω πρωτογονισμού, χρησιμοποίηση του καυσίμου, η
Ελλάδα ήταν στο μισό σχεδόν της Ουγγαρίας και στο
1/3 της Ελβετίας, από άποψη άπασχόλησης ενέργειας
αναγμένης σε περιεχόμενο καυσίμων. Πολύ χαμηλότερη
θέση συνεπόμενα θα παίρνουμε, αν συγκριθούν τα ωφέ-
λιμα ποσά ενέργειας.

7. Αναφορικά με τα καυσόξυλα παρατηρώ τα εξής:
Οι 150 χιλιάδες τόνοι ξυλοκάρβουνά του πίνακα I ση-
μαίνουν 600 000 τόνους ξύλα. Προσθέτοντας αυτά στα
άλλα καυσόξυλα παίρνουμε 3 100 χιλιάδες τόνους είτε 5
εκατομ. κυβ. μετρ. καυσόξυλίας. Κι αν φτάσει η έλα-
τωμένη μας δασοκάλυψη τα 19 % της επιφανείας της Χώ-
ρας θα έχουμε 2,5 εκατ. εκτάρια δάση και συνεπόμενα

θα αξιώνουμε 2 μετ. κυβ. καυσόξυλίας κατά εκτάρι που
είναι γύρω από το μέγιστο της έντατικής επιστημονικής
έκμετάλλευσης. Η τέτοια ξύλευση στα προπολεμικά μας
δάση (που σήμερα κατέχουν κάτω από τα 13 % της επι-
φανείας της Ελλάδας) ήταν καταστροφή του δασικού
πλούτου. Στη Γερμανία λ.χ. προπολεμικά επί 4,01 μ. κ.
κατά εκτάρι τα 2 μ. κ. ήταν καύσιμο και τα άλλα 2 μ. κ.
τεχνικό ξύλο στη Γαλλία επί 2,4 μ. κ. κατά εκτάρι τα 0,7
μ. κ. ήταν τεχνικό ξύλο και το 1,7 μ. κ. καύσιμο. Σε
έφαρμοζόταν ή άρπαχτική έκμεταλλευση και παίρναμε
2,04 μ. κ. κατά χρόνο από τα οποία ήταν 1,98 καυσόξυ-
λίας και μόνο 0,06 μ. κ. τεχνικό. Δεν κάναμε όμως κα-
μιά συστηματική αναδάσωση. Τα κλαδέματα των καρπο-
φόρων και των αμπελιών δίνουν μια ποσότητα ξύλο καύ-
σιμο μ' ανάξιο λόγου, απέναντι στη συνολική ποσότητα.
Σοβαρό ποσοστό κατείχαν τα κούρβουλα των καμένων
δασικών εκτάσεων.

Σεπέρσασμα λοιπόν των 5 ως 5,5 εκατομ. μετρ. κυβ.
καύσιμης ξυλίας από τα δάση και τα κλαδέματα είναι
απίθανο. Αν μάλιστα λογαριαστεί η ανάγκη μας σε χαρ-
τοπολτό και οι νεώτερες δυνατότητες χημικής επεξεργα-
σίας της κυτταρίνης για διάφορους χρήσιμους σκοπούς,
(πολτός βιοκόλης για τεχνητό μετάξι και κυτταρόμαλλο λ.χ.)
θα πρέπει νη ελαττωθεί το ποσό αυτό στο λογαριασμό
της ενεργειακής χρησιμοποίησης και να περιοριστεί μάλι-
στα γενναία από τις οικιακές χρήσεις.

8. Το ζήτημα των λιγνιτών μας παίρνει σοβαρή θέση
στο ενεργειακό πλαίσιο. Ο Γερμανός καθηγητής Κέγγελ
ανεβάζει τα δυνατά αποθέματά μας σε 7 200 εκατ. τόνους
και τα κατανέμει ως εξής:

Στη δυτική Μακεδονία (έκταση 900 τετρ. χιλιομ. από Κο- ζάνη—Πτολεμαΐδα—Φλωρίνα ως τα έλληνογιοιουγκοσλα- βικά σύνορα)	τον. 6 000 000 000
Στην περιοχή Σερρών—Παγγαίου	» 400 000 000
» Εύβοια (έκτος του Αλιβερίου)	» 250 000 000
» Όλυμπος—Πύργο	» 125 000 000
Στις άλλες περιοχές (συνολικό)	» 425 000 000

Οι αλσιδοξότεροι από τους Έλληνες που έχουν κά-
νει δημόσιες ανακοινώσεις φτάνουν τα πιθανά αποθέ-
ματα στα 200 εκατομ. τόνους.

Οι προβλέψεις Κέγγελ δεν επαλήθευσαν ως την ώρα
στην Τανάγρα. Συστηματικότερες άνευρηνησεις όμως δεν
ξέρουμε τι μπορούν να δώσουν. Υπάρχει ωστόσο κάτι
θετικό: Οι εργασίες των Σιδηροδρόμων Έλληνικού Κρά-
τους που εβεβαίωσαν σε μια περιοχή της Πτολεμαΐδας
άπλωμένη σε 25 τετραγωνικά χιλιόμετρα, 300 εκατομμύ-
ρια τόνους. Κατά κάθε πιθανότητα η όλη έκταση των 900
τετρ. χλμ. που είναι 36 φορές μεγαλύτερη θα δώσει ποσά
που για σοβαρό αριθμό ετών να καθιστάζουν τους δι-
σταχτικούς (*).

9. Η προσοχή μας, για μεγάλη έκμεταλλευση, πρέπει
χωρίς αμφιβολία να στραφεί πρώτα προς τη Μακεδονία,
γιατί εκεί είναι τα μεγάλα αποθέματα. Στην υπόλοιπη
Ελλάδα θα χρειαστεί, παράλληλα προς μια βελτιωμένη
μικροεκμετάλλευση, να γίνουν συστηματικά και σοβαρά
έρευνήματα.

Το κάρβουνο της δυτικής Μακεδονίας, όπως βγαίνει
από το όρυχείο, έχει υγρασία 40 % ως 60 %. Των Σερρών
έχει πολύ θειάφι.

Δυο αναλύσεις λιγνιτών τις δυτικής Μακεδονίας είναι
χαρακτηριστικές.

(*) Στη συζήτηση που επακολούθησε ο γεωφυσικός κ. Κισκύρας
μίλησε για πιθανά αποθέματα ενός δισεκατομμυρίου τόνων τουλά-
χιστον.

Ο καθηγητής της γεωλογίας στο Πανεπιστήμιο κ. Γεωργιάδης,
έκανε γεωλογική κριτική των αριθμών Kegel παρατηρώντας πως ο
Γερμανός καθηγητής υπήρξε υπεραισιόδοξος στους προσδιορισμούς
των δυνατών ποσοτήτων. Ο κ. Γ. απέκλεισε την ύπαρξη λιθανθρα-
κων γιατί η ελληνική χερσόνησος ήταν κάτω από τη θάλασσα κατά
τη λιθανθρακοφόρα περίοδο, περίοδος την έκταση των λιγνιτοφόρων
λεκανών προς τα ανατολικά έναντι των υπογείων κοιλάδων και το-
νίζοντας πως κι ο κ. Κισκύρας την ανάγκη συστηματικών έρευνη-
τικών έργων και επιστημονικής έκμεταλλευσης των όρυχείων, δέ-
χτηκε την πιθανότητα του ενός δισεκατομμυρίου τόνων σε λιγνιτικά
αποθέματα σύμφωνα με τα μέχρι τώρα έρευνητικά δεδομένα.
Για βέβαια αποθέματα δέχεται εκτός των 300 εκατ. τόν. των έρευνών
των ΣΕΚ, άλλα 100 ως 200 εκατ. σ' όλη την Ελλάδα.

	Λιγνίτης Προαστείου	Λιγνίτης Βεύης
Υγρασία φυσική	60.— %	40.— %
Τέφρα	5,7 »	9,7 »
Αέρια και απώλειες	6,9 »	9.— »
Νερό απόσταξης	3,4 »	5,3 »
Πίσες	2,2 »	5,6 »
Κόκ	20,3 »	30.— »
Θειάφι	1,7 »	0,4 »
Θερμίδες ωφέλιμες	1545 Θ	2317 Θ

Κατά μέσον όρο λοιπόν απέναντι ενός τόνου αγγλι-
κού κάρβουνου 7 800 θερμίδων έρχεται ο λιγνίτης δυτικής
Μακεδονίας όπως 4 προς 1.

10. Τι μπορούμε να κάνουμε με τέτοια κάρβουνα; Η
χημική επεξεργασία τους έρχεται στην πρώτη θέση μιας
όρθης καθολικής ενεργειακής διερεύνησης του πλούτου
μιας χώρας. Οι λιγνίτες όμως δεν είναι λιθανθρακες, Δε
δίνουν δηλαδή καταρχή, την πλούσια σειρά των προϊόν-
των απόσταξης του λιθανθρακα. Τα προϊόντα της από-
σταξης είναι αέρια άδρανη, αέρια καύσιμα, ατμοί αμ-
μονίας, πίσσες, κόκ. Στις πίσσες βρίσκονται οι δυνατό-
τητες επεξεργασίας χημικής για παρασκευή ενδιαφερόν-
των χημικών προϊόντων με την απόσταξη. Στην πίσσα
του λιγνίτη κυριαρχούν οι φαινόλες, χρήσιμες σε κάποιο
μέτρο στην οικονομία μιας χώρας (παρασκευή βακελίτη,
ύγρων διαποτιστικών για σιδηροδρομικούς στρωτήρες
κλπ.). Η βενζόλη όμως είναι πολύ λίγη. Είναι αληθινό
πως, ως πρό του πολέμου, είχε κατορθωθεί με άπλους
τρόπους το μισό περίπου των φαινολών του λιγνίτη να
μετατρέπεται σε βενζόλη. Και η βιομηχανική αξία της
απόσταξης λιγνιτών ήταν στην παρασκευή υγρών καυσί-
μων. Οι πιο τελευταίες γνωστές μέθοδοι με μετατροπή
μέρους της φαινόλης και πρό πάντων με εφαρμογή της
πυροδιάσπασης, κατά τα γερμανικά και αμερικανικά προ-
νόμια, θα μπορούσαν να δώσουν 400 κιλά εύχρηστης βεν-
ζίνας κατά τόνο πίσσας λιγνίτη.

Οι καλύτερες μας αναλογίες σε λιγνιτόπισσα είναι
επί του φυσικού λιγνίτη:
Λιγνίτες Βεύης—Βεγόρας—Αχλάδας 5,8 % ως 6,5 %
» Προαστείου 2,2 %
» Ταχταμίτ και Τσερέπλιανης, 8,6 % ως 9 %
στις Σέρρες

Με τις καλύτερες προϋποθέσεις λοιπόν, κάθε τόνος
κατάλληλου λιγνίτη περιοχής Σερρών θα έδινε 35 κιλά
βενζίνας, περιοχής Βεύης 24 κιλά και Πτολεμαΐδας 9
κιλά. Εισόδημα από βενζίνη κατά τόνο λιγνίτη Σερρών
150 δραχμές. Για να παραχθούν οι 71 000 τόνοι της κα-
τανάλωσης του 1938 θα χρειαζόταν να αποσταζούνται
το χρόνο 2,4 εκατομ. τόνοι λιγνίτη Τσερέπλιανης, 2,95
εκατ. τόνοι λιγνίτη Βεύης, 7,9 εκατ. τόνοι λιγνίτη Πτολε-
μαΐδας. Φαίνεται λοιπόν πως δεν είναι δυνατόν να
έχουμε έτσι ούτε το ποσό της βενζίνας που μας χρειά-
ζεται και πολύ περισσότερο το σύνολο του ποσού καυσί-
μων πετρελαιοειδών. Όσο για το συμφέρο ή όχι της πα-
ρασκευής, παλιότερα γεννιότανε ζήτημα χρησιμοποίησης
του λιγνιτοκόκ που βγαίνει θραψέρο και μάλιστα τόσο
περισσότερο θραψέρο όσο περισσότερη τέφρα έχει ο λι-
γνίτης. Σήμερα όμως, με τη χρησιμοποίηση του κονιο-
ποιημένου κάρβουνου ακόμη και στις ατμάμαζες των σιδη-
ροδρόμων, έχει κατά σοβαρό μέρος το πρόβλημα λυθεί.
Γεννιέται μόνο ζήτημα πόσο στα εκατό των ενεργειακών
αναγκών θα μπορούσε να εξυπηρετηθεί με κονιοποιημένο
κόκ και συνεπόμενα πόση δυνατότητα παρασκευής βεν-
ζίνας με απόσταξη υπάρχει.

11. Ένας άλλος τρόπος, ο πιο συγχρονισμένος, πα-
ρασκευής βενζίνας από στερεά καύσιμα, είναι η υδρο-
γόνωση. Τα προϊόντα της υδρογόνωσης είναι συνθετικά
πετρελαιοειδή που, με τις μεθόδους της I. G. Farbenin-
dustrie και των συνεργαζομένων μ' αυτή εργοστασίων
Αμερικής και Αγγλίας, ή παρασκευή τους κατευθύνεται
από τον παρασκευαστή. Μόλις το 1925 ο Μπέργκιους
είχε τελειώσει τις βιομηχανικές του δοκιμές για συνθε-
τική βενζίνη και έκινισε την προσοχή των διαφόρων χω-
ρών άπάνω στις εργασίες του. Ακόμη και στη Βουλγα-
ρία το 1930 ιδρύθηκε η Bulgarch-Bergius A. G. για κα-
τασκευή ντόπιας βενζίνας από λιγνίτη. Τα πρόνομια της

I. G. με χρησιμοποίηση καταλυτών στην υδρογόνωση, ξε-
περνάνε πολύ την αρχική μέθοδο Μπέργκιους. Η αρχή
της συνθετικής μεθόδου είναι παρασκευή μιγς υδρογονό-
σιμης ένωσης του άνθρακα και έκτοπιση κατόπιν των
συνθετικών στοιχείων από τον απαιτούμενο αριθμό ατό-
μων υδρογόνου. Μ' αυτόν τον τρόπο δεν παράγεται κόκ
άλλα το κάρβουνο που θα γινότανε κόκ συντίθεται κατά
μεγάλο μέρος με υδρογόνο προς βενζίνη.

Είναι φανερό όμως πως ένα σοβαρό ποσοστό του
καυσίμου θά καεί για να δεσμεύσει τα περισευόμενα
όξυγόνα. Έτσι από ένα τόνο λιγνίτη Βεύης θά μπορού-
σαμε να πάρουμε 80 κιλά βενζίνας, χωρίς άλλο αξιο
λόγου παραπροϊόν. Το ζήτημα λοιπόν μετατίθεται εκεί:
Είναι σωστό να χαλάς κάρβουνο 2 300 θερμίδων για να
πάρεις βενζίνη 800 θερμίδων και τίποτα άλλο; Οι χώρες
που δεχόντουσαν αυτή τη λύση ή έκαναν πολιτική διά-
θεσης περισευμάτων καυσίμου ή έξυπνηρετούσαν σκο-
πούς πολεμικών παρασκευών.

Η Ελλάδα οργανώνοντας ορθολογικά και με συνέ-
πεια την οικονομία της θά είχε συμφέρον να προσχω-
ρήσει σε τέτοιες απόψεις; Από την τεχνική πλευρά
πρέπει να ληφθεί υπόψη πως αξιοποίηση των έθνικων
πηγών πλούτου δε σημαίνει κατασπατάλησή του και έκ-
μετάλλευση των ντόπιων δυνατοτήτων δεν πρέπει να ίσο-
δυναμεί με κατέβασμα της σιδερένιας αύλαίας της αυ-
τάρκειας γύρω από την εθνική παραγωγή.

12. Φαίνεται από όσα είπαμε πως η αντιμετώπιση
των αναγκών μας σε υγρά καύσιμα θά γίνεται, κατά το
σοβαρότερο μέρος με εισαγωγές από το Έξωτερικό.
Υπάρχει όμως μια ενδιαφέρουσα λύση. Η Ίδρυσή ραφι-
νερικών πετρελαίου στην Ελλάδα. Γύρω μας υπάρχουν,
ή Περσία, ή Ρωσία, ή Ρουμανία, το Κουρδιστάν, ή Σαου-
δική Αραβία, το Ιράκ, όλες χώρες με πλούσιες πηγές πε-
τρελαίου κι εμπορικές διεξόδους των πετρελαίων τους στη
Μεσόγειο. Η πλούσια σειρά των παραγώγων πετρε-
λαίου, από ελαφριά βενζίνη ως κόκ πετρελαιοπίσσας για
ηλεκτρόδια παραγωγής άργιλιού, κάνει πάντοτε συμφε-
ρική τη αποστακτική βιομηχανία σ' έναν τόπο. Παρά-
δειγμα το Βέλγιο, ή Ιταλία και η Γαλλία που έχουν ρα-
φινερίες χωρίς να έχουν δικά τους πετρελαία. Έμεις του-
λάχιστον έχουμε μια ελπίδα, πως μπορούμε ίσως στο
μέλλον να αποκτήσουμε και πετρελαιοπηγές αξίες σημα-
σίας, σε περιοχές της Χώρας όπου υπάρχουν για την ώρα
μόνον ένδειξεις.

Το πως εμπορικά θά χειρισθούμε το ζήτημα, ώστε να
βρίσκουμε την απαιτούμενη από το Έξωτερικό πρώτη
ύλη για τη λειτουργία των ραφινερικών πετρελαίου, είναι
θέμα που ξεπερνάει τα όρια έρευνας αυτής τεχνικής.
Όστόσο δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι, αν στο μέλλον επι-
κρατήσει ατόμοφαιρα αλληλοκατανόηση των λαών, κα-
νείς δε θά στερήσει την Ελλάδα από τη δυνατότητα να
αποσταζεί στο έδαφός της τα υγρά καύσιμα, που της
άναγκασιούν, όπως δεν το αρνήθηκαν σε καμιά χώρα πρό
του πολέμου. Γιατί και το Βέλγιο και η Γαλλία και η
Ιταλία που όπως είπαμε, έχουν ραφινερίες, φέρνουν την
πρώτη ύλη από την άκρη του κόσμου.

Όστόσο δεν μπορούμε να αρνηθούμε την απόσταξη
λιγνίτη στην Ελλάδα. Αυτή θά γίνει και μάλιστα σε σο-
βαρή κλίμακα. Μα θά γίνει για την παραγωγή φωταερίου
στις μεγάλες πόλεις που έχουν άπάνω από 30 000 κατοί-
κους.

Κατά το III διεθνές συνέδριο ενέργειας συζητήθηκε το
ζήτημα: «ηλεκτρισμός ή φωταέριο» στις πόλεις για οικια-
κές χρήσεις; Και έβγηκε το συμπέρασμα πως χρειάζον-
ται και τα δυο. Πραγματικά, το κόστος στόν κατανα-
λωτή και η συμβολή στην εθνική οικονομία, δεν έχουν
δώσει ακόμη την αποκλειστικότητα στον έναν από τους
δυο τρόπους για τις θερμικές ανάγκες του νοικοκυριού.
Οι ελληνικές συνθήκες μαγερέματος μάλιστα, εύνοουν
πιο πολύ το φωταέριο παρά την ηλεκτρική κουζίνα.

Κατά την απόσταξη του λιγνίτη, το όξυγόνο και
το θειάφι περνούν στα αέρια προϊόντα ως διαεί-
δια του άνθρακα και του θείου και αποπλένονται ολό-
τελα σε νερό υπό πίεση 20 ατμοσφαιρών. Έτσι απολαμ-
βάνει κανείς φωταέριο 4 300 θερμίδων, απαλλαγμένο από
άδρανη αέρια και θειάφι και άριστο από κάθε άποψη. Το

● ΤΟ ΝΑΥΑΓΙΟ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΩΝ

“Υστερα από τόσες «βαρύγδουπες» δηλώσεις, εξάρσεις και προεκλογικές «κορώνες», απειλές και φωνασκίες των κομμάτων της Δεξιάς, για τις έθνικές διεκδικήσεις (άπ’ όπου φυσικά έλειπε η Κύπρος και η ‘Ανατολική Θράκη) ήρθε η διεθνής πραγματικότητα με όλο το τραγικό για τη Χώρα μας βάρος της να αποδώσει «τά του Καίσαρος τῷ Καίσαρι». ‘Αποδείχτηκε η μεγάλη «μπλόφα» που — όπως δήλωσαν και οι κύκλοι του ‘Φόρεϊν-‘Οφς που ‘προειδοποίησαν έγκαιρως τὸν κ. Τσαλδάρη— παιζότανε σὲ βάρος τοῦ ελληνικοῦ λαοῦ ἀπὸ τὰ κόμματα τῆς κυβέρνησης τῶν «λαοπροβλήτων». ‘Αποδείχτηκε ἡ ἀνυποληψία καὶ ἡ ἔλλειψη πολιτικοῦ κύρους τῆς κυβέρνησης τοῦ κ. Τσαλδάρη ἀπέναντι καὶ σ’ αὐτὸ τὸ «δουτικὸ συνασπισμό». ‘Η ἀντιδημοκρατικότητά της καὶ ἡ προσάρσια ἀπ’ αὐτὴν κάθε δοσίλογου καὶ φασιστικοῦ στοιχείου μέσα στὴ Χώρα μας, παράλληλα μὲ τὸ διωγμὸ τῶν προοδευτικῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων (συνδικάτα, ἐλευθεροτυπία κλπ.) ἔκαναν ὥστε τὸ ὄνομα τῆς κυβέρνησης αὐτῆς νὰ προφέρεται ἀχώριστα σχεδὸν κοντὰ μὲ τὸ ὄνομα τῆς ἰσπανικῆς κυβέρνησης τοῦ Φράνκο. Στὴν ἐξωτερικὴ πολιτικὴ ὁ ρόλος της «σὰν ἀντισοβιετικοῦ μπράβου» στὴ Βαλκανικὴ συνδυάστηκε μὲ μιὰν ἀπέραντη δουλοπρέπεια πρὸς τὰ ἀγγλοσαξωνικά κράτη. ‘Η «διπλωματικὴ τῆς προοπτικὴ» ἦτανε ὁ τρίτος πόλεμος. Κι’ ὅταν ἀντὶ γιὰ πόλεμο εἶδαμε νὰ προχωρεῖ ἡ συμφωνία τῶν τεσσάρων συμμαχῶν σὲ περισσότερα ὁλοένα σοβαρὰ σημεῖα, ἦρθε μὲ μαθηματικὴ ἀκρίβεια ἡ «λύση». Καὶ ἡ μὲν Κυβέρνηση Τσαλδάρη «ἤσθάνθη τὸν κόλαφον» μόνο — ἂν τῆς ἀπόμεινε εὐαισθησία —

ΣΤΙΓΜΕΣ

ἀπὸ τοὺς ἴδιους τῆς τοὺς «προστάτας», ἐνῶ οἱ ἐθνικὲς διεκδικήσεις ναυάγησαν ὀριστικά. Καὶ οἱ λίγοι ποὺ ἀμφέβαλλαν θὰ ἐπέισθηκαν ἀπόλυτα τώρα πιά πῶς: εἶναι ἀσυμβίβαστο νὰ ξεπουλᾶς σὰν Κυβέρνηση τὴν ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία τῆς Χώρας σου σὲ «ἕνα συνασπισμό» καὶ ὕστερα νὰ προβάλλεις, ἐσὺ ποὺ αὐτόβουλα ὑποδουλώθηκες, ἐθνικὲς διεκδικήσεις!

● “ΑΝΑΡΜΟΔΙΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΟΥΛΟΦΡΟΣΥΝΗ,”

Γνωρίζετε ὅτι ὁ κ. Κουβέλης, «Διευθυντὴς τοῦ ‘Όργανισμοῦ ‘Ανασυγκροτήσεως» εἰς τὸ ‘Ελληνικὸν Αἷμα» τῆς 13 καὶ 14 Νοεμβρίου 1946 δὲν ἀναγνωρίζει... ἀρμοδιότητα εἰς τὸν κ. Κόπποκ νὰ ἐκφράζεται «δημοσίᾳ» γιὰ τὰ ζητήματα ἐκεῖνα, γιὰ τὰ ὁποῖα δὲν ἔχει ἀκόμη προβεῖ σὲ «ἐπίσημες ἀνακοινώσεις», ὁ ὁργανισμός, τὸν ὁποῖο ἐκπροσωπεῖ ὁ κ. Κουβέλης; Θὰ μπορούσαμε νὰ παρατηρήσουμε α) ὅτι ἀκριβῶς ἐπειδὴ οἱ ‘Αμερικανοὶ ἐμπεριονώμονες θὰ ἐπιθυμοῦσαν νὰ μὴ δοῦν τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος σχέδια ποὺ κατὰ τὴς ἀνεπίσημες πληροφορίες τοὺς δὲν ἔχουν τόσο καλὰ «συναρμολογηθεῖ»... καὶ β) ὅτι θὰ θέλαμε νὰ δοῦμε τὸν εὐερέθιστο κ. Κουβέλη γιὰ τὴν «ἐπέμβαση» τῶν ξένων στὰ οικονομικά μας, νὰ κρατάει τὴν ἴδια... στάση πρὸς τὸν στρατηγὸ Κλάρκ, ἀρχηγὸ τῆς βρετανικῆς οικονομικῆς ἀποστολῆς (νομισματικὴ ἐπιτροπὴ κλπ.), ἂν ἐπρόκειτο νὰ ζητήσει ἔστω καὶ ἕνα σέντς ἢ ἕνα σελλίνι ἀπὸ αὐτὰ ποὺ θὰ μᾶς «δανείσουν» γιὰ τὴν

πραγματοποίηση τῶν «σχεδίων» τοῦ ὁργανισμοῦ στὸν ὁποῖο εἶναι Διευθυντὴς. ‘Ο κ. Κουβέλης—ἐνθερμος λάτρης τῶν συμβάσεων μὲ τὸ ξένο κεφάλαιο (Κοῦπερ κλπ.)—θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχε καταλάβει ὅτι οἱ δανειστικοὶ ὁργανισμοὶ τοῦ διεθνοῦς μονοπωλιακοῦ κεφαλαίου εἶναι λίγο «προσεκτικοί» ὅταν πρόκειται νὰ προβοῦν σὲ ἐπενδύσεις ἀκόμα καὶ στὴ περίπτωση τοῦ τόσο δουλόφρονα «εὐνοϊκοῦ κλίματος» τῆς σημερινῆς Κυβέρνησης.

● ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ Θ/ΝΙΚΗΣ ΚΑΙ Η ΕΞΥΓΙΑΝΣΗ

Τὸ καθεστῶς τῆς πρωτοπορείας στὴν πολιτικὴ καὶ τὴν πνευματικὴ ἀντίδραση, τὸ καθεστῶς δηλαδὴ τῆς «λαοπροβλήτου κυβερνήσεως», κατὰφερε ἕνα ἀκόμα πλήγμα στὴν ἐπιστημονικὴ κίνηση τοῦ Τόπου. ‘Απομάκρυνε ἀπὸ τὴς ἔδρες τοὺς μὲ τὸ μεσαιωνικὸ νομοθέτημα τῆς ἐξυγίανσης τὴς καλύτερες ἐπιστημονικὲς κορυφές ποὺ δίδασκαν στὸ Πανεπιστήμιο τῆς μακεδονικῆς πρωτεύουσας. ‘Αναφέρουμε πρῶτο τὸν καθηγητὴ Χαράλαμπο Θεοδωρίδη τόσο γιὰτὶ πρόκειται γιὰ διεθνοῦς φήμης ἐπιστήμονα καὶ φυσιογωμία ὅσο καὶ γιὰτὶ εἰδικὰ γιὰ τὸν «‘Ανταῖο» ἡ συμβολὴ του στάθηκε ἀνεκτίμητη στὴ δυσκολία τῶν πρώτων βημάτων τοῦ περιοδικοῦ. ‘Αναφέρουμε ὕστερα τοὺς καθηγητὲς Ἰμβριώτη, Καββάδα, Ρουσόπουλο, Σιγάλα, Τζώνη ποὺ ἀποτελοῦν ἐπιστημονικὲς ἀξίες ποὺ τιμοῦν τὴν ‘Ελλάδα, ἀλλὰ καὶ πνευματικούς ἀνθρώπους μὲ ἥθος. Καὶ τὸ τελευταῖο αὐτὸ εἶναι ποὺ λείπει ἀπὸ τὸ στρατόπεδο τῆς πνευματικῆς ἀντίδρασης, καὶ τοῦ δοσιλογικοῦ τυχοδιωκτισμοῦ. (λ. χ. βλέπε φωτογραφία καθηγητῆ Βιζουκίδη τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ποὺ ὑποδέχεται τοὺς Γερμανοὺς κλπ.).

κόκ ποὺ θὰ ἀπολειφθεῖ, διατηρώντας ἀρκετὰ πτητικά, εἶναι περὶ φημο νὰ καεῖ σὲ χημικὲς βιομηχανίες, ὅπως τὰ τσιμεντάδικα, κονιοποιημένο καὶ γενικά σὲ ἐστίες καρβονόσκονης (μυλόφουρνους).

Καθὼς οἱ λιγνίτες Σερρῶν ἔχουν πολὺ θειάφι μὰ καὶ ἀρκετὲς πίσσες, τοὺς ἀνοίγεται καλὴ προοπτικὴ χρησιμοποίησης. ‘Η ὑπαρξὴ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Μυρρίνης—Τσάγεζι ἐξασφαλίζει φτηνὴ μεταφορὰ τοὺς σὲ λιμάνι καὶ μακραίνει τὴν ἀκτίνα διάθεσής τους. Χρειάζεται ὡς συστηματικὴ ὀργάνωση, ἀπάνω σὲ σοβαρὴ κεφαλαιουχικὴ βάση, τὸ ἀνθρακωρυχεῖο Σερρῶν κι ὄχι τὴ σημερινὴ καταντημένη ἐκμετάλλευση.

(Στὸ ἄλλο φύλλο: ‘Η ὕδρενέργεια καὶ τελικὰ συμπεράσματα).

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

‘Α. ‘Υψηλάντη. ‘Η «ἀγροτικὴ μόρφωσή» σας ἔχει βάση μερικὰ «δεδομένα» ποὺ μὲ μιὰ ἀλλαγὴ θὰ πάψουν νὰ εἶναι «δεδομένα». ‘Η ἐργασία σας δὲ δείχνει ὀλοκληρωμένη κατὰ τόπισιν στὰ νεοελληνικά προβλήματα καὶ στὴς δυνατὲς λύσεις τους. ‘Οπως καὶ νὰ εἶνε θὰ ‘πρεπε νὰ ρηθῆτε σὲ ἐπαφή μὲ τὸν ἐκπαιδευτικὸ καὶ ἀγροτικὸ τομέα τῆς Ε.Π. - Α.Ν.

Ν. ‘Ελατο. ‘Η ἐργασία σας εἶναι σκέψεις ποὺ ἔχουν ἀφορμὴ προσωπικὲς παρατηρήσεις. ‘Ισὼς σ’ ἕνα παιδαγωγικὸ περιοδικὸ νὰ εἶχε θέση. Γιὰ μερικὲς σκέψεις σας καὶ ἀπόψεις θὰ ‘πρεπε νὰ συνηγορηθεῖτε μὲ τὸν ἐκπαιδευτικὸ τομέα τῆς Ε.Π. - Α.Ν.

‘Ιγν. Ζαχαρόπουλο. ‘Η ἐργασία σας εἶναι μόνο πληροφορικὴ καὶ ἔχει δυσανάλογη ἔκταση. Στείλτε πρωτότυπες πληροφορίες ποὺ δημοσιεύει ὁ «‘Ανταῖος» στὸ εἰδικὸ μέρος, ποὺ ἄρχισε ἀπὸ τὸ περασμένο φύλλο.

Π. Ξυνιά. ‘Ισλαμλία. Στὸ σχετικὸ ἄρθρο τοῦ «‘Ανταῖου» γίνεται ἴσα ἴσα πρόταση γιὰ νὰ μποῦν στὸ σχολειὸ τέτοια βιβλία καὶ φυσικά καὶ νὰ γραφοῦν. Σήμερα δὲν ἔχει τέτοια βιβλία στὰ ἐλληνικά, γραμμένα ἐπίτηδες γιὰ τὸ σχολειό.

Γ. Σακαλή. Σᾶς στέλνουμε τὸ 1 καὶ 2 τοῦ 2ου τόμου. Τὸ τρίτο κυκλοφόρησε ἀργά, ὅπως εἶδατε, γιὰ λόγους τεχνικοῦς. Περάστε ἀπὸ τὸ γραφεῖο μας.

Μ. Σιακή. ‘Αμαλιάδα. Σᾶς στέλνουμε τὸ καταστατικό. Κάνει 2 000 ὀρχ. ‘Εκεῖ θὰ βρεῖτε ὅλες τὴς πληροφορίες ποὺ ζητήσατε. Συχαρητήρια γιὰ τὸ ἐνδιαφέρον σας. Γράψτετὲ μας γιὰ ὅ,τι ἄλλο χρειαστεῖτε. Τὴν αἴτησή σας τὴ δώσαμε ἐκεῖ ποὺ χρειάζεται.